

Goddelycke wenschen verlicht met sinne-beelden, ghedichten en vierighe uyt-spraecken der oud-vaeders

<https://hdl.handle.net/1874/9933>

GODDELYCKE
WENSCHEN
verlicht met Sinne-beelden, Ghedichten
en
VIERIGHE UYT-SPRAECKEN
der
OVD-VAEDERS
Naer ghevolght de Latynsche
vanden Eerw.
P. HERMANNVS HUGO
Priester der Societeyt Iesu
door
IVSTVS DE HARDVYN P.

Quemadmodum
desiderat ceruus ad
fontes aquarum. Ps. 41.

Ubi
nam
sape-
rent
et in
tella
geret.
Dan.

Desiderium habens
dissolui et esse cum
Christo. Ad Heb. 11.

Quis
habuit
capiti
meo
aqua?
Nec. 9.

Daniel vir des-
derans. Dan.

T'HANTWERPEN
BY HENDRICK AERTSSENS
inde Cammerstrate inde witte Lelie. 1629.

Met gratie ende Priuilegie.

**GODDELYCKE
VVENSCHEN.**

Verlicht

**Met Sinne-beelden/ghedichten/
ende vierighe uytspreecken
der Doudt-vaeders.**

&c.

Seer Eer-vveerde Heere

Ende

Vaeder in Gode

H E E R

B E R N A E R D

C A M P M A N

A B T

Van het over-oudt ende vermaert
Clooster

Ten Dunen.

Hi onlanghst verplaetst binnen de wijt-beruchte
stadt Brugge.

Seer Eer-vveerde Heere!

VIDAS een veel-vvetich
Schrijver maectt ons kon-
dich, dat het steenen Beelt
van *Memnon*, opgherust in

die vvonderbaere ftadt *Thebe* van *Ægypten*, van zelfs vvas ghevende feker foet-
klinckende gheluyt, foo vvanneer d'op-
ftaende fonne dat gheraecte te befrie-
telen. Ick laete my duncken, dat dit te-
ghenvvoordich, 't vvelck ick met alder
oodtmoedt, uvve Eervveerdicheydt hier
voor-ftelle, niet anders en is, als oock ee-
ne ftomme af-beeldinghe, ende foude
foo blijven, ten vvaere dat den glans
uvveringheboren beleeftheydt, daer aen
hoe luttel ftreelende, de felve beliefte te
doen fpreken.

Het zijn *Goddelijcke VVenfchen*, on-
langhft in den Latijne feer gheeftich en-
de gheleerdelijck uytgheftelt door een
van de voornaemfte der ghener die den
Hemel met overvloedt van vvijsheydt
ende vvetenfchap in defe eeuwve heeft
vvillen beghiften, de vvelcke nu veran-
dert van taele, ende van ciersfel, ende
daer en boven berooft van hunne eerfte
Lau-

Laurieren , nemen evenvvvel de stoutiche-
hede van te komen kussen de handen
van uve Eervv^e , met vast betrouvven
dat de selve die sal toeknicken, ende met
sulck een ooghe beschijnen, dat sy fullen
moet krijghen van hun te vertoonen,
is't niet aen de meeste deser vvereldt, im-
mers sal't vvesen aen de geest-rijcke lief-
hebbers van ons Vaeder-landt.

'T begrijp is aenghenaem, ende nut-
tich, behelsende de innighe leetsuchten,
de goede begheerten , ende de saelighe
vvenschen die de Godt-minnende siele
tot Christum haeren Bruydegom is uyt-
stortende ; soo vele vverckende, dat door
de selve vwordt bekent de eeuwvighe
Vvaerheydt , de vvaere liefde , ende de
lieve Eeuwicheydt van de ghene die
daer saeten in duysternisse , om te spoe-
den naer den vvech van den eeuwighen
vrede.

Aenveerd't dan de selve onder de
* 5 groot-

grootdaedicheydt van uven naeme, en-
de mits sy door mijne handen niet en
konnen vvorden opghetoghen : ghe-
vveerdight, bidde ick u, daerop te laeten
vvemelen een glinsterken uver deught,
vviens lof van stonden aen sy sullen ver-
konden, hoe vvel boven alle lof verhe-
ven. Ende indien dit teghenvvoordich
door uve gonst eenigen smaeck gheeft,
sal den Vertaelder hoogheren moet ne-
men, om hem tot voorder te verstu-
ten, blijvende daer-en-tusschen voor al-
tijdt soo hy is

Seer Eer-vveerden Heere

Uver Eervv.

Oodtmoedighsten dienaer

J V S T V S D E H A R D V Y N .

Tot den goedthertighen Leser.

Goedthertich Leser. Dese Christene dyp-eentighe
siele heeft goet ghebonden de stoffe/oft de woort-
en daer sy haere wenschen ende ghesuchten op is
rondende / by dese dyp Boecken u te stellen voort
oogen / ende daer benevens van elck sijne aentwijn-
he / op dat ghy daer uyt meught verkiezen het ghene
sal aenstaen / oft om te lesen / oft om in plaet- snede te
esichtighen.

Het eerste Boeck.

Gheeft te kennen hare *Leetbetuyghende Versuchtinghen.*

I. Sy vvenscht dat haer Godt in den nacht van
it leven soude vwillen komen verlichten.

II. Sy verstoont hem haere onvwijsheydt, ende
aere misdaeden, op dat hy die soude gaede slaen.

III. Kranck zijnde bidt om ghesondtheydt.

IV. Sy verstoont hem haeren oodtmoedt, haere
aevernige, en bidt om quijt-scheldt haerder sonde.

V. Doet hem ghedencken dat hy haer van slijck
hemaect heeft, ende dat sy tot stof vvederom sal
roeten ghedijen.

VI. Het is haer leet ghesondicht te hebben, ende
vilde vvel vveten vvaerom hy haer soo is teghen-
ghefelt?

VII. Wilde vvel vveten vvaerom hy voor haer
s verberghende sijn aenschijn?

VIII. Vraecht vwie tot haer hoeft sal vvaeter ge-
ven, ende tot haer ooghen een fonteyne der traenen
om dach ende nacht te moghen schreyen!

IX. Beklaeght dat de pijnen der helle haer heb-
ben

ben omvanghen, ende dat haer hebben verrascht de stricken vande doot.

X. Sy bidt dat hy met haer niet en kome in oordeel, wel wetende dat voor sijn aenschijn alle levende niet en sal worden gherechtveerdicht.

XI. Sy bidt dat het tempeest van waeter haer niet en verdrincke, noch dat de diepte haer niet en verslindt.

XII. Bidt bescherremt te vvesen voor die helle, ende te zijn verborghen tot dat sijnen raesenden toren soude vergaen zijn.

XIII. Vertoont hem de luttelheydt haerder daeghen, ende bidt een weynich te moghen beschreyen haeren druck.

XIV. Sy vvoude vveld dat wy alle soo wijs waren, ende voorsaeghen ons alder-uyterste.

XV. Sy beklaecht haer leven vergaen te zijn in weedom, ende haere jaeren in versuchtinghe.

Het tweede Boeck.

Is vol van Godtszuchtigher wenschen / ende doet ons hooren :

XVI. Hoe sy begheerte heeft om te vvenschen de rechtveerdichmaeckinghen Godts.

XVII. Wenscht dat haere weggen mochten beschickt worden om sijne rechtveerdichmakinghen te onderhouden.

XVIII. Bidt Godt dat hy soude vvillen volmaken haere ganghen in sijne paeden, op dat haere voetstappen niet en souden beroert vvorden.

XIX. Bidt dat hy haer vleesch soude doorsteken met sijner vreesse, om soo verschrickt te wesen voor sijn Oordeel.

Bidt

XX. Sy bidt dat hy haere ooghen wille doen af-keeren om niet te sien de ydelheydt.

XXI. Bidt dat haer herte onbevleekt ghedije om in sijne rechtveerdich-maekinghe niet te worden verstroyt.

XXII. Sy noodet hem om uyt te gaen naer het veldt, om te vvoonen in de landt-huyfen.

XXIII. Sy wenscht naer hem getrocken te worden, ende te loopen in dē geur van sijne soeticheyte.

XXIV. Sy wenscht hem te vvesen haeren jonghten broeder suygende de borsten vā haere moeder.

XXV. Sy seght hem ghesocht te hebben op haer beddeken, ende niet gevonden.

XXVI. Sy vvilt op-staen, ende hem allomme aen soecken.

XXVII. Sy ondervraeght de wakers vande stadt of sy-liedē niet en hebbē gesiē die haer siele bemint?

XXVIII. Sy seght dat haer alderbest is Godt aen te kleven, en op hem alleen te stellē haer betrouvvē.

XXIX. Sy verblijdt haer gheseten te hebben onder de schaduvve van dien sy gewenscht hadde.

XXX. Het dunckt haer onmoghelijk in eene remde landauvve te kunnen singen den lof-sangh an den Heere.

Het derde Boeck.

Brenght ons vooz den dach dese naerbolgende besuchten.

XXXI. Sy besweert de dochters van Jerusalem iaer te vvillen boodtschappen, oft sy nerghens haeren bemindenen hebben bekommen?

XXXII. Sy vvilt onderfet wesen met blommen
ende

ende ghelaeft met appelen, op dat sy door liefde
niet en verflauvve.

XXXIII. Sy seght haeren beminden ghevoedt t
vworden tusschen de lelyen, tot dat den dach aen
komt ende de schaduvven neder-daelen.

XXXIV. Sy seght haeren beminden toe te be
hooren, ende dat tot haer is sijne toekeeringhe.

XXXV. Sy seght haer siele ghesmolten te zijt
soo den beminden haer vvas aen-sprekende.

XXXVI. Sy seght boven hem niet te begheerer
noch in den hemel, noch op der aerden,

XXXVII. Sy bedroeft haer dat haer pelgrimagi
verlenght is, ende dat sy langhen tijdt ghevvoor
heeft met de bevvonders van Cedar.

XXXVIII. Sy noemt haer ongheluckich, end
vvilde vvel vveten vvie haer soude verlossen va
het lichaem der doot?

XXXIX. Sy vvordt ghedvvonghen van tve
hebbende begheerte te zijn ontbonden, ende
vvesen met Christo.

XL. Sy bidt verlost te vvordē uyt de gevangeniss

XLI. Ghelijck den hert vvenscht naer de fonte
ne der vvateren, soo vvenscht sy naer Godt.

XLII. Sy vraeght vvanneer dat sy sal komen end
verschijnen voor sijn aenschijn?

XLIII. Sy vvenscht vleugelē te hebbē gelijk v
cender duyve, om te vliegghen en te moghen rusten

XLIV. Sy verheught haer in de vvoor-plaetsē
van den Heere der Heyrkrachten.

XLV. Ten lesten besvvijckende door de liefde
seght dat haren beminden soude de vlucht neme
ghelijck een Ree oft een Herte-jongh naer de ghe
berchten der specerijen.

Aen den Eer-vveerdighen

Hooch gheleerden,

Ende

vvijt-beruchten

P. HERMANNVS HVGO

Priester der Societeyt

I E S V.

S O N N E T.

DE vruchten naer ghewensch bekleben op het heldt
Ten oorboir/ en gherief van 's menschen onder-hautwen/
Die wierden naer't ghebruyck der steden/en landautwen/
Danckbaerich alder-eerst de Goden booz-ghestelt.

Den eenen die sijn graen ter aerden há ghevelt/
Brecht Ceres eenen krans van aeren en van hautwen.
Den anderen met most quam Bacchus hoofst bedautwen/
En rieren met een ranck booz alle sijn vergheldt.

En ick naer't booz betwijs van aldus-dachte menschen
HERMANNE hzengh' u nock dees Goddelijcke VVenschen,
Als vrucht van utwe vrucht in Vlaenderen gheteeft.

Dus PHOEBE deser eeuw' aenbeerdit dees offerande /
't sal u een eere zijn hoe dat alhier te lande
Daer van noch mensch mensch sal worden mé gheedeelt.

*Domine, ante te omne desiderium meum, et
gemitus meus à te non est absconditus. Psal. 37.*

Anima mea desideravit te in nocte . Isaiæ 26.

Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus.
Psalms. 37.

Heere voor u is alle mijn begheerte, ende mijn versuchtinghen en is voor u niet verborghen.
Psalms. 37.

NOyt en vvist iemant dat dē brandt
In my soo hadde d' over-handt;
Noyt en vvist iemant mijne vvenschen,
Noyt iemandt dan die't al aensiet,
En met een enckel oogh' bespiet
Den herte-grondt van alle menschen.

Hy kent alleen het heet ghesucht
Dat my soo menichmael ontvlucht,
Daer toe mijn tranen alle-gader;

A

Sijn

*Deus tu scis insipientiam meam, et delicta
mea à te non sunt abscondita. Psal. 68. 2.*

Sijn oogh' ist die alomme treckt,
 Die eenen vriendt sijn hert ontdeckt
 Is van sy selven een verrader.

Want vvaert dat uyt dusdaene kunst
 My mocht gheschien hoe kleyne gunt,
 Sy sou voorseker my behaeghen:
 Maer d'oore flap van eenen vriendt,
 Tot mijn verlichtingh' niet en dient,
 Noch en versoet mijn bitter klaeghen.

Ha! siet doch eens hoe *Rachel* huylt;
 En vveent dat haer ghesicht uyt-puylt
 Siend' haere kinders al ontlijven:
 Maer soo sy daer-me niet en vvan,
 Wat raedt heeft sy ghevonden dan?
 Als dat sy't al liet onder-blijven.

De glinster die van't vier opstaet.
 In't selve vier vveer-om vergaet,
 De vvolck hersuyght oock haerē regē;
 'K herdrinek oock dan mijn traenē best,
 En

*Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum; sana
me Domine, quoniam contrita sunt ossa mea! Psal. 6.
5.*

En stouwe die vveer naer den nest
Daer dat sy hebben eens gheleghen.

Schoon oft ick nu van mijne quael
Met droever herten doe verhael,
En gae met ooghen uyt-ghekreten;
Oft ick belofte doe den Heer,
Dit en vermagh noyt iemandt meer
Als hy, en ick, te vvereldt vveten.

Soo mijn ghesucht uyt't herte breeckt,
En mijnē mondt sijn leedt uyt-spreect,
Weet hy, en ick, en niemandt ander.
Ay my! hoe menich-mael en vvel
Speelt mijn ghemoet een guychel-spel,
Hoed' oogh en't hert zijn vā elck ander,

VWant soo ick eens van binnen treur
Van buyten ick door lacchen scheur,
Neen, menschen oogen kunnen liegē,
Men leert de traenen doch in als
Te zijn gheveyft, licht ende vals

*Vide humilitatem meam et laborem meum, et dimitte
universa delicta mea! Psal. 24.*

4
Om elcken-een soo te bedrieghen.

Als ick een traentjen maer vergiet,
Een ieder my voor droef aensiet:
Lacch' ick, het schjnt my te ghereyen;
Neen, hier af en is gheen ghevvach
Ick ben bedroeft met dat ick lacch'
Ick ben verheught, als ick gae schreyen.

Protéus en vvisselt sijnen schijn
Soo dickmael niet ghelijcker zijn
Die't mom-ghesicht doen af en aene.
Neen, niemant en kent mijnen vvee,
Noch mijn ghesucht, dan vvylie'n tvvee,
En het dunckt best my soo te staene.

Erste

*Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me ,
et in pulverem reduces me ! Job. 10. 5.*

Eerste Boeck.
VERSVCHTINGHEN
D E R
LEET-BETVYGENDE
S I E L E.

A 3

Anima

*Peccavi. Quid faciam tibi, O custos hominum?
quare posuisti me contrarium tibi? Iob. 7. 6.*

*Cur faciem tuam abscondis et arbitraris
me inimicum tuum? Job. 13.*

I.

Anima mea desideravit te in nocte.

Isai. 26.

Mijne siele heeft u ghebewenscht in den nacht.

Isai. 26.

WE my! wat somber nacht/wat grulosaem duyst' erbede!
 Sulcx was hy die te vooz Egypten had bestreden!
 Hel-doncker/tastelijck/berdzietigh/vuyt en koudt/
 Onweerdich dat hy plaets by alle d'ander houdt.

In't Noorden alsoo dzoef de nachten noyt en sagher
 Daer dat heur Kerre-wiel Calisto doet vertraghent/
 Noch in Cimmeria de duysternis soo hoopt
 Al is't dat 't sommen glants dat nimmermeer beloopt/
 Noch donckerder en zijn die schzickelijcxste kuylen
 Daer Pluto met de nacht/en die Verdoemde schuylen:
 En oft schoon Sonn' oft Maen besprietelt hun ghesicht
 Daerom en zijn sy niet berooft van alle licht:
 Want 't midden van den nacht sy hunnen nacht aenschouwen/
 Die van Cimmeria standt-bastelijck betrouwen/
 Al is't dat hun de Sonn' wilt eeuwelijck ontblien/
 Dat elck / al is het nacht / de duyst' erheydt kan sien.

Soo nu de Noordsche Maen' ses mael heeft komen blincken/
 Dan gaet sy vooz een maendt haer Bzoer een poose schincken/
 Maer lacer! mijn misdaedt heeft my soo verr' ghebracht
 Dat ick hier altoos sitt' in't midden van den nacht/
 Iae 't selfs het ghene dient tot troost van alle blinde/
 Ick mijnen eyghen nacht / hoe 'ck saecke / niet en vinde.
 Het duyst' er ick bemin / de klaerichendyt ick haet /
 In schaduwte des nachts mijn jonghe seughtdt bergaet:
 Want soo mijn Hoobaerdy heur op beghint te trecken
 Komt sy met eenen douck mijn ooghen oberdecken/
 De slaessch' Eer-gierichendyt my mijnen dach belet/
 Het bier van mijnen gheest de quade lust besmet.

*Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis
fontem lacrymarum? Hierem. 9.*

S GODDELYCKE VVENSCHEN.

O nacht / ô droebe nacht / nacht teghen my gheswozen
 Hoe komt my nu helaes ! dijn schildery te vozen !
 't is beter met de ghen' daer altoos Sonn' en Maen
 Op den ghewoonen tijdt elckanderen begaen.
 Want dat verschoben volck houdt dees twee Hemels-bieren
 Om allen hun ghesint / en reden te bestieren /
 Die d'ooghen heeft om sien / en niet me' sien en magh /
 't is qualijcker daer aen dan die noyt iet en sagh.

Den reyser met de nacht siend' hem te hroech ombanghen/
 Spoept in den dagheraedt heel wackerder sijn ganghen :
 Maer laecen ! mijnen nacht die reekt hem wel soo langh /
 Hoe dat hy onbeschaemt houdt Phoebus in bedwangh/
 En soo nu sijne kaets' het Noorden komt ghen'aedert/
 Elck een / om die te sien / van alle kant vergaedert /
 En 's morghens naer het Oost een ieghelijck hem keert
 En met een blijde groet het nieuwe licht ver-eert.
 'k heb oock soo menich-mael mijn ooghen opgheheben
 Maer u / mijn weerde Sonn' / oft ghy wat licht soudt gheben/
 'k hebbe dicks gebee'n / mijn Sonne / laet u sien /
 Wilt ghy my dijnen glants booz eeuwelijck verbi'en!
 Neen / het is my ghenoegh te sien u half ghesichte/
 'k ae selfs maer eenen strael die my ten hemel lichte /
 En wordt my dien ontsejdt als aen een sondich mensch/
 Och het is al ghenoegh dat dit zy mijnen wensch.

*Dolores inferni circumdederunt me, praecoc-
pauerunt me laquei mortis. Psal. 17.*

Anima mea desiderauit te in nocte.

Isaia. 26.

Mijne siele heeft u ghevvenscht in den nacht. Isaia 26.

DEn tijdt was eens dat ick u niet en ken-
de! wee dien tijdt dat ick u niet en hebbe
ghekent! wee die verblindtcheydt als ick u
niet en sagh! Ô licht des werelts ghy hebt my
verlicht/ende ick hebbe u aenschouwt.

Aug. 60
fileq.
cap. 31.

Waerachtigh Licht/ick hebbe u te laete ghe-
kent / ick hebbe u te late ghekent. Want hoog-
de ooghen mijnder ydelheyt was eene groote
dicke-duyster wolcke / soo dat ick niet en was
machtigh te aenschouwen de Sonne der ghe-
rechticheydt / noch het schijnsel der waerheyt.
Ick een kindt der duysternissen was gewon-
den in duysterheyt. Mijn duysterheyt ick
beminde / om dat ick het licht niet en kende.
Ick was blindt / ende ick beminde de blindt-
heyt / ende wandelde by nachte in't middens
der duysternissen. Maer wie heeft my uytghe-
trocken? daer ick blindt mensche was sitten-
de in duysterheyt / ende in de schaduwte des
doodts? Wie heeft my om uyt te trecken / ghe-
nomen byder handt? wie is dan desen mijnen
verlichter? Ick en socht hem niet / en hy heeft
my ghesocht? Ick en riep hem niet / ende hy
heeft

Ibidem
cap. 33.

*Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens! Psal. 138.*

heeft my gheroepen! want ghy my hebt ghe-
 roepen by uwen name / ghy hebt met luyder
 stemme van hooghe ghedondert in de binnen-
 ste oore van mijn ghemoet / dat schijne het
 licht / ende het licht is gheschenen / die groote
 wolcke is verschoben / ende die duysternisse
 die mijn ooghen bedeckt hadde is t'eenemael
 verdwenen / ende ick hebbe ghesien uwen
 dach / ende onderkennende utwe stemme / heb-
 be ghesproken : Waerachtelijck / Heere / ghy
 zijt mijnen Godt die my hebt ghetoghen uyt
 den donckeren / ende uyt de schaduwe des
 doodts / ende die my hebt gheroepen tot utwe
 wonderbare verlichtinghe / ende siet ick sie nu
 klaerelijck. Ick bedancke u mijnen Verlich-
 ter / ick ben af-ghekeert / ick hebbe bemerckt de
 duysternisse / in de welcke ick te bozen hadde
 gesteecken / en den donckeren afgront in welc-
 ken ick hadde ghelegen / daerom hebbe ick ge-
 beeft / daerom hebbe ick verschyckt en gespro-
 ken : Wee / wee / mijne duysternissen / in de welc-
 ke ick gelegē hebbe! Wee / wee / die verblintheyt
 door welcke ick niet machtich en was te aen-
 schouwen het licht des hemels. Wee / wee mijn
 boozgheleden onwetentheydt / als ick u o Hee-
 re niet en kende. Ick dancke u ô mijnen Ver-
 lichter / ende mijnen Verlosser ; want ghy hebt
 my beschenen / ende ick heb u ghekent. Seer
 late hebbe ick u ghekent / ô oprechte waerach-
 ticheydt! Ghy waert in het licht / ende ick in
 de

*Non me demergat tempestas aquae, neq; absor-
beat me profundum ! Psal. 68.*

de duysterheydt / ende ick en kende u niet om
dat ick sonder u niet en konde verlicht wor-
den / ende daer en is gheen licht buyten u.

Heere ghy zijt het licht / ghy zijt het licht Aug so-
liloq.
cap. 17.
van de kinderen des lichts / ghy zijt den dagh
die nouw en gaet onder / in welcken dat wandel-
en uwe kinderen / sonder te misdoene / ende die
in den selven niet en wandelen / zijn in duys-
terheydt / om dat sy u / ô eenich licht des we-
relchts niet en hebben.

Want dit teghentwoordich leven eenē nacht D Greg.
in Iob.
cap. 21.
is / in welcken wy soo langhe schemer-oogen /
om dieswille dat wy het inwendich onder een
onsker inbeeldinghe alhier aenschouwen.
Want den Propheete om Godt te sien bevoelde
hem met eenighe verduysterheydt te zijn ghe-
dwonghen / als hy seyde: Mijn siele heeft u
ghevvenscht in den nacht. Als oft hy opent-
lijck wilde segghen: In de duysternisse van
dit teghentwoordich leven / hebbe ick begeerte
om u te aenschouwē / maer alnoch ter tijt ben
ick gebangen in een wolcke der katywicheyt.

Het is licht voor de menschen alle dinck te Aug. in
Psal 76.
wenschen van den Heere / ende niet te wensche
den Heere selver.

Want dese werelt heeft hare nachten / ende Bern. in
Cant.
Die ser. 75.

Die seer veele. Wat segghe ick? want de werelt heeft hare nachten omme dat sy selve gheheel nacht is / ende altijd is verkeerende in duysterheydt. De Joodsche meyn-eedicheydt is eenen nacht; de Heydensche ontwerentheydt is eenen nacht; den ketterischen teghen-strijdt is eenen nacht; insghelijck is eenen nacht de beestachtighe vleeschelijckheydt van alle menschen. Moetet daer niet nacht wesen / alwaer het ghene dat van den heplighen Gheest is niet en wordt ontfanghen? Te bergheefs in den nacht souckt-men de sonne der gherechticheydt / ende het licht der waerheydt: Welck licht is den Bruydegom; want gheenderhande ghemeynschap het licht en heeft niet de duysterheydt.

Bem. de
afcomf.
Domin.
scm. 6.

Wel aen dan van waer sal ons in dese duysterheydt aenkomen de waerachticheydt? Dan waer sal ons in desen tijdt aenkomen de liefde / naedemael de heele werelt gestelt is in boosheydt? meynt ghy dat daer iemandt sal wesen die't verstandt sal verlichten / ende oock ontsteken de liefde? och iae't waerachtich / Indien wy keeren tot Christum daer sal iemandt wesen / die ons het herte sal verlichten; want desen is waer van staet geschreven: Daer is een licht gheschenen voor die vvoonen in het landt van de schaduvve des doodts.

*Nunquid non paucitas dierum meorum finietur
breui? Dimitte ergo me vt plangam paullu-
lum dolorem meum! Iob. 10.*

Hem zy danck/ die my trech-loopende heeft Aug. in
Pl 138.
ghesocht / die my roepende / heeft ghetrocken
uyt de bederffenisse/ ende die my mijnen nacht
heeft licht ghemaect. Want het is nacht soo
langhe als duert dit leven. Hoe is dan den
nacht verlengt ghetweest? Christus is af-
ghetomen in den nacht. Christus heeft sijn
blesch ghetrocken van dese wereldd / ende hy
heeft door ons den nacht komen verlichten/
want die vrouwe hadde verlozen haer drach-
ma, Sy onsteect de lampe. Godts wijsheyt
hadde verlozen die drachma. Wat is die
drachma? eenen penninck op welcken stonde
het beeldt van onsen koningh (ende siet hy is
mensch gheworden naer de afbeeldinghe
Godts/ ende hy was verlozen) ende wat doet
die wijse vrouwe? Sy onsteect de lampe. De
lampe is van pot-aerde / maer sy draeght het
licht waer mede den penninck wiert ghebon-
den. Soo dan de lampe der wijsheyt is de
menschelijckheyt Christi. Sy is ghemaecte
van aerde/ maer sy verlicht door haer woort/
ende sy heeft ghebonden die waren verlozen/
Ende den nacht is een verlichtinghe tot
mijn verheughen; Den nacht is bede-
ghen ter vreughd / ende mijn vreughd is
Christus.

O eeuwige waerheyt / ende ware lief- August.
lib. 7.
confess.
nen cap. 10.
de / ende lieve eeuwicheyt? Ghy zijt mij-

*Vtinam saperent et intelligerent ac nouissima
prouiderent ! Deuteron . 32.*

14 GODDELYCKE WENSCHEN.

nen Godt / vooz u versuchte ick dagh ende
nacht. Ende als ick u eerstmael hebbe ghe-
kent / soo hebt ghy my opghetoghen / op dat
ick soude sien / dat ick sagh / ende dat ick noch
niet en was dien ick was schijnende. Ende
ghy hebt ghegheben utwen weder-schijn aen
de kranckheydt van mijn ghesichte / my sterck
bestraelende / ende dooz verschricktheydt ende
dooz liefde hebbe ick ghebeeft / ende bebonden
dat ick verre was van u in het landt der on-
ghelijckenisse.

Deus

*Defecit in dolore vita mea et anni mei in
gemitibus . Psal . 30 .*

II.

DEVS tu scis insipientiam meam, & delicta
mea à te non sunt abscondita.
Psalms. 68.

*Godt ghy kent mijne onvvijsheydt, ende mijne
misdaeden en zijn voor u niet verborgen.
Psalms. 68.*

SLaet ghy dan, Godt, soo nauwe gaede
(Die't al bestiert met vvijsen raedt)
Ons malligheydt, en sotte daedt?

VVie sal vervverven u ghenade;

VWant niemant op der aerd' en leeft,
Oft sotterny hem aen en kleeft.

Selvs sy verdvvaelt de kloeckste sinnen,
Door ydelheydt is elck bevvaeyt,
En die niet van joncks kindt en draeyt

Sal oudt, en koudt, eerst gaen beghinnen,
En selden is hier iet ghebeurt,
Oft het en vviert daer nae betreurt.

Het eerste paer van ons gheslächte
Een langh leet-vvesen achterliet,
Als eenen Appel, eenen niet,

Hun, en ons al, de doodt aenbrachte.

Och! vvas oyt onder d'hemel-kap;
VVe een lichtveerder koopmanschap?
Maer

*Concupiuit anima mea desiderare iustificatio-
nes tuas. Psal. 118.*

76 GODDELYCKE VVENSCHEN.

Maer vvat gheluck ghingh daer verloren
Als *Esau* vulde sijnen krop,
Met een soo dieren vitse-fop.

Siet *Salomon* eens druck oirboren
Als hy sijn rafery bedocht
Daer hem onkuysheydt inne-brocht.

Neen, hy en heeft niet al gheloghen
Die seydt dat in dit vvereldts dal
Der sotten hoop ghingh boven al;

Noch hy en vvas oock niet bedroghen,
Die 's menschen licht-vervvaendicheydt
In deser voeghen heeft beschreydt.

Och! och! oft elck soo vvijs eens vvaere
En overdachte vvel sijn endt
De sond' en vvaer soo niet bekendt:

Maer ieder malt in't openbaere.

Och! vwaren sy doch bath beraen
Het sou met hun al beter gaen!

Soud' iemandt oock vvel sulcx verkonden

Dat vele menschen zijn soo sot

Die niet en kennen hunnen Godt,

Iae om te blijven in hun sonden,

Sy beelden vast in hun ghemoet

Daer en is Godt, noch helle-gloedt.

De sonde doet ons sinnen dolen,

De sonde maect de vvijsse dvvaes;

En noch en houdt elck-een helaes!

Sijn sotte kuren niet verholen:

Maer laet die loopen los en vry

Naer meer verscheyden sotterny.

*Viam dirigantur viae meae ad custodiendas
iustificationes tuas! Psal. 119.*

VVy rechten huysen en Casteelen
 Om eeuwvelijck te blijven staen,
 En 's ander daeghs vvy henen gaen,

M'en vveten niet vvie die sal deelen.

Och is hy dan niet sot en mal,
 Die bauvvt op eenen aerden bal!

VVy planten boomen, en vvy voeghen
 Die allegader dicht by een,
 Met blommekens vvy d'hoven kléen,

En alle dit kan ons ghenoeghen:

Maer selden daer af het gheniet
 En sal naer ons verderden niet.

De kleyne vvichters met hun grillen
 Doen somtijts lacchen d'oude lien,
 Het is ghenuchte die te sien

Soo sy Kasteelkens maken vvillen,
 Het een haelt saevel, 't ander steen;
 En eenighe dat fraey bereên.

Men siet daer een het vvaeter haelen
 In scherven van een aerden kann'
 Het ander oock als eenen man

Draecht stroy oft leem oft ander dinghen,
 En dese plackery van slijck
 Dunckt hun te zijn een Koninghrijck

Maer allegaer die dit aenschouven
 Die bersten uyt in sulck ghelacch
 Dat elck van hun niet meer en mach,

Alsoo die Hoven die vvy bouven

O grooten Godt voor u aenschijn
 Min dan dees kinder - huyskens zijn.

*Perfice gressus meos in semitis tuis, vt non
moueantur vestigia mea. Psal. 16.*

Noch merckick oock een vvonder zede
 Dat vvy ghedvvonghen en ghelaen
 Met soo verscheyden kleeren gaen !

Die maer en reyst van sté tot stede
 Sal soo veel nieuuv fatsoenen sien
 Als in de selve vvonen lie'n.

Gheschiedet oock dat ievers vvoulen
 Veel menschen op een hoogh tonneel,
 De best-ghckleedde meesten-deel

Vervullen de fluvveele stoelen,
 En ander houden geck en rel
 Met 'tgaen en staen van iemandt el.

VVie vvas hy oyt die hem vervaerde
 In't avonturen 't leven stout
 Om t'haelen peerels ende gout ?

Maer wat is goudt dan ghelu aerde,
 En eene peerel is sy bat
 Dan van de zee gheronnen nat ?

Ha moet hy dan niet sotte-bollen
 Die d'aerde voor den Hemel kiest,
 En siel en lijf alsoo verliest ?

VVie kinders saghe soo sy rollen
 Aldus verkijcken hun-lie'n spel
 Men soude die beghecken vvel.

VVant 'tgoedt en 't quaedt sy alle vveten
 Als sy soo hooghe zijn ghegroeyt,
 Dat elck de noten henen roeyt,

Och is hy dan niet heel beseten
 Die voor en vveynich slijck en aerd'
 Al vvetende ter helle vaert ?

Komt,

*Confige timore tuo carnes meas, a iudicij's
enim tuis timuij. Psal. u8.*

Komt, Chirugijns, comt steeckt een aeder

Komt, en u lieden beste doet

Om af te laeten 't vuyle bloedt

Van dese sotten alle-gaeder:

VWant ick beduchte dat daer by

Noch vallen mocht een raeserny?

Maer och! dit sien d'al-sienigh ooghen

Van die hen over al verspreydt.

En op den naem van sotticheydt

Schijnt hy seer veel in ons te dooghen,

VWant hy door sijne vinghers siet

Al of hy ons ghevorden lie t.

Hier aen, mijn Godt, ick my dan hauvve

Noch mijn vervvaentheyte ieverse el

Ick dan by u te recht en stel:

VWant ick soo vast op u betrauvve,

Indien sy haer noch sou mis-gaen

Dar ghy die vvel sult gaede slaen.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Psal. no.

DEVS tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita. *Psalm. 68.*

Godt ghy kent mijne onvvijsheydt, ende mijne misdaeden en zijn voor u niet verborghen. Psalm. 68.

PROV. 3.

Ick ben den dwaesten van alle mannen, ende het menschelijck vernuft en is met my niet. Ick en hebbe de vvijsheydt niet gheleert, noch ick en hebbe gheveten de vvetenschap der Heylighen.

2. ad
Corint.

Och oft ghy lieden vvat verdroeght van mijne onvvijsheydt.

PROV. 12.

De sottigheydt is ghebonden aen het herte van een kindt.

Aug. in
speculo
peccat.
cap. 8.

Maer wildy verstaen / wie on-wijs ende wie sot is? Ick antwoorde: Hy is on-wijs die niet en merckt dat hy vzendelingh is vande blijdschap der hemelen / ende die hem niet en ghevoelt in dit ballinghschap te wesen eenen ballingh. Hy is sot die sulcks wetende sijn beste niet en doet om door sijne verdiensten van de ellende deser wereldt eens te worden ontslaghen.

Mel aen seght dat ghy sot zijt / ende ghy
sule

*Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis,
vt non confundar ! Psal. us.*

sult wijs wesen: Maer seght dat / seght dat August. serm. 8. de temp. cap. 5.
 intwendelijck; want het is soo ghelijck ghy
 seght. Indien ghy't seght / en wilt dit niet
 segghen vooz de menschen / en wilt dit niet
 segghen vooz Godt / alsdan vooz soo vele het
 u is raeckende / zijt ghy verduystert; Want
 wat is anders sot te zijn / dan verduystert
 van herten.

Wie is desen sot die verandert als de Maer- August. epist. 119
 ne / dan Adam in welcken alle menschen heb-
 ben ghesondicht.

David noemt oock sijn sotte daedt eene on- Basil. Hom. in Psal. 37.
 wijsheydt van ontwijsheydt voort gheko-
 men; want alle sonde gheschiedt door sot-
 tigheydt. Die dan in sonden volherden / ende
 in de selve nemen hun behaeghen / en hebben
 gheen onderscheydt met de Verckenen die
 wentelen in slijck ende in buylicheydt. Hy
 leert waer hy ghetweest heeft als hy in sonde
 was vallende. Want hy seght: Mijn herte
 is beroert, mijn kracht heeft my beghe-
 ven, ende het licht mijnder ooghen, ende het
 selve is by my niet. Hy seght in den tijdt der
 sonde en hadde het deel van mijn redelijcke
 siele gheen kleune beroeringhe voort ghedre-
 ven door quaede lusten / ende overtrocken
 met duysternisse / door den ghenen die was
 den ingheber der sonde / oversulck dat hy is
 gheballen in ontwijsheydt. Hierom is't dat
 B iij hy

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, com-
moremur in villis. Cantic. 7*

hy seght: Mijn lick-teeckenen zijn verrot van het aenschijn mijnder onvvijsheydt. Soo dan sijn herte is beroert / om dat hy ghe- weest hadde in onwijsheydt / ende dat hy nu uyt de deughdt der wijsheydt was ghebal- len.

Orig. in
Psal. 37.

Seer wel heeft hy dt sonde ghenoeemt On- vvijsheydt, want die wijs is en sal niet son- dighen.

Chryf.
hom. 17.
in Ge-
nes. 14.

Niet arger dan de sonde; sy maect sot die te bozen waeren begaest met verstandt ende wijsheydt.

Chryf.
hom. 41.
in c. 6.
Ioannis.

(Ende booz-seker) alle boosheydt spruyt uyt de sotticheydt / soo dat den hoobeerdiighen ende den grammoedighen (want sy behoe- ben wijsheydt) door dese ghenegentheden worden verflonden. Daerom seght den Pro- phete: Daer en is gheen ghesondtheydt in mijn vleesch van het aenschijn mijnder on- vvijsheydt. Op dat hy soude bethoonen dat alle sonde haeren oorspronck is haelende uyt de sotticheydt; want die de deughdt aen- hanght / ende die Godt breeft is alderbest by sijn sinnen. Is dit soo / Den boosen die niet en heeft de breefe Godts / sonder twijffelen is niet wijs. Die dan derft de waerachtighe wijsheydt is aldersotste.

Sy en verschillen niet van dulle menschen
Die

Trache me, post te curremus in odorem un-
guentorum tuorum Cantic. 1.

die aerdtſche ende haest-berganckelijcke ſaer-
ken als in eenen droom bemoeden. Het Chryſ.
hom. 4.
in Ioan.
ſchijnt ſy overbloepen van rijckdom daer ſy
gheenen en hebben: het ſchijnt ſy zijn in
vzeughden / ende daer en zijn gheene: noch ſy
en bemercken niet bedrogghen te zijn / oft ſy en
zijn verlost uyt hun vaſernije.

Ick ſchijne u te ſotte-bollen ſoo ick dit Aug. in
Pſal. 38.
maer en ſpreke; ende deſe woorden ſchijnen
u klap van oude vzeuwkens. Maer ghy (te
weten / ô menſche van grooten raede ende
grootte wijshepdt) herleght alle daeghe ver-
ſcheyden middelen om gheldt te verkrijghen;
ghy peyſt om koop-handel / om lantbauwin-
ghe / miſſchien oock om wel-ſprekenthepdt /
om Rechts-gheleerthepdt / ende om krijghs-
handel / jae dat meer is om wouckerije. Ten
eerſten ick u vzaeghe? Weet ghy wel hoe dat
hy booz wien ghy dit verſpaert / ſal beſitten?
oft indien hy noch niet en is ghebozen / dat hy
ſal worden ghebozen? ſpaert ghy booz utwe
kinderen / 't is onſeker oft ſy ſullen kommen /
ende oft ſy dat ſullen beſitten.

Maer ſeght my eens wat iſſer ſotter dan Chryſ.
in Pſal.
48.
den menſche / die arbeypdt ende hem bekom-
mert / ende ſoo veel goedts vergaedert / dat
uyt ſijnen arbeypdt ander hun op-bullen met
welluſtichepdt? Maer wat is te ſegghen:
Den onvvijsen ende den ſot ſullen t'ſaemen

*Quis mihi det te fratrem meum, sugentem vbera
matris meæ, vt inueniam te foris et deosculer
te et iam me nemo despiciat! cantic. 8. 24.*

vergaen. **M**y dunckt dat hy spreekt van die goddeloose/ die ghehecht aen het teghentwoordich/ dat alleene gaede slaen : maer sy en overlegghen niet het toekomende / ende daerom gheeft hy aen hun den naeme/ van onwijsse.

Ibidem. Sy hebben haere naemen ghenoeemt in hunne ghevesten. **S**iet hier een ander soorte van krancksinnigheydt / van hunne naemen te stellen op ghebouwtossels / op ackers/ ende op badstoben / ende te laten voorskan dat sy daer uyt verkrijghen groote vertroostinghe / daer sy vooz het waerachtich maer en hebben de schadutwe.

Ibid. Sy zijn ghestooten uyt hunne eere. **W**at kan by dese verwaentheydt worden gheleeken/ als sy nu saecken doen waer over sy ghestraft worden/ ende om de welcke sy komen in schande ?

Chryf.
hom. 55.
ad pop.
pul. An-
tioch.

Het hout dat ghy gheplant hebt is blybende / ende het huys dat ghy zyt op-bauwende is blybende/ maer den bouwmeester ende den planter worden wegh-gheleydt / ende moeten vergaen. **E**nde soo wanneer sulcks ghebeurt/ wy schicken dat als oft wy waeren onsterffelijck. **H**oozt wat dat Salomon seyt : Ick hebbe voor my huysen ghetim mert, ick hebbe Hoven gheplant, groene loover-hutten, vyjngaerden, ende dierghelijcke, **M**aer wat

*In lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit
anima mea. quæsiui illum et non inueni. Cantic. 3.*

wat seght hy daer benebens? Ydelheydt der ydelheydt, ende al ydelheydt. Gheen klepne maer een uytnemende groote ydelheydt. Ende ick bidde u laet ons eens begripen eenige saecken in de welcke gheene ydelheydt en soude toesen! Indien ghy siet eenighe schoone ghestichten / ende dat dit ghesichte u is aenlockende / wilt terstont sien naer den hemel / keert uwe ooghen van die steenen ende columnen naer die heerlijcke schoonigheydt / ende ghy sult sien dat dit zijn vvercken van mieren ende van mugghen. Doorgrondt het ghene ghy aensiet / klimt naer het ghene dat hemelsch is / ende ghewent van daer te siene de schoone ghestichten der huysen / ghy sult bevinden die niet te zijn dan gheckernye der kleyne kinderen. Maer de kinderen zijn sulckx dat sy van gheen nuttighe saken sorghe en draghen.

Alsoo sy willen altydt speelen / sy liggghen ende sy kruypen altydt lancx ter aerden / ende sy en beminnen maer dat aerdsch is. De kinderen dickmael soo wy spreken van nuttighe saecken en hebben gheenderhande gheboelen / maer sy lacchen altydt: Alsoo oock sommighe / soo wy siet verhaelen van het eeuwich rijcke / sullen daer mede lacchen. Wederom de kinderen / soo sy den diefsien uyt den huysse draghen / en sullen alleen hem niet verbie-

Chryf.
hom. 4.
in 1. ad
Coriat.
cap. 1.

*Surgam et circuibo ciuitatem; per vicos et plateas
quararam quem diligit anima mea: quesiui
illum et non inueni. Cantic. 3.*

den / maer sullen hem selver toe-lacchen.
 Maer verdraeght ghy eenen klaeter / een beel-
 ken / oft iet dat kindert / sy zyn gram / sy ne-
 men dat qualijck / sy scheuren van krijten / en-
 de sy werpen hun ter aerde. Alsoo eenighe /
 siende den duyvel hun af-nemen hun vader-
 lijck erfdeel / sy lacchen / sy loopē naer hem als
 tot hunnen vriendt ; maer indien hun iemant
 wat landts ontbindt / oft eenighe beuselun-
 ghen / sy sullen hun selver leet doen, Verstaet
 dit ghy onverstandige onder het volck , ghy
 sotten vvordt eens vvijjs , noch en vvilt met
 u-lieder sinnen niet vvorden ghelijck de
 kinderen. Want de kleyne kinderen staen
 verstelt / ende verwonderen hun met opene
 monden in kleyne saecken : En vvilt gheen
 kinderen vvorden , dat is / onberstandigh
 daer dat men behoogde wijs te wesen.

*Pfal. 93.
 1. ad Co-
 rinth.
 Chryf.
 hom. 36
 in hunc
 locum.*

*Chryf.
 hom. in
 Psalm. 4*

Die kinderen die noch te kleyne zyn / ghe-
 ben de ouders dusdaenige saecken : als
 schoentjens / kleerkens / rinckskens / klater-
 goudt / etc. Maer als sy nu meerder wesen /
 dit woordt gheweert / ende sy gheben wat tref-
 felijckers. Inghelijckx heeft gedaen Godt
 Almachtich ons treckende uyt de kleyne kin-
 derachticheden / heeft ons saecken beloofd die
 hemels zyn. En wilt u dan niet verwonde-
 ren in het ghene daer lichtelijck henen drijft /
 ende woog by loopt / noch en zijt oock van
 gheen

*Num, quem diligit anima mea, vidistis? Paullulum
cum pertransissem eos, inueni quem diligit ani-
ma mea: tenui eum, nec dimittam. Cantic. 3. 27.*

gheen kleyne ende vertworpen gesinthejdt.

Maer beuselinghen der groote worden ge- August. conf. 1. c. 9.
noemt onderwindinghen / ende dat sy sulcks
waeren van kleyne kinderen / sy souden ghe-
strafte worden van hun ouders.

Gheluck-saeligh is den man, vviens hope Amb. in Psal 118.
is den naeme des Heeren, ende die niet en
heeft ghesien naer de ydelheden ende val-
sche malligheden. Die dese niet en siet is
gheluckich / ende die daer naer siet is dul en-
de uyt-sinnigh / soo dat dan ieder op-stae van-
de rasernije der wereltlijcker lusten / die 't her-
te met de sinnen soo onstellen / dat die hun selfs
niet en kunnen toesen.

En ghedenckt niet meer de sonden van Psal. 24.
mijne Ionckheydt, noch mijne onvvetent-
schap o Heere.

Want wy sien eenighe soorte van sotten die August. lib. 1. de peccat. met. cap. 35.
men noemt gupchelaers / die aenghebrocht
worden tot het vermaeck der wijsse lieden / en-
de naer het ghemeyn oordeel zijn sy kostelijc-
ker dan de selve ghekleedt. Ende den Daeder
beroept sijn kleyn soontjen van't welcke hy
met bzeughden al dusdanighe grillen is ver-
wachtede : maer nu daer een hope is van
op-kommen / ende dat men voorsiker houdt
dat met de jaeren sal blijcken het licht des
volle verstandts / de gupchelinghen der kin-
deren

*Mihi autem, adherere Deo bonum est; ponere
in Domino Deo spem meam. Psal. 72.*

Deren en zijn hun ouders niet alleenelijck
 veruoeghelijck / maer aenghenaem ende vol
 ghenuchten. Hoe! sy worden misschien hier-
 toe berweckt door het toe-lacchen/ ende door
 de ydelhejdt van hunne ouders / want mee-
 stendeel de kindtscheydt nu kennende Vaeder
 ende Moeder en derft gheen van beyde mis-
 segghen / ten zy dat van d'een oft d'ander
 trojt toeghelaeten oft bevolen.

Sub umbra illius quem desideraueram, sedi.

Cantic. 2.

III.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.
Psalm. 6.

*Heere vveest my berrmbertich, vvant ick
ben kranck, Heere maectt my gesondt,
vvant mijne ghebeenten zyn beroert.
Psalm. 6.*

SWijgh ick dan stil, of sal ick spreken?
Neen, ick en kan my niet verbreken,
Waer blijft ghy traeghen Medecijn?
Och! my en quam noyt eens te voren,
Al hadd'et iemant my ghesworen
Dat ick uyt u ghedacht sou zijn.

O liefste Godt ghy beydt soo spaede!
Slaet ghy mijn quael niet nauwergaede!
Och! wilt toch komen het is noot.
Waer toe mijn Godt wilt ghy vertoeven
En meer en meer my soo bedroeven
In het verrasschen van mijn doot?

D hervaeren al die by de Griecken
Oyt haelden lof aen alle siecken
Hadd'ick ghesaemder handt by my.
Paon gheluckigh in't ghenesen

*Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra
aliena? Psal. 136.*

Melampus, Chiron bey ghepresen
En *Podalyrius* daer by.

En ghy alleen waert achter-bleven
Die my ghesondtheydt konde gheven :
Maer op het leest ick u noch vandt.

O eenigh hulp om u ick wensche
Soudt ghy van my siel-braeckigh mensche
Wegh connen doen u heylbaer handt.

Mijn doode vertrouw' sy besaeghen
Die niet en stond in hun behaeghen
Als oock en dé mijn aeder-bloet.

Neen, seyden sy, ten kan niet wesen,
Want siet den puls is vvegh-gheresen
Neen, desen sicken sterven moet.

Dat dit soo zy, kan ick bevinden
Meer dan die veel hun ondervinden :
VVant 't is te laet iet nu versint.

Hoe soude konst my moghen baeten
Als sy den meester heeft verlaeten
En dat mijn sickte die vervvint.

Och! Och! ick kuym, ic kucch', ic kerme,
Ick roep helaes! vvêe my! och erme!
Van grooter pijnen ick besvvijck!

'Ken kan mijn hoeft niet recht gehauven,
Mijn hert en doet niet dan verflauven,
VVat ben ick doch min als een lijck?

Och! vvaer ick my nu keer en vvende,
Ick sie mijn leven gaetten ende,
Och! 'tis met my nu al ghedaen!
En soud' ick iemandt openbaeren

*Adiuvo vos, filiae Hierusalem, si inueneritis
dilectum meum, ut nuncietis ei, quia amore
languero. Cantic. 5.*

Mijn pijn en alle mijn mis-baeren
Ten kan ten monde niet uyt-gaen.

Och! dit is siet de schilderije
Van al het ghene dat ick lije
O Godt vyaer ben ick toe ghebrocht?
'Ken kan noch gaen, noch staen, noch lenen,
Mijn aenghesicht is heel verdvvenen
'K hebb' menschen hulp voor niet ghesocht.

Mijn ooghe-lichten in speloncken
Zijn alle-beyde neer-ghesoncken
V Vaermé dat ick soo snel eens saght:
Mijn vvanghen root zijn bleeck bedeghen,
Hayr vvit als vlas hebb' ick ghekreghen,
En ouderdom voor mijnen dagh.

En dat my meest doet pijnne lijden
En kan men branden of uyt snijden,
Noch iemandts hulp komt my te pas.
Ha siet nu eens met hoe veel vonden
Dat ick te bedd' hier liggh' ghebonden
En van al die noyt een ghenas.

Want sy en zijn niet om verdvvijnen
Met kruyden of met medicijnen,
En elck van hun soo leelijck siet
Of een turckf-mes die hà ghevlaeden
Noch eenich meesters handt-ghedaeden
En kunnen dietoe-heylen niet.

Dees vonden draeght mijn arme siele
Om dat ick vol van boosheydt kriele
Waer doorter banck ick ben gheleydt.
Siet my door eer-sucht op-ghesvvollen

*Fulcite me floribus, stipate me malis, quia
amore languedo. Cantic. 2.*

En d'aerde soecken als de mollen
En slaen in alle vuylicheydt!

Siet hoe ick berst van alle zije
Door't vvindt-verhef van hoovaerdije
Die my ghelijck een trommel spant.
Siet hoe de liefde my komt knaeghen
Alseenen kancker alle daeghen,
Aen't hert, en aen het inghevvant.

Ick hebb' alomme doen versoecken
Of iemandt my wat sou verkloecken,
Maer't vvas verloren moeyt en kost.
Neen, ick en hadde niet behoeven
Soo vele meesters te beproeven
Om nimmermeer te zijn verlost.

Laet met sijn konst dan vry aenkommen
Die hem te rechte kost berommen
Dat hy de blinde dede sien.

Escula-
pius.

Die kent de kracht van alle kruyen
VViens lofen eer van ouds verluyen
Al d'*Epidauriaensche* lien.

Noch *Chiron* oock en kan my helpen
Iae noch in't minst mijn pijnestelpen
Apollo meester van hun al.

VWat baet het dan naer my te kijken
Of salf of oly aen te strijcken;
VVantick't eer langh' besterven sal.

VVel vvaer sal dan mijn hope vaeren
Alshooghsten Godt naer uuv' autaeren
Daer dat de doodt gheen macht en heeft.
Laet my dan troost hier-aen verkrijghen!

Siet

*Dilectus meus mihi et ego illi qui pascitur inter
lilia ; donec aspiret dies et inclinentur umbrae. cant. 2
33.*

Siet my naer u eens ligghen hijghen
Op dat ghy my ghesondtheydt gheeft.

De kloeck' en stercke van lichaeme
Zijn medicijnen onbequaeme
Maer nut voor die zijn onghesont.
Aen my die liggh' hier neer-ghesmeten
Door-kerft, door-vvont, door pijn opg'eten
O toont nu eens vvat dat ghy kont.

Ick ben die spoeyde met verlangen
Van uyt *Ierusalem* mijn ganghen
Als ick dit *Iericho* besocht,
En gaende lancx die dorre landen
Viel onverhoets in 's moorders handen
Vvaer door ick by vvas omghebrocht.

Maer vvilt in my nu laeten drijven
Vvat vvijn, en oly van olijven
O hertelijck *Samaritaen*.
Of den *Levit* my keert sijn ooghen,
Vvilt u voor hemaen my verdooghen,
Ick sal ghesondt daer henen gaen.

Ego dilecto meo, et ad me conuersio eius. Cantic. 7.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. *Psal. 6.*

Heere vveest my bermhertich, vvant ick ben kranck: Heere gheneeft my, vvant mijn ghebeenten zijn beroert. Psal. 6.

August.
soliloq.
cap. 2.

Ick ben sieck / ick roepe naer den Medicijn: ick ben blindt / ick haeste my tot het licht: ick ben doodt / ende ick versuchte naer het leven. Ghy zijt den Medicijn / ghy zijt 't licht / ghy zijt het leven. **Ô JESU** van Nazareth; Weest my bermhertich. **Sone** van David; Weest my bermhertich fonteyne der bermherticheydt. **Verhoort** het ghene naer u den siecken is roepende! **Licht** dat daer voor by gaet / verwacht den blinden: biedet hem de handt / op dat hy tot u mach komen / ende in u licht het licht aenschouwen.

August.
medit.
cap. 36.

Want utwe ooghen sien mijn menigherlye onbolmaecktheden. **Reyckt** / bidde ick u / naer my u goedertieren handt / ende weert van my al het ghene in my verbelght de ooghen utwer goedertierentheydt. **Heere** voor u is mijn ghesondtheydt en mijnne kranckheyt / wilt / bidde ick / die bewaeren / ende dese ghenesen.

*Anima mea liquefacta est, vt dilectus
locutus est. Cantic. 5.*

niesen. Heere maectt my ghesont, ende ick sal ghesont zijn: maectt my behouden, ende ick sal behouden vvesen. **O** ghy/die gheneeft dat kranck is / ghy die bewaert dat ghenesent is / ghy die naer utwe beliefte weer op maectt dat ghebzoken licht ende vervallen.

O Heere/waert by aldien dat eenighe dochters van Jerusaleem u mijne sieckten te kennen gaven / oft by gheballen daer eenighe waeren weerdich om u op te draeghen; want vele van dien utwe hulpe behoeven.

Och hoe gheluckich soude ick wesen dat eenighen hemelschen Hondert-man aen u sende: Heere mijnē knecht licht tot mijnē huyse lam, ende hy is met allen qualijck. **O** Heere / oft ghy terstondt gaest vooz antwoorde: Ick sal komen, ende hem ghenesen. Heere segghet met een vvoordt, ende ick sal gesont vvorden. Ghy komt met een woordt/aengesien ghy selve zijt het woordt.

De medicijnen der aerden hebt ghy gheschaepen / om te helpen een ieders verderffnisse / vooz alle quaelen hebdu bereydt bysondere baeten; want ghy zijt bermhertigh ende den bermhertighen selve.

Och lacen! Heere weest my bermhertich. Helaes! siet mijne quetsuren ick niet en verberghe: Ghy zijt den medicijn-meester / ick ben den siecken; ghy zijt den bermhertighen / ende ick den kattjbigghen.

Guil.
Abbas
ser. 46
in Can

Augu.
solilo.
cap. 20

Aug. 1
10. co
cap. 2

Quid enim mihi est in cœlo, et à te quid volui
super terram? Psal. 72.

Idem
ibid.
cap. 30.

Woe almachtighe handt / ô mijn Godt / heeft sy niet de kracht te ghenesen alle de sieckten ende quaelen mijner siele?

Hier in
Psal. 102

Onse siele is veel kranckheden onderwozpen / soo veel sonden / soo veel plaegghen.

Aug ser.
59. de
verbo
Dom.
cap. 11.

Het menschelijck gheslachte is kranck / niet door kranckheden des lichaems / maer door desonden.

Chryl.
hom. 14.
in e. 4.
Matth.

Niet alleen ghebroken te worden door lammeicheydt / maer doock te sondighen is een sieckte / iae de sieckte van die sondighen is schaedelijcker dan wel der ghene die lam zijn / ende wel soo vele als de siele is beter dan het lichaem.

August.
medit.
cap. 4.

Heere verleent my eenighe medicijne / door de welcke ick mach worden ghenesen / draght sorghe voor my die ben onlustich / geneest my die flauto ben / ende vertweckt my die ghestorben ben.

Chryl.
in cap. 4
Matth.
hom. 14.

Onse sielen zijn bevanghen met vele sieckten / ende dese sieckten zijn die IESVS Christus wilt dat wy sorghe draghen dat sy souden worden ghenesen.

Ambz.
tract. de
42. mā-
tionib.

Hu gheneest onse sieckten des lichaems / op dat hu die uyt onse sielen soude verdrjben. De sieckte der siele is de sonde / daerom seght den Propheete: Maeckt mijne siele ghesont, want vooru hebbe ick ghesondicht. De ongesontheyt onser siele is hoovaerdije ende gierigheyt.

*Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est ;
habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola fuit
anima mea ! Psal. 119.*

Inghelijckx onder het af-beeldtsel van die Ambr. l. 4. in c. 4. Luc.
 Vrouwe de schoon-moeder van Simon ende
 Andreas lagh ons vleesch in verscheyden son-
 dighe kortsen / ende in den brandt der onghem-
 aetighe aenlocksels tot verscheyden lusten.
 Oock ick en achte de dertel-liefde kortse niet
 minder te wesen als een brandende : want dese
 ontsteekt het lichaem / ende die ander het
 herte. Onse kortse is de giericheydt / onse kort-
 se is de vleeschelijcke wellusticheydt / om dat
 alle quaede begheerten zijn brandigh. Onse
 kortse is de gramschap / sy stelt het heel li-
 chaem in't vier / ende de siele in affchen. Wel-
 lusticheydt des vleeschs brandt meer dan de
 kortse / ende is veel eer onsteken.

Want een swaere sieckte / ende een heete Chryf. in c. 3. ad Phi- lipp. ser. 11. dig- gressio- ne mo- rali.
 kortse ons waeren bevanghende / ende wy en
 laghen noch op bedde / maer in ons eyghen
 buylicheydt / noch min oft meer als te mid-
 den in den dreck / wy wentelden in oneerbaer-
 heydt / oberbloeyende van wonden / ghevende
 eenen stanck / wy laeghen buyl / ongeschickt /
 in-een ghekrompen / ghelijckende meer scha-
 duwen dan menschen.

Jae daer licht de wereldt door en door / te August. ser. 59. de verb. Domini cap. 11.
 weten / van het Oosten tot het Westen / eenen
 grooten siecken / maer om dien te ghenesen /
 is ghekomen den oppersten Medicijn / die
 hem heeft benedert tot het sterffelijck vleesch
 als tot het bedde van den siecken.

Infelix ego homo! Quis me liberabit de corpore mortis huius? Ad Rom. 7.

Chryf.
in ca. 3.
ad Phil.
serm. 11.

Hu heeft hem sien bzoeten inden druck /
dooz-geten bande woymen/bevanghen bande
kortse / ende van den hongher / ende bestaen
dooz alderhande soorte van sieckte. Want de
kortse quelde hem (dat is de geyle lust) ende de
hitten bedwonghen hem (dat is de hoobaer-
dije) eenen onversaedelijcken hunger bevingh
hem (dat is de giericheydt) ende hu was ge-
heel in etter (dat is onkuyshedydt) ende hu
was blindt van ghesichte (dat is afgoderije)
ende hu was blindt ende doof (dat was dat hu
aenbadt steen ende hout) ende hu hadde eene
groote mismaecktheydt (dat is de sonde) im-
mers hu en was niet dan druck ende swaere
ellendighe kattijbicheydt. Hu heeft hun on-
gheschickter hoozen spraken / dan als doen de
dulle ende verwoedde menschen / als sy het
hout ende steen hummen Godt waeren noe-
mende. Hu heeft hun ghesien in alle dese ghe-
bzenen / niet teghenstaende en heeft hu die
noch niet verbloect / noch en blijft op hun
niet meer berbitteert / noch hu en is hun niet
gheheel afghekeert / noch hu en heeft die niet
vervolght in synen tozen : aenghesien hu den
Heere was die syn selfs werck niet en berach-
te. Ten lesten wat doet hu ? hu bereydt ghe-
lijck eenen herbaeren Medicijn alderhande
kostelijcke medicynen.

Orig.
hom. 7.
in Lev.
c. 12. & 13

Ende om dies wille dat hu selber is het
woort Godts / soo en soeckt hu niet alleene
baete

*Coarctor autem e' duobus; desiderium habens dissolui
et esse cum Christo. Ad Philip. i.*

baete vooz sijne siecken/ uyt het sap der krup-
den/ maer uyt sijne krachtelijcke woorden.

Want daer was den Prince der Medicijnen Orig. hq. r. in Pfal. 34.
Esculapius, die konde genesen alle sieckten
ende alle kranckheden.

Hu kende aen den pols al wat daer schuyt- Aug. in Pfal. 43.
de in den siecken.

Hu was een herbaeren gheneser der men- Clem. Alex. lib. 1. pædag. cap. 2.
schelijcker ghebreken / ende eenen heylighen
belefer ober de sieckelijcke siele. Mijn Godt,
seght hu / gheeft ghesondtheydt aen u vven
knecht, die op u stelt sijn betrouven. Heere
zijt my ghenaedich, vwant ick hebbe den ge-
heelen dagh tot u gheroepen. Siet den goe-
den onderwijser / die de wijsheydt is / ende het
Woordt des Vaders / die den hemel gheschae-
pen heeft / draeght sorghe ober gheheel sijn
schepfel / ende meestert het selue aen siele ende
aen lichaem : hu is al te wel bedreven Medi-
cijn ende behoeder der menschelijcke ghestal-
tenisse. Staet op, seght hu aen den lammen
menschelike / ende wegh-ghenomen hebbende u
bedde / daer ghy op licht / gaet naer huys : soo
die te voren onghesont was / wiert stracx ghe-
sont ende sterck van lichaem. Ende Lazarus
begraeben zijnde / seyde : komt uyt. Den doo-
den is ghekomen uyt den graeve / soodaeni-
ghen als hu was eer dat hu stierf / betracht
hebbende de alghemeune verrijsenisse.

Daerom heeft hu genesen soo veel kortsi-
ghe/

Educ de custodia animam meam, ad confi-
tendum nomini tuo ! Psal. 121.

Aug. lib.
de vera
& falsa
poenit.
cap. 5.

ghe / soo veel lamme / soo veel kreupelen / soo
veel blinde / ende soo veel uytghezooghe / op
dat den sondaer van hem niet en soude wan-
hopen / hy noemt hem den Medicijn / niet booz
die wel te passe zijn / maer booz die onlustigh
zijn.

Aug. de
doctr.
Christ.
lib. 1.
cap. 14.

Ende ghelijckerwijs die meester aen een
lichaemelijcke wonde / ghemeenelijck daer iet
by doet dat het ander beteghent / als koudt
by heet / oft diesghelijck. Soo Godts wijs-
heyt sorghe draeghende booz den mensche /
heeft haer selven ober ghegheben om den
mensche te ghenesen / sy is den Medicijn / soo
oock de medicijne. Ende om dieswille den
mensche door hooberdije is gheballen / om
die te ghenesen heeft daer toe ghebracht de
oedmoedicheyt. Wy zijn bedroghen ghe-
weest door de schalckheyt van het serpent /
wy worden verlost door Godts verkleynig-
heyt. Maer nu de dinghen die als baen-
doecken op onse lichaemelijcke wonden ghe-
lept worden / zijn dese / te weten / dat de ghene
die bedroghen waeren van een vrouwe / eenen
ghebozenen uyt eender vrouwe / eenen men-
sche der menschen / eenen sterffelijcken de sterf-
felijcke / de doode met de doot verlost heeft.

Nazian.
orat. 16.

Soo oft dan by ghevalle den veruoester
en den moordenaer onser siele / oft treckende
van Jerusalē naer Jericho / oft ievers elders /
u ghebonden hebbende onghewapent / ende
gheen.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te Deus. Psal. 41.

gheensins op u hoede / u soude ghequetst hebben.

Roept : Ick hebbe ghesproken, Heere, August. hom. 12.
 vveest my bermhertich, gheneest mijne siele;
 vvant ick hebbe voor u ghesondicht. **Godt**
 sal u ghenesen / indien ghy uwe quaele maer
 en belijdet. Ghy licht onder de handen van
 den **Medicijn** / roept met verdragen om hulp /
 hy koestert / hy vbrandt / hy snijt / lijdt verdul-
 dich / noch en wilt niet anders gaede slaen /
 dan dat ghy meught worden ghenesen / ghy
 sult ghenesen / indien ghy u vertoont den **Me-**
dicijn / niet dat hy u niet en siet / indien ghy u
 verberghet / maer uws selfs belijdinghe is het
 beghinsel der ghesondtheydt.

De wonde soeckt den Medicijn / den Medi- Aug. in Psal. 40.
cijn begeert de kennisse.

Keert tot my, seght Den Heere / Ambr. ad virg. lapsum cap. 8.
 isser gheen balsem meer in Galaad, oft ievers eenen
 Medicijn! vvaerom en is de ghesondtheydt
 niet vveer ghekomen aen de dochter van
 mijn volck? Tot een groote quaele is noo-
 dich een groote ende langhe medicijne.

Want het heel menschelijck gheslachte is August. ferm. 37. de verb. Dom.
desen mensche / die half doodt ligghende / lagh
op den wegh verlaeten vande straet-schen-
ders / die veracht wiert vanden boorzby gaen-
den Priester ende Levit / maer om hem by te
staen ende te ghenesen is ghekomen den Sa-
maritaen, in welcken Samaritaen heeft willen

*Quando veniam et apparebo ante faciem
Dei? Psal. 42.*

verstaen zijn onsen Heere IESVS Christus.

Amb. de
42 mās,
manf 9.

Hieromme een ieder van ons buyghende de knien des herten ende des lichaems / bidde onsen Heere IESVM Christum (die daer ghe- neest alle onse kranckheden) ende segghe met den Prophete: Heere maect my ghesondt ende ick sal ghenesen zijn, / Doorts dat hy segghe met David: Heere vvilt my ghenesen, vvant alle mijne ghebeenten zijn beroert.

Chryf.
in Pf. 26.

Want den ghenen die niet en wilt kennen den Medicijn / is buypen sijn sinnen; want hoe dickmael sien wy die raesende menschen de meesters spijt aendoen / wederstaen de ghesontheydt / niet te willen ghenesen worden / ende te bespotten het waerachtich sorghe draeghen.

Ibid.

Loopt tot den Medicijn / terwilen ghy meught / op dat als ghy gheeren soudt / niet en sult kunnen.

Aug. in
Pf. 102.

Indien naer de verghiffenisse der sonden de siele noch wordt beslaeghen door eenighe beroeringhen / het is een flauw- moedicheydt / ende hy gheest alle uvve flauvicheden. Alle uvve flauvicheden sullen ghenesen worden / en wilt niet vreesen. Ghy sult segghen / hoe dat sy groot zijn: maer den Medicijn is meerder. Daer en is gheen sieckte ongheneesbaer by den almoghenden Medicijn / en laet ghy u maer alleene helpen / noch en verwoypt sijn handt niet / hy weet / wat hy doet /
noch

*Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et
volabo et requiescam? Psal. 54.*

noch en verbljdt u niet alleen soo hy u koestert / maer verdraeght oock als hy u snijdt / verdraeght de snecckinghen / denckende op de toekomende ghesondtheydt. Verdraeght dan sijne handen / ende gheeft hem den segghen / niet vergetende alle sijne vergheldinghen. V Vanc hy gheneest alle uve quaelen.

Laet ons ons selver gheheel bevelen de handt vanden Medicijn / want hy en faelt niet / noch hy en sal het ghesondt niet snijden voor het bedorben. Hy weet wat hy aenschouwt / hy weet de faute / want hy de nature ghemaect heeft. Hy onderscheydt 't ghe- ne hy gheschaepen heeft / ende al dat daer ghesproten is uut onse begheerlijckheydt / hy weet dat hy den ghesonden mensche heeft verbodt ghedaen / van niet te vallen in sieckten / hy weet dat hy ghesepdt heeft in 't Paradijs : eet dat ende dat niet. Den ghesonden en heeft niet ghehoort het ghebodt vanden Medicijn / op dat hy niet en valle / maer ten minsten wesende sieck / dat hy hem aenhoort om hem op te helpen.

Wie ghy dan zijt / ô Christene menschen / die u beroemt van u ghesondtheydt / ende die u ghebeyst ghequetst gheweest te hebben / die u verbljdt wel te passe te zijn / ende niet droever en zijt dat ghy hebt sieck gheweest / ende die u niet en bemerkct machteloos te hebben ghelegghen / maer u verhooveerdicht dat ghy

in

Aug. in
Pfal. 40.

Chryf.
in ca. 10.
Luc.
hom de
Samarit.

*Quam dilecta tabernacula tua, Dñe virtutum! Con-
cupiscit et deficit anima mea in atria Domini. Psal. 83.
44.*

In de kercke hebt verheben ghesceest. Bemint
 Christum die u bande vry-buyters verlost
 heeft/ bemint den Heere/ die u nedergestreckt
 ende gheballen/ heeft opgheheben. Bemint/
 seggh' ick/ den Heere/ die u in sijn kercke dooz
 sijn-selven ghebrocht heeft / die u den weert be-
 volen heeft/ die tinee penninghen / dat is / de
 wet ende het Euangelie/ tot uwen onderstant
 heeft uytghepeuckt. Bemint seggh' ick/ Godt/
 die u seght: Siet ghy zijt ghenesen; want den
 Heere heeft uwe ghesondtheydt lief / die om
 uwent wille is komen op der aerde/om u van
 de moordenaers te verlossen.

*Fuge dilecte mi, et assimilare capreae, hinnuloq;
ceruorum super montes aromatum. Cantic. 8.*

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum,
& dimitte vniuersa delicta mea. *Pfal. 24.*

*Aensiet mijnen oodtmoedt, ende mijn slaever-
nige, ende vergheeft alle mijn misdaden.
Psalm. 24.*

MYn Godt ghy siet soo wreet! gae ick u dan
niet aene?

Mijn Godt ghy siet soo wreet! en ghy my noch
bemint?

Neen aen't ghemeyne volck gheeft dit soo te ver-
staene,

In noot den eenen vrient den anderen noch vint.

Ghy siet, en ghy verdraecht d'ellende dien ick lije
Daer dat getrouwe liefd' me-doogigh is in als;
Ghy siet my nu begaen dees peerdsche slaevernige
Met alle dit ghetuygh rondomme mijnen hals.

Maer of dit ambacht vvaer een eerbaer hert be-
quaeme

Noch alsoo seer veracht, en soo vervvorpen niet;
Het soude my misschien bath vvesen aenghenaeme
Bepcysende den val aen hooghre gheschiet.

Want het is noch gebeurt dat Koninglijcke handē
Krom stonden naer het vyerck gedronghen van
den noot.

Siet *Protéus* Over-Heer van al d' Ægypte landen,
Siet *Menelaus* oock eens bedelen sijn broodt.

Den *Syracusers* hand die sचेpters had gedraeghen
Droegh tot *Corinthen* oock de royen en't palm-
maet.

Al voor-bevvijsen droef noch heden te beklægē,
Om dat het met den mensch soo v wonderlijck
vergaet.

Maertot veel ergher lot ben ick helaes! geboren
Die als een meule-peert hier draey in desen rinck.
Met *Samson* die sijn hayr wert listigh afgheschaoren,
Voor s'Philisteynen heyr al-even-eens verginck.

Och! och! of ick oock waert tot ander werck ver-
wesen,

Hoe gheren en hoe kloeck foud' ick mijn taecke
doen!

Maet altijd vooren naer een sonde-slaefte vvesen,
Gheen schandelijcker saeck en mochte men be-
vroen.

Helaes! ick ben beschaemt. Van nu tot alle stonden
Ic mijn begonnē werck veroordeelen vervloeck;
VVant qualijck zijn my leet mijn oude vuyle sonde,
Of daer en komen nieuuy weer erghens uyt den
hoeck.

Neen

Neen, neen de rechte straf van alle boose daeden
Is dat de nieuwe schuld komt d'oude volghen
naer.

Dit hebb' ick och! ghevoelt wel grootelijckx ter
schaeden,
En noch van alle die en hadd' ick gheenen vaer.

VWant door verscheyden strijdt vword ick hier op-
ghetoghen

Als't schip dat *Aeolus* gebruyckt voor eenen bal.
Nu ist dat't lacke vleesch bynae my heeft bedrogen
Dan ist dat ick vveerom beduncke mijnen val.

Nochtans seer menichverfsoo vvin ick de laurierē
Al ben ick meestendeel met sonde noch belae
'T goet en'tquaet overhant mijn sinnekens bestierē,
Om dat mijn slaverny altijt soud' omme-gaen.

En binnen dien gy komt met svveepen aengedrevē,
O Godten van te slaen, maectt ghy u selve moe,
En naedemael de pijn vwort voor de schult gegeven
Gy bringt tot mijne schult noch nieuwe pijnē toe.

Neen, neen *Ixioms* radt en vverp ick niet bezien:
VVant ick rontomeen radt ooc draeye t'allē rijt:
Maer Godt gy zijt soo vreet! ké hebt vvat medelijen
En tot my arrem mensch sachtmoediger vvat zijt.

Vide

Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte vniuersa delicta mea. *Pfalm. 24.*

Aensiet mijnen oodmoedt, ende mijn slaue-vernije, ende vergheeft alle mijn misdaden. Pfalm. 24.

Mach. 6. **T**Ot vvat ellende ben ick ghekomen? In vvat overvloedighe droefheydt dat ick nu ben, die te voren vvas ghenuchelijck, ende bemint om mijn vermoghen! maer nu ben ick ghedachtich het quaedt dat ick hebbe bedreven.

*Beda in
Pfal. 24.*

Aensiet mijnen oodmoedt, ende bemerkte hoe dat ick ligghe vervallen in mijne kranckheydt.

*Greg.
cap. 22.
in c. 7.
Iob.*

De teghenheydt van de schuldt is vvoor den mensche ghetworden een ghewichte der pijn/ op dat hy quaelijck vzy zijnde / soude dienen sijn selfs bederffnisse / ende die teenegaer knecht zijnde / hem soude verblijden in den vzydom der onbederffnisse; want

*Nazian.
carm. de
animæ
calamit.*

Nu voor het vleesch de siele vvijckt,
Nu naer het vleesch sy omme-kijckt,
En met dat 't vleesch de deughdt in-slaet,
Het draeght sy selven eenen haet,
En in veel traenen en misbaer
Beghevet hem tot arbeydt svvaer.

Al is't soo / dat iemant is machtich / ende edel van af-komste / niet teghenstaende / soo hy wordt verwonnen van de sonde / is den verworpensten onder alle verworpene / ghe-lyckerwijs eenen koningh / indien hy komt te wesen slaeve der wilde menschen / is den elendighen die ter wereldt leeft. Dus is't met hem die daer leeft in sonde ; want de sonde is wildt / ende onbestierigh / sy bzencht de siele onder haere wzeetheydt / niet en isser soo buyten alle redene als de sonde / daerom seght den **Prophete**: Den mensche soo hy vvas in eere, is gheleken ghevveest by de redeloose beesten.

Chryc.
hom. 9.
in ep. 1.
ad Cor.
tom. 4.

Doorzwaer / indien wy gheestelijck verstaen wat dat beduydt de slavernije van **Aegypten**: wy bekenen / dat / te dienen aen die van **Aegypten** niet anders en is dan onderworpen te worden de bleeschelijcke sonden / tot de welke den noot niemant uytwendelijck en dwinght / maer wel de traeghepdt des ghe- moets / ende de oneerlijcke begheerte des lichaems / aen de welcke hem het herte eentdrachtelijck ten onder gheeft. Den **Salighe- maecker** verhaelende van den vrydom / ende van de slavernije / seght aldus in sijn **Euan- gelie**: Den ghenen die sondicht, is slaeve der sonde.

Orig.
hom. 16
in c. 67.
Genes.

Hom. 8.
in cap.
15. Exod.

Gelijcker-wijs dat Aegypten (die aerdsche landauwen) booz de kinderen van Israël mozt ghenaeemt het huys der slaevernige / in't ghesagly van Iudæa ende Ierusalem, (die hun soo vele zijn als het huys van vrydom) in het ghesagly van het hemels Jerusalem / het welck om soo te segghen is de moeder van vrydom / daer dese wereldt met al het ghene daer in is / moet wesen het huys der slaevernige.

August.
ferm. 12.
de verb.
Domin,

Wat is't dan te verwonderen dat dese wereldt daghelijcks wordt ghekastijdt / sy is eenen knecht wetende den wille van hunnen Meester / ende saecken uptrechtende die weerdich ghekastijdt dienen / dat sy dan niet en weyghere de castijdinghen die sy verdient heeft ; want die naer den meester niet en wilt hoozen / sal ghewisselijck de straffe moeten onderstaen / soo dan die hem kent schuldich ghecastijdt / dat hy synen kastijder niet teghen en spreke / op dat hy vermherticheydt misschien berwerbe.

Prover.
26. v. 8.

Een svveepe voor het peerdt , een halster voor den esel, een roede op den rugghe der onverstandighe.

Bernar.
ferm 3.
super
Qui ha-
bitat in
adiutor.

Hoe! zijn wy dan beesten? iae wy waerachtich. Den mensche vvesende in eere, en hevet

hevet niet verstaen, hy is gheleken geweest by die redeloose beesten.

De eselachtighe ende beestelijcke ghenegentheden hebben verkeerde wetten. Als ghy te vreden zyt te vasten / soo prikelt u het aenlocksel der gulsicheydt: als ghy u boozstelt te waecten / dan benauwt u den vaect. Bernar. ferm. 5. de ascē.

Vat sullen vvy dan doen met desen esel?

Wy sondaeren sullen gheestelijck het selve onderstaen dat Samson naer den vleesche tot onser onderwijsinghe heeft gheleden. Den vijandt sal ons als hem bespotten / ende als esels om de meulens te draeyen, uytstenden. Daerom den Heere (op dat wy onsen halss ongheschootsaem het Christelijck iock niet en souden weerdich maecten den esel-meulen) vermaent ons door den Prophete: En vvilt niet vvorden ghelijck een peerdt oft eenen muyl, in vvелcke gheen verstandt en is. Want den mensche als op een ander plaetse seght den Prophete: niet kennende sijn eere vvordt gheleken by de beesten, ende hy vvordt de selve ghelijck. Het ghene wy inden Koningh van Babilonien ooghmerckelijck sien volbracht / die door sijn goddeloose vertraentheydt en groote hooverdije uytghedaen hebbende het menschelijck verstandt / heeft in dat beestelijck hert de straffe moeten lijden. Paulin. ep. 4. ad Scuerū.

D ij

waer

maer den mensche ghesteldt in doolinghe / ende
 verballen in de gherechticheydt / ende als
 eenen Sampson verlaten van de deughdt der
 wijsheyt ende der ghenaeede / wordt recht-
 beerdelijck ghestraft dooz verblindtheyt / en-
 de dooz den meulen. Want hy is weerdich
 het beeste-vverck, die hem selven heeft be-
 rooft van het redelijck licht / ende naer de ghe-
 lijckenisse der beesten hem selven als een slae-
 ve des lichaems heeft wech-gheworpen.
 Oberstaet het gheheele leven van dusdaene
 menschen / ende inbeeldet eens de ghedaente
 vande meulen-treckende beeste, ghelijck
 haere ooghen bedeckt zijn met bodden / soo
 zijn de ooghen van sulcker mensche siele dooz
 de vuylicheyt van sijn leven overtrocken / en-
 de dooz de dolinghen sijner sinnen als outrent
 de omme-keeren des meulens ellendigh ver-
 keerende / ledich tot sijn eyghen / maer wacker
 tot eens anders gherief. Hy staet in den
 wegh der sonden gheboeyt met sijn begheer-
 lijckheden / ende hy su selven maeckende eene
 ghevanghenisse / besloten in de duysterheyt
 sijnder dolinghe / ende dooz sijns sonden vuy-
 licheydt in een ghetrocken / sleypyt by su-
 selven het meulen-iock, ende hy draeyt den me-
 len-steen sijns ghemoets / ghescherpt dooz de
 krijghelheyt der boosheyt / ende hy maelt
 het meel booz sijnen vijandt / van het bedoz-
 ven kozen sijner siele; want ghelijck daer
 staet

staet gheschreven: Den sondaer vliedt van
sijn eyghen selven. Alsoo die daer sondicht/
maelt met sijns levens meulen de quaede tar-
we/ op dat hy daermede spijsse den duyvel/aen
wien de siele is het broodt ende den hongher.

Maer daer zijn verscheydentheden in de
meulens, eenighe zijn vooz menschen / ende
eenighe vooz beesten / ende den meulen vooz
de menschen is daer van staet gheschreven:
Daer zijnder tyvee die maelen op eenen
meulen, den eenen sal vworden aenghenom-
men, ende den anderen verlaeten.

Orig.
tract 5.
in Matt.
cap. 18.

Laet ons dan eens overlegghen / wat sy
maelen / die daer zijn draepende den meulen/
ende voorts wat dat den meulen is / ende mis-
schien dese werelddt is den meulen / om dat in
de selve wordt aenghevoert de ghedaente van
het menschelijck lichaem / in't welck onse
siele wordt ghesloten / als in eenen kercker/
ende indien sy wel wilt / sal aldaer wercken
het broot der hemelen. Soo dan in desen
meulē der siele die onder-haebigh is de sonde
maelende die gheschoten tartwe / die bedorven
is door bochticheydt / en kan het binnenste
van het buytenste niet ghescheyden / ende om
die reden wordt sy daer ghelaeten / om dat
haer blomme niemandt en behaeghde.

Amb. in
cap. 17.
Luc.

54 GODDELYCKE WENSCHEN

Orig.
tract. 5.
in Matt.
cap. 8.

Den Esel-meulen en kan niet dan met groote redene ghenaeemt worden het alder-swaerste lijden des menschen / dat altijd treckt neder-waert.

Greg.
lib. 6.
mor. c.
26. in c.
5. Iob.

Want wat wordt beteeckent door den Esel-meulen, dan alle aerdsche plichtinghe / die ter wijlen sy door sotte begheerte de halsen toe-stroopt / drijft den selven tot desen gheduerighen arbeydt.

Aug. ser.
107. de
temp.

Want den meulen is den arbeydt van dese wereldt.

Aug. in
Psal. 6.

Ende ick denck dat den meulen wordt genoemt de wereldt; want sy wordt ghekeert door de wielen van den tijdt / ende sy verplet haere lief-hebbers.

Greg. 7.
mor. in
c. 6. Iob.

Dit ghetuyght Sampson ghebanghen van de Philistijnen, die naer dat hy verlozen hadde sijn ooghen / verwesen is tot den meulen; want de quaede gheesten / naer dat sy van binnen ontgraeben met de pockels der bekozinghen de slach-orden der aendachticheydt / senden die buuten tot ghedurighen arbeydt.

Aug. in
Ps. 132.

En waer is tot den rosch-meulen is omme dies wille dat sy in dese wereldt verkeeren / die door den rosch-meulen verstaen wordt; want

want dese wereldt ghelijck eenen meulen
vvordt omghedraeyt.

Waer toe tot den rosch-meulen? want die In Pf 99
ghekettet zijn aen de wereldt / worden ghe-
houden in den omme-loop van wereldtsche
saecken / noch min noch meer als in eenen
meulen.

Ende sy trocken my tot hun in eenen om- Aug. so-
liloq.
cap. 6.
me-loop, van een sonde tot de ander / en van
d'een buylicheydt tot de ander.

Daerom wordt seer wel gheseydt door den Gregor.
lib. 16.
moral.
Goddelijcken Sangher: Mijn Godt steldt
dese ghelijck een radt; want de quaede wor-
den ghesteldt als een radt / om dies wille / dat
sy gesonden worden tot gheduerighe slaever-
nije, als sy verstwijnen dat bozen is / ende dat
sy volghen het ghene dat sy behoorden te lae-
ten / uyt het leste worden sy verheben / ende sy
vallen in het eerste.

Daerom wordt gheseydt door den Ko- Greg. 1.
2. n or
c. 4. in 1.
c. Iob.
ninghlijcken Prophete: De Goddeloose
wandelen in eenen omme-keer; want ter
wijlen sy het inwendich niet en begheeren /
bermoepen hun in uytwendighe slaevernije.

o my ellendich mensche! wie sal my ver- Bern.
hom. 87,
in Cant.
lossen.

lossen van desen schandelijcken arbejdt? Ick
 ben ellendigh/maer ick ben vry: ick ben vry
 om dat ick een mensche ben/ick ben ellendigh
 om dat ick een slaeve / ende ter oorzaecke
 van mijn slaevernige ellendich: maer in het
 ghesagh van mijnen wille ontschuldelyck.
 Want den wille is die vry zijnde haer selven
 heeft ghemaect een slaeve der sonde / ende die
 de sonde is toe-ghedaen/sondicht als een sla-
 ve der sonde.

V.

Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me.

Job. 10.

Ghedenckt doch eens dat ghy my als slijck ghemaeckt hebt, ende dat ghy my in stof sult wederom verkeeren. Job. 10.

KEn hadde noyt ghelooft dat de verghetentheden
 Oock hielden hunne plaets in d'opperst' hemel-steden:
 Maer wel / dat altemets Godt om de sijne pepst.
 Neen/ neen/ het is al raes/ men moet et soo niet achten/
 Dat hy soo seer op ons sou setten sijn ghedachten/
 Of indien hy dat doet / hy doet et wel ghepepst.

Ha Godt ! nu dunckt wel half (wilt ghy't oock inimers weten)
 Dat ghy van oberlangh hebt teenegaer vergheten
 Het werck daer ghy dijn handt eens meesterlyck aenstaect.
 Ist u uyt u ghedacht ? Ick sal't in korter stonden
 Hoe dat 't selw' is ghebeurt nu andermael verkonden/
 En segghen dattet eerst uyt d'aerde wiert ghemaeckt .

Wilt ghy nu weten waer ? 't was in den hof van Eden,
 Daer 't schepsel van den mensch ontvingh sijn volle leden
 Als ghy daer ober gaest den soet-besielden blas.
 Te midden desen hof ontwierp haer een fonteyne
 Van water altijd versch/ schoon / silber-klaer en reyne
 Besproepende 't gheboomt/ en allegaer 't ghewas.

En weet ghy nu den tijdt ? 't was als ghy met de dypnet
 De wouste-wilde zee had sterckelijck doen tynen
 Die noch daerom end' om staen muere-wijs ghesfelt.
 En dit alsoo ghedaen/ u wijshepdt daer bergaerde/
 Een hoopken ongheschickt van roo-gheschilberd' aerde/
 Als ons de waere Schrift waer-blyckelijck vermeldt.

Maer soo ghy met u handt hoe lijfgh dat ghenaeckte
 Van bleesche/ been / en bloedt ghy my een lichaem maecte
 Al was de stoffe slecht/ ruyt/ onbequaem en grof.
 Soo dat uyt dit beghin te bollen kan gheblijcken /
 Dat mijn gheboort en doot elckanderen ghelijcken /
 En dat ick niet en ben/ dan affchen ende stof.

Als den Pot-baker/ siet/ in Samos schoon-contrepe
 Tot synen keur en wensch is bindende de klepe
 Dit welck' hy potten maect tot teghelijckx behaegh.
 Al-vozen met de spae gaet hy dees onder schieten
 Met water dan daer nae besprizinghen en begieten /
 Tot dat sy nu is tay / verwerckich en ghedwaegh.

Die nu van pas bereydt/ beghint hy op sijn raepen
 De dressemen daer van van langher handt te draepen
 Tot dat hy sijnen pot siet teenemael voldaan :
 Maer naer een korte wyl/ misschten met niet met allen
 Sal desen aerden pot in stucken moghen vallen/
 En in sijn oude klep soo wederom vergaen.

Och ! als ick't wel bedenck/ soodanich is mijn leben
 Een heurtjen/ eenen niet / kan dat sijn eynde gheben.
 Och ! ick ben menich-werf in kommeringh' en pijn /
 (Maer dat den dagh den nacht/ de maenden en de iaeren
 Van self op hun ghetij allenghskens henen vaeren)
 Om weten wat dat is soo sy nu omme zyn !

Doorzwaer/ 't en is gheen noot / hoe dat ick moet verr affchen
 Mijn beenderen gheraemt/ mijn schilderij van affchen/
 't sal hem ghenoech van selfs begheben alle-mael.
 O waer mijns lebens draet wat stercker doch ghesponnen
 Of waer mijn lichaem oock soo stijf in een gheronnen
 Als op den hemel doet het blinckende cristael !

Of waer ick soo ghemaectt ghelijck de kleyne bieren
 De welke met de nacht daer ruyt elen en swieren
 En glinsteren als goudt hier boven in de locht !
 Of waer ick oock ghemaectt als die schoon Enghel-benden/
 Die hun naer hunnen wensch lichaemeloos voortwenden/
 My waere veel gheluckx en seghen aenghebracht !

Dan soude my met die/de Eeuwighedyt behaeghen/
 Dan soudent my aenstaen die iaeren en die daeghen
 Welck worden booz die locht en 't sterre-licht bewaert.
 Maer langher leven sy die met ghelatte vinnem
 De konckelen der zee op ende neer beklimmen
 Die Doris booz heur haer Oceanus daer haert.

Ghelijgher is oock de pluyne-rijcke swaene
 Die haer alleen ghewent den bijver in te slaene
 Doo sy maer upt den dop komt nieuwelinckx ghezocht
 Och! waer ick op mijn lijf soo hert ten alle kanten
 Als yser ende stael/ als doen de diamanten
 Hoe soud' ick daermé zijn te passe wel-ghemoet!

O neen! een beter lot die Susters ha'en gheschoten
 Wiens handen van met ael eenboudich zijn ghegoten/
 Doo deed' Achilles oock / wiens lot alsoo gheviel
 Te wesen wel soo sterck/ dat gheenderley gheweire
 Noch beserijnden schicht mocht komen in sijn deire /
 Want hy was quetse-loos behalven in den hiel.

Maer wat ist dat ick segh? waerom wil ick mis-prijfen
 En mijn ghestaltenis licht sinnel ick bezwijfen/
 Weer dat sy wierdt ghemaectt upt stoff' die niet en docht!
 Neen/den Pot-backer self bemint sijn eyghen baeten /
 Noch hy en kan te recht niet loochenen/ of haeten
 't werck niet sijn eyghen handt eens daedelijck ghezocht.

Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. *Iob. 10.*

Ghedenckt doch eens dat ghy my als slyck ghemaect hebt, ende dat ghy my in stof sult vvederom verkeeren. Iob. 10.

Hier. 18. **S**Taet op ende gaet nedervvaerts in het Pot-backers huys, ende daer sult ghy hooren mijne vvoorden. Ende ick ghinck neder in des Pot-backers huys, ende fiet, hy maecte een vverck op een vviel, ende het vat brack dat hy maecte van der aerden met sijn handen, ende omghekeert zijnde heeft hy daer-af een ander vat ghemaect alsoo het hem ghenoeghde in sijn ooghen dat hy't maecten soude: Ende des Heeren vvoort is tot my gheschiedt, segghende, en sal ick u-lieden niet kunnen ghedoen ghelijck desen Pot-backer. Siet ghelijck de pot-aerde in des Pot-backers handt is, alsoo zijdy in mijn handt ghy huys van Israël.

Hugo
Card. in
hunc lo-
cum.

Den Propheete willende vertoonen de moghentheydt Godts / ende de broosheydt van den mensche / vergelijckt Godt met eenen Pot-backer / ende daer benebens den mensche met de pot-aerde / die niet en kan teghen
Godt

Godt / ghelijck de pot-aerde oock niet en kan teghen den pot-backer. Daerom wordt gheseydt totten Romeynen aen het 9. Cap. Soude het schepsel vvel kunnen segghen aen sijnen Schepper, vvaerom hebdy my aldus gheschaepen? Ende *Isaiæ* 45. VVee den genen die teghen sijnen Schepper seght, een scherf vander aerden des landts van Samos? sal die pot-aerde tot haeren pot-backer segghen, vvat maect ghy? ende *Isaiæ* 64. Ende nu, ô Heere, ghy zijt onsen Vaeder, ende vvy zijn pot-aerde, ende ghy zijt onsen Schepper, en vvy allegaeder het vverck uver handen.

Oversulcx dan neer te klimmen ten huysse des pot-backers / is soo veel als te bedencken sijn vleeschelijcke kranckheydt: want onse lichaemen worden vaeten ghenoeit / om dat sy in hun besluyten eene bochticheydt / ende den alderkostelijcksten schat / te weten / den gheest gheschaepen naer de afbeeldinghe Godts. 2. Rom. 4. VVy hebben desen schat in aerde-vaeten. Want Godt is den pot-backer / ende dat wat wordt ghevoeghelijck gheseydt / ghemaect te worden op een wiel / oft ter oorsaecke vande onvasticheydt des lichaems / oft om dieswille dat het beghinsel met het eynde een zijn / ghelijcker staet *Gen. 3.* Ghy zijt van aerde, ende ghy sult in aerde vergaen.

Den mensche dan is gemaect van aerde ;
want

Greg. l.
10. mor.
cap. 36.
in c. 10.
Job.

want uyt de selve is hy opghenomen om mensche te wesen / het welck den heylighen Job seer wel de ghenade des rechters bozen wozyt / als hy seght : Ghedenckt toch dat ghy my als slijck ghemaect hebt. Als oft hy klaerlijck wilde segghen : Bedenckt de boosheydt des bleeschs / ende vergheeft de schuldt van mijne boosheydt ; Waer dat gheboeghelijck oock wozyt by-gheboeght de doot des lichaems / soo terstondt daer naer is volghende : Ende ghy sult my in stof vvederom verkeeren, als oft hy opentlijck begheerde ende seyde : Ghedenckt doch hoe dat ick door het bleesch kome uytter aerde / ende door den onderganck van het selve wederom naer der aerden moet bertrecken.

Gregor.
Ibid.
c. 37.

Al het ghene wy hebben ghesproken vanden uytwendighen mensche / kan eenichsins oock te passe komen op den inwendighen / ende het dunckt my redelijck al het selve in't korte te betoonen. Ghedenckt, bidde ick u, dat ghy my als slijck ghemaect hebt. Onsen inwendighen mensche is als het slijck ; aenghestien hy door de ghenade des H. Gheests ghegoten wozyt in aerdsche ghestaltenisse / op dat hy worde opghestijghyt tot het verstandt van synen Schepper ; want de mensche-ghe-dachtenisse die verdrooght is door de onvruchtbaerheydt haerder sonde / wozyt wederom groene door de kracht des H. Gheests / ghe-

ghelijckertwijjs de besproeyde aerde / Maer
 dickmael hebbende ontfanghen de deughden
 der opperste gaebe ghebruycken wy de selve
 eendrachtelijck / ende worden verheben door
 het gheniet van doorgaende ghelucksfaem-
 heydt / soo dat daer uyt ghebeurt dat den sel-
 ven gheest die hem hadde verheben / hem wey-
 nich tijdts is verlaetende / op dat hy hem sij-
 nen mensche vertoone / 't welck den heylighen
 man van stonden uyt-leght als hy daer by
 voeght : Ende ghy sult in stof vvederom ver-
 keeren.

Want soo het ghemoet maer een weynich
 door den af-treck des gheests wordt verlae-
 ten in bekozinghe / insghelijckx wordt de aer-
 de ontrocken haer eerste bochticheydt / op dat
 den mensche soo verlaeten zijnde / soude ghe-
 voelen sijne broosheyt / ende bekennen hoe
 hy is opghedrooght / sonder den inbloedt der
 opperste ghenaeude / den mensche wordt be-
 quaemelijck ghesepdt te ghedijen tot stof / om
 dat hy hem selven verlaeten hebbende / wordt
 ghedreven met alle winden der bekozinghe.

De heylighe menschen dit alles wel over-
 legghende / hebben als schoone vaeten opghe-
 maectt tot lof ende eere desen hunnen Schep-
 per / ghenaeemt den pot-backer / ende hun sel-
 ven de pot-aerde / alles door eene schoone be-
 lijdinghe ende betweghelijcke uyt-spraecke.
 Ende nu Heere, seght Isaias / ghy zijt onsen

Rupert.
 libr. 2.
 c. 20. in
 Genes.

vaeder, ende vvy zijn aerde, ghy zijt onsen Schepper, ende vvy zijn het vverck uverhanden. Ende Godt den selven Schepper seght tot Jeremias: O ghy huys van Israëlen sal ick u niet kunnen maecken ghelijck desen Pot-backer, Siet ghelijck de pot-aerde in de handt is van den Pot-backer, soo zijt ghy in mijn handt ô huys van Israë! Want hy hadde haer ghetoont eenen Pot-backer die sijn werck dede op een wiel / ende dat vat / seght hy / 't welck hy brochte met sijn handen is verstroyt ghevorden, ende zijnde vveerghekeert, heeft het selve ghemaect tot een ander vat, ghelijck sijn ooghen ghenoeghde te maken. Daerom seght den selven Isaias: VVe hem die sijnen Schepper teghenspreect, die maer en is een scherf van d'aerde van Samos. Dit wetende den hemelschen rechts-gheleerden Paulus / seght: O mensche vwie vvilt ghy vvesen die daer antvoort aen Godt, sal het schepsel segghen aen sijnen Schepper, vvaerom hebby my soo gheschaepen? oft en heeft den pot-backer niet de macht te maecken uyt de selve aerde een ander vat ter eeren, oft een ander vat ter schande?

Rupert.
lib 1. in
Ierem.
cap. 10.

Een groote weerdighe lesse / ende eenen grooten wel bequaemen middel der stil-swijghentheydt is het bedwangh der tonghe. Godt is onsen Schepper / en wy sijn schepsel.

Dit

Dit vermaent ons seer heftelijck dat dat der uytghelesentheydt ende dat behaeghelijck merck des eeuwighen Pot-backers / hy vermaent / segh' ick ons / op dat wy met den Prophete het booz-bewijs der Goddelijcker vermoghentheydt souden aen-schoutwen. Want soo hy hadde klachte ghedaen van de verworpenheydt der broeders van Israel / hy seyt : Sullen vvy segghen , is daer sonde by Godt ? Verre moet dat van daer zijn. Ende op dat hy dat soude segghen / was hy oock in desen Prophete nederwaert ghekomen ten huyse vanden Pot-backer / ende hy hadde gesien dat het huys van Israel aerde was / soo wel als alle de vuylicheydt der Heydenen / en om dieswille dat Godt almachtich Pot-backer van dit al / niet naer recht / maer alleeneelijck door genaede Abraham heeft aenghemen als hy was Caldeusche aerde / ende uyt hem ende uyt den aerdschen deessem van sijn saet heeft ghemaect naer sijn belijfte vaeten der barmherticheydt / vaeten der eere en der glozie / wat was hy hē meer schuldich / dan dat hy schuldich was aen het gheheele stijck van het gheslacht van Adam ? Dit hadde gemerckt desen wijsen ende oodtmoedighen / en boozsekerlijck hy was wijs om dat hy oodtmoedich was / en om dat hy hadde een oodtmoedich gheboelen. Want de wederspannighe aerde en was door sijn handen niet ver-

stroyt geweest om de onachtsaemheyt vanden
 Pot-backer / maer om de onbegrijpelycke
 rechtbeerdicheydt. Doozts om wederom te
 keeren tot de ghelijckenisse des Pot-backers /
 laet ons nu segghen als desen Pot-backer
 heeft ghekent sijn maecksel / opnemende onse
 affchen / als-doen maecte hy sijn werck upt
 pot-aerde op een wiel / boegende daer by sijne
 vingheren / dat is te segghen / de gaeben des
 H. Gheests / op dat nu die vaeten volmaeckt
 in de volheydt des tijdts souden aennemen de
 schatten der barmherticheydt ende der eere.
 Maer die ongheluckighe aerde heeft haer ver-
 staut te lachteren de vingheren van haeren
 Pot-backere. Wat isser gebeurt ? te weten den
 Pot-backer met goeden rechte sijn vinghers
 in-een treckende ende slaende met de gheheele
 vuyt / het vat is verstroyt dooz een groote
 verstroynghe.

Aug. so-
 liloq
 cap. 11.

En sal ick dan niet vzaegghen wie my ghe-
 schaepen heeft? O Heere ghy hebt my geschae-
 pen / sonder den welcken niet gheschaepen en
 is / ghy zijt mijnen schepper / ende ick u scep-
 sel. Ick dancke u mijnen Heere / mijnē Godt /
 dooz welcken ick lebe / ende dooz welcken dat
 het al leeft / want ghy my gheschaepen hebt.
 Ick dancke u mijnen schepper / u handen heb-
 ben my ghemaect ende gheschaepen.

August.
 soliloq.
 cap. 20.

Ghy onsen Pot-backer kent ons maecksel /
 ende wy zijn allegaeder ghelijck het sijck in
 uwe handt.

Want

Want ons maecksel onstercker is als de Aug. l. 4. de civit. Dei.
baeten die met de draeyinghen ghemaectt
worden.

Om dat hem dan heeft belieft / en om dat sij Rupert. l. 2. c. 21. in Gen.
ne wijsheyt soo geschickt hadde / heeft hy den
mensche ghemaectt uyt het slijm der aerde /
van welcke alle andere menschen soudē voort-
komen. Ick segghe uyt het slijm der aerde / en
het is klaerlijck / hoe dat den mensche naer
den lichaeme is aerde ; want den Heere seght :
Ghy zijt aerde , ende ghy sult vvederom in
aerde vergaen.

Hy weet wat hy gedaen heeft / hoe dat 't ge- Aug. in Pf. 102.
ballen is / hoe dat't moet zijn opgemaectt /
hoe dat't moet zijn vercozē / hoe dat't moet we-
sen verrijckt / siet wy zijn ghemaectt van slijck
der aerde. Den eersten mensche uytter aerde
is aerdsch / den tweeden mensche uyt den he-
mel is hemelsch.

Nochtans ô ghy mensche kent u selven : tot Amb. in Pf. 118.
uwe siele wordt ghesejdt in het liedt der Lie-
dekens : Ten zy dat ghy u selve kent, ô schoo-
ne onder de Vrauvven. O siele kent doch u
selven ; want ghy niet en zijt uyt aerde oft uyt
het slijck ; maer Godt heeft u eenen lebenden
aedem ingheblaesen / ende heeft u soo ghe-
maectt een lebende siele. Soo dan ghelijck de
wet betuyght / siet vooz u / vooz u / dat is uwe
siele / dat u niet teghen en houden tijdtelijcke
oft werelclijcke saecken / haest u tot hem in
E ij alle

alle aendachticheydt/ door wiens inblaefinghe ghy leeft.

Ambr.
ibid.
Oft. 10.

¶ Siele kent u selven; want ghy en zyt niet uyt aerde / oft uyt slijcke. Godt heeft u beademt / ende ghemaectt een lebende siele. Den mensche is een groot-daedich werck door Godts inblaefinghe opghemaectt. ¶ Mensche bedenckt hier waer dat ghy groot / maer dat ghy verheben zyt / de aerde vertoont u verinozpen / maer de deughdt maectt u verheben / het gheloobe maectt u selsaem / utwe afbeeldinghe weerdich ende kostelijck. Iffer iet soo weert ende kostelijck als het beeldt van Godt den Heere ?

VI.

Peccavi : quid faciam tibi ô Custos hominum, quare posuisti me contrarium tibi ?
Iob. 7.

Ick hebbe ghesondicht : vvat sal ick u doen ô bevvaerder der menschen; vvaerom hebt ghy my u tegben ghestelt ? Iob. 7.

NEen, neen, ick heb verdient al dat ick lij,
NO Heer, ick moet't bekennen vry
 Hoe dat't ghetal van mijn mis-daet
 'T hayr van mijn hoofd te boven gaet.
 Ick hebbe my misgaen. Och ! het is vvaer
 Mijn sonden-vlecken allegaer
 En kan ick gheven ander schijn
 Dan soo sy teghenvvoordich zijn.
 Ick hebbe my misgaen door sonde groot.
 Och ! als ick't denck' ick vvorde root.
 Hierom voorvvaer ist dat ick dien
 Ghestraft te zijn voor alle lien.
 Maer, siet, ô liefste Godt, hoe dat ick schrey,
 En naer u stier dees handen bey
 Siet hoe ick bidde met gheduldt
 Verghiffenis van mijne schuldt.
 Wat vvil ick u dan doen ? sou gheldt of goet
 VVel vvat versoeten u ghemoet,
 Of soudt ghy my zijn goeder hand,
 Dat ick u deed' een offerand ?

Of dat op den autær sou zijn gheleydt
 Veel kostelijcke schoonigheydt?

Oft vvilt ghy dat ick dien bekeur,

Met vvieroock-vaeten deur en deur?

Of hebt ghy vvvel soo lief, hoe dat mijn bloedt
 Dit allegaer alleen uyt-doet?

Daertoe mijn Godt soo sal ick ras

Vschincken eenen vollen plas.

Och! hadd' ick soo veel bloedts te minsten by
 Dat ick daermé mocht soenen my!

Maer neen; vvant dat ick heb ghedaen

En kan met bloedt niet uyt-ghegaen.

Nochtans en kenn' ick u op veel soo vreet
 Dat eeuwvelijck duert uvve veet,

En dat uvv' handen svvaer als loot

Al de sondaeren pletten doot,

Ha! Godt hoe menichmael ist dat u svveert
 Den overvonnen niet en deert!

Hoe menigmael hebt ghy ghespaert

Die ghy te voren hadt vervaert!

Neen, neen ghy u soo haest niet en beroert,
 Noch soo den thoren u vervoert,

Dat ghy de sonden allemael

Vvilt altijdt legghen in een schael.

Toe-siender van den mensch voor vvien altijdt
 Ghy opper-Vooghd, iae vader zijt,

En die ghy by-staet in den noot

En treckt te midden uyt de doot.

Gh y zijt dock goedertier voor al dat leeft
 En ghy ontferremt en vergheeft,

Iae met die handt daermé ghy slaet
 Komt ghy ons trecken uyt het quaet.
 En ist dat ghy my dooght een vveynich spraeck
 In her vertoon van mijne saeck,
 Ick sal u bringhen volle blijck
 Dat ghy my straft ten onghelijck.
 Ick hebbe my misgaen! 't is vvaer, ick hauvvt:
 Maer 't vvas een alghemeyne faut.
 Hoe sal ick't dan betaelen heel
 Daer ick maer schuldich ben een deel?
 VVant soo nu alle vleesch bedorven hadt
 Den reghel-rechten hemel-padt,
 En soo de menschen over-al
 By-nae vergonghen in dit dal.
 Alldoen u rechter handt heeft neer-gheleydt
 Den blixem die daer vvas bereydt:
 VVant voor den selven sy uyt-stack
 Den vredighen Olijve-tack.
 VVaer toe dan lieve Godt ghy my bevecht?
 Om scherremen ben ick te slecht.
 Eer my mijn moeder há ghebaert
 Ghy eenen scherrem-meester vvaert.
 Och isset niet ghenoech dat ick hier leef,
 En my voor u vervvonnen gheef,
 En beyd' mijn handen naer u steeck,
 Op dat ick uvven tooren breeck?
 Och isset niet ghenoech, dat ghy ontfanght
 Die u voor eeuwvelijck bedanckt;
 En die altoos sal hebben stof,
 Om te verhaelen uvven lof?

VWant had' ick niet mis-bruyckt, hoe soud' ick hier
U noemen Vaeder goedertier?

VVaerachtelijck, neen, desen naem
Die soud' u zijn seer onbequaem.

Peccavi: quid faciam tibi ô Custos homi-
num, quare posuisti me contrarium ti-
bi? *Iob. 7.*

*Ick hebbe ghesondicht: wat sal ick u doen ô
bevvaerder der menschen, vvaerom hebt
ghy my u teghen-ghestelt? Iob. 7.*

Rupert.
in Gen.
1.8.c.6.

EEn al te vermaerde woystelinghe (ende
dooz den monde der gantscher kercke de
wereldt dooz ende dooz uytghesproken) was
als den mensche met Godt heeft ghewoystelt.

Orig in
Ps. 36.
hom. 20

Want soo daer eenighe wapenen Godts
zijn / onder de welcke men seght te wesen het
pansier der gherechticheydt / het sweerd des
gheests / ende den schildt des gheloofs; dies-
ghelijckx zijnder oock waepenen des duyvels
die hy den sondighen mensche aendienst / om
hem op te rusten. Laet ons de berkeerelijcke
saecten uyt hunne berkeertheden wel ver-
staen / ende laet ons bzingen ten boorschijne
twee ghewaepende krijghs-knechten / den ee-
nen van Godt / den anderen van den duyvel.
Ende ist by aldien dat den Goddelijcken sol-
daet is toe-gherust met het pansier der ghe-
recht-

recht-

rechticheydt / sonder twijffel den soldaet van den dubbel voert het verkeert pansier der ongherechticheydt. Ende indien den Goddelijcken soldaet is blinckende in het helmet der salicheydt / ter contrarien den sondaer / soldaet van den boosen vijandt / is draghende het helmet der verderbenisse. Soo dan daer is een sweert van den H. Gheest booz de ghene die booz Godt almachtich zijn strijdende / ende daer is een sweert van den boosen vijandt booz die de sonde zijn volghende / welck sweert / men seght / de sondaers als nu ter tijdt uyt te trecken.

Welck is het sweert van den sondaer / dan dat teghen het sweert is van den H. Gheest. Amb in Psal. 36.

Hoe sal men dan bedencken in wat maniere de sondaers het sweert zijn uyt-treckende? Orig. hom. 2. Psal. 36. sy trecken het sweert uyt soo sy sonder eenich decksel van schaemte volherden in hunne boosheydt / ende dat sy de selve niet en bedecken als de lemmer in de scheede / maer dat sy de selve door eenen hoobaerdigen en opgeblaesen gheest / ghelijckerwijs een sweert ontblooten ende uyt-trecken.

Alle de ghene die Godts kercke vervolght hebben / hebben ghebochten teghens het Lam. Amb. in cap. 17. Apocal.

Desen strjdt is begonst van het beghinnsel des wereltds in Cain ende Abel. Hugo Cardin. in eund.

Den boosen heeft teghen Godt sijn handt opge- Iob 15.

opgheheven, ende hy is versterckt teghen den almoghenden.

Greg. in
hunc
locum.

Oversulckx daer isser / al ist by aldien dat sy somtijlen hun selve pooghen te stellen teghen het oordeel van den Almoghenden / nu ghebzoken door de onmoghelijckheyt in het volkomen van den wille / gaen ten lesten in hun eyghen selven / ende keeren tot hem die sy wouden verachten; ende die seer verre hadden moghen gheraecken / waert dat sy hunne begheerten hadden kunnen volbringhen / worden somtijds door dit behouden / want het ghene sy begheerden en hebben sy niet kunnen volbringhen / ende nu ghekomen tot hun eyghen selven / bevinden eerst wie sy zijn / ende beklaghen dat sy saecken ghewilt hebben die teghen de waerachticheydt zijn stryden-
dende.

ug. lib.
2. cont.
aufü
ap. 70.

Soo heeft Godt van den hemel gheroepen Saulum, verbolghende de Kercke / hy heeft hem ter aerde ghevelt / als of hy hem hadde gheslaeghen.

afil.
om. 13.
Pf. 48.

Want Godt die een belijder is van alle onse saecken / komt ons (soo wy loopen al dolende in den wegh der sonden) noch te ghemoete / ons voorzinnende beletsels die ons bande sonde achter-houden ende verjaeghen.

reg.
coiã
ato.

Maer daer zijnder oock die het ghene sy-
lieden moetwellighlijck teghen Godt zijn
soeckende / dat hun dat door een rechtbeerdich

bon-

bonnis noch ergheer wordt toegelaeten te vol-
 bzingen / ende soo de boosheyt hem onsteect /
 wordt hem macht vermeerderd / oversulcx dat
 sy hem eygen selven in sulcke dwaelinghe niet
 en kunnen bekennen hoe sy meer in overbloet
 van alle dinghen door hem macht uyt hem sel-
 ven worden ghetrocken. Van welcke meyn-
 ninghe wordt gheseydt: Den sondaer heeft
 sijn handt gheheven teghen Godt, ende hy
 is versterckt teghen den almoghenden.

Maer het en is niet licht om vechten te- Eccl. 46.
 ghen Godt.

Soo dan (mijn siele) en acht niet dat u sal Mach.
 ongestraft blijven, dat ghy u hebt bestaen te 2. cap. 7.
 vechten teghen Godt.

Iob en wist niet tot wat oorsaecke dat hy Chryf.
 bocht / hy en wistet niet; want dese woyste- hom. 4.
 linghe was hem ghestelt als booz een Leer- de pa-
 schole / hy keert sijn uytspzaecke tot den rech- tient.
 ter / ende de ooghe sijnder siele sijght hy om Iob.
 hooghe / niet lachterende / maer smeekende
 met traenen; Waerom hebt ghy my gestelt
 teghen u?

Van doen af heeft Godt den mensche hem Greg. iu
 teghen-ghestelt / als den mensche sijnen Godt c. 7. Iob.
 door de sonde verlaeten heeft: maer den recht- lib. 8.
 beerdighen Schepper heeft desen hem tegen- cap. 12.
 ghestelt / om dat hy hem heeft vijandt gheacht
 door sijn verheffinghe:

Ende siet Iob belijdt het quaet dat hy ghe-
 daen

Greg. in
c. 7. Job.
1.8. c. 21.
& 22.

Daen heeft / maer het goet dat hy Godt moest
op-offeren tot een vergeldinghe / en heeft hy
niet ghebonden; want om af te wasschen de
schuldte / alle kracht van menschelijcke daedt
is te onsterck / ten zy dat sy met des vaders
barmherticheyt wordt byghestaen. Waerom
mijn Godt / veracht ghy dan den mensche als
teghen u ghestelt / die voorzeker weet / dat ghy
niet en wilt dat hy verlozen gae die men
haudt by u veracht te zijne.

August.
manual.
cap. 23.

Ick hebbe grootelijcx gesondicht / ende ick
kenne my met beele misdaden beschuldigt /
noch ick en ben niet wan-hopich; want daer
de sonden zijn gheweest overbloedich / is oock
overbloedicheydt der ghenade.

Bernar.
serm. 81.
in Cant.

Wee my ellendigh mensche ! wie sal my
verlossen van de beschuldinge deser schande-
lijcker slaavernije ? ellendich / maer by gebo-
ren / by geboren om dat ick Godt ghelijcke:
ellendich / om dat ick ben teghen Godt. O be-
waerder der menschen / waerom hebt ghy my
urteghen gestelt ? ghy hebt my u teghen ghe-
stelt / soo ghy't my niet belat en hebt : Anders-
sins hebbe ick my selven gestelt / ende ick ben
my selven straer ghetworden. Soo moet ick
dan wesen mijnen vijandt die uwen vijandt
ben / soo bechte ick teghen my die u bechte /
ende ick die teghen u ben / ben my selven oock
teghen.

VII,

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris
me inimicum tuum? *Iob. 13.*

*V*Vaerom verberght ghy u aenschijn, en meynt
ghy dat ick ben uwen vijandt? *Iob. 13.*

HEeft u mijn sonde soo verstoort,
Dat ghy nu naer my niet en hoort?
Ick had' ghemeint, mijn eeuwvich Leven
Dat sy vvas licht om te vergeven.
Ick had' ghemeint dat ghy u schijn
Al vvillens dedet amper zijn,
Dat ghy uyt-steldet dese kuren
Om my noch meer te doen beruren.
Ghelijck een Moeder vvel-ghesint
Den boesem vveyghert aen haer kint,
Iae haer ghelaet of sy vvau smijten
Op dat sy dat soud' hooren krijten;
Of als een Voester haer gheveyst,
Soo't suyghelinck een kusken eyscht,
Daer sy't met duysent heeft gheschoncken
Alst aen haer borsten lagh ghesoncken.
Soo docht het my dat met u vvas
Als ghy my liept ont-duycken ras,
En dat ghy u daer hielt verbolghen
Op dat ick u niet soude volghen.

Maer

Maerfoo my dunckt, ick heb ghemist,
 Het is al oorloogh, ende tvvift,

Ten is noch geck, noch galferije:
 Maer bitterheydt aen alle zije.

Voor my helaes! ghy u versteect,
 Al 't vvelcke my mijn herte breeckt,

En foo ick mercke 't is uwen toren,
 Ick heb' u vriendtschap heel verlorren:

Want ghy ter vlucht u foo begeeft
 Als die den vijandt achter heeft,

Of als hy doet die met verschroomen
 Siet een vvilt verken naer hem komen.

En of u dunckt dat mijn ghesicht
 V mochte noch verstellen licht,

Ghy stopt het uvv' om 't mijn te vveiren
 Oft by gheval u konde deiren.

Há mijnen troost, mijn toeverlaet
 Heb' ick bedreven soo veel quaet

Dat ghy dijn handt haudt voor u ooghen
 In sté van my die te vertooghen?

Ist om mijn sonde dat ick moet
 Nu dan gaen derven alle goet?

Och! van uvv' ooghen maer den schemel
 Is my soo veel als uvven hemel!

En vreesdy niet hoe dat ick stier
 Oock uyt de mijn' een toover-vier,

Oft dat ick slanghen kan doen recken,
 En soo te mijnen mondt uyt-trecken?

Neen door uvvs sichts verholen kracht
 Is toovery haest omghebracht

Sy kan met niet doen achter blijven
 Al dat uyt my sou kunnen drijven.
 Mijn Godt vvat helpt dat ghy my teright
 En u ghesichte soo verberght?
 Vvat help'et u dat ick verdvvijne
 Och, och ick vveet, het is u pijn.
 Niemant mijn lief, dan ghy alleen
 En can my helpen uyt 't ghevveen
 Noch iemandts ooghen, ofte vvanghen
 En hielden oyt my hier bevanghen.
 'Ken acht *Aurora* dijnen blos
 Noch van u hayr den gulden tros
 'Ken acht ô *Phæbe* noch u raeyen
 VVaermé ghy d'aerde komt besaeyen.
 Neen, neen ick can, och! het is klaer
 Schoon ooghen derven, en schoon hair,
 Gheen schoonheydt oyt my soo ghenoeyde
 Dat sy mijn hert hier vaste boeyde.
 Nochtans niet teghenstaende dies
 Soo ick dijn ooghen maer verlies
 Soud' ick de doodt veel liever sterven,
 Dan die altijd te moeten derven.
 Há reket dan voorts mijnen rauvv
 Dien ick helaes! noch binnen hau,
 Ach overslaet eens mijn ellenden
 Als gh'uvv ghesicht vvilt van my wenden.
 Maer vvat al pijn, wat al verdriet
 Als ick u volgh' en ghy my vliedt,
 Vvat kan my liefde t'uvvaerts baeten
 Soo ghy my vvilt als vijandt haeten?

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum?

Iob. 13.

*V*Vaerom verberghet ghy u aenschijn, en meynt ghy dat ick ben uwen vyandt?

Iob. 13.

Aug. so-
liloq.
cap. 1.

Wvaerom keert ghy u aenschijn / ô mijne blijdschap / door de welcke ick my verblijde? O schoon ghesichte naer het welck ick haecte / waer zijt ghy verborghen? Ick scheppe utwen geur / ick lebe / ende ick verheuge my : maer ick en sie u niet ; ick hoorze utwe stemme / ende ick ontfanghe een nieuwt leven. Maer vvaerom verberghet ghy u aenschijn? misschien seght ghy : Den mensche en sal my niet sien , ende hy sal leven. Wel aen dan Heere dat ick sterbe om u t'aenschoutwen / dat ick u aenschautwe om hier te sterben ! Ick en wil niet leven / ick wil sterben ; ick wil zijn ontbonden / ende wesen met Christo / ick wensche te sterben om Christum te sien / ick weygher te leven / op dat ick soude leven met Christo.

Nazian.
de vir-
tute hu-
manâ,

Terwijlent ick menichmael by my selven ben bemerkende het licht des alderhooghsten / terstondt schuyft hoorz mijn ooghen een
Dicke

dicke-duyfter wolcke / soo dat die klaericheyt die ick sagh daer-mede gheheel is verdweenen. Als ick mijn lief nu gheheel by was / is hy my onbersins ende raschelijck ontweken / hy is gaen loopen om hem niet te laeten banghen / niet en heeft hy my naer-ghelaeten dan een heete smerte die my mijn herte ghedurich is verbzandende. Maer waerom heeft hy met my alsoo gehandelt? Is't om dat hy begheert dat ick hem altoos beminne / ende sonder ophouden soecke? Want sulckx is den ghewoonelijcken aert der liefde / iae selver onder de menschen.

Is't by aldien dat eenighe staebe mis-pickelt heeft / wy zijn ghewoon van die te keeren het ghesichte: wordt dese afkeeringhe herdt gherekent by de menschen / hoe veel te meer by Godt almachtich! Ghy siet dat Godt sijn aensicht heeft ghekeert van de ghiften van Cain? Daerom is't dat David bidt liever gestraft te zijn / dan dat hy vervorpen worde van het aenschijn Godts? ende oock seght den rechtveerdighen: Heere ick sal aensoecken u aenschijn. Soo dan het is een swaere straffe van Godts aenschijn te wesen verworpen. Adam is gheworpen uut het Paradijs / maer niet sonder oorsaecke; want hy hem te bozen verstecken hadde, voor het aenschijn Godts. Cain is oock van Godts aenschijn

Ambr.
Apol.
pro Da-
vid.

uytghegaen; want hy ghemeynt heeft dat Godt te bedrieghen was / ende dat hy sijn misdaedt soude loochenen. Hoozt eens hoe Godt is spreekende in sijn gramschap / soo wanneer hy iemandt is verwozpende van sijn aenschijn : VVerpt hem, seght hy / in de uytterste duyternissen.

Bern.
ser. 35. in
Cant.

Een siele dan die van Godt eens heeft geleert inwendelijck te versuchten / ende ghe-
duerich te soecken sijn aengesicht. Ick en weet niet oft alsulcke siele voor wat tijds lieber hadde te verdraeghen de helsche blam-
me / dan / naer dat sy gheproeft soude hebben de soeticheydt van dese geestelijcke leeringhe / wederom soude willen trecken naer de wellu-
sten / oft wel de moepelijckheden des vleeschs. Hoozt wat daer van spreekt eenen mensche daerin bedreven. Heere, seght hy / ghy zijt goedertier voor de ghene, die in u hopen, ende mildigh voor de siele die u is soeckende. Men hoozt oock eenen anderen op de selve ma-
niere: Tot u heeft gesproken mijn herte, mijn aenschijn heeft u aengesocht, Heere ick sal dijn aenschijn aensoecken. Ick gheloove vast die dese heylige siele van dese goede begheerte hadde pooghen te trecken / soo en soude sy niet min hebben ontfangen / dan oft sy haer saghe gheworpen uyt het Paradijs / ende van den inganck des ewighs leven.

Want

Want Christus is den eeuwigghen schijn der sielen/ die den vaeder heeft ghesonden ter aerden/ op dat wy verlicht door sijn aenschijn souden moghen verhoppen dat eeuwich is / en Goddelijck / die van te bozen besloten bleven in een aerdsche duysterhejdt.

Amb. in Psal, 43.

Soo dan ghy siele die my lief hebt houdt op van sonde / ende ghy sult mijn aenschijn aenschouwen; want die mijn aenschijn aenschouwt moet wesen sonder sonde. Weest eenen Enghel / dat is eenen dienaer van het Rijcke Godts / weest gehoorsaem de geboden des Heeren : als ghy sult wesen eenen Engel / soo sult ghy sien het aenschijn des Heeren. Den selven Heere seght : Salich zijn die suyver van herte zijn ; vwant sy sullen Godt sien. Hoort ghy wel wat van u verheyscht wordt om Godt te sien ? suyvert u herte.

Amb. in Ps, 118.

Maer het dunckt ons dat Godt van ons is treckende sijn aenschijn / soo saen wy ghestelt zijn in eenighen teghenspoedt.

Amb. in Ps. 43.

En breeft niet / ô schoone Bruydt / en denckt niet dat ghy versaeckt wordt / al ist schoon dat den Bruydegom aen u een weynich tijds ontreckt sijn aenschijn. Al dat hy doet / het is tot uwen booz-deele / sijn komen / sijn wech-gaen / sijn teghenwoordicheydt / sijn af-wesenthejdt.

Bernar. in scab.

Dit allegaeder is vooz u / komt hy / het is
vooz u / gaet hy / het is vooz u / vertreckt hy het
is tot een loosheydt / komt hy / het is tot een
vertroostinghe.

Anselm.
medit.
cap. 5.

Ⓞ schoone vertreckinge die daer ghedijdet
eene volmaecktheydt. Ⓞ mijn Godt / mijn
eewich leven / ghy verbergh t' uwen schat / om
den begheerlijcken te verwecken / ghy dect
de peere om den lust-gierigen te doen soecken /
ghy zijt traegh in het gheben om ons te lee-
ven wel te eysschen / ghy gebeuyt t' aenhooren
die u aenbidt / om hem te onderwijfen dat hy
soude volherden / het welck die schreyende
Jonckvrou volkomelijck gheeft te kennen /
die te midden der duysternisse in het graf
socht Christum uwen sone / den lebenden on-
der de doode. De welcke ghy soo hadt onste-
cken op dat sy beter soude soecken / maer u soec-
kende zijt haer ontdivenen / op dat sy gedue-
riger soude soecken. Verhopende heeft sy vol-
herdt / en volherdende heeft sy verhoopt / en om
dat sy volherdt heeft in hope / heeft verdient u
t'aenschouwen. Ⓞ schoone aenschouwinghe /
ende volkomen verheughinghe!

August.
medit.
6. 39.

Ick bidde u dan Godt / weest te vreden / en
wilt my zijn genaedich / noch en keert u aen-
schijn niet van my, die om my te verlossen / u
aenschijn niet en hebt af-gekeert van de gene
die u lachterden ende bespoghen.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? *Hierem. 9.*

Wie sal tot mijn hoofd vwater gheven, ende tot mijn ooghen een fonteyn der traenen, ende ick sal vveenen dagh ende nacht? Hier. 9.

Wie sal dan nu mijn hoofd met waeter ober-gieten /
 En soo veel druppels doen als hazen daer uyt schietē?
 Want tot dusdaenen bloedt is een black-open veldt
 Waer teghen gheenen dijck / noch barrhem is gestelt.

Och of mijn ooghen bey berkeerden in rivieren!
 Doozwaer ick soude die noch weten te bestieren:
 De traenen al soo wel en zijn my niet ghenoech/
 Dan die hier altijdt kreet/ en nimmermeer en loech.

Noch al het bocht dat uyt Andromache daer woelde
 Waer dooz hy haer ghesucht soo menichmael verkoelde/
 Noch David u gheschrey/ al wast een volle bar
 In't welck ghy alle nacht u bedde maecte nat /

'T welck u in sté van broodt/het boedtsel koste gheben/
 'T welck was al u vermaeck/ u tijdt-verdzijf en leven.
 Ken acht'et water niet dat Magdalis ontbloot
 Met welcke sy den Heer soo mildelijck begoot.

Noch al u traenen doock traen-spruytende fonteynne
 Dien Godt van't eeuwlich Rijck den sleutel gaf alleynne/
 Die u in u misdaedt soo dickmael hebt bedroeft
 Hoe dat den traene loop u wanghen heeft doozgroeft.

Maer 't waeter van den Nijl sou my noch best gherepen
 Dat upt Egypten valt en bochticht sijn valleyen /
 Of dat die bolle krupck van Ganimedes schinckt
 Als hy op sijnen tijdt het leeghe landt berdzinckt.

Of 't waeter dat alhier quam eertijds inghedzonghen
 Soo van den hemel self de slupsen open spronghen /
 En dat al desen al / de Menschen en het Dee
 Hun bonden ober hoop te midden in een zee.

Dus wensch ick oock in my een menichte van blaeghen
 En t' midden op mijn hoofst een bolle zee te draeghen.
 Ick wensch mijn ooghen bey in tweederlepe bliet
 Die elck van onder op sijn bochticheydt verschiet.

En verre zy van daer hoe dat ick soud' ghedooghen
 Dees blieten alle twee te laeten inne-dzooghen /
 Ten waer dat my van boozs ten minsten wiert bekend
 Dat alle mijnen dzuck daer mede waer ghe-endt.

O waeter- minnigh heyz / schoon-suphere Naiaden.
 Of ick oock had' de keur alsoo te moghen haeden !
 O wel-gheluckich dan ghy Maeghden in't ghemeyn
 Wiens leden zijn berkeert in eenighe fonteyn !

Daertoe mijn arrens oock van 't waeter niet en dzuppen /
 Noch upt mijn mostigh hayz gheen dzuppelen en sluppen ?
 Maer neen / het is booz niet / het is verlozen pijn
 Ken kan naer mijnen wensch soodaenelyck niet zijn.

Och oft ick in een beeck als eenen Acis bloeyde
 Die Galatèa dicks met traenen overspzoeyde !
 Oft mocht ick Biblis zijn die in het waeter smolt
 Dat noch ter deser ur' in Caria daer rolt ?

Of had' ick u ghedaent ten minsten aen-ghetoghen
 Als ghy in't Worstel-spel hebt Hercules bedzoghden
 Acheloë boozwaer in plaetse van Rivier
 En hadd' ick noyt ghewenscht te wesen eenen stier.

En of schoon mijnen bloedt had' luttel te bedieden
 Als wesen' onbekent aen menichte van lieden/
 Seer klepne wast verlies/ als ick mocht open staen
 Om 't water dat daer valt by't mijne noch t'ontfaen /

Dan soude mijn ghesicht 't selv' hebben doen upt-pupffchen
 En met soo straughen val lance mijnen boesen rupffchen
 Als den gesmolten sneeuw van Pindus 't sox af-wijckt
 En met de volle macht ten daele nederstrijckt.

Als-dan hadd' ick ghesien mijn traenen alsoo groeyen
 Dat sy dagh ende nacht sou'n moeten hebben bloeyen
 Als-dan had ick ghebracht wel soo veel traenen woort
 Dat alle mijn misdaedt in traenen waer versmoort.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hierem. 9.

*V*ie sal tot mijn hoeft vvaeter gheven, ende tot mijn ooghen een fonteyne der traenen, ende ick sal vveenen dach ende nacht? Hierem. 9.

Hier. in
cap. 9.
Hierem.

Al waert by aldien dat ick gheheel verkeerde in traenen / ende dat elck van dien niet en waere een druppel / maer wel den overbloedt eender rieviere / noch en soude ick niet waeters ghenoech hebben om volkomenlijck te schzeven.

Bernar.
ferm. 16
in Cant.

*V*ie sal mijn hoeft vvaeter gheven, ende mijn ooghen een fonteyne der traenen? op dat ick alsoo met mijn traenen magh verasschen die traenen ende die knerselinghe der tanden / die swaere boeyen aen handen ende boeten / met het ghewichte der pranghende / stroppende / brandende ende onberstindelijcke ketenen? Wee my / mijn moeder / waer toe hebdu my ghebaert / een kindt der droefheydt / een kindt der vervolgentheydt / der ontweerdichheydt / ende der eeuwigher betweeninghe?

*B*y die betweenelijcke saecken woort-stelt en

en kan niet weenen / ende al is't dat hy is te
betveenen / en kan nochtans gheen traenen
krijghen om te weenen.

Amb. in
Pf. 118.

Axa versuchtende begheerde van haeren
vaeder bochtighe aerde; want de ghenae-
de der traenen is met een innighe begheerte en-
de grooten pber aen onsen Heere te versoet-
ken. De siele ontfanght bochticheydt van bo-
ven / als sy haer selven met den wensch van
het Kijcke der hemelen in traenen oeffent / en-
de sy ontfanght bochticheydt van beneden /
soo wanneer sy met haer traenen is voorzo-
mende de helsche verdoemenisse.

Greg.
lib. 3.
dialog.
cap. 34.

Iae ghy selver ô Koningh der eere / ende
meester van alle deughden / hebt door utwe
woorden ende door u voorbetwijfen ons leeren
suchten ende weenen / segghende : Salich zijn
sy die droevich vvesen , vvant sy sullen ver-
troost worden. Ghy hebt betveent utwen o-
berledenen vziendt / ende ghy hebt bitterlijck
ghekreten ober die stadt wiens bederbennisse
was naeckende. Ick bidde u dan ô goeder-
tieren JESV door utwe alderkostelijckste trae-
nen / ende door utwe barmherticheden verleent
my de ghenae de der traenen / welcke mijn sie-
le seer is wenschende ; want sonder utwe jonste
en kan ick de selve niet verwerben : maer wel
door utwen H. Gheest / die de versteende herten
der sondaeren vermozft / gunt my de ghenae-

August.
medit.
c. 36.

de ghelijck ghy die ghegunt hebt aen onse
 Dooz-baeders / van de welcke ick moet naer-
 volgen de boetstappen / op dat ick rouwich
 zy over mijn leven / ghelijck ghy dagh ende
 nacht hebt rouwich willen wesen. Gheeft
 my bochticheydt van boven ende beneden / op
 dat my de traenen dagh ende nacht dienen
 voor broodt. **O** alder-soetste IESV, verleent
 my van traenen een klaer-spruytende fon-
 teyne / in welcke sonder ophouden mach troz-
 den ghewasschen den brandt-offer van mijne
 sonden. Verleent my **o** alderliefste Godt die
 ghenade der traenen : maer verleent my die/
 bidd' ick u / uyt de soeticheydt van uwe liefde/
 ende uyt het ghedencken dijner barmhertic-
 heydt. Verleent my om den wille van uwer
 goedertierentheydt / dat uwen soeten ende
 droncken-makenden drinck-beker mach sif-
 sen mijnen dozst.

Nazian.
 orat. 3.

De traenen zijn eenen oberbloedt der son-
 de / endt eene suiveringhe des wereldts.

Hugo
 Cardin.
 in c. 9.
 Ierem.

Ende ghelijckerwijs een snelle beke alle be-
 letselen daer henen druyfcht / alsoo eenen traen
 der brandender begheerte spuelst alle sonden /
 vertroost alle pijnen / ende volbrenght haeren
 loop tot Godt tot dat sy voorsijn aenschijn is
 gheraeckende. En vallen de traenen van een
 vveduyve niet op de vvanghe? hebben sy
 ghee-

Ecl. e.
 35. v. 9.

gheenen voorderen loop? vwant van de vvan-
ghe klimmen sy tot den hemel.

Ⓞ Heere slaet/ slaet bidde ick u/ op dese mij-
ne versteende siele / met eenen heylighen ende
sterckē strael uwer liefde / ende gedooght doch
door uwe moghende kracht mijn binnenste te
door-dringhen / ende treckt alsoo veel vvaeter
van mijnen hoofde, ende van de ooghen eē
vvaerachtighe fonteyne der traenen, ghedue-
rich spruytende uyt den al te grooten yber en-
de begeerte van het aenschouwen uwer schoo-
nigheyt / op dat ick mach weenen dagh en-
de nacht/ sonder eenighen troost in dit tegen-
woordich leven.

Verleent my/ bidde ick u/ inwendige trae-
nen/ die los moghen maecten de ketenen mij-
ner sonden/ ende mijn siele vervullen met die
hemelsche blijdschap. My komt te bozen die
uytremende biericheyt van een ander
vrouwe/ die u in het graf ligghende/ door lief-
de was soeckende/ die/ (al wast dat uwe Dis-
cipulen van daer vertroocken) niet en vertrack;
maer sy bleef aen de selve ghestaedich sitten
met den mondt vol klachten / het herte vol
ghesuchten/ ende de ooghen vol traenen. In-
dien dan een vrouwe soo heeft gheweent/ ende
blijben weenen/ die den levenden heeft ghe-
socht onder de dooden / ende die u maer en
ghenaecte met de handt des gheloofs / hoe
moes

Augu
medi
cap. 37

Augu
medi
cap. 3

moet u dan sonder ophouden betveenen de siele die u haeren Verlosser metter ghedachten ghelooft / ende met den mondt belijdet den Obersten des hemels / ende die alle wereldtsche saecken zijt bestierende ? Hoe moet dan al-dusdaene siele weenen ende suchten / eene siele / segghe ick / die u bemint / ende met alder begheerten u soeckt te aenschouwen ?

I X.

Dolores inferni circumdederunt me,
præoccupauerunt me laquei mor-
tis. *Psalms. 17.*

*De pijnen der hellen hebben my om-van-
ghen, my hebben verrascht de stric-
ken des doodts. Psalm. 17.*

BENICK als die vviert verslonden,
EN oogh'eten van sijn honden
Zijnd' in eenen hert verkeert?
Het is vvaer, de lacht ick minne
Metter hert, en met den sinne,
Ensy vwordt van my ghe-eert.

Om verlusten mijn ionck leven
Hebb' ick my tot die begheven:
Maer in uvv' vvaeranden niet
Op-gheschorste schoon *Diane*,
Onghevvoon ben ick te gaene
Met de tromp, en laegher-spriet.

Onghevvoon ben ick met netten
Heel kanten af te setten,
Onghevvoon oock naer het vvoudt
Mijne bracken te beschicken
Om het vvilt soo te beklicken
Dat hem daer bedoken houdt,

Noyt en heb' ick my vergeten
 Op't gheberghthe van *Tayeten*,
 Noyt vvilt svvijn en deed' ick op,
 Noyt en heb' ick vvillen rommen
 Dat van my sou zijn beklommen
Manalus dien hooghen t'sop.

Noyt en vvist ick vvel de treken
 Van met lijnvvaet te besteken
 De bosschagien hier en daer,
 Noyt en vand' ick oock behaeghen
 Iacht-goddin alhier te draeghen
 U ghereetschap allegaer.

Hadd' ick somtijdts dese saken
 Aenghegaen tot mijn vermaken
 Schoone Maghet over-langh!
 Ick soud' my met u verquicken,
 Daer dat ick nu kom in stricken
 Och van mijnen eyghen vangh!

Och helaes! vvaer zijn mijn jaeren
 Allegaer nu vvegh-gevaeren?
 Hadd' ick immers my ghescheurt
 Aen die dorens en die braemen
 Ick en soud' my dat niet schaemen,
 Want de Iaegers dat ghebeurt.

Waerom hebb' ick naer u geuren
 Evoë soo vvillen speuren?
 VVaerom hebb' ick u gejaeght
 Looft vricht van alle vrichten
 Daer ghy soo veel doode schichten
 Selsin uvven koker draeght.

Neen ghy kont al meer hantieren
 Dan u fackel te verfvieren,
 Neen ghy vveet meer boevery
 Hadde *Sampson* die gevveten
 Hy en hadd' hem niet vergeten
 En hy vvaer gebleven vry.

Met dat *Noë* had' ghedroncken
Bacchus sap aen hem gheschoncken,
 Och! hoe lagh hy daer gheboeyt!
 Soo die lusten my oock vanghen
 In hun doodelijcke pranghen
 VVord' ick even-eens gheroeyt!

'K vinde my allom bedvonghen
 En van op en neer bespronghen,
 'K vinde my allom beset
 Als een diet dat is omringhelt
 Af ghesloten, en becinghelt
 Met veel honden voor het net.

Sulcke vvas de schilderije
 Van die helsche spookerije
 Die *Antonius* eens sach,
 Als voor hem hun openbaerden
 Alle Rijcken deser aerden
 In een enckel oogh-opflach.

Als hy sach in eenen schemel
 Heel de vvereldt, en den Hemel
 Met al't ghene daer in vvas,
 Als hy sach de menschen vverren
 Onder-eenghelijck de sterren
 In't beluyck van een ghelas.

Staende daermé nu bekommert
 Eene nett' dit al omflomert
 En een ieghelijk terstondt
 D'een met 't'hoofst, d'een met de beenen,
 D'een de voeten, d'een de teenen
 Hem in die vervverrent vondt.

Alfoo ieder hanght sijn sinnen
 Aen het ghen' hy vvilt beminnen
 Yder hem in lijden bringht.
 Siet het voghelken eens vlieghen
 En sy selven fraey bedrieghen
 Met dat op de terre springht.

Oock en vvilt de doodt niet beyen
 Van heurgæren uyt te spreyen,
 Sy lonckt als de Spinne-cop
 Die de vlieghe gaet verschalcken
 Soo sy roert aen haere balcken,
 Soo sy comt ter vvebben op.

Sy sit als die light bedoken
 En met loovers af-gheloken
 Die de voghels stricken leydt:
 VVant seer quaelijck can men mercken
 Sijne kempe-bollevercken
 In het groene neer-ghe sprejdt.

VVaer hy heeft sijn loose muyten
 Daer in ander voghels ruyten.
 Maer helaes! vvat droever lot!
 Soo nu deese tiere-lieren
 D'ander daer soo langhe svvieren
 Dar sy raecken in het schot.

Aldus sonder veel berueren
 Speelt de doot haer oude kuren
 'Tis al vol ghenuechten hier.
 Och! vvy danssen en vvy springhen
 Maer op koorden en op stringhen,
 Die ons vallen doen in't vier.

Dolores inferni circumdederunt me,
 præoccupauerunt me laqueis mor-
 tis. *Psalm. 17.*

*De pijnen der helle hebben my omvan-
 ghen, my hebben verrascht de stric-
 ken des doodts. Psalm. 17.*

Siet mijnen Heere / mijnen Godt / gheheel
 Dese werelt is vol stricken der begheer-
 lijckheden / die sy bereydt hebben voor mijne
 voeten / ende wie sal dese stricken ontvluch-
 ten ?

August.
 soliloq.
 cap. 12.

Sonder moeyte hebben my mijn vijanden
 als eenen voghel in de iacht gevanghen.

Hierem.
 Thren. 3

Want den Voghel die van hooghe neder-
 daelt / oft die hem niet en kan om hooghe
 hessen / wordt ghetwoonelijck ghevangen met
 stricken / oft be dzoghen met lijn / oft verwer-
 ren met eenigherhande listen ! insghelijcke
 socks

Ambro.
 de bono
 mortis
 cap. 5.

doek onse siele. Daer is eenen strick in het goudt / daer is lijn in het silber / daer is belemmeringhe in landt ende sandt / daer is eenen naeghel in de liefde / als wy begheeren het goudt / wy worden ghebanghen als wy soecken het silber / wy haeperen in het lijn / als wy veroveren eenich goet / wy worden ghebonden. Jae dat meer is selfs de schoonheydt van een Wyfve / stroopt toe terwijlent sy den mensche bzencht in bekozinghe.

Bernar.
ferm. 3.
super
Qui ha-
bitat in
adiutor.

Maer wie zijn dese Jaeghers? Dese Jaeghers zijn die alder-quaetste / alder-erghste / alder-loofste / ende alderbreetste Jaeghers / die de trompe niet en steken om hun te doen hooren / maer in het verborghen doorschieten sy den onnooselen. Dese zijn de meesters der duysternissen / ende zijn die aldersnootste door de verkeertheydt / ende door de boosheyt der duybelscher bedriegherije. Overfulcks gheleijk het dier is boozden Jaegher / soo zijn dese in dit ghesaghy de aldersnootste van alle menschen.

Bonav.
cap. 1.
soliloq.

O siele die kranck zijt om te swever-staen / licht om te vallen / swaer om op te staen / hoe sult ghy konnen ontkomen de stricken van sulck eenen vijandt / die ghy kent begaest te wesen met sulcke loofse trekken?

Verstaet hier dat ghy wandelt in't mid- Orig. hom. 2^r in Cant.
den der stricken / ende dat ghy treedt op upt-
stekende bolle-wercken. Het is al vol netten /
den duyvel hebt al verbult met stricken.

Siet hy heeft ontallijcke stricken gespan- Angust. soliloq. cap. 16^c
nen booz onse boeten / ende alle onse wegghen
heeft hy beleydt met alderhande bedrieghe-
rijen / om te vanghen onse siele / ende wie sal
die ontbluchten? hy heeft stricken gheleyt in
den rijckdom; hy heeft stricken gheleydt in
armoede; hy heeft stricken ghespreydt in etē /
en drincken / in slaepen / en waecken; hy heeft
stricken gheleydt in woorden / in wercken / en-
de in alle onse wegghen.

Sijnen strick is verborghen in die arde, Greg. I. r moral. c 6 in 6. 18. Job.
ende sijn klipper-valle op den vvegh. Den
strick wordt gheborghen in de aerde / als de
schuld wordt bedeckt onder het aerdsche ge-
mack; want den list-legghenden vijandt ber-
toont aen den mensche tet om te begheeren /
ende hy verberghet den strick der sonde / op dat
hy die arme siele soude beklicken ende toe-
stroppen / de welcke wel siet het ghene sy be-
gheert: maer niet den strick der sonden / op
den welcken sy gaet setten haeren boet / ende
als dan wordt op den weggh van wegghen den
boosen vijandt ghestelt een klipper-valle / en-
de den strick der sonde wordt bereydt / die niet
Gij lich-

lichtelijck iemandt en soude konnen bedrieghen / waer't by aldien dat hy kost ghesien worden. Alsoo worden daer dickmael met eenighe schuldt de siele voorgesteld / eere / rijckdom / ghesondtheydt / ende lanck leven / die de broose ghesintheydt als aenlockende - aers is bemerckende / sonder te aen-sien de valle door de welcke sy ghenopt wordt in de schuldt die niet en kan ghesien worden.

Basil. de
non ad-
haren-
do re-
bus se-
culari-
bus.

Ende ghelijckertwijs eenighe boose / snoode menschen diens blijt ende boornemen is rijcke te worden uyt het goedt van ander lieden / (nochtans en hebben die macht niet te ghebruycken openbaer ghewelt) soo ghebruycken sy die loosheydt van die wegghen te beleggen / ende is't by aldien dat sy ievers bespiet hebben eenighe plaetse die door ghebzoken is / oft met diepe vallepen / oft verdonckert met haegghen ende kanten / sy versteken hem in de selve / ende ghebruycken sulcken decksel om niet eerst ghesien te worden / ende soo sy die boozby-ganghers hebben in d'ooghe / vallen die onberhoets op het lijf: ende met sulcken middel en kan niemant van te bozen ghewact worden hem schaedelijcke stricken / oft hy en is eerst in de selve gheballen. Alsoo doet met ons dien ouden vijandt den duyvel der hellen / hy boeght hem tusschen de schaduwten der wereldtscher ghenoechten / ontrent den
wegh

wegh van dit volstrickich leven / al waer hy ons is bereydende de stricken der bederffenisse. Soo is't dan reden dat wy altijd over-al behoorden te slaene de ooghen onser waeckender siele / ende al het ghene dat metter daet schijnt ghenoechelijck / daer van te hebben een quaet vermoeyen / ende dat selve vooz-by te loopen / noch tot het selve te voeghen eenigherhande gedachtenisse / al waert dat 't noch al goudt schene vooz u ooghen / ende bequaem om naer beliefte weggh te draeghen / oft alderlepe schoonigheyt die dese wereldt soude konnen voozt-bzenghen / oft dat ons ghetoont wierden seer kostelijcke woon-plaetsen. Jae selfs als oft wy saeghen schoone danffen / bancketten / dzinckerijen / ende kamers vol alderhande musicke. Jae al oft ons wierde aenghedient de schoonicheyt van veel lichaemen. Want voozseker onder alle dese verheughelijcke saecken heeft den alghe-meynen vijandt sijn schuyt-hoecrkens / verwachtende oft wy verlockt dooz sulck aenschoutwen / verlaetende de herbaene / niet altemets van selfs en souden komen in sijne klauwen. Ende waerachtelijck het is seer te beduchten dat wy de selve niet toeloopende / ende meynende datter gheen verlanck en is in het ghene ons wordt voozghestelt / terstont met den eersten smaek in-slicken den loofbedeckten visch-haek / ende inden selven

Daer naer verwerrent ('t zy wy willen oft niet) getrocken worden tot in de schroomelijcke schuyl-hoecken des doodts.

Ambr.
libr de
bono
mortis
cap. 6.

Die mensche verheft utwe siele / op dat sy door het aeg der stricken niet en worde aenghelockt. De wellusten des wereldts zijn aeg / ende dat het quaetste is / sy zijn aeg der bekoeringhe. Terwijlent ghy volghet de wellusticheydt / soo loopt ghy in stricken. Want de ooghe van een lichte Vrouwe is den strick van heur boel / insghelijcks heure taele is eenen strick die booz wat tijdts u besuyckert / ende daer naer begalt door de verbittertheydt van broeghinghe der sonde. Besittinge van eens anders haebe is oock eenen strick. Gheheel den wegh van dit leven is vol stricken. Daerom seght den Rechtbeerdighen : In den vvegh daer ick in vandelde hebben sy stricken voor my verborghen.

Ibidem. Och hoe dickmael pooght den vijandt hem te worpen in het binnenste van onser herten / op dat hy ons van onse goede beloften ende heyligh booz-nemen soude doen af-keeren. Hoe dickmael onsteect hy den lichaemelijcken brandt ? Hoe dickmael doet hy ontmoeten die hoeren-ooghen / met de welcke hy schijnt te onderhouden een supber liefde / op dat hy ons niet bindende op ons hoede / on-
versteens

verfiens doozsteke met den punct van quaede lusten? Hoe dickmael saeyt hy in u herte quaede woorden ende verborghen ghedachten? Soodaenelijck wordt dan die siele ghestelt/die nochtans soude om hooghe vliegghen: maer den raedt is daer teghen te worstelen/ghelijckertwijs eenen ghetrouwen soldaet Christi I E S V.

Maer wat sal ick segghen van vremde stricken? Dese stricken van onsen vijandt zijn te schoutwen in dit ons lichaem / de stricken zijn in ons verspreydt / ende wy moeten die vlieden. Ibidem.

Groote eere / hooghe vermoghentheydt / leckerheydt der spijzen / hoeren schoonicheydt zijn stricken des duwels. Amb. l. 4 in c 4. Luca.

Soo dan en laet ons ons op die stricken niet betrouwen / noch op die netten die ons bedriegheit / noch en laet ons niet volghen dese aen-lockfels / noch dese verleydinghen. Amb de bono mortis.

Maer de verblindtheydt der siele is soo groot / dat sy (al is't dat die klipper-balle booz haer gestelt is) noch schemer-ooght / ende dat sy die selve niet en siet. Aug. in Psal. 68.

Aug. so.
liloq.
cap. 16.

Maer ghy ô Heere / verlost ons uyt den
strick van die ons iaeghen / ende van alle am-
perheydt der woorden / op dat wy u belijden-
de moghen segghen : Gheseghent is den Hee-
re die ons niet en heeft ghegheven te vve-
sen den vangh van hunne tanden. Onse
siele is als een muschken de stricken ontroc-
ken, den strick is ghebroken, ende vvy zija
verlost.

X.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. *Psal. 142.*

*En komt met uwen dienaer niet in't Recht;
want voor u aenschijn en sal alle levende
niet worden gherechtveerdicht. Psal. 142.*

Wat lof behaelt den Heer met sijnen knecht te dinghen /
Wat lof behaelt den knecht den Heer in recht te dwinghen
Verlieset doch den Heer / 't is hem een schande groot /
Verlieset oock den knecht / den Heere wilt sijn doot.

Mijn Godt gheloobet my / met u te moeten kijven
Waer een on-eere groot / en sottelijck bedrijven.
Aeen / ick en hebbe my soo verre noyt betrouwt /
Noch ick en wil oock niet dat ghy my daer voor houdt.

Want gheen soo kleppen saeck s'en staet al opgheschreven /
En of ick niet en wou de mijn verwonnen gheuen /
Is erghens hier een tongh' soo wacker en soo koen
De welke my mijn saeck voor u soud' willen doen ?

Aeen / ick en kenne gheen soo rijp in reden-taelen
Die eenichsins voor u soud' konnen eer behaelen :
Want ghy een Rechter zyt soo vinnich en soo straf
Die noyt op iemandts woordt en ghinckt u bonnis af.

'T is waer dat Al dit Al moet kennen u ghenade /
En dat u rechter handt ons gheeffelt traegh en spaede /
Want soo maer uwen mont een droebich bonnis spreekt /
Dan droefhepdt / ó mijn Godt / u oock het herte breekt.

Het is u wel soo leet te straffen onse sonden /

Ghelijck het ons is leet in die te zijn bebonden :

Iae of elck van sy- self den eyghen Rechter waer/
 Op soude sijne schuldte bebinden noch soo swaer.

Soo dat ick om mijn recht te beter te verschoonen

Seer quaelijck soud' bestaen booz u my te vertoonen :

Want al is 't dat ghy zijt d'onnoosel goedertier/
 De quaede ghy verwijst te gaen in 't eeuwich hier.

Neen/roopt en wasser iet dat u balanss' hielt teghen

Wzaeck/en u ghenae ghelijckelijck op-weghen/

Royp iemandt van der aerdt en heeft u soo ghebleyt
 Dat ghy u bonnis- recht soudt hebben neer-gheleyt.

Iae of de soetste tael betoerberde dijn ooren

En deed' in mijn ghesagh haer uyperste devoirs/

't waer niet: want och helacs! wel-sprekentheyt en geest
 Booz u berdwellemt staen/en swijghen aldermeest.

Met woorden/noch met konst / met rennen noch met loopen

Met ghisten noch met ghelbt en zijt ghy af te kooplen.

Wie sal ó machtich Godt u komen dan ontrent

En soecken van sijn recht te hebben haest een endt?

Booz my 'k en breeze roers/ noch pijcken/ noch rapieren

Noch alle spitse recht naer legghersche manieren/

Seer gheren soud' ick oock booz die thien-mannen staen
 Die booztijds bintten Room' kloeck hebben recht gedaen.

Noch de es noch ander mé en breez ick niet met allen

Hoedat sy my in 't mijn sou 'n kommen doen verballen/

't en breef' ó Cassi niet die schandelijcke wet

By u tot achter-deel van 't Edel-dom gheset.

Iae noch oock Rhadamants noch Minus Rechter staeten

Booz welcke dat soo veel benauwde sielen woelen/

't en breef' noch Aacus / noch Aacus ghebodt/

Dat hy sijn doose keer met ieghelijckens lot.

Dat elck daer ober my hael boyfen om en onme
 En mijn beschuldicht hoost vzyntoedelijck verdomme/
 Dooz hun en vzeef' ick niet / ick gheef hun volle keur
 Mijn tongh' is al ghenoech om my te bechten deur.

Maer eenen houdt alleen mijn hairen opgheresen
 Die selver sal ghetuygh' / en selve Rechter wesen/
 Die naedemacl dat hy sijn wijs-dom heeft ghe-uyt
 Dooz eeuwelijck de deur vast grendelt ende sluyt.

Obzeeden Rechter-stoel ghy staet van alle kanten
 Wel kostelijck beboozt met schoone diamanten:
 Maer hy die u besit boert een gheloesdich sweert/
 Sijn donderende tacl maect ieghelijck verbeert.

Men seght dat Agathon dzy daghen en dzy nachten
 Maer desen heeft ghestiert sijn binnenste ghedachten
 En dat hy heeft ghevzeest dien iammerelijcksten dagh
 Daer hy op synen ruggh' met open ooghen lagh!

En op dat Paulus oock onschuldich niet en schijne
 Sy selven hy betucht / hy is in auckst en pijnne/
 Sijn sinnen zijn verstroyt / hy is uyt sijn gheboel
 Als hy oock ober pepst dien schrickelijcken stoel.

Den wijsten salomon en heeft noyt mensch gheweten
 Die derben soud' sijn siel vooz sonde-vry bermeten/
 Altoos was oock in pijn / in druck en in ghevzoegh
 Hy die tot leet-betuygh soo dicks sijn Vaxpe sloegh.

Iae den verbulden Iob houdt dat die sterre-lichten
 Om hun onklaricheydt vooz Godt oock sullen swichten/
 Indien dan de pilaer soo waggheft en soo heeft
 Ist wonder dat een planck haer t'eenemacl begheeft?

Berschudt den Ceder-boom op't hooghste van Carmelen,
 Daer Aolus gheblaes komt t'midden inre spelen /
 Wat sal een boomken doen / een boomken maer gheplant /
 Dat nauwelijgh in d'aerd ghenom en heeft den stant!
 Och!

Och! als ick't oberflae/ mijn bloedt gheboel ick stollen
 Als d' Offer-beeste die den slaegher pooght te hollen :
 Want soo hy om te slaen sijn arremen op-styght
 De beeste wordt verbaest eer sy den haemer kryght.

Ick bidd' u mijnen Godt/ en wilt soo by niet kommen/
 Ick ducht als ghy sult zyn op uwen stoel gheklommen
 Dat de Gherechticheydt self wesen sal in pijn
 Van te be-erven eens u Goddelijck aenschijn.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia
 non iustificabitur in conspectu tuo om-
 nis viuens. *Psal. 142.*

*En komt met uwen dienaer niet in't recht:
 want voor u aenschijn en sal alle leuende niet
 worden gherechtveerdicht. Psalm. 142.*

Aug. in
 Psal. 142

En laet ons niet pleyten / ick en begheere
 niet u niet te dinghen / noch ick en be-
 gheere mijne gherechticheydt u niet booz te
 stellen/ noch ick en begheere doock niet te we-
 ten / hoe ende in wat manieren dat ghy wilt
 oordeelen mijne boosheydt. Het en is u niet
 heerelijck met uwen dienaer / noch selfs met
 uwen vriendt te komen in rechte. En wilt
 dan mijnen Heere / mijn Godt / met my doch
 niet komen ten oordeele : Want al is't by
 aldien dat ick my selven schijne goedt te we-
 sen / ghy brenghet uyt uwen schat eenen reghel
 naer den welcken ghy wilt dat ick my boe-
 ghe/ende ick worzde quaedt bevonden/daerom

en komt met uyven dienaer niet ten oordeele, ghenaede hebbe ick van doene/ ende ick die was wegh-gheloden/keere nu wederomme/ ende ben vrede aenfoeckende.

Acht ghy vvel vveerdich over alfulck eenen te openen uyve ooghen, ende den selven met u te leyden ten oordeele? Iob. 14.

O mensche Godt die roept u/ ende hy wilt dat ghy komt in't Recht. Amb. in Psal. 36. Wat sult ghy hem antwoorden? die / ten zy dat hy't u wederom vergheeft/ ghy zyt verlozen. Daerom den Prophete David blucht van het oordeel ende versoekt ghenaede / als hy seght: En komt met uyven dienaer niet in't oordeel.

Want wat isser soo te verschroomen / wat kan men oock soo anckstelijck ende soo sorgelijck bedencken / dan te moeten staen om te zyn veroordeelt voor desen schrickelijcken Rechters-stoel/ ende onder fulck eenen nauwstenden Rechter / een onseker vonnisse te verwachten! Den Apostel seght: Het is schroomelijck te vallen in de handen van den levenden Godt. Bernar. ferm. 8. super Beati qui habitant.

Want hy is ghetuyge ende Rechter / Rechter ende ghetuyghe / dien geen sonde en kan ontlieden; want alle saecken voor sijn oogen zyn klaer ende onbevorghen. Amb. in orationibus.

Ende ghelijckerwijs de ghene die gheleydt worden uyt eender ghevangnisse om te worden verwesen / gaen naer de vier-schaere / met Chryf. in c. 4. Matth. hom. 14.

de boeyen aene: Alsoo alle sielen naer dat sy van hier verhuyst zijn / sullen gheleydt worden tot dien schryckelijcken Rechter-stoel / in verscheyden ketenen der sonde.

Bernar.
medit.
cap. 2.

Ende siet ick sal nu van sonden aen ghebracht worden voor sulck eenen nauwen Rechter / om rekeninghe te gheben van alle mijne wercken. Wee my ellendich mensche als dien dagh des oordeels sal zijn ghekomen / ende dat gheopent sullen worden de boecken / in de welcke alle mijne ghedachten / ende alle mijne wercken den Heere sullen worden voorgelesen / als-dan sal ick met gheboogden hoofde / door de verstropinghe van een quaede consciencie benouwt / ende al beebende moeten staen voor den Heere / overdenckende mijne bedreven boosheden. Als-dan mijn siele bindende haere ooghen ghesloten / haeren mondt / ende de andere ghesteltenissen des lichaems / door de welcke sy placht haer uytwendelijck te verheughen / sal dan keeren tot haer / ende onder haer selven beswijcken / ende om dies wille dat sy door de liefde des wereldts / ende door de wellusticheydt des vleeschs verlaeten heeft / de liefde Godts sal deereelijck in de ure van sulck eenen noot van Godt oock worden verlaeten / ende den boosen vijandt worden overghelevert / om in de helle te worden ghepynicht. Mijn siele is beslaeghen met een groote verschricktheydt /
ende

ende sy boelt haer ghedreven in beeldelijc
ghedachten : Soo wanneer nu is aenkomende
de ontbindinghe des vleeschs / ende dat sy
alle saecken is stellende uyt den wegh / ende
haer selven is bemerckende met het eynde
't welck haer is naeckende / ende dat sy in korter
stonden sal vinden het ghene dat in der
eewichheydt niet en sal moghen worden ver-
andert.

Niet te verghhefs en wordt een ieders stele
verbaert ghemaect / als sy terstondt bevindt
dat in der eewichheydt niet en kan worden
verandert ; want wy bemercken dat wy den
wegh van dit teghenwoordich leven sonder
schuld niet en hebben kunnen voorby gaen.
Wy bemercken oock dat alle het ghene dat
wy loffelijck ghedaen hebben / niet en kan we-
sen sonder eenich mis-daedt / indien wy wech-
gheluyt Gods godertierentheydt / worden
gheoordeelt. Want wie van ons sal het le-
ven der Booz. vaeders / oft wel te boven gaen /
oft wel naer-volghen ? Ende nochtans Da-
vid seght : En komt met uven dienaer niet
ten oordeele ; vwant alle levende en sal voor
u aenschijn niet vorden gherechtveerdicht.
Als Paulus seyde : Ick en ben my selven niet
beschuldicht ; heeft wijselijck daer by ghe-
boeght : maer dit en is niet ghenoech om te
zijn gherechtveerdicht. Joannes seght : In-
dien vvy segghen, vwant vvy en hebben
gheen

Greg. 1.
24. mor.
cap. 7.

gheen sonde, vvy verleyden ons eyghen selve, ende de vvaerheyden is in ons niet. **Jacobus** spzeekt: VVy hebben allegaeder in vele ghesondight. **Wat** sullen dan ledzjben de plancken / indien de pilaeren beben? oft hoe sullen de struyckskens staen onroerelijck / indien de Ceder-boomen door den storm deser breefe oock worden aenghetast ende gheslaeghen? soo dan als nu naeckt de ontbindinghe des vleeschs / door den schrickel der tzaecte / wordt oock altemets beroert de siele van den rechtbeerdighen.

Gregor.
cap. 23.
in 7. c.
Iob.

Want hoe grootelijcx de uytbercozen selve moghen uytneemen in rechtbeerdicheydt / niet teghenstaende en zijn sy niet genoechsaem tot de onnooselhepdt / indien sy in recht nauw worden ondersocht: maer dit binden sy dan tot een vertroostinghe / van hun ontkominghe / dat sy oodtmoedelijck weten hoe sy op beele niet ghenoechsaem en konnen wesen. **Onder** dit decksel dan der oodtmoedicheydt verhoeden sy hun booz het sweerd van soo stranghen ondersoekinghe / ende hoe dat sy door gheduerighen anckst de schrickelhepdt van den toekomenden Rechter meer zijn breefende / hoe dat sy meer beerdich ende bereet wesen om hun booz hem te vertoonen.

August.
medit.
cap. 39.

O goedertierensten Heere en wilt bidd' ick u niet schzjben teghen my mijn verbitterheden / op dat ghy ten oordeele komt met uve die-

dienaer, maer naer de menichvuldicheydt
 uver bermherticheden doet uyt mijne
 boosheydt. Wee my ellendich mensche als
 sal naecken den dagh des oordeels / ende dat
 sullen worden open-ghedaen de boecken der
 consciencie / als van my sal ghesproken wor-
 den : Siet den mensche ende sijne vvercken.
 Wat sal ick dan doen ô mijnen Heere / mijnen
 Godt / als de hemelen sullen ontdecken mijn
 sonden / ende dat de aerde teghens my sal op-
 rÿsen ? Siet ick en sal niet kunnen antwoor-
 den / maer met ghebooghden hoofde vol van
 verstrouwinghe sal ick voor u ghedwonghen
 zÿn te staen. Helaes ! ellendich mensche wat
 sal ick dan segghen ? Sal ick roepen tot u
 mijnen Heere / mijnen Godt ? Waerom
 worde ick al ligghende omghebrocht ? O
 mijn siele schreyt ghelijck een weduwe die
 haeren man verliest in het beste van sÿn le-
 ven. O arme siele / huylt ende weent ; want
 uwen bruydegom heeft u verlaeten ? O mijn
 Godt / weest my ghenaedich / op dat ick niet
 en wanhope / maer in u verhopende / dat ick
 noch mach herhaelen mijnen aeffem : ende
 indien ick saecken hebbe uytgherecht om de
 welcke ghy my kont verwÿsen / ghy en hebt
 niet achter-ghelaeten den middel om my te
 spaeren. O soetsten Iesv en wilt doch uwer
 gherechticheydt teghen uwen sondaer niet
 ghedencken / maer weest ghedachtich uwer

goedertierenheydt tot u schepfel / ende ghe-
denckt niet te komen teghen den vertroerder:
maer weest ghedachtich uwer barmhertic-
heydt tot den ellendighen: verliest de ghe-
dachtenisse van den hooberdighen / u ter-
ghende / maer aensiet den ellendighen u aen-
biddende. Want ghy zijt IESVS, ende wat is
IESVS dan den Saligh-maecker.

X I.

Non me demergat tempestas aquæ,
neque absorbeat me profundum.
Psalms. 68.

*Dat het tempeest van vvaeter my niet en
verdrincke, noch dat my de diepte niet
en verslinde. Psalm. 68.*

HOe onghestaedich is den padt
O Zee van u aen-lockich nat
Daer soo veel schepen inne sincken!
Ghy vloeyt soo effen als ghelas
Dan op, dan af, in eenen pas
Om alle mensch tot u te vvincken.
Somvrijlen hebt ghy gheen ghevoel
Ghy light soo stil alsoe eenen poel
Die nimmermeer en kan gherijsen:
Maer met dat eenen storrem-vvinct
U alsoo neer-ghestreken vindt,
Hy doet u haest om hooghe sijsen.
Van wervelen hy niet en flouwt
Rondtom het uytgheholde hout,
Vvaer teghen sy geeft sulcke spronghen,
Dat neder-syvackt tot op den boort,
Dat 't schijnt dat alle vvordt versmoort,
En tot den gronde neer-ghedronghen.

Ghy laet met yser, en metael
 Oock u door-schrabben teenemael
 Om u te slaen de riemen krielen,
 Door vvelcke ghy wordt op-ghescheurt
 Ghelijck door-slaeghen en besleurt
 Wordt eenen her-wegh van de wielen

Met dat het schip nu is ontmeert
 En het diep-vvyde vvoest in-keert
 Hoe haestelijck ist ons onweken!
 Op min dan niet is het verpast,
 Men siet noch seyl, men siet noch mast,
 Noch gheene vlagghe meer uyt-steken.

Maer noch en isser niet dat schromt
 Ten zy dat in het blacke komt
 Daer soud' ghy sien als raesend' honden
 Met groot ghedommel en gheruyfch
 Van *AEolus* het rauw ghespuys
 Heel bulderigh en ongebonden?

Hier ist in noot, in anghst en vrees
 Ghelijck een slaeve die sijn vleesch
 Met laeten scheuren vande dieren,
 Of als een die te lande reyst
 Van vele roovers eer hy't peyft
 VVordt aenghetast niet by manieren.

Als-dan, ô Zee, ghy u op-sluymt
 Ghy bast, ghy grommelt, en ghy schuymt
 En ghy staet heftich opghesvullen!
 Als-dan het Oosten teghen 't VVest
 'T Zuydt teghen 't Noorden om het be.
 Afgrijffelijck daer tucke-bollen?

Ghy vwordt ghekloven en ghescheen
 Als elck sijn nat meynt vvech te leen,
Neptunus oock comt hem ontduycken
 Met sijnen dry-ghetanden spriet,
 Die soo vervaerelijck daer fiet
 Of hy het schip vvoud' neder-stuycken!

Als-dan sijn hop' en sijn gheducht
 Hanght tusschen 't vvaeter en de lucht
 Vvat faelter aen dan lanckst de golven
 Ghelijck een loot te sincken af
 En in soo gronde-loosen graf
 Al metter vaert te zijn ghedolven?

Nu vvilt dan hier eens mercken aen
 De schilderey van *Thetis* baen
 Somtijds soo kalm en ghestaedigh,
 Somtijts oock min als op een uer
 Alsoo beroerigh ende stuer
 Soo schroomelijcken onghenaedigh!

Maer vvat! het ghen' ick hier gevvaegh'
 My selven ick heel aene-draegh.
 Ten zijn ô *Thetis* niet miin lusten
 Tegaen beschrijven uwen plas,
 En *AEole* van u gheblas
 Vvil ick mijn sinnen gheeren rusten:

Vvant ick de selve noyt en brack
 Met *Typhis* die te *Colchos* track,
 Mijns vaeders huys my meer behaeghde,
 Mijns vvetens ick oock noyt en sagh
 Den vvaeter-godt met sijn bejagh
 Noch naer al dit ick noyt en vraeghde.

My zijn die vinden onbekent
 Mijn schip en is die niet ghevvent
 Ken hebb' hier toe my noyt begheven
 Het schip, de zee, en desen vindt
 Viens eyghentheden men hier vindt
 Vil ick ghelijcken by mijn leven.

Eerst dan het vinden sot ghefvier
 Hun rauw gheschauffel en ghetier
 Zijn die mijn siele dickx beruren,
 Dees vinden doen mijns levens schip
 Klabotsen teghen 's vereldts klip
 En teghen 't radt van avonturen.

O wereldt, wereldt onghetrouw
 Die al u blijdschap keert in rauw
 In bitterheydt en in vernoeyen!
 Het schijnt dat u niet en onbreekt
 Het schijnt ghy vol vellusten steekt
 En alle veelden u aen-vloeyen!

Och hoe mijn on-ervaeren jeught
 Bedroghen is in haere vreught!
 Och! och! helaes! vvat moet ick lijden,
 Soo saen het dertel *Venus* kindt
 Een plaetsken in mijn herte vindt
 Om teghen my te moghen strijden!

Maer soo ick nu dit loofse vricht
 Met veel ghevorstel ben onsvricht
 Dan sien ick eerstmael hoe ghevaeren!
 Als ick vierdt over-handt gherolt
 Ghesleurt, ghetrocken en ghesolt
 Dan van den vindt, dan van de baeren!

Men fiet als eenen mensch verdrinckt
 Dat hy tvvee-dry-mael eer hy sinckt
 'T hoeft uyt het vvaeter noch gaet rechten,
 Och oft my dit oock soo gheviel
 Dat mijn by-nae versmoorde siel
 Uyt desen noot haer kost ghevechten?

Hy die daer valt in eenen kuyl,
 En maectt hem niet alleene vuyl:
 Maer is in anghst van te versmachten,
 Alsoo de siele die daer duyckt
 En in haer sonden light versmuyckt
 Van vvie sal sy haer hulpe vvachten?

Mijn Godt ick strijde teghen tvvee
 Dat's teghen vvindt, en teghen zee
 Die elck met my soo vverre-ballen,
 Ten zy hoe dat ick krijgh' uvv' handt
 'K en can gheraecken aen het landt;
 VVant ander hulp is niet met allen.

Staet my dan by in mijnen noot
 Siet mijnen Godt ick ben half doot
 VVilt nu ter tijdt my niet verlaeten!
 O *Palinure* dien ick min
 Houdt boven 't vvaeter mijne kin
 'T sal my mijn leven moghen baeten.

Non me demergat tempestas aquæ,
neque absorbeat me profundum.
Psalm. 68.

*Dat het tempeest van vvaeter my niet en
verdrincke, noch dat de diepte my niet
en verslinde. Psalm. 68.*

Aug. so-
liloq.
cap. 35.

Hoe langhe sal ickt ellendich mensche
noch worden ghesmeten tusschen de baer-
ren mijner sterffelijckheydt / roepende tot u ô
Heere / sonder my te aenhooren? O Heere ver-
hoort doch den ghenen die u aenroept van de-
se groote zee, ende gelejdt my tot de haeven
der eeuwigher saelicheydt. Gheluckich zijn sy
die de perijkelen deser zee ontkomen zijnde /
tot u ô Godt de aldervrijste haeven, ver-
dient hebben te gheraecken! Doorwaer sy
zijn gheluckich / die vande zee tot den oever,
van den ban tot het vaderlandt / van de ghe-
banghenisse tot het vry hof zijn ghekomen /
om te ghenieten de ghewenschte ruste: ende
wy kattijbighe zijn ongheluckich / die door
de baeren ende door de conckelen deser
grooter zee stieren het schip, onseker oft wy
tot de haeven der saelicheydt sullen konnen
gheraecken!

Daeder

Daer der barmherticheden/ aenhoort het
 ghekerrem van utwe weese / ende steeckt naer Aug. so-
 liloq.
 cap. 37.
 haer utwe handt / want die alleene haer kan
 trecken uyt de diepte der vvaeteren, ende uyt
 den poel der ellenden, ende uyt het grond-
 slijck, op dat ick aenschouwende de barmher-
 ticheydt uwer ooghen / ende utwe innighe
 sachtmoedicheydt / niet en verdyncke : maer
 dat ick / ô mijnen Heere / mijnen Godt / tot u
 mach gheraecken !

Want dit ellendich leven is een diepe, lan- Chryf.
 hom. 82.
 in Matt.
 ghe, uytghestretchte zee : ende ghelijck in de
 zee zijn verscheyden omme-keeren / die dooz
 verscheyden tempeesten ghemeenelijck wor-
 den beroert / als de Aegeaensche die versuert
 wordt dooz de heftighe winden / ende de Ty-
 reensche zee / die haer baeren lichtelijck voort-
 drijft / om dat sy nautis is / ende Charibdis
 haer stretchende naer Lybin, doet dobbelen
 haere waeteren / ter oorsaecke van haere on-
 diepten ende sandt-plaeten / Pontus is oock
 verschyckelijck / om haere hefticheydt ende
 felle baeren; den Oceanus van Spagnien is
 vreeselijck / dooz haere onaengheraekelijcke
 haebenen / ende dooz de onbekentnisse van
 haere plaetsen / alles quaedt dooz de schip-
 vaerders / insghelijcks oock om eenighe an-
 dere oorsaecken is't met de reste van de Zee :
 ende top sien dat het selve ghebeurt met onse
 H b leven/

leven / het welcke gheduerich wordt ghedze-
ben op de zee van dese werelt.

Rupert.
lib. 5. in
cap. 8.
Apocal.

Op den naeme van de schepen wordt oock
beteekent dit verganckelijck menschen-le-
ven, ghelijckertwijs in Job: Mijne daghen,
seght hy / zijn voor-by gevaeren als de sche-
pen, ghelaeden met appelen.

Greg. l.
9. mor.
c. 24. in
cap. 29.
Job.

Ende het schip van onse siele wordt her-
waerts ende derwaerts ghedzeben / op dat wy
den schoonen hemel souden ghedencken / ende
verduldelijck verdraeghen de moeyelijcke
baeren der vleeschelijcker bekoringhe.

Ambr.
præfat.
In 4. lib.
super
Evang.
Lucz.

Wat zee isser schrickelijcker dan dese we-
relt? soo trauwe-loos / soo beroerigh / soo die-
pe ende soo boortghestijght door de winden
der bekoringsen?

Chryf.
hom. 33.

Ende om dies wille dat sy uytborzelt van
verscheyden sonden / ende verscheyden beko-
ringsen / daerom wordt sy ghenoeit / ghe-
lijck wy bemercken / die groote ende vvijde
zee.

Hier on.
ep. 1. ad
Heliod.

En wilt u niet betrouwen al oft schoon
de zee u is aen-lacchende / ende dat sy schijnt
uytghestreckt in maniere van eenen staenden
poel / ende al waert dat den bobensten rug-
ghe van dit ligghende element door eenighen
windt

windt noch quaelijck wierdt opghestruypvelt/
 soo heeft nochtans dit open veldt vierderhan-
 de gheberghen. Binnen inne is ghesloten
 het perijckel / ende den vijandt houdt hem
 daer verborghen. In dese Zee den Charyb-
 dis der wellusten / werrebalt met de saelicheyt
 van den mensche. In dese zee Scylla, is ons
 lockende met eenen vlependen mondt tot de
 schip-bzaecke. Hier is een quaede haeben/
 hier is den duyvel een zee-roover / ende hy
 met synen aenhangh bzenghyt de ketenen om
 te vanghen.

In desen grooten wereltdschen sond-bloedt
 (waer dat om ende omme werbelen sulcke
 winden) en wordt bebonden eenighe goede
 haeben / oft eenich heubelken / daer dat de duy-
 ve een weynich soude konnen rusten.

Amb. in
 oratio-
 nibus.

De menichte der begheerlijckheden maec-
 ken een groote beroerte / die den mensche her-
 waerts ende derwaerts verstooren / als vae-
 rende in een lichaemelijcke zee / soo dat syn
 siele haer selven niet en kan bestieren.

Ambr.
 Apolog.
 poster.
 pro Da-
 uid c. 30

Den menschelijcken gheest wordt beroert
 met soo veel winden als sy is onderstaende
 bekozinghen: want somtijdts de gramschap
 berstelt die uyt haer selven / als de gram-
 schap verschuyft volghyt daer een onbequaeme
 vzeughd/

Greg. I.
 II. mor.
 c. 23. in
 cap. 13.
 Iob.

bzeughdt / die ghedreben wordt door de pzeckels der onkupscheidt / die ghespannen wordt door den brandt der giericheydt / om te begheeren dat aerdsch is / somtijds de hoobaerdije verheft die / ende somtijds een ongheschickte vzeese bzeenght die ten onder.

August.
medit.
cap. 39.

Heere, siet mijne boosheden zijn mijn hooft te boven ghegaen, ende ghelijck een swaer pack zijn sy op my verswaert. Ende't en zy dat ghy (wieen altydt is eyngnen te vergheben / ende den ellendighen te spaeren) daer onder stelt de rechter handt utwer groot-daedicheydt / soo worde ick ellendighlijck bedwonghen in den afgrondt te versmooren.

Pfal. 88.

Ghy heerscht over de macht der zee, vvant ghy versoet de beroeringhe van haere baeren,

Aug. in
Pfal. 68.

Den afgrondt der menschelijcker boosheuydt is eenen diepen put. Een ieder die daer inne valt / sal leelijck vallen. Dese saecke is grootelijcks te beduchten. Is't hy aldien dat ghy siet dat eenich mensche heeft quaedt ghedaen / hy is als in eenen put neer-ghefoncken / ende soo wanneer ghy aen hem sult hebben gheseydt sijne boosheuydt / ende dat hy

hy ghetuyght; waerachtelijck ick bekenne/
 hoe dat ick hebbe ghesondicht/ soo en heeft
 ober desen den put sijnen mondt noch niet
 ghesloten; maer als ghy hem sult hoorzen seg-
 ghen: Wat quaedt hebbe ick ghedaen? hy
 is ghetworden eenen beschermer sijner sonde/
 ende ober desen heeft den put sijnen mondt
 ghesloten/ noch hy en heeft gheene macht om
 uyt dien te gheraecken.

Ⓞ IESV Christe, eenighe hope van het
 menschelijck gheslachte / waerachtich Godt
 van den waerachtighen Godt voort gheko-
 men / onse toe-blucht / van wien den klaeren
 glans tusschen de duyster wolcken van verre
 beschemelt onse ooghen / op dat wy gheleypde
 dooz utwe klaericheydt / tot u / als tot de ver-
 sekerde haeben moghen gheraecken. Be-
 stiert / bidde ick u / ô Heere / ons levens schip
 dooz utwe rechter handt / ende dooz het roer
 van u cruyce / op dat wy niet neer en sincken/
 ende op dat het tempeest van vvaeter ons
 niet en verdrincke, noch dat ons de diepte
 niet en verflinde: maer treckt ons met den
 haeck van u cruyce uyt dese zee / tot u / onsen
 eenighen troost / die wy-lieden (ghelijcker-
 wijs de mozghen-sterre / ende de sonne der
 gherechticheydt) op het hooft van het he-
 mels vader-landt by-nae met tweekender
 ooghen ons sien verheyden. Aenhoort ons
 Godt

Aug. so-
 liloq.
 cap. 35.

Godt onsen Heyl-landt / hope van alle de
 eynden der aerde, ende van alle kanten
 der zee. Wy spuelen ende drijven in een be-
 roerighe zee / ghy staet op den oever ende
 ghy aensiet onsen noot. V Vilt ons behoe-
 den door uven naeme. Heere ghedooght
 ons soo te houden de middel-streke tusschen
 Scylla ende Charybdis, dat wy gheschouwt
 hebbe van dese twee de perijckelen / vrymoe-
 delijck tot de haeben der ewigher salicheyt
 moghen gheraecken.

Quis

XII.

Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno pro-
tegas me, & abscondas me donec per-
transeat furor tuus? *Iob. 14.*

*Vie gheue my dit, dat ghy my voor die helle
bescherremt, ende my verborghet tot dat
u ven raesenden thoren voor-by is. Iob. 14.*

Wle sal my gheven om te schuylen
Diepe, vermoeste, doncker kuylen
Op dat my niet en komm' ontrent
U blixem-vier dat ghy af-sendt?
O Godt soo my maer komt te voren
Hoe kleyne vonck van u ven thoren,
'Ken vveet soogheen verschoven pleck
Daer ick soud' nemen mijn vertreck,
Dan vvensch' ick 't diepste der foreesten,
Dan een spelonck der vvilde beesten,
Dan eenen konckel onder d'aerd
Daer dat ick soude zijn bevvaert.
Dan soud' ick om my te versteken
VVel met mijn hoeft een rots' op-breken,
Dan soud' ick gheren my besteen
In eenich graf by d'overleen.

Dan vvensch' ick my te zijn ghedolven
In d'alder-diepste vvaeter-golven,

Of voor altijd te moghen gaen
Uyt het beloop van Son en Maen.

Als *Iuppiter* hem gaet vergrammen

Siet men de locht in volle vlammen

Die hy dan met een vvacker vuyft

Daer naer vvvel op de menschen buyft,

Wie dan vervreest voor eenigh deiren,

En hem bepooght voor dat te vveiren

Sal teghen dit vernieligh vier

Betuynen 't hoeft met lau vverier.

Maer sooghy't uuv' eens sult ontknoopen,

Waer sal den mensch dan henen loopen?

O Godt een lau vverieren crans

Die soud' hem zijn een aerne schrants.

Vvat help'et och! met soo veel sorghen

In eenich vvoudt te zijn verborghen?

Gheen soo verduystert, gheen soo dicht,

Off het is vlack in u ghesicht!

Die u ghebodt eerst há ghebroken

Lagh in de blaeders neer-ghedoken.

Maer doen hy voelde dat ghy quaemt

Soo vvas hy bloot en heel beschaemt.

Gheen blaederen, noch gheene struycken

En konnen iemandt soo ver smuycken

Noch oock het binnenste van't vvoudt,

Hoe dicht ghesloten van het hout.

Die van *Chaldaa* vvierden gh'eten

Zijnd' in den leeuve-put ghesmeten,

Die nochtans soo beleeft ontfingh
Den Israelschen Ionghelingh.

VVaertoe dan putten en duvvieren
Om de fondaeren in te stieren?

Loth en kost soo vvel niet ghevlien,
Off sijne sond' en vvirtd ghesien.

Jonas soud' hem in zee betrouvven:

Maer sy en kost hem niet behouvven,
Den vval-visch die hem inne toogh
Hem vvederom te lande spoogh.

Hoe soud' de zee dan iet bedecken,
Soo trouvve-loos in alle plecken?

Doorluchter is den souten plas
Dan eene venster van ghelas.

VVeer hun de doo'n be-bolle-vvercken
Met steene tomben ofte sercken.

Al-sienigh Godt vvat kleeft daer aen
Als hun ghebeente moet op-staen?

VWat baetet laes! te zijn verschoven
Off onder d'aerd ofte daer boven?

De rootsen zijn van overlangh
Verraen door *Echos* vveder-klangh.

Men magh de bosschen niet ghelooven.

VWant soo den Herft die komt berooven,
En neder-rijfen doet hun hair
Staen sy vveer openende klaer.

Soo dan noch zee, noch bosch, noch eerde
Om my te schuylen ick aenveerde,

Iae boven dien ick vveder-leggh'
Hier-toe den gulden sterre-vvegh.

Maerghy alleen door mede-lijen
 Bermhertich Godt komt my bevrijen
 Tot dat ghy vvat meer goedertier
 Hebt inghetrocken al u vier.

Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno pro-
 tegas me, & abscondas me, donec per-
 transeat furor tuus? *Iob. 14.*

*V*ie gheue my dit, dat ghy my voor de helle be-
 scherremt, ende my verborghet tot dat u vve
 raesenden thoren voor-by is? *Iob. 14.*

Pfal 138.
 Aug. in
 hunc lo-
 cum.

WAer sal ick gaen van uven gheest, en-
 de vvaer sal ick vluchten van u aen-
 schijn? Welck is de plaetse die den Godts-
 bluchtighen sal ontfanghen? De menschen
 die de bluchtighe aenbeerden versoecken eerst
 te weten wie sy souden moghen zijn ontblo-
 den / indien sy bevinden ende verstaen den sel-
 ven een dienaer te wesen van eenen Heere van
 kleynere macht / soo aenbeerden sy hem son-
 der achter-dencken / segghende metter herten:
 desen en heeft sulck gheenen Heere / van den
 welcken hy soude konnen ghesocht worden:
 maer als men hun doet verstaen / dat hy ghe-
 loopen soude zijn uyt het huys van eenen
 grooten Heere / oft sy en ontfanghen hem
 niet/

niet/ oft indien sy hem ontfanghen het is met
 breefe; want eenen van grooter macht en kan
 niet worden bedrogghen. Waer en is Godt
 niet? wie kan Godt bedriegghen? wie en siet
 Godt niet? van wie en sal Godt synen bluch-
 tighen niet weder-hepffchen? waer sal dien
 ellendigghen dan loopen om te bluchten booz
 het aenschijn Godts? Hy keert hem her-
 waerts ende derwaerts/ als oft hy een plaetse
 tot synne blucht waer soeckende. Indien ick
 klimme naer den hemel, ghy zijt daer; In-
 dien ick neder-daele ter hellen, daer zijt ghy
 teghen vvoordich. Is't by aldien dat ick my
 verheffe/ ick bevinde strack dat ghy my ver-
 nedert; is't by aldien dat ick my verberghe/
 ick bevinde dat ghy my soeckt. Waer sal ick
 dan henen gaen / op dat ick my verberghe
 booz u aenschijn? wat sal ick maecten / op
 dat ick utwe gramschap niet en gheboele?
 Siet ick vinde desen vaedt: Ick sal soo bluch-
 ten booz u aenschijn/ ick sal soo bluchten van
 utwen gheest/ ende soo bluchten van utwen
 wyekenden gheest/ ende wyeckgierich aen-
 schijn; Ick sal dan bluchten/ maer hoe? Is't
 by aldien dat ick heel aenneme mijne vleu-
 ghelen, ende gae vvoonen in het al-eynde
 der zee. Alsoo kan ick bluchten van u aen-
 schijn. Maer het waer te verwonderen dat hy
 niet en waer in het al-eynde der zee / die noch
 in de helle niet en ontbreect.

Hier. 1. 9
in c. 29.
Isaiz.

VVe u-lieden, die diep zift van herten,
om u-lieden raeden te verberghen voor den
Heere, van vwie de vvercken zijn in duyster-
niffe, ende die seght vwie sal ons sien, ende
vwie kent ons? Sy meynen dat Godt niet
en kent hunne raedtflaegghen / om diezwille
dat hunne wercken zijn in duysterniffe / en-
de om dat sy segghen : vwie liet ons, ende
vwie kent ons? niet eens bedenckende het
welcke tot Godt gheseydt wordt : De duyster-
heden en sullen voor u niet vvorden verduy-
stert, ende den nacht sal ghelijck den dagh
verlicht vvorden, ende sijne duysternissen
sullen zijn ghelijck sijn licht,

Amb. li.
1. de in-
terpel-
lat. 10b.
cap. 3.

Obermerckt den ghenen daer van Sprach
spreekt in Ecclesiasti. Den mensche gaende
in sijn bedde, segg hende in sijn siele: VVie
siet my? de duysterheden omringhen my,
ende de muren bedecken my, wie sal ick
vreesen? Wesen die hem acht niet ghestien te
worden van die't al siet/ ende dat sijne sonden
konden verborghen worden door de duyster-
nissen/ stelt voor hem een schaduwte / ende te
berghheefs betrouwt hy hem te schuylen/ nae-
demael het ghesichte Godts is klaerder als
de sonne / die al het verborghen is ontdecken-
de / al het duyster is verlichtende / ende het
binnenste der siele door-dringhende / ende in
het alderdiepste daelende. Hoe sot is hy dan
die

die daer waent by te wesen in duyſterniſſen niet konnende ontblieden het licht 't vvelck verlicht in de duyſterniſſe, ende dat de duyſterniſſen niet en kunnen om-grijpen, ſoo dat hy wordt bevonden als eenen bluchtighen boosen huerlinck / ende hy wordt bekent eer hy hem kan verborghen; want den Heere alle ſaecten bekent waeren / niet alleen die teghenwoordich waeren / maer oock die ſonden te gheſchieden.

Adam ende Eva hier door bedrogghen wende / hoorende Godts voetſtappen ſoo hy wandelde in het Paradijs / hebben hun ghedoken onder eenen boom.

Hier. l. 9
in c. 29.
Iſaia.

Soo dan den eerſten menſche / naer dat hy hadde gheſondicht / is tuſſchen de boomen van het Paradijs bevonden verſteken.

Greg. li.
33. mor.
cap. 3.

Soo verſtaet ghy dat Adam hem verbergt ſoo hy wiſte dat Godt daer teghenwoordich was / die wel wilde dat hy niet en hadde ghbevonden gheweest / hoe wel hy gheſocht was / ende door Godt gheroepen was met een ſtemme die van den verborghenen soude door-knaegghen de conſcientie; als hy ſeyde: Adam waer zyt ghy? als oft hy hadde willen ſegghen: waerom verberght ghy u? waerom bliedt ghy van den ghenen die ghy wenschte

Amb. li.
de pœ-
nitent.
cap. vlt.

wenschte te aenschouwen ? Soo swaer is dan het leetwesen naer de schuldt dat de consciencie haer eughen selven sonder ghetuyghe is straffende / ende haer wenscht te bedecken ende niet ghesien te worden / daer sy nochtans blijft bloot ende onverborgghen vooz die ooghen van Godt almachtich.

Amb. li.
de pa-
rad. c. 14.

Adam waer hebben u ghebzacht utwe sonden / dat ghy vlucht van uwen Godt / die ghy te bozen waert soeckende. Dese breefe is eene belijdinghe der schuldt / ende de verstekinghe om te schouwen de teghenwoordicheydt van den Rechter.

Hieron.
li. 9. in c.
10. Iſaia.

Cain insghelijck segghende: Indien ghy my heden vervorpt, ick sal verborgen zijn van u aenschijn. Met sulcke vertwaentheydt meynde hy dat 't Godt niet en wiste / ende van die Goddeloose sondaers wordt ghesproken dooz Amos: Is't by aldien dat sy hun verborgen voor mijn aenschijn in het alderdiepste der zee, daer sal ick den vval-visch bevelen, ende hy sal haer bijten.

Chryf.
homilia
de Iona.

Maer ghy Iona waer wilt ghy loopen? hebt ghy niet ghehoort het segghen van David? VVaer sal ick gaen van uven gheest, ende vvaer sal ick vluchten van u aenschijn? Maer die aerde? maer de aerde behoort toe den Heere /

Heere / ende de volhepdt van dier. Naer den hemel? daer bekenne ick dat ghy zyt. Naer de zee? tot daer is't dat u rechter handt haer is uyt-streckende. Ionas was nu quaelijck het schip ingetreden / oft de zee beroerde haer / de baeren verhieben hun / ende den grondt der diepe zee wierdt ontdeckt / ende ghelijckertwijs eenen ghetrouwen dienaar met alle vlijtichpdt is vervolghende de vluchtighe slaebe / ontdraghen hebbende eenighe Jutwoelen van hunnen ghemeynen Meester / niet eer en swicht / ten zy dat hy die slaebe den Meester weder over-levert; alsoo de zee bekennende haeren mede-knecht / sonder te ghebzuypcken eenighe fortsse / oft te ghebzuypcken eens anders hulpe / maer gheroert door haer eyghen krachten / begheert dat hy van sonden aen worde overghelevert / noch en verstaet tot gheenderhande apointement / ten zy dat hy is ontfanghen.

Want hy die hadde ghemeynt door de zee Paul. Carm. ad Cyther. booz Godt hem te versteken / ende in een schip ghetrouwelijck hem te verberghen / wiert welter deghen bedzoghden: aenghestien hy quaelijck veraedden zijnde / terstondt ghesoncken is in het ingheiwant van eene groote ende verschroomelijcke beeste / om alsoo te bemercken dat synen Rechter hem konde binden / noch dat hy hem niet machtich en was te ontbliden.

136 GODDELYCKE WENSCHEN
 den. O tweerde ghebanghenisse van desen
 heylighen Godts-bluchtighen! siet/ hy wordt
 ghebanghen in de zee / tot welck hy hadde ge-
 nomen synen toeblycht / ende ghetworpen in
 den grooten wijden buyck van dat ghevierte/
 wordt beslaeghen in eenen levenden kercker/
 ghetworpen uyt het schip / moest hy sincken/
 ende swemmen onder de baeren ghelijck ee-
 nen gast der zee / ende eenen ballinck der aer-
 de: hy gaet ende hy komt uyt die schroome-
 lijcke speloncke van dit sassen beestelijck li-
 chaem / als oft hy seffens ghebanghen ende
 los hadde gheweest.

Isaiz .2.

Gaet in de steen-rotse, verberght u in de
 uyt-geholde aerde, van het aenschijn der
 vrees des Heeren, ende van de glorie sijnder
 groot-daedigheydt.

Hieron.
 Torn. 9.
 epist. ad
 amic. in
 scientiã
 diuinã
 legis.

Want soo wanneer de locht onbersiens
 wordt overtrocken / ende dat ons geweygert
 wordt de klaericheydt der sonne / ende dat tot
 onser veroodtmoedinghe de wolcken ons
 dreyghen / eenighe groote reghen-blaeghen/
 indien door ghetwoonten de elementen be-
 roert zijnde / ende dat den donder beghint te
 mommelen / ende hier ende daer de blixem-
 pñlen vreeselijck te sprietelen booz ons ghe-
 sicht (al is't dat het dickmael gheschiedt door
 natuerelijcke ghesteltenisse) niet te min wy
 zijn

zijn verflaeghen / wy schudden en wy beven
 van vreesse / ende neder-gheslaeghen ter aerde /
 wy laeten vaeren onse op-dzachticheydt / ende
 wy trecken het hooft in de schouwers / om het
 eynde van dit onweder te verwachten. **Ma**
 wy ellendighe / wat sullen wy bestaen in dien
 dagh / soo wanneer den Heere sal aen-komen
 met sijne Engelsche heyl-krachten / geheel in
 een vier ? als de sterren vallende uut de locht /
 de sonne in duysterheydt / ende de Maene in
 bloedt sal verkeeren ? als de berghen sullen
 smilten ghelijck wasch / als de aerde sal bran-
 den / ende dat de rivieren sullen opdrooghen /
 ende dat teghen nature het vier verflonden
 hebbende de bochticheydt / sal drooghte wer-
 ken in het waeter ? Als de sondaers sullen seg-
 ghen teghen de berghen : Valt op ons , ende
 tot die heuvelen bedeckt ons , als de men-
 schen sullen aen-roepen de doodt / ende aenge-
 roepen zijnde / niet en sal komen / als de perij-
 kelen sullen worden verkeert in menschen / en
 het ghene den mensche altijd versaeckt heeft /
 dat hy dan dat sal begeeren !

Heere weest my eenen Godt der behoe-
 denisse , weest my een huys van toe-vlucht. Aug
Pfal.
 Zijt my een huys van toe-vlucht / Godt mijn
 behoeder ! waer vlucht ick ? naer wat plaetse
 sal ick loopen om byu te wesen ? naer wat ge-
 berchte / naer wat speloncke / naer wat vrye
 woon.

Pagina 139 ontbreekt

Page 139 is missing

woon-stede? wat Casteel sal ick verkiezen? /
 met wat mueren sal ick worden besloten? /
 waer dat ick gae/ ick volghe mijn eyghen sel-
 ben. O mensche ghy kont gemakelijck ont-
 blieden/ al dat ghy wilt/ behalvens uwe con-
 scientie. Ghy sult my wesen een huys van
 toe-blucht/ tot u is't dat ick bliede / want
 waer wil ick van u blieden / waer dat ick gae
 ick sal u binden/ ende indien ghy u in my ber-
 gramt/ soo binde ick eenen wyker/ indie ghy
 zijt gepaeyt/ soo binde ick mijne hulpe. Het al-
 derbeste dat ick dan soude konnen doen is te
 loopen naer u / ende u te soecken/ ende gheen-
 sins van u te blieden. O slaeye / wie ghy zijt /
 indien ghy uwen Heere soeckt te ontblieden /
 ghy sult gaen daer uwen Heere niet en is. Op
 dat ghy dan Godt ontgaet / bliedt naer sijne
 aermen / ende ghy en sult u selven niet bedzie-
 ghen / indien ghy blucht vooz het aenschijn
 van Godt. Alle saecken zijn teghenwooz-
 dich / bloot ende ontdeckt vooz het ghesichte
 van den All-moghenden.

XIII.

Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, vt plangam paululum dolorem meum. *Iob. 10.*

*En sal de luttelheydt mijnder daegen niet kortelingh' ten eynde komen? daerom laet my toe dat ick een luttelken be-
uueene mijnen druck. Iob. 10.*

GHy soud gheeren my verblijen
Om dies vville dat soo kort
Mijnen tijdt bevonden vvordt
Liever had' ick te ghebijen,
Eenen tijdt van hondert jaer
Dan mijn doodt te zijn soo naer.

Maer helaes! vvat brooser gaeren
Loopt daer door de spille rasch
Van mijns levens teere vlasch,
Och! hoe kort sijn onse jaeren!
'T kindeken vvordt oudt ghenomt
Met dat in sijn putjen komt!

Vele dierkens hun verruren
Quaelijck eenen heelen dagh,
Quaelijck eenen oogh-opslagh,

Vele

Vele blomkens niet en duren
 Sy verslenssen, en vergaen
 Op den dagh als sy op staen.

Als Aurora komt gheresen
 Zijn sy kinders, op den noen
 Zijn sy ghelijck mannen koen,
 s'Avondts zy ver-oudert wesen
 En met eenen sonne-schijn.
 Sy heel open onder zijn.

Dat de daeghen niet en ghinghen
 Alsoo vvacker om end' om
 Niet een dierken vvaerder stom
 Alle bloemkens souden singhen
 Soo veel urkens zijn nu deur
 Dat vvy gheven onsen geur.

Maer den tijdt gaet henen strijcken
 Als die nerghens open past,
 'Tjaer hemeven gauvv verrast,
 Oock de maenden niet en svwijcken,
 En de daeghen sonder toom
 Loopen af ghelijck de stroom.

D'uren al te poste vliegghen
 Ende d'ure die daer drijft
 Eeuvelijck verschenen blijft
 Den tijdt gaet den tijdt bedriegghen,
 Want oft hy sy selve vliedt
 Achter-aen hy vverom schiet.

Als de fackel vvoordt verflonden
 En begraeven in haer vier,
 Alsoo keeren d'eeuvven hier
 Weer van hier in hunne ronden
 En het jaer hem omme-kromt
 Tot dat in sijn schreve komt,

Naer't versieren der Poëten
 Eenen ouden grijsen vaer
 Att sijn kinders allegaer,
 Alsoo gaet den tijdt hem eten,
 En sy selven hy versmacht
 Eer hy hem heeft voort-ghebracht.

D'uren onsen dagh verjaeghen,
 Daghén doen de Maenden gaen,
 En de maenden 't laer af-slaen,
 Ende d'uren met de daeghen
 Maenden, laeren over-hoop
 Onderhouden hunnen loop.

Soo dan Godt, eer dat ick sterve,
 Laet my klaeghen mijnen druck,
 En het sal my zijn gheluck.
 Aerdsche vreughd' ick gheren derve:
 Want ten is nu gheenen tijdt
 Dat ick soude zijn verblijdt.

'K wensche tijdt om hier te schreyen
 En te maecken een gheschal
 Over mijn mis-daeden al,
 Traenen och! en vvilt niet beyen,

VVilt mijn ooghen alle-bee
Nu verkeeren in een zee.

Kom mijn hertjen vvilt versuchten
VVant ter-vvijl ghy stille staet
Den sonne-vvijfer omme gaet,
Och ick voel' uuv' hitte vluchten,
'K voele knaegingh en ghevroegh,
Och houdt op, het is ghenoech!

Numquid non paucitas dierum meo-
rum finietur brevi? dimitte ergo
me, vt plangam paululum dolo-
rem meum. *Iob. 10.*

*En sal de luttelheyt mijner daeghen niet
kortelinghten eynde komen? daerom
laet my toe dat ick een luttelken be-
veene mijnen druck. Iob. 10.*

Chryf.
epist ad
Theod.

Wat isser in dese werelddt ghestaedich /
wat isser in dese werelddt gheduerich? /
Hoozt de woorden van eenen tresselijcken
man: Den tijdt mijns levens, seght hy / is
dapperder dan eenighe Posten.

Hieron.
ep. 2. ad
Paulam.

Want met dat den mensche eerst-mael
hadde ghesondicht / soo wierdt de eeuwichheyt
vertwiffelt in een sterffelijckheyt / sijn leven
was ghestelt tot neghen hondert ende meer
jaeren /

jaeren/daer naer de sonde van langher hande
berargherende / het menschelijck leven is in
veel korteren tijdt verkoz't ghetworden.

De daghen van den mensche zijn kort,
het ghetal sijnder Maenden is by u: ghy hebt Iob. 14.
paelen ghestelt die niet en konnen voor-by
ghegaen worden.

Daerom die de kortheydt van dit teghen- Greg. l.
9. mor.
c. 44. in
cap. 10.
Iob.
woordich leven wel is over-merckende/
dunckt my wijs ende boosfichtrich te wesen;
want desen van het selve niet alleene en aen-
siet het ghebruyck oft het ghemack/ maer wel
het eynde / op dat hy daer uyt soude bemerc-
ken / dat ons in desen doorganck quaelijck te
gheduerich is aenstaende ende gherepende/
ter deser oorsake wordt gheseydt door Salo-
mon: Indien den mensche veel jaeren heeft
gheleeft, ende in de selve hem heeft ver-
heught, hy moet ghedencken den tijdt der
duysternissen, ende die eeuwighe daeghen,
de vvelcke, als sy sullen zijn ghekomen, al-
len het voor-geleden sal vvorden beschul-
dicht van ydelheydt. Soo dan als de schuld
is terghende den gheest / is't van noode dat
hy aenschouwe de kortheydt van haere blijd-
schap / op dat de boosheydt haer niet en vren-
ghe tot de lebende doodt / als zijnde verskert
hoe dat het sterffelijck leven soo haest ende ge-
ringhe is loopende ten eynde.

Het ghebeurt gock dickmael / tertwijlent
de

Greg 1.
7 mor.
c. 20. in
e. 6. Job,

De kortheydt van dit teghentwoordich leven bemindt wordt / als oft hy verskert waeren dat het selve seer langhe soude dueren : de siele verliest de hoope van de eeuwichheydt / ende haer berghetende in het teghentwoordich / wordt her-greesselt door de duysterheydt haerder wan-hope. Maer de heylighe mannen / om dies wille dat sy gheduerich de kortheydt ende de verganckelijckheydt van dit leven wel souden betrachten / leven als oft sy alle daeghen waeren sterbende / ende sy bereyden hun dies te stercker om te blijven / als oft sy hun waeren inbeeldende hier niet verganckelijck te wesen. Daerom den Propheete ghewaer wordende dat het leven van den sondaer soo lichtelijck voor-by gaet / seght : Noch een vveynich ende daer en sal gheenen sondaer vvesen. Ende noch op een ander plaetse : Dē mensche is als het hoy , ende soo zijn oock sijne daeghen. Ende Isaias : Alle vleesch is hoy, ende alle sijn hoogh-daedigheyt ghelijck een bloeme des veldts.

Aug in
Psal. 102

Dat den mensche wel oberdenckte wie hy is / ende dat hy hem niet en verhoobaerdighe. Den mensche noch sijne daeghen en zijn niet dan hoy. Waer toe wilt hem het hoy verhoobaerdighen / dat voor wat tijds maer en is bloepende / ende naer korter stonden verdorzende. Waer toe wilt hem het hoy verhoobaerdighen / jenghdich voor wat tijds / te weten /

weten / tot alderstondt dat de sonne dat is
 verhittende. Den mensche sal uytbloeyen
 ghelijck een bloemme des veldts. In hoe
 weynich tijds vergaen de bloemmen? ende
 alle dat fraey is / is haest verdweenen. Alle
 vleesch is hoy, ende de klaricheydt van het
 licht is ghelijck een hoy-bloemme; het hoy
 is verdozt / ende de bloemme is gheresen.

Den mensche komt voorts ghelijck een
 bloemme, ende vwordt verplet ende te neer-
 ghetreden.

Iob, 14.

Want wat zijn de menschen / ghebozen
 in dese wereldt / anders dan bloemmen des
 veldts: Laet ons de ooghen van onser her-
 ten eens slaet naer de lenghde van dese te-
 ghenwoordighe wereldt / ende wy sullen sien
 die soo vol van bloemmen te zijn als men-
 schen / oversulcks dat het leven in het vleesch
 is als de bloemme in het hoy; want ghelijc-
 ker-wijs een bloemme komt den mensche uyt
 het verborghen / die hem tetsondt beropen-
 baert: maer stracks uyt dit openbaer wordt
 hy door de doodt wederom ghetrocken tot het
 verborghen. De jeughdelijckheyt van het
 vleesch komt ons in't openbaer vertoonen /
 maer de drooghte van ons affchen doet ons
 vertrecken / ende teenemael verdwijnen: ende
 niet met allen wesende / Docht ons dat wy een
 bloemme waeren / die verwelckerde soo su-
 quam te vooz-schijne.

Greg. in
idem c.
14. Iob.

Ifidor.
Clarius
or. 10. de
morte.

(Jaer booz seker) wat verschillen wy van die dierkens / De welcke / soo men seght / voortkomen ontrent de riviere Hypanis (die vanden kant van Europa haer in de zee is ontlastende) ende dese dierkens ghemeenelyck maer eenen dagh en leven ; sulckx oft een van die selve ten twee uren naer middaegh doodt waere / soude gherekent worden verre ghekomen te zyn : maer die soude zyn ghestorven ter sonnen onderganck / heel oudt ende teenegaer ghebzoken ; Ende noch te meer / waert dat sulckx gheschiede op eenen somerschen dagh ; alsoo oft schoon den meesten ouderdom van ieder mensche wierde gherekent met de eentwicheydt / noch in minder korticheydt des lebens dan dese dierkens sullen wy worden bevonden.

Nazian.
in præc.
ad Vir-
gines.

Maer seght my dan hoe langh dat kan ons leven dueren

Daer soo veel anghst en vrees dat daeghelijcks berueren.

Aug. in
Psal. 38.

Hebt ghy desen teghentwoordighen dagh ? indien ghy dien hebt / soo hebt ghy den dagh van ghisteren ende van heden ; maer ghy seght / den dagh van ghisteren en hebbe ick niet / om dat hy nu niet en is / maer ick hebbe desen in welcken ick lebe / ende die met my is. Is't alsoo ? van desen dagh is u ontslibbert soo veel als daer dooz is van dat hy begonst op.

op te staene. Heeft desen dagh niet begonst
 van sijn eerste ure? gheeft my dan die eerste
 ure/oft gheeft my de tweede; want misschien
 is sy vooz-by gheblorghen: maer ghy sult
 segghen/ ick sal u gheben de derde ure; want
 misschien tervylent wy nu spreken zijn wy
 in de selve: Soo siet ghy nu dan wat dagh
 dat is / ende dat den teghenwoordighen is op
 sijn derde ure / ende dat ghy niet van dese ure
 en kondt gheben / ende dat ghy die ghebende/
 niet en gheeft eenen dagh / maer alleenelijck
 eene ure. Nochtans en wil ick u niet toe-lae-
 ten dat ghy my dese derde ure kondt gheben/
 is't dat wy die vooz-by wesen / ick praeme u
 dan dat ghy my die gheeft / naedemael ghy
 ghelooft dat sy nu teghenwoordich is. Want
 by alsoo verre van die selve ure eenich deelken
 nu verlopen is / ende dat het ander noch
 staet aen-te komen / noch van het ghene daer
 verlopen is / en kondt ghy my niet gheben/
 om dat nu niet en is / noch van datter staet te
 komen / om dat noch niet en is. Wel aen
 wat sult ghy my dan gheben van die ure die
 nu is? wat sult ghy my gheben van die sel-
 ve? wat bequaemen tijdt sal ick konnen bin-
 den om te segghen dat woordt / 't is, Als ghy
 sult segghen / 't is, seker ten is maer een syla-
 be / een hupsinghe / ende niet teghenstaende
 ghy bebanght dzy letteren met eenen slaegh/
 noch en komt ghy niet tot aen de tweede letter

dit woordt / ten zy al-vozen dat de eerste ghe-
eyndt is / de derde en sal gheen gheluydt ghe-
ben / ten zy dat de tweede voorby is. Wat
sult ghy my dan kunnen gheben van dese ee-
ne syllabe / ende ghy seght dat ghy de daghen
hebt / die niet en hebt een enckel syllabe ? Ten
allen ooghenblick wordt het hier al wegh-
ghedreven / de beke van alle dinghen is ghe-
duerich loopende. Soo dan de daeghen en
zijn gheene daghen / sy verschuyben eer sy
aenkomen / ende als sy kommen / sy en kon-
nen niet staen / sy voeghen hun by-een / sy
volgghen hun selven / noch sy en kunnen hun-
selven niet teghen-houden.

Iob. 7.

Heere spaert my, vvant niet en zijn mijne
daeghen.

Greg li.
8 mor.
cap. 20.
in Iob.

Hierom is't dat die heylighe mannen wel
bemercken dat de daeghen van dit teghen-
woordich leven als niet en zijn / om dies wil-
le / dat sy de ooghen van hunne verlichte sie-
len vestighen op het aenmercken der eeu-
wichheydt.

Hieron.
lib. 11. in
cap 40.
Isaia.

Want met het verloop der uren gaen wy
op ende af / noch wy en blijven nie ghelijck
wy zijn : Jae selfs het ghene wy spreken / le-
sen ende schryben / blieght daer henen / ende
doet verkozten het deel van ons leven. Die
langhe heeft gheweest een suoghelinck / ghe-
dijdt terstondt een kindt / die een kindt is /
wordt een Jonghelingh / ende wordt aldus
dooz

door onseker wijlen gheschickt tot den ouderdom / ende hy bekennt hem veel eer een ouderlinck / dan dat hy hem niet en verwondert te zijn een Jonck-gheselle.

Ten lesten / alle den tijdt die men leeft Aug 17. de ciuit. Dei. c. 10 wordt den tijdt des levens afghekorzt / ende dagh voor dagh wordt hy noch vermindert / ende noch meer vermindert al datter overblijft / soo dat den tijdt des levens niet anders en is dan een loopinghe tot de doodt / in welken niemandt wie hy is / hoe luttel dat soude moghen wesen / en vermaght te blijven draelen / nochen wordt toe-ghelaeten eenichsins spaeder daer henen te trecken / maer ieghelijck wordt voort-ghedreven door ghelijcke verroeringhe / noch sy en worden niet ghestautot door versheyden toe-ganck / want noch diens leven kort is gheweest en heeft niet dapperder kunnen leven / als den ghenen wiens leven heeft gheweest veel langher / soo dat / van als den mensche heeft beghonnen te zijn in dit lichaem heeft gheweest in de doodt. Hier uyt kunnen wy te vollen bemercken / hoe dat den mensche / hem beghinnende te binden in het leven / hem insghelijcks is bindende te midden in de doodt.

Seer wel wordt dan gheseydt: Laet my Greg. li. 17. mor. cap. 45. toe, op dat ick voor vvat tijds beveene mijnen druck; Want ten sy dat my door Godts
 Ik is ghe-

ghenaede verlost worden uyt de stricken der sonde / met de welcke wy ons selven hebben ghebonden / wy en konnen niet volkomelijck betweenen het ghene wy in ons eyghen selven bebinden weerdich om te betweenen : maer als-dan wordt waerachtelijck de droefheydt onser sonde betweent / soo wanneer die duy-
stere schrickelijcke helsche vergheidinghe wordt boozghesien met eene indachtelijcke bzeese.

Greg. li.
9. mor.
cap. 44.
in cap.
10, lob.

Maer ghelijck eene middel-matighe quellinghe is de traenen uytberstende / alsoo eene onredelijcke dese wech doet / soo dat de droefheydt wordt sonder droefheydt / de welcke doorknaeghende de siele van den droeben / wierdt het gheboel van de droefheydt.

Ibid.

Want ghemeynelijck den sondaer wordt soo ghestropt in de stricken sijner boosheydt / dat hy dat ghewichte seer wel verdraeght / ende nochtans hy verdraeght dat om dat hy't niet en is kennende : maer somtijds / indien hy beghint te weten aen wat ketenen hy ghebonden is / pooght ende bekrachticht in traenen uyt te bersten / ende het is onmoghe-
lijck; om hem dan te verheffen teghen sijn eyghen boosheydt / ende in sy-selven die te ver-
bolghen / het waer noodich dat hy los waere / ende dat sijnen gheest nergheens aen en waere ghebonden. Hy en kan sijne droefheydt
niet

niet betweenen die de schuldt van sijne boosheydt is overdenckende / ende nochtans door de aerdsche belemmeringhe en is hy niet machtich die te betweenen / desen en kan sijne droefheydt niet betweenen die noch bepooght sijn eerste ghetwoonte teghen te komen / ende verstaert wordt door de aengroevende perickelen des vleeschs. De teghentwoordicheydt deser droefheydt hadde door-steken de siele van den Propheete / als hy seyde : Mijne droefheydt is altijd teghen my ; want ick sal mijne boosheydt uyt-spreken , ende ick sal dencken om mijne sonde. **Als-dan Den Heere oncbindt ons / ende hy sendt ons om te betweenen onse droefheydt / als hy ons het quaedt dat wy gedaen hebben / is vertoonende / ende dat hy ons ter hulpe komt / om ons te doen weenen / ende leetnesen te hebben van alle de sonden die wy nu zijn kennende.**

O Heere aen my dit alleen verleent, het Iudic. 11
 vvelck ick u oodtmoedelijck bidde : Laet my toe, dat ick twee maenden de ghebergh-
 ten mach omme gaen , ende vveenen met
 mijne ghespelen.

Hier wordt betwefen hoe dat men de droef-
 heydt van dit teghentwoordich leven sal be- Chryl. hom. de Iephth.
 schrepen den tijdt van sestic daeghen / ende
 den Heere seght : Saelich zijn sy die droeve
 zijn ; want sy sullen vertroost worden. **Soo**

154 GODDELYCKE VVENSCHEN
dan wy betweenen de wildernisse van dese we-
reldt (want alle plaetse daer men niet en
blijft) noemt men een wildernisse / ende
dat wy niet en blijven in dese wereldt / is
ghenoemt een wildernisse. Wy moeten dan
weenen in dit sterffelijck leven / vol van ver-
woestinghe / ende vermenghelt met alle suc-
kelinghe / op dat / terwijlent wy zijn weenen-
de / den Heere ontfanghe den brandt-offer van
onse leet-betuyghende siele.

XIV.

Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent! *Deut. 32.*

Och oft sy vvijs vvaeren, ende verflonden, ende voor-saeghen het alder-uyterste. Deut. 32.

Mer kan hem oock den mensch wel alsoo hot bertooghen
 Van niet te sien het quaedt oft het en is booz ooghen:
 Zoud' iemandt die daer leeft dit achten wel ghedaen
 Te wesen maer beruert in teghentwoozde saecken/
 En niet eens op het ghen' hen staende te ghenaecken/
 Zijn binnenste ghedacht / oft ooghe-merck te slaen?

Den Krijgher moet alhooz eer de trompetten klincken
 En eer't alarme slaet in bolle waepen blincken/
 Den schip-man eer hy vaert en teenegaer ontmeert
 Heefe neerstelijck besiet syn goe bequaeme winden/
 Dan gaet hy alder-eerst de kaebelen ontbinden/
 En het diep-wijde Meer Godts heughens inne-keert.

Ter dat den loosen Boer schoon vruchten kan aenschouwen
 Al hozen gaet syn saet boozsichtelijck betrouwen /
 Den op-ghescheurden rugg' van syn gheboedde landt.
 Men siet de klepne Mer besozght booz haere daeghen
 Ghelijck nae haere schuer het koken aen-draeghen,
 Dat sy des somers gaert tot haeren onderstandt.

Maer ghy/ ghy dwaesen mensch/ die niet en wilt ghewennen
 Den tijdt die komen sal van langher handt te kennen/
 Soudt ghy wel zijn soo plomp/ soo effen/en soo slecht
 Te meynen dat den draedt die de Dry susters spinnen
 De ketenen van stael oft yser ober-winnen?
 O neen/ het is al raes! O neen dit weder-leght!

O neen/het is al raes! s'en sullen niemandt mijsden
 D'een rockt/ de tweede spint / de derde moet af-snijden/
 'T is soo den noot-ghebal/ en 't bzeke-loos verbondt.
 Off laet gh'u bozen staen / hoe dat de Doodt en 't Leben
 Eendzachtelijck hun trouw aen elleckander gheben?
 Neen/ niemandt dese twee soo lief- ghet al en bondt.

Eer en soud' booz het vier de sneeuw niet moeten swichten/
 Eer en soud' oock de windt het waeter niet op lichten/
 Eer souden dagh en nacht zijn onderlingh bereent /
 Eer soude sonder schae met ruste ligghen slaepen
 Den hongherighen wolf te midden in de schaepen/
 Als dat waer' in het minst 's Doodts moghentheydt berkleent.

De Doodt doozschietet al/ ten helpt gheen teghenstellen/
 Hier komt sy jonghe lien / daer oude grpsaerts vellen/
 Het is al onder haer/ haer niemandt en ontwijckt.
 Hier light den Capiteyn beneben sijn soldaeten/
 Hier arrem ende rijk al-eben vele laeten
 Hun asschen en gheraemt elckander en ghelijckt.

Hoe! sal dan eenich mensch op't leven hem betrouwen
 Als het moet sijnen endt ontwijffelijck aenschouwen?
 Als elck is sijnen tijdt en sijnen dagh bestelt?
 De Doodt ons inne-daeght het zy oft vzoech/ oft laete/
 Zy roep'et al tot haer/ hoe hoogh/ hoe neer van staete
 En allegaer dat leeft is onder haer ghelwelt.

Maer oft oock onse siel met eenen mocht verdwijnen
 En teenegaer als roock booz eeuwelijck verschijnen?
 Off immers dat de Doodt die doodde met ons lijf.
 Off waer sy doch het slot/ en d'alderleste paele
 Van allen onsen druck/ van allen onsen quaele/
 Het waere noch van haer een gonstelijck bedzijf?

Elck soude dan om 't seerst ter doodt-waert willen loopen
 Noch niemandt/soo ick meyn/ soud' 't leven willen koopē
 Maer noch en is de doodt heel onsen af-schepdt niet/

Van haer en wordt de siel als't lichaem niet verflonden :
Want soo sy maer en wordt hoe lijfelyck ontbonden
Verstondt sy haer helaes ! booz eenen Rechter siet.

Een Rechter die daer sitt in synen stoel verheben
Wiens ooghen boucken vriers van alle kant upt gheben/
Een Rechter die aen elck het rechte bonnis gheeft.
S'en kan hem niet ontgaen / S'en kan hem niet ontblieden
Sijn ooghen alle dinck tot in de grondt bespieden
Met allegaer het quaedt dat sy verborghen heeft.

Booz hem moet sy haer schuldt in't openbaer belijden
S'en kan nu niebers boozt / s' is vast aen alle zijden
Hy eyscht / en hy ghetuyght / hy self het bonnis strijckt.
Men si et haer sonder troost vast ligghen booz sijn boeten/
En naedemael dat hem gheen woorden en versæeten/
Soo ist dat hy te lest al schzepende beswyckt.

O wat sal sy nu doen / haer bindende versteken/
En dat haer haeren Godt is seffens af-gheweken ?
O wat sal sy nu doen / als roepen ober-luyt
Ghy berghen balt op my / ghy uptgheholde kuylen
Laet my mijn sondigh hooft wat onder u doen schuylen :
Want d'handen van den Heer die vallen my te ruyt.

Maer wat sal dese klacht doch konnen al bedryben/
Alst leben met de doodt booz ewelijck moet blijven ?
Het loben sal ontfaen den seggen van de deughdt /
Daer dat de langhe doodt / de doodt al sonder sterben
Sal moeten allen dzuck / en alle pijn be-erben/
En 't Leben het gheniet van alderhande vzeughdt.

D'een siele sal men sien met Goden-dranck beschincken !
En d'ander och helaes ! sal peck en terre dzincken /
D'een siel een Hemel liedt blij-gheestelijck daer singht/
En d'ander leelijck huylt / booz't singhen moet sy schzepen/
D'een siel sal handt aen handt met d'Enghelen daer repen/
En d'ander in het bier op ende neder springht.

D'een siel en kan noch koud' / noch eenigh hitte schaeden
 Daer d'ander knersel tand / en eeuwelijck moet vzaeden /
 D'een siele leeft gherust in het Elysi heldt
 En d'ander slepyt het iock der helscher slaebemije
 D'een siel is vol van vzeughdt / en t' alder uren blije /
 En d'ander is in pijn / en swaerichedyt ghestelt.

Gheluck ich zijt ghy dan ô Leben sonder ende /
 En ongheluckich loel ô Doodt vol van ellende !
 Met d'een oft d'ander laes sal ick eens moeten gaen /
 Maer soo mijn wanckel lot eens sal gheschoten wesent
 Off my dan doch gheviel te zijn by d'uytghelusen /
 En dat ick van de doodt mocht in het leben gaen !

Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent? *Deut. 32.*

Och oft sy vvijs vvaeren, ende verston-
den, ende voor-saeghen het alder-uyt-
terste! *Deut. 32.*

O Volck sonder raedt ende sonder wijsheyt! Bonav. opusc. de contemptu saeculi.
Och oft sy vviisten ende verstonden,
ende voor-saeghen het alder-uyterste!

Sy souden weten den grooten hoop der
verdoemde/ het kleyn ghetal der uytghelesen/
ende de ydelheyt der tijdtelijcke dinghen.

Sy souden verstaen dzy saecken; als te we-
ten / de menichbuldicheyt der sonden / de
achterlaetinghe der deughdt/ ende de verqui-
stinghe des tijds.

Sy souden voorsten dzy saecken; als te we-
ten / den schrickel van de doot / het uytterste
oordeel/ende die eeuwighhe straffe.

Maer ghy en wilt gheen ooghen hebben
dan om te sien saecken die teghenwoordich Aug. in P sal. 48.
zijn.

Want de verkeerde stele/ gheneghen tot het
teghenwoordich / zijnde ontbonden in aerd-
sche wellusticheyt / verberghyt vooz haer het
quaedt dat haer naevolghyt / om dat sy niet en
soeckt het toekomende / het welck het teghen-
woordich vernogghen is beruerende/ende ter-
wijlent D. Greg. hom. 39 in Evag.

wijlent sy haer selven verlaet in de vermaec-
 kinghe van dit teghentwoordich leven / wat
 doet sy anders dan dat sy blindelinghe treckt
 ten viere-waert / Ende daerom seght den
 Apostel Paulus: die blijde zijn dat sy hun
 niet en ghelaeten als oft sy blijde waeren,
 want al is't schoon dat den tijdt dit noch
 waere bereyffschende / soo moet men hem soo
 verblijden / dat de bitterheydt van het naer-
 volghende oordeel nimmermeer en gae uyt
 onse ghedachten / op dat ter-wijlent de be-
 duchte siele / doorschoten zijnde / door de breefe
 van d'uyterste straffe de blijdschap van den
 teghentwoordighen tijdt soude temperen / en-
 de met verbaertheydt ende sonder ophouden
 haer uyerste quaedt aenschouwen / achter-
 volgens het ghene dat den wijfen man seght:
 In alle uwe vvercken ghedenckt het uyer-
 ste, ende ghy en sult in der eeuwichheydt niet
 sondighen.

August.
 speculo
 peccat.
 cap. 5.
 Tom, 9.

Maer welck zijn uwe uyerste die ghy soo
 besorghdelijck moet ober-dencken. Het slot
 van alle voorsichtighe wijsheydt is te be-
 dencken die schzickelijcke ure / in de welc-
 ke uwe aerme siele uyt dit sterffelijck li-
 chaem met angst ende breefe moet verhuys-
 sen / in die alderleste ure / die waerachtelijck
 seer is te beduchten. Wie van uwe ouders/
 wie van uwe vrienden sal dan komen ghe-
 stockt ende ghestaest om u te helpen & Als-
 dan

dan en sal daer niemandt wesen van allen
 utwe vrienden / die u sal vertroosten / ende
 die oock sullen sien naer bystandt ende hulpe
 der menschen; maer tot Godt moet alleen
 wesen utwen toeblycht. Soo dan / mijn
 kindt / doet neerstelijck wederom keeren in
 utwe ghedachtenisse den lesten dagh van
 utwen af-scheydt / ende eer dat utwe arme siele
 verlaet de ghebanghenisse van haer bleesch/
 dat sy de wete heeft wat wegh dat sy sal
 moeten inne slaen. Want soo saen den
 mensche beghint gheen mensche te woꝝ-
 den / dat is / als hy verkranckt om te ster-
 ven / de droefheydt groept in hem / hy ver-
 slaet hem / het herte klopt hem / het hooft
 verstaert / de sinnekens verstroyen / de
 krachten verdrooghen / het wesen verbleekt /
 het aensicht wordt swart / het ghesichte ver-
 duystert / het ghelooz wordt doof / den neuse
 valt inne / de tonghe besnijckt / den mondt
 wordt ston / het lichaem verdwijnt / het
 bleesch verrot. Als dan de fraeyicheydt
 van het bleesch bedijdt eenen stanck / als-
 dan de verrotheydt verkeert in affchen ende
 in woꝝremen.

Met dat den mensche light in't graf
 Soo vloeyen hem veel vvorrems af,
 En naer de vvorrems schrick en stanck:
 Soo dat den mensch dan met bedvvanck

Verkeert, als hy vwordt neer-gheleydt,
In vvorrems, en in vuylicheydt.

Prosper.
lib. 3. de
vitacon-
templa-
tiua.

Als wy dan sullen ghekommen zijn tot dat
uyterste oordeel / om van dien Rechter te wor-
den ghebonnist / een Rechter die noch door het
bedecken der sonden en kan worden bedro-
ghen / noch door op offer van eenigherhande
ghiften omghefelt; so nu al dat verholen is
sal komen ten vvoorschijne / ende dat niet al-
leenelijck de daeden / maer oock de woorden /
tae selfs de ghedachten sullen in't openbaer
ontdeckt worden; wat sullen wy dan bestaen
onder de groot-daedicheyt van sulck eenen
Rechter? Wat ontschuldighen sullen wy
kinnen voort-brenghen? met wat konste van
berweringhe sullen wy ons supberen? wat
boet-baerdicheydt sal ons helpen / die wy in
dit lichaem versmaedt hebben? wat goede
wercken sullen ons beschermen / die wy in dit
leven niet ghedaen en hebben? Maer welcke
Apostelen / naer welcke Heylighe sullen wy
nemen onsen toe-blucht / wiens vvoor-
betwijfen ende woorden wy niet ghevolght en hebben?
Sal misschien de lichaemelijcke broosheydt
daer iemandt ontschuldighen? Na neen / alle
vvoor-betwijfen der Heylighe sullen die ont-
schuldige weder-legghen / die door de kranc-
heyt des vleeschs verwinnende / in het vleesch
ons hebben gheleert te kinnen gheschieden
het

het ghene sy volbracht hebben. Wat sullen sy antwoorden / is't by aldien dat den Heere hun seght : Indien ghy-lieden ghekommen hebt / waer toe en hebdu de sondighe begheerten niet weder-staen ? Indien het u-lieden scheen onmoghelijck / waer toe en hebdu teghens de sonde niet versocht mijnen heyl ende bystandt ? sal hy dan niet segghen tot de ghene die daer sullen stom staen / ende niet eens wetende wat onschuldt dat sy sullen voortbrenghen ? Bindt hun aen handen ende voeten, ende sendt haer in de uysterste duyternissen, daer dat sal vvesen gheschrey, ende knersselinghe der tanden, daer dat hunnen vorrem niet en sal sterven, ende hunnen brandt niet en sal vergaen ? Dese oft dierghelijcke saecken gheerne te hoorzen oft lesen / ende gheduerich te stellen vooz die ooghen der ghedachtenisse / te oberpeysen / wat achterdeel dat is te worden ghesloten van de blijdschap der Goddelijcker aendachticheydt / berooft te wesen van het gheselschap der Heylighe / ballinck te ghedijen van het hemels Waederlandt / te sterben vooz het eeuwich leven / te leven vooz die eeuwighe doodt / met de quade gheesten ende humen aenhanck ghestooten te worden in het eeuwich vier / daer de tweede doodt is ; daer dat is dat eeuwich ballinckschap vooz die verdoemde / ende daer het leven is een eeuwighe ellende ; In dat vier

niet te gheboelen dat versoet / maer wel pijnicht / te verdzaghen die schrickel blaepsteringhe van dien overbloedig brandt / blindt te worden dooz de dicke stercheydt / van dat roockende helle-gat versmooren in den afgrondt van dien gh die altydt is gloeyende / vooz eentwelyck knaeght te worden van die hongherige v men / sonder te sterben: sulcks dan te opeysen / en is anders niet dan een afsche te doen van alle onse sonden / ende alle bleesc lijcke aen-lockfels te bedwinghen.

Aug. in
speculo
p. ccat.
cap. 7.
rom. 9.

Wel aen dan ghy aerme ellendighe son ghe siele / wilt vooz u sien in die schrickelijc ure van de welcke wy hebben ghesproken. Al ghy sult verscheyden uut dese wereldt / en dat ghy sult daer henen gaen / terstondt si len u by-wesen die diernaers / dat zijn / quaede gheesten / die helsche verbaerelijc monsters / als bzeesschen de leeuwen / om d bangh af te nemen / als dan sullen bereet sta die schrickelijcke pijn-battcken / die t'saeme woelinghen / dat ghesichte der duysterheyt de ellenden der schrickelijckheden / ende de v woestinghe ; den anghst / de vzeese / de beno heydt / ende de verstroyinghe / de walghe v dat bitter aenschouwen / het bedwangh i blijvinghe / den kercker der weenenden / da dat is de knerffelinghe der tanden / daer d. is de knaeghinghe der woemen / daer dat i
h

het ghekerrem der bedruckte / daer dat is de
 droefheydt der versuchtende / daer dat de stem-
 me der sondaers roepende ende segghende :
 VVee vvee ons kinders van Eva ! Wat sal
 dan helpen den roem van wetenschap / de op-
 dracht ende de ydelheydt des wereldts / ende
 de begeerte van alle aerdsche weerdicheydt !

Seght my / waer sullen dan wesen de lief-
 hebbers des wereldts / die weynich tijdts te
 bozen met ons waeren ? van de selve en is niet
 over-bleven de moxrenen ende affchen. Over-
 slaet eens metter herten wat sy nu zijn / ende
 wat sy gheweest hebben ? sy hebben menscheit
 gheweest ghelijck ghy / sy hebben ghe'ten / ge-
 dzoncken ende vrolijck gheweest / sy hebben
 goede daeghen ghehadt, ende op eenen oo-
 ghen-blick zijn sy ghedaect ter hellen.

Jae de lichaemen in leckerheydt op-ghe-
 boedt / zijn naer de doodt vuylder stinckende.

Gheentijds en heeft de doot opt koning willen spaeren
 Sy is met Crasus, siet / en Cyrus wegh-ghebaeren/
 De menichte van wijn heeft u te neer-ghebelt
 Die den Aerdt-bodem eens hadt onder u ghewelt/
 De doodts-ghebeenten al elck anderen ghelijcken/
 Men kent daer onder een noch schaemelen noch rijcken:
 Als Constantinus groot soo acht ick mijnen knecht
 Zijn graf dat steect ick uyt / dat kleyn is ende slecht.
 En dit is hier ter aerd ! Maer nu wie sal ghewaegheit
 Van die verdoemde laes ! die konnteren en plaeghen/
 Den schroomelijcken brandt / den eeuwelijcken nacht
 Den wozen die door-knaeght hun binnenste ghedacht.
 Veel beter aerrem mensch en waert ghy niet ghebozen/
 Jae beter met een beest soudt ghy oock gaen verlozen

Bern. 12.
 medit.
 cap. 3.

Petrus
 Damia-
 nus ep.
 ad Blac.
 cap. 30.
 Nazian.
 de ex-
 terni
 hominis
 vilitate.

Dan soo veel dzuck en smert te lijdē op der aerdt
En dan noch achter nae te worden meer beswaert.

Och ! waer ick in den buyck mijns moeders ober-leden
It en hadde soo veel dzucks en smerte niet gheleden.

Aug so.
lib. 9.
cap 3.

Soo dan / mijne siele / weer ghy waeckt /
weer ghy slaept / laet altydt klincken in utwe
oozen dat schroomelijck trompet : Staet op,
ghy doode, komt ten oordeele. **O** siele / dat
nimmermeer en gae uyt utwe ghedachten :
Gaet vermaledijde in dat eeuwlich vier :
Komt ghebenedijde ontfanght het rijcke.
O wat mach daer dzuckelijcker ende schric-
kelijcker bedacht worden / dan gaet, ende wat
kander verheughelijcker worden uytgeleydt /
dan komt ? Het zyn twee woorden / van de
welcke gheen en kan ghehoort worden ver-
baerelijcker als het een / ende gheen verheu-
ghelijcker / als het ander.

X V.

Defecit in dolore vita mea, & anni
mei in gemitibus. *Psalms. 30.*

*Mijn leven is vergaen in vveedom, en-
de mijne jaeren in versucbtinghe.
Psalms. 30.*

WEl stond'et my dan te gheschien
Van nimmermeer te moghen sien
Een vrolijck daeghsken in mijn leven?
Hoe my den tijdt bedroghen heeft
Die my soo menigh-mael in-gheeft
Dat hy my morghen een soud'gheven?

Maer tot als noch noyt ick vernam
Wanneer dat desen morghen quam
Noyt eenen dagh en vvas ick blijde.
Ick meynde dat Godt overhandt
De blijdschap en den rauvve sandt.
Voorsichtelijck elck t'sijnen tijde.

Ghelijck der sonnen klaer ghesicht
De doncker-koude vvolcken svvicht
En doet de nacht-smuyck henen vlieden;
Ghelijck de Maene d'ebb' en vloedt
Op seker uren komen doet
Soo docht ick 't oock hier te gheschieden.

Soo isst dochtick van den mensch
 Hy hevet al tot sijnen vvensch:
 Maer och helaes! 't is niet met allen!
 Wel anderssins is mijnen rouvv
 Dan dien aentreckt een eerbaer vrouvv
 Haer echtich man haer zijnd' ontvallen.

Dees soo sy derft haer vnder paer,
 Sal rauvve draghen voor een jaer,
 En niwers el dan r'huys verkeerren:
 Maer naederhandt leght sy dien af,
 En laetende den doo'n in't graf
 Verandert haest haer droeve kleeren.

Wat laer hebb' ick hier oyt gheleest,
 'Ken hebb' ghesucht, 'ken hebb' ghebeest,
 Wat dagh oft uer my oyt ghereyde,
 VVat ooghen-blick ick oyt aen-sagh,
 Off ick en dede mijn beklach,
 Off ick en treurd', off ick en schreyde!

Het mensche-leven wordt verkort
 Door al de traenen die men stort,
 Door al de droefheydt en d'ellende,
 Soo *AEolus* de zee op-heft
 Hoe spijgtigher hy aene-kleest
 Hoe hy veel eer sal nemen ende.

De loovers die den VVinter haelt
 Den Somer dobbel vveer betaelt

Nu hy van herr' die doet uyt-spruyten,
 Als *Iuppiter* de locht bedeckt
 Met eene vvolck die reghen treckt
 Dan gaet de sonn' haer oogh ontsluyten.

Maer laes! de doodt die't al doet schein,
 Die schaeckelt mijnen druck in een,
 Noyt mijnen druck en liet ick vaeren.
 Speeld' ick oyt iet tot mijn ghenoegh,
 Mijn herte vvas de luyt' die'ck sloegh,
 En mijn gheklaegh de soete snaeren.

Met dese luyt ick mijnen tijdt
 En mijne jonghe jeughdt verslijt,
 Verr' heele daeghen ende nachten.
 Ay my, helaes! hoe dat't ghesucht
 Mijne herten als-dan ontvlucht,
 Dat ick veel vvaende te versmachten!

Ay my, helaes! hoe mijn gheclagh
 Dicks is gheresen met den dagh,
 En soo daermé ghegaen ten onder!
 O lieve Vrienden u vermaen
 Vvas dat ick soud' in vreughden slaen,
 En men in-blaefde my veel vvonder.

'T vvas al en zift soo niet bedroeft
 Gheeft aen de wereldt dat sy hoeft,
 VVilt uve lusten vry hantieren:
 Maer als ick my tot die begaf

Soo vloeyden my de traenen af
Al-even-eens ghelijck rievieren.

Verr' allen nacht met dat ick rust
VVordt mijnen slaep heel uyt-ghebluft
Doordien mijn ooghen alrijdt leken;
En soud' ick 't vvaeter houden in
Het over-stroomt my meer off min,
Off eenen Zee-dijck waer door-steken.

U-lien , ô bosschen hier ontrent
Is mijnen druck ghenoech bekend
U-lieden oock ô vvaeter-vlieten,
Ghy-lieden vveet hoe menigh-mael
Ick mijn ghekerrem hier her-hael
Hoe my de traenen hier ontschieten!

Iae selver *Echo* niet en svvijght
Soo saen dien mijnen gallem krijght
Doet over-luydt dien vveder-botsen,
En dickmael syen ick te gaer
Beclotsen by ghebeurt aldaer
Met onse klacht de stijle rotsen.

Ghelijck *Pandions* dochters tyvee
Elckander klaegghden hunnen vvee
VVanneer hun *Itys* quam te voren,
Ghelijck de droeve *Alcyone*
Aen't vvaeter haere klachte dé
Daer haeren man bleef in verloren.

Ghelijck de duyve maect ghequeel
 Verloren hebbend' haer ghespeel
 En nimmermeer en vvilt verblijden,
 Neen, noch al meer is my ghebeurt
 Mijn leven langh hebb' ick ghetreurt
 En allen aen-stoet moeten lijden.

'T is mijn gheval te moeten zijn
 In alle perst' en alle pijn
 En al mijn leven hier te schreyen;
 VVant soo ick eerst mijn moeder sagh
 Met traenen deed' ick mijn beklagh,
 En sal met traeneneens verscheyen.

Defecit in dolore vita mea, & anni
mei in gemitibus. *Psalm. 30.*

*Mijn leven is vergaen in vveedom, ende
mijne jaer en in versuchtinghen.
Psalm. 30.*

Hier. in
Plal. 30.

So langhe als den mensche hier blijft in
dit teghentwoordich leven / is hy onder-
worpen alle droefheden / ende hy en heeft niet
soo eyghen als schreyen ende suchten.

Aug. li.
21. de
ciuitat.
Dei, c. 14

Ten is seker niet al lacchende dat den men-
sche ter wereldt is doende sijn in-komste / en-
de hoe wal hem onbekent wesen de ellenden /
die hem sulen over-komen / nochtans is hy
daer van ghelijck een waer-seggheer. Wy en
hebben noyt hoorzen segghen / dat eenich men-
sche in sijn gheboorte soude ghelacchen heb-
ben / dan allewelijck Zoroaster, ende wy en
konnen niet segghen dat desen boven-natue-
relijcken lacch hem iet goedes soude hebben
beteeckent. De Schriftuere seght ons : Een
svaer ellendich iock is daer over de kinde-
ren van Adam, van den dagh des uyt-ganghs
uyt den buyck huns Moeders, tot den dagh
der begraevenisse, in den schoot van de moe-
der, van dit alles.

**Dit soo zijnde / laet ons vzaegghen aen die
nieuw-**

nieuw-ghebozen kinderkens / om wat reden
 dat sy met traenen eerst beghinnen : Een kin- August.
fer. 28.
de verb.
Apost.
 deken dat ghebozen wordt sal schreyen / ende
 naer eenighe daghen maer lacchen. Alst dan
 schreyde in sijn gheboorte / soo wast een booz-
 seggher sijns onghelucks / want de traenen
 zijn de ghetuyghen :

Dit is al oudt, en gaet heel vast
 Dat hem den mensch in traenen vvascht
 Soo saen hy't leven komt ghenieten,
 VVaer door hy ons gheeft te verstaen
 Dat hy noch niet en heeft ghedaen:
 Maer datter meer staen te verghieten.

*Nazianz
carm. de
humanâ
naturâ.*

Daer is ter aerde vvel een landt
 Al vvaer men noyt gheen vwildt en vandt,
 Noch vlocke sneeu v en comt gheresen:
 Maer dat oock iemandt há't gheluck
 Van hier te leven sonder druck,
 Voorvvaer ô neen, ' ten can niet vvesen!

Ghy zijt droef-moedigh ghekomen in de Auctor
Speculi
peccat.
tom. 9.
 ellende van dese werelt / ghy hebt in dit u le-
 ven uwe daghen versleten in wreedom ende in
 aermoede / ende met droefheydt ende swaeric-
 heyt sult ghy van hier verhuysen. Bemerckt
 dan dat uwe in-komste is beklægghelijck /
 uwen boozt-ganck moepelijck / ende uwen
 uyt-ganck verschroomelijck.

Ick hebbe het lacchen ghehouden voor Eccles.
 eene doolinghe, ende ick hebbe gheseydt

tot

tot mijn blijdschap: VVaerom vvordt ghy te vergheefs bedroghen?

Chryf.
de mar-
tyribus
imitan-
dis.

De stemme des Heeren spreekt tot de sij-
ne: Ghy-lieden sult schreyen ende droevich
vvesen, maer de vvereldt sal verblijden. Dooz
de Christelijcke menschen is de wereldtlijcke
blijdschap seer te beduchten/ende de droefheyt
hert-grondelijck te wenschen.

Chryf.
hom. 54

Al dat hier is en heeft maer den naeme
van blijdschap / naedemael dattet al is in
droefheyt.

2. Cor. 5

VVy die hier zijn in dese vvoon-plaetse,
versuchten als wesende over-last.

Chryf.
hom. in
Psal. 115.

Hebben wy dan gheen reden om te ver-
suchten / naedemael wy hier woelen in een
brent ghelweste / ende versonden naer eene
woeste woon-plaetse / verre van ons vaeder-
landt?

Ier. 13.

Mijn siele sal schreyen in't verborghen,
ende sy sal den eenen traen laeten vallen op
den anderen, ende mijn ghesichte sal noch
nieuyve traenen voort-brenghe,

Chryf.
tom. 5.
hom. de
virtut.

Men seght de tortel-duppe soo supber te
wesen/ende haer weder-paer soo toe-ghebden/
dat / al waert by alden het selve weder-paer
oft dooz den voghelaer ghebanghen wierde /
oft van den Arent verscheurt / soo en sal sy
nochtans noyt soecken een ander / maer al-
toos wenschen om haer eerste / verwachten
sijn weder-komste / ende altydt vol-herden in

die gheduerighe verwachtinghe / ende ghe-
trouwe standtbaſticheydt van haere Iefde.
De Schyfture doet ons ghedencken van deſe
dortel-duybe / in het Liedt der Liedekens :
De voys der dortel-duyve is ghehoort in
onſe landauve. O ſchoone verſuchtinghe /
die daer rijſt uyt den middel-grondt van een
Iefde-draeghende ghemoet / pruyſchende in
fonteynen van goedertierenheyt ! O ver-
ſuchtinghe de welcke treckt naer Chriſtum
IESVM den Saligh-maecker / ende die den he-
meliſchen Bruydegom ten alle kanten is ley-
dende !

De boyſ van de dortel-duybe en ſinght
niet dan minſchap ende Iefde / ende hy booz-
vich ſy ſinght en kan niet min dan met ghe-
ijcke Iefde gheraeckt wesen / indien hy daer
is teghentwoordich / ſoo is hem deſen ſangh
en ghetuygheniſſe van bzeughdt / indien hy
daer niet en is / 't is eenen pandt / ende eene
waere verſekertheyt van Iefde / en van vrient-
ſchap. Soodan de boyſ van de dortel-duy-
be is vol van Iefde / ende de dortel-duybe en
weet niet dan van Iefde ! ende wat verluyp de
voys der dortel-duybe / ende wat beduydeniſſe
jeeft de boyſ der dortel-duybe ? de boyſ van
de dortel-duybe is altijdt een / ſy en veran-
dert niet / noch deſe boyſ en vernoept haer
toyt. De dortel-duybe en ſal hare boyſ noch
haeren ſangh nimmermeer veranderen / al-
ſoo

Hugo
de S. Vi-
ctore
ſerm. de
aſſump.
B. M. V.

soo die altijdt een dinghen bemindt / sal alty
 van het selve vermaenen. **O** doztel duy'
 hoe soet is utwe boys / ende wie sal weerd
 zyn de selve t'aenhoozen / de doztel-duy
 singht in haere eenighepdt / ende sy bem
 altijdt de eenichepdt / om dies wille / dat
 niet anders en soeckt dan een eenpaerig
 liefde. Men sal haere boys niet hoozen
 de straeten / sy en sal in't openbaer haer n
 laeten hoozen / men moet hem eerst binden
 den ghedynge van het volck / ende alleen b
 ven in het verborghen van goede gedachte

Bemar.
 ser. 59.
 in Cant.

Want soo langhe als de menschen voor
 dienst des Heeren hunne vergeldinge hebb
 gehad op deser aerde / ende dat sy meer aen
 hebben ontfanghen / sy en hebben niet ge
 weten hoe dat sy waeren vremdelingen / no
 sy en hebben insghelycks als de doztel-duy
 niet versucht : soo dan / gheduerende desen ti
 en is de boys der doztel-duybe in onse la
 dauwe niet ghehoort geweest : Maer als da
 belofte ghedaen is van het Rijkke der hem
 len / als-dan heeft de boys van de doztel-duy
 be haer alder-eerst in't openbaer laeten hooz
 Want ter-wylent elcke bysonder heylige sie
 versuchtende was om Christus teghentwo
 dicheyt / ende dat sy voozder uyt-stel seer qua
 lijk kost verdzaeghen ; ende ter wylent sy
 weenende ende al suchtende van berre we
 groetende haer gewenschte Vaeder-landt /

dunckt u niet dat de selve siele d'Ampt be-
 diende van die quelende ende aldersuyverste
 doztel-duybe? t'sedert dien tijdt is de boys
 van de doztel-duybe in onse landautwe ghe-
 hoort geweest. Waer toe dan en sal ick om de
 af-wesentheynt Christi niet vergieten menich-
 te van traenen: Heere alle mijne begeerte is
 voor u, ende mijne versuchtinghe en is voor
 u niet verborghen. Ick hebbe gearbeydt in
 mijne versuchtinge. O Heere het is u bekend.
 Maer hy sal gheluckich zijn die sal kunnen
 segghen: Ick sal alle nachten vvaschen mijn
 bedde, ende mijne ligh-plaetse besproeyen
 met traenen. Ick en ben alleene niet die dese
 versuchtinge my booz-beelde/maer dat wordt
 oock gedaen van alle de ghene die Godts aen-
 komste lief hebben/ende dit was dat hy seyde:
 En moghen des Bruydegoms kinderen niet
 vvel droevigh zijn ter vvijlent den Bruyde-
 gom is met hen-lieden? de daeghen sullen
 komen dat den Bruydegom hun sal worden
 ontnomen, ende als-dan sullen sy rouvvigh
 wesen. Als oft hy wilde segghen/als-dan sal
 de boys der doztel-duybe ghelhoort worden.

O goedertieren IESU, het is alsoo / de dae-
 ghen zijn aenkomen; VWant het schepsel sel-
 ve versucht, ende tot noch toe gaet het groot,
 verwachtende de veropenbaeringe der kin-
 deren Godts? Maer sy en is niet alleene die
 versucht; want wy versuchten oock in ons
 sel-

selven, verwachtende de verkiesinghe vande kinderen Godts, ende de verlossinghe ons lichaems. Ende verre zy van daer dat dese versuchtinghen souden zijn te vergheefs. Ha neen. Men de selve wordt uyt den hemel soo soetelijck gheantwoorzd: Om de ellende der ghebreckighe, ende de versuchtinghe der aerme sal ick nu opstaen, seght den Heere. In den tijdt der Vaeders was dese voys van versuchtinghe: nochtans heeft sy seer seldom ghehoort ghetweest / ende een ieder versuchte maer alleenelijck by sy-selven. Daerom seyde eden: Mijn secreet is in my, mijn secreet is in my. Maer naedemael dese woorden gheroepen zijn ghetweest met luyder stemmen / soeckt het ghene hier boven is, daer Christus IESVS is sittende ter rechter handt Godts, t'sedert heeft de voys der doxtel-duybe beghinnen te klincken in den mondt van een ieghelijck / en een ieghelijck heeft oorsake ghebonden om te weenen ende te versuchten.

Tweede Boeck.

D E

W E N S C H E N

D E R

G O D T V R V C H T I G H E

S I E L E.

M

Con-

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

RECEIVED

EDITING COPY

NOV 19 1954

X V I.

Concupiuit anima mea desiderare justificationes tuas. *Psalm. 118.*

*Mijn siele heeft begheert te wenschen uwe
rechtveerdichmaeckinghen. Psalm. 118.*

N ick in twijffel ben/wat liefd' ick soud' aenbeerden
Het zy de liefde Godts / off die van deser aerden/
Ick stae niet als bekeurt / en ben in anghst en noot
Wat streke noch op't lest sal houden mynen boot.

Ghelijker-wijs een schip dat waggheft metten winde
Van liefde tweederley ick my ghetoghen binde/
Die alle hep begaen een twijffelbaer ghebecht
Waer door dat mijnen wensch wordt teenemael gheslecht.

Mijn Godt het is ghenoech ! 'ken kan niet meer ghelijden/
Laet immers eens mijn hop' in d' haeb en heur bezijden
Noch dat gheen' ander liefd' en komme my ontrent
En zy die ghy van hoogh self in mijn herte sendt.

Aen / ick en loochen niet / 't is heughdich booz ons allen
Met veelderlepen wensch te moghen werre-ballen /
Die nimmermeer en wilt in pranghe zijn gheset
Noch in het alder-minst staen onder iemandts wet.

Men siet hoe dat een peerdt loopt los en onbedwonghen
Met dat het sijn gozreel heeft van den Hals ghebronghen/
Men siet hoe dat den Ofs hem wentelt in het groen
Als hy sijn swaere sock heeft konnen af-ghedoen :
Maer soo men die van her ten ploeghe meyt te wennen
Den willen quaelijck eens dan hun ghetupghe kennen ;

Soo wordt den vryen wensch van ieghelijck begheert
Die meer als dat hy baet / beschaedight / ende deert:

Ⓞ Phaëton soo ghy vielt uyt uws Daeders waeghen
Van peerden onbekent woudt ghy zijn opghedzaeghen/
Soo ghy / ô Icare, te naer de sonne blieght
D selben och helaes ! ghy iammerlijck bedrieght !

Met wat bescheyden wensch wy d'hemelen doch quellen !
Ick weet dat die daer zijn met ons ter deghe cellen.
Een wenscht om eene vrouw / een ander om een vrycht/
En somtijts iemandt el / dit alle-beyde blucht/
Een wenscht sijns Daeders doot / den anderen sijn leven :
Den Jonghelinck die wenscht van ouderdom te beven/
Den ouden schudde-bol die soude zijn verheughdt
Dat hy noch eens mocht sien sijn vooz-gheleden ieughdt.
Daer en is quaelijck een van hondert dupsent menschen/
Off hy is wanckelbaer in alle sijne wenschen :
Want ieder sijn ghebedt ghemeynelijck soo doet/
Hoe dat hy nauw en weet / wat dat hy bidden moet.

Wy zijn al-eben-eens ghelijck die swangher vrouwen
Die daer soo walghelijck dicks haere maeltijt houwen,
En binden off in krijdt / off kolen hun behaegh/
Off ander vuylicheen bederbende de maegh.
Maer wat ist dat ick segh' ? wat ist dat ick al haecke /
En schiete naer het wit dat ick noyt en gheraecke ?

Es a bliedt dan nu van my mijn suchten allegaer/
Es a bliedt dan nu van my / mijn treuren / en mis-baer
Es a bliedt dan nu van my / ghewensch vol twijffelheden
Ick stiere tot den Heer alleene dees ghebeden.

Ⓞ Godt dat gheene liefd' en komme my ontrent/
Ten zy die ghy van hoogh' self in mijn herte sendt.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas. *Psal. 118.*

*Mijne siele heeft begheert te wenschen
uwve rechtveerdichmaeckinghen.
Psal. 118.*

Het is te verwonderen hoe dat den Aug in
Plal. 118. wensch begheert wordt / noch dat wy niet en weten wat begheerlijckheyt nu teghewoerdich in ons is.

Wie en weet niet / oft in den mensche en is begheerlijckheyt / ende met eenen wenschinghe? waer-toe heeft men dan de begheerte om te verkrijghen / als oft van buyten wierde aenghebrocht? Oft oock hoe kan men iet begheeren sonder dat te wenschen; naedemael den wensch ende de begheerte zijn eene gheneghentheyt? want sonder twijffel wenschen is begheeren. Wat wonderbaere ende onsprekelijcke quellinghe is't dan te begheeren sonder te moghen wenschen? ende nochtans het schijnt soo te zijn! want den siecken / wien alle saken walghen / heeft begheerte om wenschen te eten / terwijlent hy gheen walghinghe en begheert te hebben. Is't dan een ander saecke iet te begheeren / oft iet te wenschen?

schen ! niet dat den wensch niet en is begheerlijckheuyt: maer om dat alle begheerlijckheuyt gheen wensch en is; want daer worden somtijds saecken begheert die wy besitten / ende niet en besitten: want door het begheeren gheniet den mensche het ghene hy heeft; ende door het wenschen begheert hy dat hy niet en heeft. Wat is dan den wensch als een begheerte van af-wesende sacken? Maer hoe kunnen de rechtveerdichmaeckinghen Godts ons af-wesen? oft moeten wy die achten niet teghenwoordich te wesen / als wy die weten / ende dat de selve niet en gheschieden? want menigh-mael wy weten wat ons te doene staet / ende wy en doen dat niet / om dies wille dat het ons niet en lust te doen / ende nochtans wy hebben begheerte op dat het ons soude lusten. Het verstandt voze blieght / ende kent terstondt de waerheuyt / maer de krancke menschelijcke liefde somtijds en volghet niet / oft indien die volghet / sy volghet seer traeghe. Soo dan het is daerom dat den Propheet begeerte hadde om saecken te wenschen / die hem dochten goet te wesen / wenshende hem selven in die selve te moghen verheughen / daer-af hy konde de reden wel ghenoech bemercken.

Aug. in
Psal. 118.

Hy en heeft niet gheseydt / ick hebbe begheert uwe oordeelen / maer ick hebbe begheert

gheert te wenschen ; want ghelijckertwijls le-
 ven met het leven / meer is dan leven (aenge-
 sien het leven ghemeyn is van die hier leven)
 maer te leven met het leven / is ghemeyn met
 die Heylighen ; alsoo begheerte te hebben / op
 dat wy wenschen Godts oordeelen / is meer
 dan te wenschen sijn oordeelen ; want wy heb-
 ben begheerte om wenschen / als oft den
 wensch niet en waere in ons vermoghen :
 maer van weghen Godts barmherticheydt.
 Sonder twijffel / als den Heere sal bemerc-
 ken / hoe dat wy ghenuchte nemen in de be-
 gheerte van den wensch sijner oordeelen / soo
 sal hy in ons vermeerderen dien soberen lust /
 ende de flautwe gheneghentheydt ; want soo
 wy sonde doen / en begheeren wy Godts oor-
 deelen niet te wenschen / daerom en seght den
 Heere niet te vergheefs : Ick hebbe niet alder
 wenschinghe seer ghewenscht met u-lieden
 te eten dit Paesch-lam , niet alleenelijck wen-
 schende ; maer met twee-voudighen wensch
 begheert te gheven volkomen vergiffnisse
 der sonden. Laet ons dan hebben die be-
 gheerte om te wenschen Godts oordeelen.

Want soo eenighe liefde wordt ghenoot
 vleeschelijck (die de Poëten gheven den nae-
 me van Cupido) naer den welcken de liefde
 draeght / saeyt in den vleesche ; alsoo isser oock
 eene gheestelijcke liefde / naer de welcke den

Orig.
 prolog.
 in Cant.

inwendighen mensche liefde draegghende saeyt
in den gheest.

Aug. in
Psal. 36.

Onderscheydt nu de begheerte utwer herten / van de begheerlijckheyt des vleschs / onderscheydt die soo ghy kont. Om soo te segghen / desen is blindt naer den lichaeme / hy bidt op dat hy verlicht worde. Dese begheerte is eene begheerte des vleschs. Daer is eenen sieck / hy bidt om ghesondtheydt / ende dese ende dierghelijcke zijn ghebeden des vleschs. Wel aen / wat is dan de begheerte des herten? ghelijckerwijs de begheerte des vleschs is / te wenschen dat sijn ooghen moghen bereydt worden om te sien het licht / ('t welck met ooghen moet ghesien worden) alsoo is dese begheerte des herten haer keerende tot dat licht / Saelich zijn sy die suyver zijn van herten, want sy sullen Godt sien.

Greg. c.
15. in c.
11. Iob.

Maer den mensche wilt sy selven laeten booz-staen dat hy soo los / ende onbedwonghen is als den ionghen Woudt-esel / die door een onghetoomde bzinisticheydt soeckt te volbzenghen al wat hy wenscht. Wat is dan anders sijne begheerte dan ghelijck eenen ionghen Woudt-esel hier te wesen; op dat den toom der goeder leeringhe hem niet en besnijde / maer by ende stontelijck / los ende onbedwonghen langhst het woudt sijner

ſijner ghetwenschen ſoude moghen loopen
verlozen ?

Onſe ſinnen / ghelijck ons lichaem zijn de
beranderinghen / ende de onghestaedicheden Greg. c.
22 in c.
7. Job.
onderworpen; want ſoeckende het ghene ſy
niet en hebben / arbeiden om dat te verkrij-
ghen / ende ſy en hebbent nauwelincks ver-
kregghen / 't en is hun leet te hebben de ſaecke
die ſy gheſocht hebben. Sy beminnen dick-
mael dat ſy veracht hebben / ende ſy verach-
ten dat ſy bemindt hebben. Sy ſoecken lan-
ghen tijdt om een luttel van het opperſte goet
te moghen vinden; maer vallende in hun
oude ghetwoonte hebben ſeer luttel vaſtig-
hepdt aen het ghene dat ſy hebben ghebon-
den.

Want wy-lieden ghebozen in de katiſvic-
hepdt deſer pelgrinagie / hebben hier onſen Gregor.
hom. 36
in Evāg.
ſmaeck ſoo bedorven / dat wy niet en weten
wat wy moeten wenschen.

Ende waerachtelijck wy en weten niet
hoe wy behoorelijck ſullen bidden. Den eenen Aug. de
orando
Deo ep.
121. ad
probam
cap. 5.
wilt komen ten houwelijckſchen ſtaete / den
anderen ſijn vrouwe geſtorven zijnde en wilt
gheen andere / den anderen en is niet ghehout
noch hy en wilt niet ghehoudt wesen / noch
zoeben oock van het houwelijck de welluſtē.

Ende ick haeckte naer eere / naer ghetwin/
naer houwelijcken / ende ick wierdt / mijn
Godt / van u belacchen.

August.
conf. 6.
cap. 6.

Maerachtelijck die in sijn ghebedt is seg-
ghende : Heere / vermenichvuldicht mijne
kijckdommen / oft gheeft my die soo veel / ghe-
lijck ghy aen dien / oft desen hebt ghegheben /
oft vermeerdert mijne staeten / oft maectt my
in dese wereldt machtich / ende verheben / oft
iet sulcks ghelijckende. Ende hy seght / en-
de bidt dit alles als oft hy hadde daer toe de
begheerte / niet eens denckende met dese mid-
delen noch ander menschen te helpen. Ick en
dencke niet dat hy in sijn daeghelijcks ghe-
bedt / den Vaeder onse, soude kunnen bevin-
den dat hy dese wenschen eenichsins soude
kunnen te passe brenghen. Daerom laet ons
ten minsten schaemen te eysschen dat wy ons
niet en schaemen te begheeren / ende nochtans
is't by aldien dat wy ons schaemen / soo sul-
len wy beter doen te bidden / dat hy ons wille
verlossen van dat quaedt deser begheerlijck-
heydt / naedemael dat wy tot hem soo dick-
mael segghen : Verlost ons van het quaedt.

Aug. de
orando
Deo, ca.
12. epist.
121. ad
probam.

Chryf.
in epist.
ad Rom.
cap 1.
hom. 4.

Hier kondt ghy van bemercken alle quaet
gheresen te zijn upt den lust der begeerlijck-
heydt / naedemael dat den wensch hem niet
en kan ghehouden tusschen sijn eygen paelen.
Want

Want alle het ghene daer over-treedt de paelen die Godt ghestelt heeft / is lust-gierich van buyle ende onghedoorloofde saecken. Want ghelijck men dickmael siet ghebeuren die den smaeck der spijßen verlozen hebben / dat sy aerde ende steentiens eten ; ende die bedorben zijn door onbermoghen dorst altemets lust hebben om buyl waeter ende sijck te drincken.

Alsoo mijn herte is een ydel / onbestierigh / ende lichtveerdich herte / soo wanneer dat door sy-selven gheleydt wordt / ende is derbende den raedt van Godt Almachtich. Het en kan in sy-selven niet begaen / maer onghestaedigher dan alle dat is onghestaedich / wordt het gheteest / ghesolt / ende hier ende daer ghetoghen / ende op het leste ruste soeckende / en bindt gheene / maer blijft ellendich / ende altijdt gheduerich in arbejdt / ende in't midden der onruste. Het en komt met sy-selven niet ober-een / het springht van sy-selven / het verwisselt den wille / het verandert de raedtslaeghen / het maect nientwe / het breeckt de oude / het hermaect dat ghebzoken was / ende al het selve gaet het noch eens op een ander maniere veranderen / ende herstellen ; want het wilt ende het en wilt niet / ende nimmermeer en blijft in eene ghesteltnisse.

Bern. c.
9. med.

Aug. so-
liloq.
cap. 12.

Maer / ô Heere / bzeect mijne begheerlijck-
heydt door uwe soeticheydt / die ghy voor die
u bzeesen hebt verborghen / op dat ick u be-
gheere met innigher begheerten / ende op dat
den inwendighen smaeck bedrogghen door
ydel begheerten / het bitter niet en neme voor
het soet / noch het soet voor het bitter.

Vtinam

XVII.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas! *Psalm. 118.*

*Och oft myne vvegghen gheschickt vvierden
om uwe rechtveerdichmaeckinghen te onderhouden! Psalm. 118.*

Wer sal ick henen gaen? nu dese kringel-wegghen
Dooz twijffelheyt/en schrick/by-nae my houden teghē
Den eenen die is recht/den anderen is krom/
Den eenen die is by/den anderen is om/
Den eenen die is licht/den anderen is swaerder/
Den eenen die is herr'/den anderen is naerder.
In't kortē waer ick gaen/waer ick my wend' oft keer/
Den uytgauck och helaes! en bind' ick nimmermeer!

En was soo ghenen wech/hoe wel in twee ghescheyden
Die naer den hemel eens ghinck Hercules gheleypden:
Noch den Meanders bloedt soo seer hem niet en kromt
Weer hy sijn eyghen nat dicks te ghemoete koint.
Noch Dædalus en kost den dool-hof soo ghentaecken/
Off hier en zijn al meer bedrieghelijcker saecken.

Ken kan hier uyt oft in/ ick ben hier in bedwangh/
En hier is al heel meer dat my beneemt den gangh.
Ken acht dien dool-hoff niet met al sijn omme-keerens
Daer't uyt en inne gaen kost Dædalus elck leeren.
Maer hier wat dat ick gae/ken kan gheen eynde sien/
Iae selfs soo komt den nacht my mijnen wegh berbien!
Niet eenen boet stap laes! en kan ick hier ghespeuren
Off iebers eenich mensch misschien noch waere beuren.

Wat helpet dat ick tast alomme met mijn handt/
En dat ick dooz/en naer/my mijde t'allen kant/

Den nacht/ en het bedzogh met vreesse my om-ringhen/
 Soo dat ick niet en derf off loopen/ ofte springhen.

En die daer moe en mat van verre komt ghereyft/
 En hem den nacht omhaught veel broegher eer hy't peyft/
 Soo datter niet een sterre' en flickert op den hemel /
 En dat hy niet en siet dan iebers een ghewemel :
 Ten lesten wordt beruert : want soo hy boozder gaet
 En weet off booz hem landt/ off booz hem waeter staet.
 Dus pooght hy met gheroep dat heel ghewest te stoozen/
 Off iebers eenen boer opsteken mocht sijn oozen :
 Maer 't is al te bergheefs/ sijn roepen is al niet
 Als niemandt hem en hoorz/ als niemandt hem en siet.

O Godt wie sal my nu oock dienen booz een baecke/
 Off leenen eenen draet op dat ick upt gheraecke !
 Als Israël by nacht dooz-reysde de Woustijn
 Een vierighe Colomin' quam heure sackel zyn.
 Een sterre-licht alleen dzy Helden heeft ghesonden
 Daer ghy laeght in een kribb' met luyperkens omwonden/
 Die nochtans al dit al hielt onder u ghebodt
 En waert ter selber uer als van te booz oock Godt.

De Broers van Helena den schip-man dicks verblijden/
 Itē toont my dit ghesterxt oock iebers van besyden !
 Dooz Ariadnes draet Theseus de doodt ontquam
 Leander op het licht van sijner Hero swam.
 Mijn Godt wilt my dan oock als Ariadne wesen/
 En doet als Hero deed' aen haeren uptghelesen/
 Wozyt my van daer ghy zyt een koozd' off eenen draet/
 En licht my met u schijn eer dattet wordt te laet !

Siet ghy de menschen niet met menichte van hoopen
 Dooz mallighepdt ghestiert/ ten alle kanten loopen ?
 Den eenen onbekent sijn baene niet en bindt /
 Den anderen die tast/ als oft hy waer e blindt.
 Den eenen gaet te seer/ den anderen te traeghe/
 Den eenen gaet by nacht/ den anderen by daeghe/
 Den eenen klimt om hoogh'/ den anderen die daelt/
 Den eenen die gaet wel/ den anderen die faelt/

Den eenen sal altoos hem keeren ende wenden/
 Den anderen op veel noyt synen wegh kan enden :
 Want soo hy seker meent hoe dat hy is vol-daen/
 Hy bindt hem op de pleck daer hy was in-ghedaen /
 Iae met een vol ghedrups soo loopect volckskén dolén :
 Wie houdt doch hier de padt die aen hem is bevolen ?

Och ! waer eens mijnen ganck hoospoedelijck ghe-ende
 En dat my gheen belet en quaeme meer ontrent !
 Ghelijck als eenen schicht / komt snelligh aen-gheloghen
 Vol-arrens van de pees' naer eenich wit ghetoghen :
 Soo moet ick stappen aen / ó Godt / dits mijne vé
 Tot dat ick eens gheraeck in u ghewenschte sté.
 Zyt ghy de pese dan als ghy naer my sult schieten
 Ontfanghen dien scheut en sal my niet verdrieten /
 En laet my naer u' handt oock wesen soo ghebit
 Als oft ick waer den pyl / waer mé ghy raect het wit.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodien-
 das iustificationes tuas! *Psalms. 118.*

*Och oft mijne vveghen gheschickt vvierden om
 uwe rechtveerdichmaeckinghen te onder-
 houden! Psalm. 118.*

Aug. lib.
 2. de op.
 merit.

HJeremias seght : Ick vveet Heere; want
 den mensche en vveet synen wegh niet,
 noch 't en is in hem niet dat hy vvandele, en-
 de wel schicke sijne ganghen : Ende dien-
 volghende soo eenen in de Psalmen tot Godt
 hadde gheseydt : Ghy hebt bevolen dat u we
 gheboden te seer nauwve moeten zijn gaede
 gheslaeghen; terstondt en heeft hy dit van
 su. sel.

su-selven niet boorzghenomen / maer heeft ;
 wenscht dat hy mocht volbrēnghen het ghe
 hy sagh gherechtelijck te zijn bevolen. **S**
 seght hy dan : Och oft mijne vveghen gh
 schickt vvierden om uvve rechtveerdic
 maeckinghen te onderhouden.

Amb. in
 Pfal. 118.

Den krijgher treckende te velde / en l
 schickt su-selven den wegh niet / noch hy
 mach niet gaen daer hy wilt / noch hy
 neemt gheen quartier naer sijn eyghen gl
 sintheydt : maer hy ontfanght sijn ordze v
 den oppersten Welde-Heer / die hy by he
 houdt / ende moet op-trecken soo hem is voi
 gheschreven / hy houdt den rechten wech /
 dat hy vinde al het ghene hem dient tot o
 derstandt ! Ick soude wel wenschen dat d
 ordonantie van op-trecken onder het beley
 van Christus IESVS, ende van sijne Heylige
 u-lieden oock waere kennelijck. Onse Voi
 vaeders zijn oock ghetrocken uyt het lan
 van Aegypten / door langhe / verdrietighe / e
 de moepelijcke weghen / ende wy bemerck
 ghenoech uyt de schryfture hunne sterckte
 ende de plaetsen daer sy ondertusschen he
 ben ghebleven : ende wie hun de selve l
 schickt heeft / ende in wat manieren de ki
 deren van Israael waeren wandelende ; wa
 Godt by daeghe die vozen ghinck in een C
 lomne der wolcken / ende by nachte in ee
 colomme des viers / op dat hy hun soude de
 weg

wegh wijsen / ende weeren de duysternissen.
De wegh-wijfers waeren de colomme / het
vier / ende de wolcke.

In dit leven zijn veel wegghen / ende veel Bernar.
serm. 11.
super
Qui ha-
bitat in
adiuto-
rio.
verscheyden paeden / die den gaenden man
seer dickmael brenghen in groot perijckel.
Hoe lichtelijck sal hy in alle dese wegghen do-
len / die de verscheydenheit der wegghen
niet en is onder-kennende / daerom laet ons
onse wegghen wel onder-soecken / jae selfs de
wegghen der quaede / ende der goede gheesten /
om ten lesten te moghen gheraecken in de we-
ghen des Heeren.

Want soo ghy te velde zijnde verstelt staet / Amb. in
Psal. 118.
u bindende aen eenen cruys-wegh (ende niet
en weet waer ghy moet inne-slaen) soo ober-
leght ghy by u selven / oft ghy wilt kiezen den
eersten / tweeden / oft den derden wegh / dien
ghy wilt volghen / noch ghy en denckt niet
eer uwe reyse te boorderen / ten zy ghy die
met de sinnen wel hebt ober-slaegghen : hoe
veel te meer behoort ghy dan dit te versinnen
ghy die daer treckt naer het rijcke der heme-
len / ende te betrachten by u selven dat alle we-
ghen ons derwaerts niet en leyden / ende dat
alle wegghen niet recht en loopen naer dat he-
melsche Jerusalem. Daer zijn wegghen die
quaede uytganghen hebben des doodts. Dese

zijn de weghen van de welcke men leest:
 Vant daer zijn vveghen die den mensche
 schijnen recht te vvesen, maer het eyndeken
 der selver helt naer den afgrondt der hellen.

Bernar.
 ferm. 11.
 super
 Qui ha-
 bitat in
 adiuto-
 rio.

De weghen dan van de kinderen van
 Adam draeyen in noodt ende in begheerte/
 oversulcks wy worden van beyde gheleydt
 ende ghetrocken / ten zy dat wy meer schijnen
 ghedwonghen te worden door noot / dan ghe-
 trocken te worden door begheerte; want den
 noot schijnt bysonder ghegheben te worden
 aen het lichaem / noch hy en is niet alleene/
 maer heeft veel omme-keeren, door welcke
 men veel tijds ende veel weghs is verliesen-
 de / ende zijnder ievers eenighe weghen die
 recht loopen / sy zijn seer weynich: Soo moet
 den mensche dan leeren / hoe noodich dat is te
 roepen tot Godt / verlost my niet alleene van
 desen wegh des noots / maer verlost my uyt
 alle mijnen noot. Ende alle mensche die
 niet gheen doobe doze en heeft ontfanghen de
 vermaeninge van den Wijsen-man / sal wen-
 schen niet alleene gheleydt te worden van de-
 sen wegh des noots / maer oock van den wegh
 der begheerte. Maer wat seght den Wijsen-
 man? Hebt af-keer van uven vville, noch
 en gaet niet naer uve begheerlijckheden.
 Dese zijn de weghen die alle menschen schij-
 nen goet te wesen / maer sy en hebben gheen
 eynd

eynde / ten zy dat sy sincken in het alder-
diepste.

Is't by aldien dat ghy ghespeurt hebt de ^{ibid.} menschelijcke weghen / overmerckt eens oft van de selve niet en is gheseydt : In hunne weghen is leetschap ende ongheluck. Zoefheydt ende leetschap ontmoeten elck-ander in noot / ende het ongheluck in begheerte. Laet ons oock sien de weghen der quaede gheesten / laet ons die sien ende die wachten / laet ons die sien ende die schoutwen ; want hunnen wegh is hooghe vermetelheydt ende krijghelheydt. Och van wat quaet ende verkeert herte zijn de kinderen der menschen / die daer treden in de weghen des duyvels ? want gheheel dese woelinghe der quaeder gheesten is tegghen ons / om ons te verleyden / ende ons te brenghen in hunne weghen / ende tot dien bestelden eynde / die booz hun ende hunne naervolghers bereydt is. Maer welck zijn daer die weghen der heyligher Enghelen ? Het zijn de selve die den eenighen Godt heeft uytgesproken / segghende: Ghy-lieden sult de Enghelen sien op-klimmen ende neder-daelen op den Sone des menschen. Soo zijn dan dese op-klimminghen ende neder-daelinghen hunne weghen / de op-klimminghe booz hunlieden / de neder-daelinge booz ons. Ick dencke oock dat ghy-lieden wilt hoorzen de wegen

van den Heere. Hy heeft ons sijne weghen gheleert / als hy heeft ontsloten de lippen vanden Propheet / om te segghen : Allegaeder de vveghen van den Heere zijn ghenaeede ende vvaerachticheydt.

Alsoo komt hy tot ieder in't besonder / alsoo komt hy ghemeenelijck tot alle menschen / te weten / in genaeede ende in waerachticheyt. Van dese vveghen zijn gheboghen de gheberghten des vvereldts, de hooveerdicheyt, de duyvels, ende de Princen deser aerde.

Aug. in
Psalm.

Als men reyst / oft op-treect / bemerket eens de ordze die men houdt / eenighe gaen voeren / en leyden de ander / ende dese volghen in sijn gheleydt. Die bozen gaen gheben hen uyt tot leydtf-mannen voor die hun naer-volghen. Maer wilt ghy segghen dat sy van niemant gheleydt en worden / indien sy van niemant gheleydt en wierden sullen den wegh faelen / ende sullen dolen. Dese leydtf-mannen hebben oock eenen die hun leydt / te weten / Christum IESVM, ende ghy kont noch bemerkken hoe hy dese weghen beschickt heeft by den Apostel Paulus / als hy seght : Vveest naervolghers Christi, ghelijck ick ben. De recht-beerdighe slaen hun ooghe-merck op de ghene die hun in deughden zijn voor-ghegaen / ende sy volghen hun op ghelijcke maniere

niere. Hoedaenelijck is't dat sy volghen / De rechtveerdige sullen sien en vreesen. Sy sullen sien ende vreesen te volghen de quaede weeghen / principaelijck hebbende ghesien dat eenighe andere die beter waeren dan sy-lieden / oock de beste weeghen hebben vercozen. Ende dese segghen by hun-selven / ghelijcker-wijs dat segghen die daer achter lande gaen / als sy twijffelachtich zijn van hunnen weegh die sy moeten houden / ende staende aldus bekommert / sien eenighe ander lieden die daer henen gaen sonder achter-dencken / soo segghen sy by hun selven / dese die daer voor gaen moeten den weegh wel kennen / om dat sy naer den selven niet eens en vzaeghen / ende dat sy onsen selven weegh houden. Ende waerom gaen sy met goedt betrouwen alhier / ten zy dat elders quaedt is ende periculeus / soo sullen dan de rechtveerdighe sien ende vreesen. Alhier sien sy eenen enghen weegh / alhier luttel menschen / ende aldaer vele : maer zijt ghy goedt ende rechtveerdich / en wilt niet tellen / noch acht slaen op de ghene die den breedden weegh inne-trecken. Den breedden weegh ontfanghter vele / en den enghen weegh seer luttel.

De weeghen der verworpenen zijn altoos krom-loopende / soo dat die / gheneghen zijnde tot quaede begheerlijckheden / oft gheen goedt en begheeren / oft dat begheerende / met een

Greg. c.
17. lib. 7.
moral.
in cap.
6. Job.

flauto-herticheydt tot het selve de vrye ganghen des ghemoets niet voort en wenden; want oft sy en beghinnen niet dat goedt is / oft op den wegh vermoeyt zijnde / en konnen tot het selve niet gheraecken / oversulcks dat su-
lieden / ghelijck't ghemeenelijck ghebeurt) vermoeyt ende verslaeft wederom keeren / ende hun selven in wellusticheydt des vleeschs neder-bellen / ende dencken alleene op dat verganckelijck is / niet eens achtende op 't ghene dat hun soude konnen vooz altoos by-blijven.

Aug. in
Psal. 139.

Het eynde van hunnen omme-keer & wat is hunnen omme-keer? dat sy souden omme-gaen ende niet stille staen / dat sy souden draepen in den keer hunder dolinghe / daer dat den wegh is sonder eynde; want die in de lenghde gaet / moet iebers beghinnen / ende iebers eynden / ende die omme-draeyt en kan niebers eynde nemen. Desen is dan den arbejdt der quaede / die ons klaerder wordt betwefen in eenen anderen Psalm: De quaede wandelen in den omme-keer.

Greg.
lib. 7.
moral.
cap. 14.
in cap.
6. Iob,

Seer gheboeghelijck wordt dan gheseydt van die verwozpenen / De vveghen van hunne ganghen zijn krom ende om-loopende; want sy begheeren wel in hun booznemen alle dat goedt is / maer sy worden wederom ge-
brocht

bzocht tot hun oude ghewoonte / ende als verdooft uyt hun eyghen selven / dooz eenen omme-keer / komen van herr' tot hun selven / sy begheeren wel het goedt; maer sy en wijcken nimmermeer van het quaedt.

Ende eenighe vallen uyt den wegh / ghe- Bonav. in Pf. 36.
lijck die noyt en hebben gheweest van de kercke / sommighe vallen van den wegh / ende zijn dese. Het is beter niet te kennen den wegh der rechtveerdicheydt, dan naer dat men den selven ghekent heeft, achter-waerts te deysen. Sommighe vallen in den wegh / ghe-lijck men seght: Den rechtveerdighen valt seven mael 's daeghs.

Maer daer is groot verschil van den val der rechtveerdighe / ende van den val der onrechtveerdighe. Den rechtveerdighen, seght Origen. hom. 4. in Pf. 36.
hy / soo hy ghevallen is, en wordt niet seffens neder-ghevelt. Den onrechtveerdighen / ende die sijn betrouwen niet en heeft ghestelt in Godt / indien hy valt / wordt seffens te neer gheroeyt / ende hy en staet niet op / dat is / in dien hy heeft ghesondicht / en heeft gheen leetschap / ende en kan sijn sonde niet versoenen.

O draeyende weggen! wee die onversaefde siele / die ghehoeyt heeft / maer t dat sy / August. conf. 6. cap. 16.
Godt / van u ghegaen hadde / dat sy wat be-

ters soude ghehadt hebben / sy is ghegaen / sy is ghekeert naer den rugghe / naer de syde / naer den buyck / ende het heeft haer alles seer swaer gheballen / ende ghy alleene / ô Godt / zijt de eenighe rust-plaetse. Ende siet / ghy zijt by ons / ende ghy verlost ons van onse elendighe dolingen / ende ghy stelt ons in uwen wegh / ghy troost ons / ende ghy seght : Loopt ende ick sal't verdraeghen , ick sal u-lieden gheleyden , iac ick selve sal u-lieden opnemen.

Amb. in
Plal. 36.

Veel beter wierden van den Heere bestiert de ganghen der ghene aen wie's nachts was lichtende een colomme des viers / en s'daeghs een colomme der wolcken. Wel aen ghy Christene menschen / verdient dan door goede wercken / ende bidt / hoe dat uve weggen moghen bestiert worden van den Heere, op dat uve voeten niet en beruren. Siet oock toe dat ghy de rechte baene houdt / noch dat de omme-keeren der krinckel-vveggen u niet en bedrieghen; daerom seght hy : Maeckt bereet de vveggen des Heeren, maeckt recht sijne voet-paeden. Laet ons recht maken de weggen onser siele / op dat wy niet en vallen / ende onse voeten niet uyt en schieten / ghelijck sy deden bande huyf-vrouwte van Loth / die / omme-siende / haere ganghen niet en heeft konnen voort-wenden. Dat sy niet uyt en schieten

ſchieten/ gelijk van die van Aegypten /wiens
 ranck de zee-baeren hebben ghebroken. En
 ſal men niet oprechtelijck kunnen ſegghe
 van de ghene die't leet is wel gheleeft te heb-
 ben/ hunne ganghen zijn uyt-gheſtort?

Ⓔ die verlaeten hebt de rechte weghen om
 te komen in de weghen der duysterheydt! Ⓔ
 die verheughen hebt in het quaedt/ ende u-lie-
 den verbljdt in boosheydt / ende wiens we-
 ghen quaedt zijn / ende vviens loopen krom
 ende ſlom zijn, ghelijck hunnen Meester is
 door-trocken ende geneghen tot wulpscheyt:
 waerom hebdu begonst te haeten den rechten
 wegh? ſonder twijffel den Heere en heeft niet
 ghemeest u-lieden leydtſ-man.

Amb.
 Pſal. 30

Ⓔ Heere/die zijt het licht/die zijt den wegh/
 de waerheydt / ende het leven / in welcke geen
 duysterniſſen / gheene dolinghen / gheen ydel-
 heydt / noch gheene doot en kan gheweſen.
 Ⓔ licht ſonder duysterheydt / wegh ſonder do-
 linghe / waerheydt ſonder ydelheydt / leven ſon-
 der doot: Heere / ſeght het woordt: dat het
 licht kome, op dat ick het licht aenſchoutwen-
 de / mach ſchoutwen de duysterniſſen: dat ick
 den wegh ſie / ende mach ſchoutwen de dolin-
 ghe / dat ick de waerheydt ſie / ende mach
 ſchoutwen de ydelheydt / dat ick het leven ſie/
 ende mach ſchoutwen de doot. Verlicht, ſeg-

Aug. ſ.
 liloq.
 cap. 4.

ghe ick/ verlicht desen blinden, sittende in duysternissen, ende in de schaduyven des doodts, ende bestiert sijne voeten in den vvegh der vrede.

Nyssen.
Orat. 4.
in Cant.

Ghedult dat mijne siele zu den schicht in de handt van den Al-moghenden/ om gheschoten te worden naer dat opperste wit: ick weet dat dat selve is onsen Bruydegom/ ende dat hy insghelijcks is den schutter. Ghedult oock dat de selve siele ghelijckelijck zu den schicht/ ende de Bruydt/ die hy als eenen schicht ghebruyckt/ ende soo drijve tot het wit van al het goedt dat daer boven is te beerven.

XVIII.

Perfice gressus meos in semitis tuis:
vt non moueantur vestigia mea.
Psalms. 16.

*Volmaect mijne ganghen in uwe pae-
den: op dat mijn voet-stappen niet en
uorden beroert. Psalm. 16.*

O Godt die soo vernuftich zijt
Dat ghy mijn stappen kondt ghetellen,
Sal ick dan struyckelen altijd
Als ick den voet meyn vast te stellen?
Uooghe doch eens neder-slaet,
En siet hoe dat u schepsel gaet.
Den Oyevaer vvent sijn ghebroet
Met vederen de locht te snijden,
'T vvelck hy van ioncks hem volghen doet
Tot dat'et selv' naer korte tijden
Alleene, stout, en onbevrees
Den onghebaenden vvegh aen-reeft,
Den Arent die beroept sijn ionck
Met vleughelen heel vvijt ontploken,
Het vvelck met eenen vlugghen spronck
Heeft oock de locht haest door-ghebroken,
Die dus ghewennet sijnen Vaer
Cloeck-moedelijk te volghen naer.

Soo't

Soo't longhelinghsken een rivier
 Om in te svvemmen gaet verkiesen,
 Tot dattet vvel vveet die manier
 'T maeckt hem een vloot van dunne biesen,
 Hoe vvel dat dicks noch neder-schockt
 En menich golpken vvaeter flockt.

Maer soo't allenghsken vwordt ghevvent
 Ghelijckelijck hem uyt te strecken,
 Gheen diepte en kan daer sijn ontrent,
 Off het en derft daer henen trecken,
 Iae't is oock t'aller ure ree

Om te vertrotsen eene zee.

O Godt, die dagh en nacht altoos
 Al onse paeden kondt aenschouven,
 Siet desen kinder-vvaeghen broos
 Mijn traeghe lichaem onder-houven.

O siet hoe moeyelijck ick stier
 Dees katarollen alle vier!

Soo voert den ouden man sijn peerdt,
 En sijnen stock om op te rusten,
 Niet dat het gaen oft staen my deert;
 Want dat te doen zijn mijne lusten:

Neen, nimmermeer ick en beklaegh
 Dat mijne voeten zijn te traegh.

S'en zijn noch stram, s'en zijn noch manck,
 'Ken heb gheen noot te moeten vallen,
 Frisch-moedigh vvenn' ick mijnen ganck,
 Noch ick en mijd' die niet met allen.

Iae selver ick my roemen vvil
 De vleughel-voetighe Camil.

Maer 't ghene my bedroeven doet
 Dat my mijn beenen dus begheven,
 Is faulte laes! van mijn ghemoet
 Dat langhst ter aerde light ghedreven,
 Soo dat 't seer quaelijck kan op-staen
 En min der deughden padt in-slaen:
 Och liep' ick af als het papier
 Het vvelck men siet in Nilo groeyen,
 Off als het riet dat 't blixem-vier
 Ghelijckelijck daer doet verschroyen,
 En vvederom vergaen soo haest
 Als *AEolus* een lamp uyt-blaest!
 Maer op dat ick niet heelen schijn
 Met luyicheydt te zijn bevanghen,
 Al is het moeyt, al is het pijn
 Somtijts soo mak' ick noch mijn ganghen,
 Ick suckel hier, ick duyfel daer
 Als off ick vol-ghedroncken vvaer.
 Ick hincke-pinck, ick vall' om verr'
 Ick vvil, 'k en vvil, 'k en vveet hoe maecken,
 Heel mijnen gheest is in't vervverr',
 Dan is hy koudt, dan gaet hy blaecken,
 En meesten-deelick met on-eer
 Ten halven vveghe vveder-keer.
 Laes! ick en vinde nieuers pleck
 Daer ick een voetjen soude stellen,
 En vverre-vvaerts ick my vertreck
 Den vaer en anghst my neder-vellen.
 Ick ben ghetrocken en gheteest
 Van mijne sonden als een beest.

Ghelijck een schip seylt teghen vwindt
 En teghen stroom, en teghen tije,
 Al even-eens ick my bevindt
 In teghen-spoedt en slaevernije.

VWat help'et dat ick gae off stae
 Als ick altijdt blijv' even nae?
 Als ick altijdt gheduerich vverck
 Ghelijcker-vvijs dat doen de slaeven
 Die daghen nacht in't meulen perck
 Hun leven langh daer moeten draeven,
 Den meulen onderhoudt den keer
 En syen rusten nimmermeer.

VWat sal ick doen, och! arrem vvicht
 'Ken ben te voet, 'ken ben te peerde:
 Den vvegh die naer den hemel sticht
 Is verr' en vvijt van deser eerde.

Och! hoe gheraeck ick daer ô Heer
 Met desen rolle vvaeghen teer?
 Als eenen Reus' zijt ghy te been,
 Van Oost tot V Vest zijn uvve spronghen,
 Ghy verghelijckt dat beeldt van steen
 VVaer onder eertijds onbedvvonghen
 Met volle seylen aen de mast
 De schepen vvierden door-ghepast.
 Daer ick als een schildt-padde traegh
 Kom lijfelijk maer aenghekropen,
 'Tisal dat ick my selyen draegh,
 Siet my daer komen voorts gheslopen,
 Noch min off meer alseenen kreft
 Die gheenen voortganck en betreft.

Hoe raeck' ick dan met dit gheveerd
 Daer ick my gheeren soude vvenschen?
 Een saeck' alleen is mijn begheert,
 Toe-siender vvijs van alle menschen:
 U soet ghesichte naer my vvendt,
 Ick sal u komen haest ontrent.

Perfice gressus meos in semitis tuis,
 vt non moveantur vestigia mea.
Psalm. 16.

*Volmaectt mijne ganghen in uwe paeden,
 op dat mijne voet-stappen niet en
 worden beroert. Psalm. 16.*

WAer in verbetert den Ionghelinck sij- *Psal. 118.*
 nen vvegh?

Want di ckmael als ick meyn op d'hope bastte staene *Nazian.*
 Word ick hoogh opghestiert / en reycke naer de Maene / *de vitâ*
 Seer verre van de deughdt ghewern' ick mijne blugg' / *humana-*
 Welck my van hoben neer doet vallen over-rugg' / *nâ.*
 Met my ist eben ens als die bepooght te loopen
 Op 't Zee-sandt dat de bloet komt met 't getije doopen.
 Hy slibbert dickmael uyt / en hoe dat hy 't al doet
 Gheen vasticheydt en bindt / om stellen sijnen voet.
 Ick ball' / ick stae weer op // en 't is al moeyt verlozen /
 Helaes! het is niet my veel argher dan te bozen.
 Altoos soo blijb' ick gaen / 'k en binde niebers rust
 En d'aerde wordt van my seer menich-mael ghekust.

Heere, onderrecht my uwe vveghen, en- *Psal. 24.*
 de leert my kennen uwe paeden.

Ghe.

Pfal. 85. Gheleydt my in uvven vvegh.

Pfal. 142. Maeckt my kennelijck den vvegh in vvelcken ick magh v vandelen.

Amb. de fugâ saculi. c. 1. Want wie kan tusschen soo veel quellinghen van dit lichaem / tusschen soo beelderlike vlevinghen deser wereltd sijnen voetstap vzy ende ongheschendt betwaeren? De ooghe heeft ghesien / ende de siele sal haer verstroyen; de oore heeft gheloozt / ende de oprechte meeninghe omghebooghen / den geur is opghekommen ende heeft belet de ghedachtenisse; den mondt heeft gheproeft / ende heeft het misdact boozts gheseydt; het ghevoel heeft gheraeckt / ende heeft het vier onsteken.

Orig. hom. 4. in Ps. 36. Daeromme soo wie den wegh der deughden inne-slaet / moet hem wachzten booz veel saecken / ende de selve ontwijckende / booz-byloopen. Doet oock het selve ghy die daer tot Christum gaet (die de kracht Godts is) bliedt de ober-daet / onkuyscheydt / ober-spel / bliedt dieberijen / valsche ghetuyghenissen / ende daer en boven bliedt de ghiericheydt / ende alle begheerlijckheyt / van gheldt / ende van alle ander ongherechtigheyt / bliedt de leughen-taele / ende alle de ydelheyt deser wereltd.

Chryf. in 3. cap. ad Phil. Maeckt tot ouden voet een goet been / want sulck een te hebben en komt niet uytter nature / maer uyt den wille; laet ons dien licht maecken / op dat het ander ghewichte de rassic

rassicheydt der voeten niet en belemmere. Leert de voeten boozsichtich wesen; want op vele plaetsen is den vloer slijber-achtich / indien ghy valt / ghy hebt veel verlozen / nochtans indien ghy gheballen hebt / staet op / het is gheoorlooft alsoo te winnen. En wilt u dan niet vertrouwen op on-vaste saecken / ende ghy en sult niet vallen.

Want wy betoonen hier mede met wat eenen iever dat wy branden tot Godt / is't by aldien dat wy niet alleene tot hem en trecken door stille ende ghemackelijcke weeghen / maer wel door die swaer zijn ende moepelijck. Ter deser oorzaecke seght den Propheet: Die mijn voeten volmaect heeft als die van eenen hert. Want als daer eenen hert hem somtijts is stijgende tot op het hooghste der gheberghen / als dan al het ghene dat hy steyl siet / ende ghelijck on-aengheraeckelijck / als dan al het ghene hem te bozen komt / verworrent in braemen ende in dozenen / sal hy verwrotsen met eenen lichten spronck / ende sonder eenigherhande belemmeringe verboert worden in het alder-opperste. Inghelijcks is't oock met de sielen der uytghelesene; want bemerkken sy iet in dese wereldt hun teghen te staen / setten hun daer over door den spronck der aendachticheydt: Ende ghelijcker-wijs de herten niet eens en passen op alle dit boozgaende / alsoo is't dat sy hun selven oock ver-

Ⓞ

boeren

Gregoꝝ
lib. 26. r.
mor cap
10. in
36. Iob.

boeren tot boven die hemelsche gheberghen.

Aug. in
Psal. 38.

Daer is eenen opgangh / ende eenen oversprongh / die niet en worden ghedaen oft met boeten / oft met leeren / oft met vleughelen; nochtans indien ghy wel ter deghen aensiet den intwendighen mensche / soo gheschiedet met boeten / met leeren / ende met vleughelen; Want soo verre dit niet en geschiedt door boeten / hoe ende op wat maniere spreekt den intwendighen mensche? Dat my doch niet aen en kome den voet der hoovaerdije! Indien dit oock niet en ghebeurt met leeren / wat ist van die leere die ghesien was by den Patriarche Jacob? Indien dit oock niet en geschiedt door vleughelen; wie is hy die daer seght: VVie sal my vleughelen gheven ghelijck van eener duyve, ende ick sal vlieghe ende rusten? maer in lichaemelijcke dinghen / anders zijn de boeten / anders zijn de leeren / anders zijn de vleughelen. De boeten / de leeren / de vleughelen / zijn de intwendighe hertf-trecken / ende de goede gheneghentheden.

Bern.
serm. 85.
in Cant.

De siele staet verheven door de handt van het Goddelijck woordt / ghelijck op twee boeten / te weten / op de godt-bruchticheydt ende eyghen kernisse. Sy staet / segghe ick / verheven; maer dat sy eens acht slae op die woorden die tot haer worden ghesproken / dat hy die waent te staen, voor hem sie, dat hy niet en valle. Ghelooft ghy dan dat de siele door haer

Haer selven soude konnen recht staen/ die up
 haer selven haer niet en heeft konnen op-hef-
 fen? Waer toe dan (is't by aldien dat sy dooz
 haer selven niet en hadde konnen op-staen)
 heeft den mensche gheroepen van der aerde:
 Heere wilt my verstercken in uvve vvoor-
 den. Hy hadde bekent sijne bzoosheydt / als
 hy daer by boeghde: Ghestooten zijnde ben
 ick ghekeert om te vallen, ende den Heere
 heeft my teghen gehouden, ende aenveerd.
 Nu sult ghy bzaeghen wie u soude ghestooten
 hebben? 't en is niet eenen alleene. Den duy-
 bel stoet ons/ de werelddt sleurt ons / ende den
 mensche treckt ons. Maer ghy sult bzaeghen
 wie is desen mensche? Een teghelijck sy-sel-
 ven. En wilt niet verwonderen / den men-
 sche stoet sy-selven om verre/ ende dat met soo-
 daene behendicheydt/ dat ghy niet en hebt te
 duchten bodz de handen van utwen bijandt/
 indien ghy de utwe ontwaepen/ ende haer be-
 let u te verkrincken. Utwe handt is utwe toe-
 laetinghe. Soo is't dan datter nu bevonden
 worden dzy loose woestelaers / die bearbeyden
 om achterwaerts om te trecken die daer recht
 staet. Den duybel gheeft eenen heurt dooz
 nijdicheydt / de werelddt dooz den windt van
 hoovaerdije / den mensche dooz het ghewich-
 te van sijn eyghen bederbeynisse. Den duybel
 gheeft wel eenen heurt / maer hy en stoet niet
 om verre / indien ghy hem wepghert het aen-
 kom.

kommen. De wereldt stoot oock (om dat sy
 in het quaedt ghesteldt is) sy komt wel alle
 menschen op / maer en belt maer haere beste
 vrienden. Wt allen hetwelcke ghenoech is
 vlijckelijck / hoe dat den mensche is den mee-
 sten omme-stooter van sy-selven / die door
 sijns selfs eyghen aenstoot / sonder eens an-
 ders / kan gheballen / ende door eens anders
 sonder den sijnen en kan niet gheballen. Maer
 die daer is steunende op het woordt Godts /
 ende ghekleedt met de kracht van boven / geen
 ghewelt / gheene loosheydt / gheen aenlocksel /
 en sal den staenden konnen om verre stooten /
 noch iemandt doen wesen onderwozpen. Wilt
 ghy zijn uyt de vreesse van dese gheduerighe
 aen-stooten ? dat u niet aen en kome dē voet
 der hoovaerdije, noch dat u niet en beroere
 de handt die teghen u stoot. Sy zijn daer ghe-
 vallen die boosheydt zijn bedrijvende. Het
 is daer dat de dubbels ende de Enghelen zijn
 afghetwozpen. Eydelijck / hy en heeft niet
 ghestaen in de vvaerheydt, die niet ghestaent
 en heeft op het woordt / ende misschien heeft
 hy daeromme willen sitten / om dat hy niet
 machtich en was te staen / want hy seyde /
 Ick sal sitten op het geberchte des verbondts;
 ten laetsten Godt anders ordeelende / en heeft
 ghestaen / noch oock gheseten / maer heeft ghe-
 ballen / soo dat den Heere seght: Ick hebbe
 Sathanas ghelijck den blixem sien vallen uyt
 den

den hemel. Soo dan die staet/indien hy niet en soeckt te vallen / dat hy sy-selven niet en betrouwe / maer steune vastelijck op het woordt. Het is noodich dat ghy wordt teghen ghehouden door die kracht van die selver handt / die u doet op-staen.

Onsen wegh / die den wegh des hemels is / soeckt volck om te betwandelen; maer daer zijn dzy soorten van menschen / die op den selven quaelijck zijn dienende / en gheen deught en doen / te weten / die blijven draelen / die te rugghe keeren / ende die den rechten wegh verlaeten om eenen anderen in te slaen. Ha! dat doch door de hulpe des alder-hooghsten van dese dzy soorten van quaedt onsen voortganck bescherremt worde! Soo wy dan wandelen / den eenen wandelt te traeghe / den anderen te dapper / nochtans wandelen sy alle beyde; dus zijn dan te verwecken ende aen te drijven de ghene die blijven / te roepen die wederom keeren / ende die doolen te stellen op den wegh / de traeghe te vermaenen / de bligtighe naer te volghen. Die gheenen voortganck en doet in de deught / is op den wegh blijven haeperen / die af-wijckende is van een goet voorz-nemen / is achterwaert ghekeert / ende die verlaet sijn gheloobe / is ghedwaelt van de rechte baene. Laet ons dan met die traeghe ende haestighe ganghers altijd voortgaen / ende soo blijven ten minsten op den

August.
tract.de
Cant.
nouo
cap. 7.

rechten wegh. Wie is hy die gheen en boort-
 gangh en doet? Die sy selven laet boren staen
 dat hy wijs is / ende seght / het is my g henoech
 dat ick ben / dien ick ben / ende die geen acht
 en neemt op hem die daer seght: Vergetende
 gheheel den vvegh die achter my is, ende die
 ick alreede voldaan hebbe, soo en slae ick
 alleenelijck maer acht op dien my noch te
 dden staet, nochtans mijnen vvegh altijd
 voorderende met arbeydt ende standtva-
 sticheydt, vervolgh den seggen van de
 kracht Godts, in Christo IESV, onsen Salich-
 maecker. Hy heeft hem ghenoemt den loo-
 pendden / hy heeft hem ghenoemt den naer-
 volghenden / ende waerachtelijck hy is niet
 achter-bleven / noch hy en heeft niet omme
 ghesien; verre moetet dan zijn dat hy soude
 ghedooft hebben; want den wegh heeft hy
 ons ghewesen / die hy selver was inne-ghe-
 gaen.

Paulin.
 Epist. ad
 Cxlant.
 in fine
 inter ep.
 Hieron.
 tom. 1.

Saelich zijn zy die hun selven niet en stree-
 len om hun boorzgheden gherechticheydt /
 maer volghende het segghen van den Apo-
 stel / in hun eyghen selven daghelijcke zijn
 bernieuwende de deughdt. De gherechticheydt
 des rechtbeerdighen en sal hem niet baeten
 in sijne gherechticheydt / van den dagh af /
 dat hy heeft ghelaeten te zijn rechtbeerdigh.
 Soo dat den goeden selve noyt en moet ghe-
 rust zijn / soo langhe als hy verkeert in den
 strijdt

strijdt/ende het ghetwoel van dit leven / dat eenen wegh is om de gherechticheydt niet alleene te beginnen/ maer wel ende behoorzelijck te vol-eynden/sonder dat de oeffeninghe utwer boozgaender daeghen u ghebe eenich boozdeel om utwen loop in te houden/ende u vastelijck betrouwende op utwe boozgheden gherechticheydt/ dat ghy u niet en toont onachtsaemer.

Wilt ghy dan gheraken tot het ghene ghy noch niet en zyt / laet u mis-haeghen u eygen selven ; want indien ghy u eyghen selven behaeght hebt / soo zyt ghy in u eyghen selven blijven woonen : Maer is't by aldien dat ghy seght / het is my ghenoech / soo zyt ghy verlozen. Neen /neen zyt altoos besich/ wandelt altoos/boordert altoos/noch en wilt niet blijven op den wegh / en wilt niet te rugghe keeren/noch utwen wegh oock faelen. Hy blijft die niet en boordert / hy keert achterwaert die tot ander dinghen komt daer hy was af-ghetweken/hy gaet vanden wegh/die wijckt van sijn gheloobe. Veel beter ende rechter gaet eenen kreupelen in sijnen wegh dan eenen looper die den wegh is faelende.

Elias heeft gesejdt tot den Volcke. Waerom gaet ghy-lieden manck over beyde de zijden ? gelooft ghy-lieden in Godt/ soo volgt hem / ghelooft ghy-lieden in de werelddt / soo volghet haer / indien Godt wordt verkosen /

Dat men hem naer sijn begheerte dan diene ;
 maer wordt de werelt verkosen / waertoe wort
 het ghebeynst herte aen Godt geleent ? O lief-
 hebber Christi / wat hebt ghy te doene met de
 prachten des duyvels ? Onsupbere verganc-
 kelijcke wereldt / ghy wilt / dat men aen u hou-
 de / wat soudt ghy doen dat ghy mocht blijvè ?
 wie en soudt ghy soo soet-lacchende niet be-
 dzieghen / als ghy ons nu zijt boedende met
 alle bitterheyt / en verbittert zijnde / ons de sel-
 ve vooz leckernijen noch doet ontfanghen ?

Hab. 3.

Godt den Heere is mijne sterckte, ende hy
 sal stellen mijne voeten, ghelijck de voeten
 van de Herten.

Aug. in
Soliloq.
cap. 25.

Enighen tijt hadde ick gheloopt in mijne
 deughden / die nochtans gheene deughden en
 waeren / ende ick hebbe oock van ghelijcken
 willen loopen / ende ick ben gevallen daer ick
 my betrouwde alder-best te staene / ende ick
 ben meer achterwaert ghedreven / dan vooz-
 waerts / ende dat ick meynde te achterhaelen
 is my meest ontweken.

Psal. 118.

Ick hebbe mijne weggen dan over-slae-
 ghen, ende mijne voeten ghekeert in uvve
 ghetuyghenissen.

Aug. ser.
15. de
verbis
Domini

Ick volghe noch / ick voozdere noch / ick
 wandele noch / ick ben noch op den wegh / ick
 recke my noch uyt / ende noch en ben ick niet
 toe-ghekomen.

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs
enim tuis timui. *Psalms. 118.*

*Doorsteeckt mijn vleesch met uwver vreesse:
vvant van uwe oordeelen hebbe ick ghe-
vreesst. Psalm. 118.*

DEn eersten A. B. C. en d' alder-sudtste leere/
Was opt/ ghelijck men seght / de Dzeese van den Heere :
En wie van Salomon is trachtende den sin /
Moet houden die te zijn van wijshejdt het beghin.

In aldus-daene school ben ick oock onderwesen /
En my wierdt dagh booz dagh dees lesse booz- ghelesen.
Maer wat ! ick was soo bot : ick nam soo luttel aen
Dat ick noch niet en weet een letter te gheraen.

Ben ick dan niet wel weert palin-maeten te verdzæghen :
Als hebbende verquist onnuttelijck mijn daeghen ;
Want gheen soo kleynen wicht / oft 't worde de letters wijs
Doo dattet maer en stet wat ghisplingh van rjss.

Dat wel soo heele doet / hoe dat haest wordt bequaeme
De letters een booz een te gheben hunnen naeme/
En die met wetenschap te konnen onder-scheen /
Hoe wel sy allegaer van verruue zijn een.

Wel hoe ! sal dan het ghen' de kindt scheydt heeft gheweten/
Nu in den ouderdom zijn allegaer vergheten ?
'T is waer : ick hebb' alleen veel saecken wel gheleert :
Maer tot de vzeese Godts mijn sinnen noyt ghekeert.

'T is schande dat ick acht' 't ghen' weert is te versmaeden/
Noch dat ick niet en vzees 't ghen' my sou konnen schaeden !

Ich wachte te mis-doen vooz d'ooghe van de liens !
En ick en dencke niet dat d'hemelen my sien.

S nachts breez ick hoe my mocht een moozdenaer ont-lijben/
En ick en vzaeghe niet waer mijne siel soud' blyben :
Het boghelken ontblyeght de toeghemaeckte schouls /
En van de kempte-webb' en hebet gheen en grouls.

Den Hert die loopt verbaest met dat de schichten blyeghen :
Maer d'honden meestendeel hem op een kozt bedzieghen.
Den ongheterinden leculs / briescht / bzullet / en al schent
Als maer een laepken viers en wemelt hem outrent.

Soo gaet het met den mensch / sulcks zijn die fantazijen
Dat hy het klepne breeft / en 't groote stelt bezijen :
Men gabbert met de Hell' / en met den helschen gloet /
En Godt en sijn ghebodt verstoet men met den boet.

Dit schijnt al galferp / en tijdt-verdzijf te wesen
Tot dat die traeghe vzaeck komt op den hals gheresen.
Dan is het och helaes ! wat heb ick al ghedaen !
Dan is het met de buyst al vooz de bozst te slaen !

Als-dan soo komt het sweet uyt d'aederen gheslopen /
En Godt doet sijnen boeck ten langhen lesten open /
Den schrickel en de anghst doen tauteren de leen /
Men grouwelt / en men beeft van in sijn bedd' te treen.

Want soo men dooz het strop een mupsken hoozt bzinghen /
T schijnt off ons eenen leculs quacm daedelyck bespringhen /
En soo maer eenen windt en reufelt in 't gheboomt /
T hair bozstelt hem om hoogh / men tautert / en men schzoont.

Wat soudet dan al zijn / als blixem ende donder
Sou'n keeren al dit al van boven af tot onder ?
En als dat fel gherucht vooz allen ons bedrijf
Dermenghelt met het vier sou kletteren dooz't lijf ?

Men blicdt der sonnen glants / en soo gheen doncker kuplen
Off men wou onder die vooz eeuwelyck wel schuplen.

Waer dat wy gaen off staen/ 't is al benautthepdt groot/
Wy binden ons allom te midden in de dootz

Wat helpet in een bosch rondsom hem te bedelven/
Als 't raefende gheimtoet berraedt sijn eyghen selven ?
Als daer soodaene pijn den sondaer is bereydt/
Soo dat hy van sijn self wozyt op de banck gheleydt ?

Siet hoe Orestes loopt en schuynt van raefernije
Als hy sijns moeders gheest siet neben sijne zije ?
Pentheu ghy lasteraer wat is aen u ghebeurt/
Heeft u dijn Moeder oock niet teenemael verscheurt ?

Aen gheen soo wreeden beul en wasser opt behonden
Als de ghetuyghenis van ons selfs eyghen sonden !
Sy zijn 't die dagh en nacht dooz knabbelen het hert
Waer dooze dat den mensch alleen berraeden werdt.

⊙ Godt dat dan u breef* mijn herte magh dooz-steken/
Op dat al aerdsche buyl uyt my magh zijn gheweken.
't is beter u ghebreeft eer dat ick ball' in 't quaet/
Dan 't selve te gaen doen alst soude zijn te laet.

Confige timore tuo carnes meas, à
iudicijs enim tuis timui. *Psal. 118.*

*Door-steeckt mijn vleesch met uwer
vreesse: want van uwe oordeelen
hebbe ick ghevreesst. Psalm. 118.*

Basil.
hom. in
Psal. 33.

TEN is hy aldien dat de vreesse van wel
te schicken ons leven wozye de eerste be-
ghinsels / het sal onmoghelijck zyn de heyl-
lighedyt behoorelyck te onder-houden.
Doorsteeckt, seght den Propheete / met
uwer vreesse mijn vleesch; want ghelijc-
kertwoys die de lidt-maeten des lichaems
met naghelen hebben door-steken / behou-
den die selve onverroerelijck tot allen wer-
ke: alsoo de ghene / wiens siele de vreesse
des Heeren bebanghen heeft / schouwen
daedelijck alle onbequaeme gheleghentheydt
der sonde; oversulckx dat den godt-vreesen-
den gheene macht en onbreekt om te aen-
beerden de deughdt / principaelijck als hy
dooz de vreesse van alle eer-loose ende
suple daeden wozyt belet ende wederom ge-
roepen.

Chryl.
hom. 53.
in Ioan.

Want ghelijck den eycke-boom hoe hy die-
per staet ghewortelt / dooz gheenderhande
windt

windt en wordt omberre ghebuyfcht / soo en sal gheen en windt der bekozinghen / de siele door-steecken zijnde door de vreesse Godts, lichtelijck doek konnen uyt-roepen.

De siele heeft haer vleesch / ghelijckertwijss dat doet het lichaem. Het vleesch van de siele zijn vleeschelijcke ghedachten. Dat dan die Vreesse des Heeren, ende van sijne oordeelen dit vleesch door-steecke, ende vast naghele aen sijne gheboden.

Amb. in
Psal. 118.

Door aldusdaene vreesse gheleert ende onderwesen zijnde / sult ghy dan uwe siele vrede delen als met eenen toom / ende die verhoeden voor alle quaede wellusten / tot welcke sy soude zijn gheneghen.

Basil.
hom. in
Psal. 33.

Den heylighen Propheet begheert twijffelijck ende saelighlijck gheschoten ende bebochten te wesen / als hy seght in sijn ghebedt: Doorsteekt met uwe vreesse mijn vleesch. De vreesse is daer den alder-besten pijl / die doorschiet de pickelen des vleeschs / op dat den gheest soude zijn behouden.

Bernard.
ser. 29.
in Cant.

Laet ons dan gheduerich blijven in de vreesse des oordeels / dat den schroom van dat eeuwich vier ons doe verschudden ende hebben /

Bern li.
de interiore
domo,
cap. 36.

beven / laet ons bedencken de stricken des doodts / de pijn der hellen / den knaeghenden woorn / het stinckende sulpher / die helsche blamme / ende alle het quaedt dat daer is te binden.

Bern.
Ser. 34.
in Cant.

Want inder waerhejdt / ick hebbe gheleert hoe datter niet beter en is om te verdienen / om te behouden / om wederom te verkrijghen de ghenaele des Heeren / dan in soo verre ghy ten allen tijden bevonden wort niet te seer willen vernuftigh zijn / maer te vreesen. Saeligh zijt ghy indien ghy u herte verbult met dyderhande vreesse : Erst dat ghy vreesst voer die ghenaele by u ontfangen / en noch meer voer die ghy hebt verlozen / ende alder-meest voer die ghy hebt wederom bekreghen.

Aug. in
Psal. 52.

Maer Vele hebben gheschudt door vreesse, daer ghene vreesse en vvas. Is't niet een vreesse als iemandt verliest sinen rijckdom? daer en is gheen vreesse / ende daer wort ghevreesst / maer die verliest de wijshejdt / daer is voorsakerlijck vreesse / ende daer en wort niet ghevreesst! O dwaeshejdt! ô faute van verstandt! laet ons segghen / daer en is gheenen Godt. De vreesse van dese aerde te verliezen doet u dit segghen /
ende

ende die selve vreesse heeft u doen verliesen den hemel / sonder u van d'aerde eenichsins te verskeren.

Maer de sonde is van sulcken aerdt / dat eer sy volbracht wordt het herte bedrieght ende verduyftert ; Ende volbracht zijnde / dan is't dat sy gheheel haere leelijckheyde ons is stellende voor ooghen / soo dat als-dan die korte ende vuple ghenuchte ons in het herte saeyt eene gheduerighe doefheydt / ende sy beneemt het betrouwen der consciencie / overgietende die selve met een verstoppinghe. Den barmhertighen Godt heeft beghereet dusdaenen betichter ons ontrent te wesen / op dat wy nimmermeer en souden alleene ghelaeten worden / maer dat den selben sonder ophouden soude roepen / ende bereyffchen de straffe over sijne mis-daeden. Als oft schoone den onkuyschaert / oft den Overspeelder sijn quaedt leven wilde vergheten / soo en soude hy hem soo niet kunnen versterken / oft hy en wordt vervolght van dien scherpen betichter / oft hy en vreesst het be-moeden / oft hy en beeft voor de schaduwten / ende voor de ghene die dat weten ende niet en weten / sijn siele wordt gheslaeghen tusschen de baeren van verschepden ghedachten / ende sy drijft in een gheduerigh tempeest. Daer-
enbo-

Chryf.
hom. 10.
in Gen.

en boben den slaep en is hem niet aenghe-
naem / maer vol van schroom / ende spoo-
ckerijē: noch oock de spijsē en is hem niet
smaeckelijck. Indien hy is in gheselschap/
de ghenuechelijcke t'saemen spraecken en
moghen hem niet vermaecken / noch ee-
nichsins verlossen uyt de perijckelen sijner
benouwttheydt: maer naer dat hy sijne
boosheydt volbracht heeft / wandelt als oft
hy den beul by hem hadde / die hem pij-
nighyt / die hem gheeffelt / ende in stille
doet verdraeghen alle de onberdraeghelijc-
ke pijnen / als wesende in sy selven den mis-
daedighen / den rechter / den betichter / ende
den beul te saemen.

Iob. 15.

Het gheluydt der verschricktheydt is al-
toos in sijne ooren: ende soo daer vrede is
bemoedet altijd eenighe listen.

Chryf.
conc. 1.
de La-
zaro in
cap 16.
Lucz.

Verthoont my de consciencie van den
Goddeloosen / ende ghy sult daer binnen
sien een swaer gheruchte van sonden / een
gheduerich achter-dencken / een on-weder
van beroerten / ende u sal duncken dat den
gheest / ende het verstandt van dien onghel-
uckighen / gheklommen op den rechter-
stoel sijner consciencie / aldaer is sittende
ghelijckertwijs een rechter / die sonder ghe-
naede

naede is stryckende sijn bonnisse; oberfulcks dat de ghedachten van den mis-daedighen hem dienen booz scherp-rechters / om soo sijn stranghe bonnissen te volbrēnghen. Ondertusschen soo wordt hy ghepynicht / ende ghehanghen in de polje / daer beyde sijne sijden door de naghels sijner conscientie worden opgheschzabt / daer door hy roept ende huylt om sijn bedreven booshepdt: Maer niemant en verstaet hem / niemant en hoort hem dan Godt alleene / die siet sijne pijn / ende sijne betuyghenisse van leetschap. Want oft schoon die gheballen soude zijn in ober-spel met allen waere machtich ende rijk / ende niemant en zu die hem beschuldighe / oft daerom in recht is roepende; daerom en laet hy hem selven niet te beschuldighen ende te veroordeelen. De ghenuchte is verganckelijck / ende de pijn daer uyt volghende is eeuwich. Daerenboven de verbaerthepdt / de benouwothepdt / ende het quaedt vermoeden / binden hem alomme / hy is beanighst ten alle plecken / de hoeckskens van sijne slaep-kamer en zijn hem niet tot verskerthepdt: Jae sijn selfs schaduwē sal hem doen deysen achtetwaerts / sijn dienaeren iaeghen hem in achter-dencken / noch en betrouwt de ghene die sijne treken zijn kennelijck / ende niet

228 GODDELYCKE WENSCHEN
kennelijck. Hy ducht allen ooghen
te komen in't ghesichte van die Vrouwe
hy bedorven heeft / oft sy misschien (be
ghen met leetwesen) met den poignae
de handt haere eere van hem wede
epschte / ende hem woude verkorten sij
ben; Hy wacht oock verrasscht te wo
van den man die hy soo veel spijs ende
ghelijcks ghedaen heeft; Hy gaet / hy s
hy wandelt / altoos neben hem hebb
dien verbitterden betichter / sijn eyg
conscientie / als wesende veroordeelt
sijn selfs eyghen oordeel / sonder te ver
ben oft ghenade oft uyt-stel / iae si
niet eenen ooghenblick om te moghen
scheppen sijnen aessem. Want in sijn
de / aen sijne taeffel / op de straete / in
huys / in sijne droomen siet hy die afg
selijcke ende die schzickelijcke beelden / e
spoockerijen die sijne boosheydt hem vo
trent. Hy leeft in der waerheydt he
ben van eenen Cain / suchtende ende bel
de op der aerden / ende beklagghende s
ellende. Altijdt draeght hy by hem
bier dat hem inwendich ende in droe
stijlce is door-blaeckende. Alle dit selve m
oock worden verstaen van de ghene die de
ontrecken het goetd van hunnen eben-m
sten / ende die hun gheneeren met bedr
gherij

gherije / leughen-taele : Inghelijcks de
 bronckaerts / ende alle andere die een hoog
 leven zijn leydende . Want het bonnisse dat
 de conscientie selver is ghebende / is soo stran-
 ghe / dat met gheene ghisten en kan worden
 omghefelt.

De wereldelijcke Rechters worden som-
 tijds dooz gheldt wel omghefelt ende ver-
 willight / ende somtijts eene breefe doet hun
 sien dooz de vingheren / ten lesten soo zyn-
 der noch veel andere saecken die hun gherechtich
 bonnisse krom maecten : Maer den rechter-
 stoel van onse conscientie en sal vooz niemant
 wijcken / het recht is recht / weer ghy dreught /
 weer ghy bidt / weer ghy smeect / ende al
 doet dat ghy kondt / soo sal hy teghens de
 sondighe ghedachten strijcken een recht bon-
 nisse / jae soo / hoe dat die ghene die sonde ghe-
 daen hebbende / hem selven veroordeelt / al
 is't dat niemant hem en beschuldicht.

Chryf.
 conc. 4.
 de La-
 zaro.

Als dien recht-sinnighen Rechter de Con-
 scientie / teghens den mensche op-staet / soo
 roept hy met klaerder stemme / ende sy ver-
 toont / sy beschuldicht / ende sy stelt als vooz
 ons ooghen de menighvuldicheydt der son-
 den.

Chryf.
 hom. 17.
 in Gene.

Soo dan / ô Heere / Doorsteect met uver

August.
 medit.
 cap. 34.

230 **GODDELYCKE WENSCHEN**
vreesse mijn vleesch : dat mijn herte verblijde
op dattet vreesse utren naeme. Och oft die
sondaerighe siele aldus vreesde / ghelijcker-
wijs dien heylighen / als hy seude : Ick heb-
be Godt altoos ghevreesst, ghelijck ick sou-
de vreesen eenen over-vloedt van vvaeter,
ende schuymende baeren die my mochten
inne-slicken.

XX.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. *Pfalm. 118.*

Keert mijne ooghen , op dat sy gheen ydelheydt en aenschouwen, Pfalm. 118.

Ens heeft my een almachtigh hande
 Tvvee sterren in het hoof gheplant
 Waerin dat elck houdt sijne ronde
 En die bevvaert tot aller stonde.
 Maer off dees sterren oock vergaen
 Off dat sy blijven stille staen
 En kan ick seker niet ghevveten ;
 Want wonderbaer zijn hun secreten.
 Ick sie sy loopen op den dril ,
 Ick sie sy zijn oock somtijdts stil,
 Sy soecken't by , sy soeckent verre,
 Hoe noem ick dan nu elke sterre ?
 Kom aen , mijn Ooghen , vilt dan zijn
 Dit wanckelbaere sterre-schijn
 'T staet u-lien toe te moeten vvaecken,
 En my te dienen voor tvvee baecken.
 Maer van die baecken die de klip
 By nachte toonen aen het schip,
 Soud' ick voorvvaer meer vwillen houven,
 Sy zijn al beter te betrouven.

VWant soo langh als hun vlamme duert,
En is den schip-man niet beruert,

Noch hy en vvijckt van sijne streken,
Off sy en is hem heel ontvveken.

Maer ghy-lien, loerigh, snoo ghebras

Verloopt soo dapper, en soo ras,

Soo brimstigh, woest en onbedvvonghen,

Als peerden uyt den toom ghevronghen.

Och ooghen, ooghen alle bee

Oprechte klippen van een zee,

Hoe menigh schip hebby doen sincken,

Hoe menich mensch oock doen verdrincké?

Het luste *Dina* te gaen sien

Van *Sichem* d'onbesneden lien,

VWat hevet haer al konnen baeten.

Als sy daer moest haer eere laeten!

Dauid die sagh dat in een badt

Een moeder-naeckte Vrouvve sat

Die van aldaer hem soo gheraecte

Dat hem het hert met allen blaecte.

Als den *Assyriaenschen* heldt

Die schoone *Judith* sagh ghestelt

Met alsoo fraey heur op te stellen

Heeft sy dien heldt haest konnen vellen.

Dat sien van een *Susanne*-beeldt

VWat spel en hevet niet ghespeelt?

En brocht et niet tvvee grijsse boeven

In druck, en anghst, en in bedroeven!

Den rauvyften vvindt die hem op-steeckt

Soo vele schepen niet en breeckt,

Noch

Nochen kan soo sijn buyen tooghen
 Als vvel en doen tvvee menschen ooghen!
 Noch *Scylla*, noch *Charibdis* vreet
 En doen de schippers soo gheen leet,
 Noch nergens soo gheen steyle rotsen,
 Al ist dat sy daer teghen botsen.
 Neen *Iob* die hadde desen vondt
 Dat hy ghinck maecken een verbondt,
 En dat hy dé sijn ooghen vvachten
 Door allegaeder sijn ghedachten.
Democritus heeft vvel ghedaen
 Als hy rijpsinnigh ghinck bestaen
 Sijn ooghe-lichten te verblinden
 Op dat hy sou de vvijsheydt vinden.
 Hoe schoon, hoe edelen bequaem
 Moet van *Lucia* zijn den naem,
 Die om het sien haer afte breken
 Heeft bey haer ooghen nyt-ghestecken.
 O ooghen! rootsen! hert ghesteent!
 Wie sou sulcks hebben oyt ghemeent
 Dat u-lien vreughd' is te vernielen
 Ghemeynelijck de kloeckste sielen!
 Een ieghelijck van u-lien klaeght
 Als die soo quaelijck sorghe draeght;
 VVant meestendeel zydy bevonden
 Te vvesen 't vonck van alle sonden.
 En vvaertoe vvordy doch ghelooft
 Te zijn de vvaeckers van het hoofd!
 Dan dat ghy soudt als trauvv dienaeren
 Den heelen mensche mé bevvaeren.

Maer vvat! het schijnt dat gh'u vervaert

Met hem te klimmen uytter aerdt,

En dat u let den klaeren schemel

Alsg'h'u soudt stieren naer den hemel?

Neen, neen mijn ooghen, dese pleck

Die soud' u vvesen een vertreck

Daer gh'u-lien soudt voor eeuvvich rusten

En spieghelen in alle lusten.

Maer laes! men achtet vuyle slijck

Veel schoonder als het hemel-rijck!

'T is jammer hem soo te verliesen

En 't quaede voor het goedt te kieser!

Wel ooghen vvat sal ick dan doen

Die gheenereden vvilt bevroen?

Och ooghen, ooghen wilt u wachten

Off'k bidde Godt die te versmachten.

Averte oculos meos ne videant vanitatem. *Psal. 118.*

Keert mijne ooghen op dat sy gheen ydelheydt en aenschouwen. Psalm. 118.

Wee die verblinde ooghen die welcke u niet en aenschouwen / ô sonne verlichtende den hemel ende die aerde ! Wee de ghene die zijn schemel-ooghende / ende u niet en kunnen aensien ! Wee die af-keerende ooghen / op dat sy niet en souden aenschouwen de waerachticheydt ! Wee die ooghen die welcke hun niet af en keeren op dat sy-lieden de ydelheydt niet en besichtighen !

Aug. s^o.
liloq.
cap. 4.

Terwijlent wy op deser aerde zijn levende / kunnen wy ooghen hebben om daer mede de ydelheydt niet t'aenschouwen. Want alle schepsel is de ydelheydt onderworpen. Is't niet ter deser oorsaecke dat den Wijzen-man bidt / dat sijn leben niet en zy onder de sonne / alwaer alle saecken zijn ydelheydt.

Aug. in
Psal. 118.

Hu die daer wandelt in den wegh des Heeren / en siet nimmermeer de ydelheden des wereldts / den rechten ende den volmaeckten wegh is Christus / die dan in Christo is / hoe soude hu kunnen loopen naer die

Amb. in
Psal. 118.

ydelheden / naedemael dat Christus in sijn
 vleesch alle de ydelheydt des wereldts ghe-
 cruyst heeft. Laet ons dan van de ydelheden
 keeren ons ghesichte, op dat het herte niet
 en begheere het gherte die ooghe soude ghe-
 sien hebben; ghy aensiet gynchelaers ende
 klucht-speelders. Het is ydelheydt. Ghy siet
 eenighe die met elckander woestelen. Het is
 ydelheydt. Ghy siet peerden die naer den
 rinck loopen. Het is ydelheydt. Christus Ie-
 svs is recht voor ons ooghen / voor de welc-
 ke hy den prijs is ophanghende / die daer te
 winnen staet; tot desen prijs wilt stieren utoe
 ooghen / die selve keerende van alle wereldt-
 sche prachten ende ydele vertooninghen.
 Slaet die dan wel gaede / op dat ghy de selve
 tot iet beters meught ghebruycken. Verheft
 die naer den hemel / ende wilt by nachte aen-
 schouwen dat kostelijcke tierael der sterren /
 die schoone ronde der volle maene / ende by
 daeghe dien klaeren glans der sonnen. Aen-
 siet de zee / besiet de aerde / op dat elck schepsel
 door goddelijcke daedt voort-ghebzacht / met
 een ghenoeghen alle beyde utwe ooghen wille
 versaedem! wat bevallichheydt van verschey-
 den ghedaenten en sult ghy niet vinden in de
 aerdsche ghedierten? Wat schoonheyt en sult
 ghy niet besessen in de menschen? Wat fraey-
 heydt en sult ghy niet ontmoeten in de ghe-
 boghelten? Wilt dit allegaeder aenschouten /
 ende

ende ghy en sult gheen quaedt sien ; wilt dit allegaeder aenschouwen / ende de doodt en sal nimmermeer komen dooz de vensters van uwer ooghen. Is't by aldien dat ghy aenschouwt eenighe Vrouwte tot on-eerelijcke begeerte / de doodt is dooz de vensters inghekomen. Is't by aldien dat ghy ghesten hebt het erf-deel eener weese / oft het huys eener weduwe / ende dat ghy dit hum begeert af-handigh te maecten / 't is seker dat uwe vensters geopent staen vooz die doodt. Is't by aldien dat ghy uwe ooghen hebt gewozpen op de Jutweelen / 't zy goudt / oft silber / van uwen eben-naesten met yber van die te verkyjgen / oft dooz erghe-lijst / oft dooz geweldt / de doodt is u by-gekomen. Wanneer ghy sult sien de schoonheydt van eens anders Vrouwte / sluyt dan dese vensters / op dat de doot lanckst daer niet inne en geraecke / noch plaetse en neme in uwe siele. De bekommernissen van dese werelddt en zijn maer ydelheydt. Den mensche verloopt hem in ydelheydt / die hem selven laet voren staen dat allen werelddscheyt voozspoedit hem is toe-bloeyende / daer hy inder waerheydt gelijk een schaduwte maer is wemelende. Vilt dan uwe ooghen af-keeren, op dat sy de ydelheydt niet en aenschouven. Maer het en is niet genoegh dat ghy u selven af-keert ; want somtijds soude ghy wel willen ende niet kunnen. Indien u

den duyvel te voren stelt eenighe vertoont-
speelen van ydelheyt / indien hy u boozwen-
det eenighe pzikelen van onkuyfcheyt / bidt
Godt / dat hy selve beliebe af te keeren utwe oog-
ghen / ende u te verhoeden booz alle quaedt.

August.
lib. 10.
confess.
cap. 34.

De oogghen verheughen hun in schoone
gedaenten / ende levende coleuren; dat dit aen-
schouwen mijne siele niet en hevanghe / maer
dat Godt die beliebe vast te houden / hy is't
sonder twijffel die alle dingen loffelijck en vol-
komelijck geschaeven heeft / hy is alleene mijn
eenich goet. Ick weder- staede verleydingen
mijner oogghen / op dat mijne voeten niet en
worden belemmert / wesende met die selve
ghestelt in utwen rechten wegh / ende ick aen-
schouwe u met onzichtbaere oogghen / op dat
ghy mijne voeten soudt trecken uyt die stric-
ken de welcke hun waeren boozgeleyt. Som-
tijts is't dat ghy die uyt-trecket (want sy wor-
den oock somtijds vastelijck ghestrickt.)
Wat ontalligher saecken hebben oyt de men-
schen hun selven tot verleydinghe der oogghen
aenghedient / 't zy in konsten / in fraeye werc-
ken / in gaen ende staen / 't zy en kostelijckhe-
den / in beelden / in schilderijen / in bronse / in
plaester / ende andere dierghelijcke / niet aller-
nelijck in seker ghetal / maer dat meer is / in
overbloedicheyt / daer af men hem selven is
dienende / sonder middel- maete oft noot / ver-
keerende ende veranderende het eynde ende de
eyghen

eyghen bediedenisse van alle dinghen: Men-
 merckt dan de heden-daeghsche afgoderije/ de
 menschen loopen uyt hun eyghen selven/ om
 te volghen hun eyghen wercken/ ende midde-
 ler tijdt verlaeten hun eyghen siele / ende den
 ghenen van wie sy zijn gheschaepen; sy soeckē
 te bereenen het ghene sy maecten / om uyt te
 roepen die hun ghemaect heeft. Maer ick / ô
 mijnen Godt / die zijt alle mijne hope / singhe u
 hier eenen lof-sangh / ende offer den selven aen
 mijnen Salich-maecker / om dies-wille dat
 alle schoonicheydt deser wereldt de sielen in-
 ghestort / ende door meesterlijcke handen ghe-
 groeft zijn / voortkomende van die alder-op-
 perste schoonheuyt / die alle de sielen is gaende
 te boben / naer de welcke mijne siele daghen-
 de nacht is versuchtende. Terwijlent ick dan
 nu ben spzeekende dese woorden / soo en laeten
 mijn voeten niet beklickt te worden in dese
 stricken der schoonicheydt; maer ghy ô mijn
 Godt weet die terstandt wederom uyt te trec-
 ken / ghy selve zijt diese uyt-treect / om dies-
 wille dat uwe barmherticheydt is voort mijn
 ooghen; Want ick ben ellendelijck ghevan-
 ghen / ende ghenaedelijck ghy my verlost; ja
 somtijdts soo dat ick't niet en gheboele / om
 dat ick sonder ghevoelen was vallende; som-
 tijdts met pijn / om dat ick langhen tijdt in
 de stricken hadde ghehaepert.

Basil.
hom. 11.
in Hexa-
meron.

Ghy zijt gheschaeppen om Godt te sien / niet om u leven hier te sleppen lanckst der aerden / oft ghelijckerwijs de beesten te broetelen in onkupsche lusten / den reghel van ons leven moet wesen de instellinghe van een leven dat hemels is / ende ten opsiene van dese woeldaet secht den wijzen Salomon: Den vvijfen draeght sijne ooghen in sijn hooft. Wie zijn de ghene die hun ooghen hebben op een ander plaetse? naer de letter te verstaen / niemant niet: maer naer den gheest / desen draeght sijn ooghen in het hooft / als in die plaetse / om van daer te besichtighen die wonders van hier boven; want die sijn oogh-merck niet en treft naer den hemel / maer alleenelijck naer de aerde / treckt sijn ooghen wt het hooft / ende slaet die selve nedertwaerts ter aerden.

Bernar.
scr. 25.
in Cant.

Het is een verkeerde ende eene leelijcke sake / hoe dat een vat van slijk / ende een lichaem van aerde de ooghen kan om hooghe hessen / om volkomelijck t'aenschouten den hemel / ende die selve vermaken in het sien van die schoone hemelsche lichten / ende dat daerentusschen de siele die van den hemel heeft haeren oorspronck / haer ghesichte is wendende vast naer de aerde / ende die selve die behoorde de trotsen in't goudt ende in't schaer-laecken / ghelijckerwijs een sogh blijft ligghen in den dreck / ende in de buylicheydt. O siele wilt u dan schaemen / dat ghy utwe hemelsche gelijckenisse

kenisse verwisselt hebt in de ghelijckenisse van een onnutte beeste; wilt / segghe ick / u schamen / dat ghy / die van de hemelen draeght uwe af-komste / soo schandelijck moet vzoeten in slyck ende in wyllicheydt.

Hu die't al heeft gheschaepen is beter dan alle sijn gheschepsel / schoonder dan alle schoonicheydt / stercker dan alle sterckheydt / ende sijne groot-daedicheyt verheft haer boven al. Wat dat ghy begheert sult ghy van hem ontfanghen / ende in hem besitten. Leert beminnen den Schepper in sijn schepsel / den Werckman in sijn werck / noch en staet niet verstelst om dat hu dat gheschaepen heeft om oock te breken / ende dat ghy hem verliest van wien ghy zijt gheschaepen: Soo dan / Saelich is den man, vviens hope is den naeme des Heeren, ende niet en heeft ghesien naer de ydelheden ende leughenachtighe verwaentheden. Misschien sal hu ons segghen / die dooz dese woorden gheraecht zijnde / hem sal willen verbeteren / ende alreede den enghen padt heeft begonnen in te slaen / indien ick anders hier niet gewaer en worde / soo en sal ick niet machtich zijn te blijven wandelen. O broeders wat sullen wy dan maken ? sullen wy u wederom senden sonder iet vrents te sien ? Ende wat sullen wy den Christen mensche te sien gheben ? O Heere mijnen Godt ghy hebt selver ghemaect een groot ghetal van uve

Aug. in
Psal 39.

Wonders! den mensche beemerckt de wonders
 van menschen / en alsnu beemerckt hy de uwe.
 Den Heere heeft veelderhande wonders
 uytghestelt, dat den mensche dan de selve
 besichtighe. Ghy acht ende ghy prijst eenen
 koetsier / bestierende sijne vier peerden / ter-
 wijlen sy bzymstelijck zijn springhende / son-
 der nochtans in het minste hem selven te
 hinderen / oft van boven neer te worpen. Maer
 seght my eens en heeft Godt niet meer won-
 ders hier uytgherecht? Ha dat den mensche
 bestiere sijne wulpsheyd / sijne traegheyd /
 sijne ongherechtigheyd / sijne verwaentheyt;
 dat hy dit al bestiere / ende hem selven onder-
 worpe / ende als met eenen toom vast toe-
 hzeydele. Siet daer eenen koozden danffer/
 (die / terwijlent hy is hanghende aen sijne
 koozde) wien gheest oock is verhanghende /
 ende daer en tusschen besiet eens dien grooter
 meester van hemel ende van aerde / die u oock
 te siene gheeft de vertooninghen van meerder
 konste: den koozden-danffer die ghy daer ge-
 sien hebt / heeft sijn leven langh met grooten
 arbeyd hem gheoeffent ontrent die koozde:
 ende den anderen en heeft hy niet doen wan-
 delen op het waeter die't selve noyt gheleert
 en hadden? Wendt u ghesichte van die ghe-
 nuchte die u dien koozden-danffer is gheben-
 de / ende slaet dat eens op Petrum / dien ghy
 niet en sult sien danffen op een koozde / maer
 wel

Wel sien treden op de baeren van eener zee. Wandelt dan oock op dit waeter / niet op het selve daer S. Peeter heeft op ghetwandelt / ('t welck iet was bediedende) maer op ander waeter; want dese wereldt is een zee/wandelt hier ende wilt die betreden. Ghy wilt wesen den aenschoutwer / zijt ghy selve het aenschoutu-spel. Dese zijn de wonders van Godt almachtich / dese zijn sijn ghedachten/ by de welcke hier niet en is te verghelijcken/dit zijn de wonders / bequaem om alle andere te verlegghen / ende soo beter ende meerder te soecken / ende die hebbende ghevonden / daer in te scheppen een volkomen ende waerachtelijck ghenoeghen.

Doorts men moet sijn ooghen gaede slaen; want het is ergher met die te vallen / als met de voeten; Indien u ooghe u schandael aendoet, snijdt die uyt, ende vvorpt se van u. Te lodder-ooghen/ende hier en daer die soetelijck te werpen / en is niet anders dan met de selve te boeleeren. Want de eerste domme lusten daer uyt spzringhende / maecten ghelijck een booz-spel / om alsoo den slagh aen te gaen / de ooghen bederven hun al eer dat eeuich ander lic des lichaems wordt bedorven.

Seer wel heeft Dabid die selver gheproeft hadde de perijckelen van sijns selfs ghesichte / desen

Clem.
lib. 3. in
Pxdag.
cap. 11.

Amb. de
fugâ s.
culi. c. 1.

desen gheacht vooz gheluckich / wtens be-
troutwen nieuwers el en is dan in den naeme
Godts / want desen en siet niet naer de ydel-
heden, ende leughenachtighe vervvaenthe-
den, van welke hy wederom ghekomen
zijnde / tot sy-selven seght: Keert mijne oo-
gen op dat sy niet en aenschouven de ydel-
heydt. De peerden te sien loopen oft den
rinck slaen is ydelheydt. Want het en
helpt ons niet / noch het en kan ons niet hel-
pen ter salicheydt / tooneelen / gupchel-spielen /
dansen / mommerijen / ende dusdaene ver-
tooninghen zijn ydelheydt. Den Wijsen-
man seght: Alle dat in dese vvereldt is, is
naeckte ydelheydt.

D. Bern.
de mo-
do bene
viuendi.

Och hoe menich mensche weet ick bedro-
ghen dooz het ghesichte / ende gheballen dooz
het selve in de stricken des duubels ! Dina Ia-
cobs dochter was uyt ghegaen om te besich-
tighen de Vrouwen van het landt / sy toerdt
bemint ende ontschaect van Sichem, die
schandelijck heeft benomen haeren maegh-
dom / ende alsoo die arme dochter / om dat sy
in het bleesch ghesien heeft dat sy niet en be-
hoorde te sien / heeft haere eere ende haeren
maeghdom verlozen. Dauid oock eens staen-
de in de galderije van sijn hof sagh eene
Wrouwe / ende om haere liefde is gheballen in
over-spelende doot-slagh / ende aldus bedroeg
dooz

door sijn selfs gesichte/ is bevonden een schuldenaer teghens de wetten van den Heere. Samson den kloecksten heldt van sijnen tijde is ghekomen in het landt der Philistijnen/ ende heeft aldaer ghesien eene Vrouwte/ die hu beminrende/ is gaen slaepen in haren schoot. Och oft hu hadde gheweest soo boozsichtich in hem te wachten van dese Vrouwte / als hu sterck hadde gheweest om te vernielen eenen leeuw.

Paulin.
ep. 4. ad
Seuer.

Sy heeft hem sijn hair af-gheschozen/ende hem ghelebert in de handen van sijne vijanden / die hem terstondt hebben uytghesteken sijne ooghen. Daerom vermane ick u dat ghy met uwe ooghen soudt vwillen maken een verbondt, uyt breefe/ dat ghy niet onberhoedts en siet het ghene ghy niet en behoordet te sien.

Bernar.
de me-
dio be-
ne vi-
uendi
serm. 23.

Men behoorde hem aldermeest te verhoeden door het ghesichte der vrouwen; want sul kunnen ons doen sondighen/ niet alleene met die te genaecten/ maer met die t'aenschoutwē. Daerom die den rechten wzgh soecken in te gaen/ ende hier te leyden een goedt leven / en kunnen die niet ghenoech gheblieden. Dat dan uwe ooghen recht voor hun sien. Want al is't by aldien dat kan gheschieden dat hu die eene Vrouwte aensiet / hem kloeckelijck draeghe/ daerentusschen nochtans moet hem

Clem.
l 3. pz-
dag. c. 11.

wachten dat hy niet en valle; want het kan
geschieden dat hy die de selve aensiet / kan ge-
ballen / maer het en kan niet gheschieden dat
hy die niet ghesien en heeft / sal iet begheeren
van dat hy niet en is kennende.

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar! *Psalms. 118.*

*Dat mijn herte onbevleekt ghedije in
uwve rechtveerdichmaeckinghen, op
dat ick niet en vvorde verstroyt!
Psalms. 118.*

MAer *Bruydegom* mocht ick u vraeghen,
Moff het u oock vvel sou behaeghen
Dat ghy aenschoudet mijn aenschijn?
VVant vvist ick iae: soo soud' ick loopen
Om alle dinghen op te koopen
Die my daertoe van noode zijn.

Ick soud' met muscus my begeuren,
En gaen op-soecken de coleuren,
En alle waeters hier en daer
Bequaem om vleckent te verdrijven,
En poeyer oock om mé te vrijven
Mijn tandekens d'een vooren naer.

Ick sou my weten te blancketten
En vvel soo lustigh op te setten,
Ick soud' haest krijghen het verstandt
Om heel mijn aensicht schoon te maecken:
VVant lichtelijck soud' ick gheraecken
Aen't salfken dat *Poppaa* vandt.

Noch icken sou niet langhe toeven
 Van dat de meyskens al behoeyen
 Mijn cabinetjen te voor-sien :
 En offick schoon dan noch iet vonde,
 Dat by ghevalle my mis-stonde
 En sou mijn ooghen niet ontvlien.

Neen alle fauten souden blijcken
 Met in den spieghel eens te kijcken
 VVaert datter iet aen my ghebraeck.
 Neen, ick en soude niet ghe dooghen
 Dat hem het minste sou vertooghen
 Tot iemandts vvalgh oft onvermaeck.

Soud' ick een rimpel maer beseffen,
 Off ie vers iet dat vvaer oneffen,
 Ick soud' met allen zijn belaeen.
 Ick liepe my voor u verstecken,
 Om dat ick weet dat gheen ghebreken
 O *Bruydegom* u aen an staen.

Iae selver oock het sou my schroomen
 Om met een vvertjen maer te komen,
 Versekert zijnde u aenschijn
 Hem opeen kort van my sou deysen :
 VVant liefste lief vvat soud' ick peysen
 Dan dat ick u een schuyv' sou zijn!

Dus al het ghen' u mocht vernoeyen
 Soud' ick bepooghen uyt te roeyen
 Het zy met arbeydt ofte pijn.
 Soo niet, de konst en sou niet faelen
 Dit allegaeder te betaelen
 Ten alderminsten met een schijn.

Ick sou mijn hairken doen op-vlechten,
 En schoone peerels daer in hechten
 Daer toe soud' ick mijn ooren bey
 En mijnen hals rondom verciere
 Met diamanten, en Saphyren
 Mijn herteken, tot u gherey.

Maer soo my dunckt gh'en zijt niet t'houven
 Met het vercierssel der Iongh-vrouven
 VVaer door den minnaer vwort ghevvinckt;
 VVant vveert van hun dees kraemerijen,
 VVat blijfter aen om voorts te vrijen,
 Meer dan een lichaem dat daer stinckt.

De domme Ionckheyt vwordt bedrogen,
 En listelijck in't net ghetooohen
 Van al dat sy voor ooghen siet,
 Doorgrondet vvel, en gaet tot binnen
 VVat salder zijn om te beminnen
 Dan ydelheydt, en eenen niet?

Al *Vilgesfortis* schoonigheden
 Vol duysent duyst bevalligheden
 Van langher eeuwve zijn vermaert:
 Nochtans sy badt dat haere vvanghen
 Met locken ruyt sou'n zijn omvanghen,
 En haere kinn' met eenen baert.

Lucia sach dat haer ghesichte
 Soo menich minnaer hier ontstichte,
 En dat het selve vvas soo lack.
 Om dan aldus niet meer te branden,
 Sy sett' te vverck haer eyghen handen,
 VVaermé sy seffens dat uyt-stack.

150. GODDELYCKE WENSCHEN

Euphemia die t'allen stonden
Een staelen herte kost doorvonden,
Met alle bey haer lipkens root;
Heeft met een mes die afghesneden,
Om soo niet meer te zijn bestreden,
En haer te lossen uyt den noot.

Angadrisina wiert ghepresen
Om haere schoonheydt uytghelesen:
VVant diesghelijcks men niet en vandt,
Sy badt dat Godt heur soud' mis-maecten
Om met die reden te gheraecten
Van daer sijn mé was in verbandt.

Neen mijn Hert-soet ten zijn geen oogen
Die u tot liefde kunnen booghen,
Noch gheenderhande fraey ghestel:
Maer daer ghy vvilt u liefd' op setten
Moet zijn een herte vry van smetten
En dat in als volght u bevel,

Och off het mijn' oock van ghelijcken
Voor u soo suyver konde blijcken
'Ken waer, ô liefste, niet beschaemt!
Ick soud' u hopen te verwerven,
En in u liefde dan te sterven,
Soo soetelijck met die versaemt!

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar! *Pfalm. 118.*

Dat mijn herte onbevleekt ghedije in uwe rechtveerdichmaeckinghen, op dat ick niet en vvorde verstroyt!
Pfalm. 118.

Alle den yber / ende de zorghe der Heylighen / die verfoeyden het cieraet / ende de uytwendighe overbloedicheydt van den uytwendigen mensche (die waerachtelijck wort bedorven) was altijd met alle blyticheyden besich te houden met te verciere den inwendighen mensche / die naer het beelt Gods gheschaepen is / ende die van dagh tot dagh wordt vernieuwt ende schoonder gemaect.

Bern.
ser. 25.
in Cant.

Dese is booz-seker de schoonicheydt / de welcke niet en ontzyeect / ende is alleene tweerdich te hoorzen dese woorden Godts; Ghy zijt gheheel schoone mijn lieve ghebuerne, ende in u en is niet dat kan vvesen begrepen.

Ambr.
lib. de
virg.

Want de alderschoonste ende de volmaeckste schoonigheuyt is de schoonheuyt van de siele / ende ten is gheen reden dat die gheschaepen

Clem.
lib. 3.
pedag.
cap. 2.

pen zijnde naer het beeldt ende ghelijckenisse Godts (als verachtende het oprecht eerste booz- bezwoep) soude daer toe brengen eenich uytwendich verciersel / stellende de broose ende onnutte konste der menschen booz de konste van Godt almachtich.

Ibid. Soo en is't dan niet behoorelijck dat de uytwendighe ghedaente van den mensche moet worden verciert / maer wel de siele ende het inwendich moet blincken in het kleedt van eerbaerhepdt ende deughdt.

Ibid. De slechte Jonckvrouwen die soo veel noodts ende moeyte doen om haer-lieden op te toopen / en weten niet hoe sy verliesen hun inghebozen schoonighepdt / terwylent sy eene afgheleende meynen te veroveren. Den Comediant Antiphanes houdt met dus daene sijnen vel in sijne Malthæa. Siet, seght hy / sy komt, sy gaet voorby, neen, soo niet, maer sy komt naerder, sy komt, sy is daer, sy strijckt haer, sy streelt haer, sy besight poeyerkens, Spaensche zeepe om haer te suyveren, sy kempt haer, sy vlecht haer, sy friseert haer, sy vvascht haer, sy spieghelt haer, sy tooyt haer, ende sy salft haer, sy vrijft haere tanden, sy bestrijckt haere lippen, sy is bebaelsemt als een doot
li-

lichaem, ghelijck sy in der vvaerheydt is, ende tervvijlent men haer paleert, optooyt ende beschildert, indien dan daer het minste ghebreeckt, het gaeter al verloren, jae het is ghenoech om haer te doen besvviicken. Dese poppen en zijn niet eens maer vvel dry-mael vveerdich dat sy vvorden uytgheroeyt, die daer besighen den dreck der Cocodrilen, ende die hun bestrijcken met het schuym van Eechdissen, ende die hunne vvind-brauvven bestrijcken met svvartsel ende met ceruse.

Eenen anderen Comedi-schrijber / ghe-
noemt Alexis is dese oock berispende op
sulcke maniere: Hoozt sijne woorden / Daer
is ievers eene die te kleyn ende te kort sal
vvesen, men naeyt in haere schoenen stel-
lagien van vloot-hout, daer is eene die te
groot ende lanck sal schijnen, men sal die
doen treden op enckele ende dunne
schoentjens, ende soo sy het hooft laet
hanghen op de schouders, het schijnt dat
de ongheschickte lenghde sal vvorden vvar-
inghetrocken. Heefter eene de heupen te
seer inghevallen, men sal met een gorreel
die onder-setten. Heefter eene eenen sach-
ten ende op-stijgenden schoot, gelijkervvijs
dat doen die Comediantsche Voester-vvijs,
men sal daer noch iet by voeghende, den sel-
ven

ven meer pooghen te doen rijfen, indien hy effen ende plat is, men doet die met eenen spriet oft vvalvisch graete voorder uyt komen. Indien de vwind-brauvven te blondt wesen, met svvartsel vvorden sy beschildert ende af-gheset. Iffer eene die svvart is, sy middelt dat met haer te blancketten, isser eene die te bleeck is, dat vvordt verbeteret met vermilioen, heeft eenighe ievers een deel van haer lichaem boven maeten vvit, sy sal't ontblooten ende aen alle man vertoonen, heeft sy schoone tanden, het is van noode dat sy gheduerich lacche, om die te laeten sien, ende al is't schoon dat sy van natuere niet en is blij-gheestich, nochtans den heelē dagh en sal sy niet doen dan lacchen, hebbende gemeynelijck altoos een tuylken van myrtus tusschen haere lippen, op dat sy worde bedvvonghen, vveer sy vvilt ofte niet, die selve te laeten aenschouven.

Clem. 1. **Neen / dat de schaemte ende de sebaerhejdt**
 3. pedag. **hinne woon-plaetse houden op het maeghde-**
 c. 116 **lijck wesen / en dat daer dooz ten vollen mach**
blijcken / hoe dat sy waerachtighe maeghden
zijn / maer dat alle dat ghebrag ende de vuy-
lichhejdt van perfumeerders / van goudt-sme-
den / verretveraers / ende van aldusdaene
winckelen moghen zijn uytghebannen.

Want naerdien het vleesch maer en is een
 slaebe (gelijckertwijjs den Apostel Paulus sel-
 ber is ghetuyghende) wie sal die slaebe dan
 willen op-toopen / ende haer dienen als ee-
 nen koppelaer? Den h. Gheest verskert ons
 door den mondt van den Propheet Isaias / dat
 den Heere selver by de menschen voor seelijck
 ende mismaeckt wierdt gherekent. VVy heb-
 ben hem ghesien sonder te kunnen bemerc-
 ken eenighen treck, oft de minste ghelijcke-
 nisse van schoonicheydt. Wie isser schoonder
 als den Heere? die niet en verstoont de ver-
 ganckelijcke schoonheyt des vleeschs (die
 maer en wordt begrepen door het uytwer-
 dich ghesichte) maer wel een oprechte ende
 waere schoonigheyt van siele ende van li-
 chaem / welck zijn de volmaecktheyt der sie-
 le / ende de onsterffelijckheyt des lichaems
 te saemen.

Clem. 1.
 3. pēdag.
 cap. 1.

Terwijlent ghy waert in de wereldt / ghy
 bemindet de wereldt / al utwe sorghe was met
 purpur-root u wanghen te bestrijcken / ende
 met blancketsel u aenschijn te beschildereren ; u
 hoeft te vercierren / ende met afgheleent hair u
 te bereyden eenen hooghen tros om die te
 doen struyvelen. Ick swijghe van utwe ko-
 stelijcke ooz-bagghen / van die schoone orien-
 taele peerels / voor u ghebischt uut de roode
 zee / ick swijghe van die aenghenaeme groe-
 nichheyt

Hier. ad
 Demet.
 de virg.
 seruād.
 cap. 5.

nicheydt der Esmerauden / van die blammen-
kens die komen uyt de Carbonckels / van
die waterkens drijvende tusschen de Hyacin-
then / naer al welcke de hoffsche Jouffrouwen
hun sinnckens al te seer ende te sozghbulde-
lijck zijn drijvende.

Hier.4. VVascht u herte, ende reynight dat van
alle boosheydt.

Gilb.
ferm. 29
in Cant. Want wat siele soudt ghy my konnen ghe-
ben / de welcke ghy my vastelijck soudt seg-
ghen gheheel supber te wesen!

Iob. 25. Daer en is niemant oft hy en draeght ee-
nighe vleckke.

Hier.2. Al oft ghy u vvascht met bergh-sout, en-
de voor u vermenichvuldight het kruydt van
Borith, soo blijft ghy noch besmet in uve
boosheydt.

August.
medit.
cap. 40. O Heere verleent my een herte om u te
breefen / eenen gheest om u lief te hebben / oo-
ren die u aen-hooren / ende ooghen die u mo-
ghen aenschouwen!

Amb. in
Psal. 118.
O 60. 11. Want het herte van den mensch wordt be-
smet ghelijck als met eenen vuyls-hoop van
onbehoorzelycker ghedachten / en wilt dooz
al

al-sulcke u dan niet verbuypen. Ghy wasche
uwe handen / als oft ghy door dien mid-
del kost doen verdyjben de vleckten van uwe
sonden / ende daer en tusschen ghy en zijt
niet machtich af te wasschen uwe siele / zyn-
de verbuylt met soo veel vuyle ghedachten.
Ghy hebt gheleert hoe dat u herte moet
worden ghesuybert / leert oock hoe ende in
wat manieren dat ghy dat behoordet te
suyberen . Eene trettighe rechtbeerdich-
maeckinghe maect die fonteyne suyer /
dat is te segghen / door de belijdinghe der
sonden. Suybert dan u waeter / dat wa-
ter / segghe ick / daer van dat staet ghe-
schreven : Een vvaeter dat diep is, is den
raedt in het herte van den man . Om te
onderkennen de rechtbeerdichmakinghen /
ghy hebt ghehoort als men gheseydt heeft :
Spreekt uvve boosheden op dat ghy
meught vworden gherechtveerdicht. Soo
dan den ghenen die uytghesproken heeft sijne
boosheden / is gherechtveerdicht / ende den
gherechtveerdighden en wordt niet be-
schaemt ghemaect / om dies-wille dat hy
de schaemte ende de verstropinghe sijner
sonden door eene rijpe ende volkomene be-
lijdinghe heeft kunnen verrasschen.

Ghy

Hugo
de S. Vi-
stor. in
arrha
Animz.

Ghy en weet dan niet / mijne siele / hoe lee-
lijck / hoe mismaeckt / hoe besootelt / hoe schric-
kelijck / hoe ghescheurt / hoe ghehacket / hoe
overbloedich van alle verschroomenisse ghy
te bozen ghetweest zijt! dat uwe eerste sorghe
dan zy u fraey ende net op te schicken / u aen-
sicht te doen blincken / u wel te kleeden / uwe
blecken uyt te roepen / uwe netticheyt te be-
waeren / uwe zeden te verbeteren / goeden re-
ghel te onderhouden / op dat ghy dooz dese
goede veranderinghe u menicht weerdich
maken te wesen de bruyde van sulck eenen
weerden Bruydegom. Hebt ghy noyt ghe-
hoort het ghene den Koningh Assuerus dede.
Daer geschiede een ghebodt van 's Koninghs
vveghen, hoe dat men onder alle de doch-
ters van sijn rijke soude doen eene verkie-
singhe van alle die schoonste maeghden, om
ghebracht te vworden naer die stadt van Su-
sa, ende aldaer ghelevert te vworden in het
Vrouwen-huys, ende t'aenveerden koste-
lijcke kleederen, ende alle andere saecken
tot vervoorderinghe van hunne schoonheyt
noodich dienende. Ende dat sy-lieden al-
foo verciert zijnde, hen souden ghereedt
houden om de begheerte des Koninghs te
volbrenghen. Ten anderen, dat sy ghedue-
rende den tijdt van sesse maenden souden
bestreken vworden met olie van myrthus,
ende de naervolghende ses maenden ghe-
bruyc-

bruycken verscheyden vvaeteren, poeyers, ende specerijen, tot schoonheydt dienende, ende alsoo toegherust, souden geleydt worden van het vrouwen-huys naer des Konings slaep-kamer, op dat de ghene die alderbest sijnen ooghen soude behaeghen, mocht besitten den Koninghlijcken throon, ende in de plaetse van *Vasthi* soude vvorden verheven. Laet ons dan een weynich bemerkten / oft gheheel dit booz-bewijs niet geboegghelijck en kan te passe komen op het ghene wy nu hier handelen? Eenen Koningh / wesende den sone van een groot-machtich Koningh / is ghekomen op dese wereldt om te verfaemen met eene schoone ende uytghelesen huys-vrouwte / immers eene huys-vrouwte alsulcken Koningh tweerdich. De dienaers van desen Koningh / te weten / die Apostelen / zijn tot alle kanten uytghesonden / om de sielen te vergaederen / ende die te gheleyden naer den schoot der H. Kercke / die het huys en woon-plaetse is der Koninghlijcker Jonckvrouwen / dat is / der hemel-trachtender sielen. In het selve huys is't dat sy ontfanghen die Goddelijcke Sacramenten / haer dienende booz kostelijcke Juwelen / ende booz middelen die bequaem zijn om haere sielen daer mede te verciereren. Menmerckt dan die plaetse daer ghy ghestelt zijt / ende ghy sult weten wat u te doen staet; want uwen Brudegom heeft u

gestelt in eene kaemer daer de Broutwen to-
 den ghepaleert / ende fraey toe-gherust /
 heeft verleent verscheyden poeyers / ende v-
 scheyden waeters / parfuymen ende blanck
 fels / om u te konnen schoon ende klaer u-
 ken / hy heeft insghelijcks beboelen / dat g-
 oock mildelijck soudt ghenieten sijne k-
 ninghlijcke Taessel / hy heeft mildelijck vo-
 u doen uyt-reycken alle het gheine ghy sou-
 konnen wenschen tot utwe saelicheydt / ende
 het ghene ghy soudt begeeren tot onderhou-
 jae tot vermeerderinghe van utwe schooni-
 heydt. **E**erst dan in den inganck is hi
 ghestelt de fonteyne des doopsels / ende
 wasch-plaetse der herghebozentheydt /
 welcke dat worden uytghebronghen alle
 sinetten der voorszeden sonden. Daer naer s-
 volghet het Chaisma, oft heylighe Olie / met
 welcke ghy in den gheest bestreken word
 daer naer zijnde soo bebaesemt / ende met d-
 olie van blijdschap dus overgoten / komt g-
 ter Taessel / ende ontfanght aldaer het voet
 van het vleesch ende bloedt ons Saligh-
 makers I E S V Christi, met het welcke ghy i-
 wendich ghespijst ende versaedt wesende / v-
 gheldet de voorsz-gheleden Dasten-daeghen /
 de die maegherheydt daer van behoude
 Daer naer ghy kleedt u met het kleedtsel van
 goede wercken / ende ghy paleert u met
 bloemkens van aelmoessen / van soberheyt

van ghebeden / van nacht waecken / ende andere wercken der godtbruchticheydt / die u te saemen dienen vooz eene bysondere vercieringhe. Ten lesten soo volghen van alle deughden de wel-riekende specerijen / die sulcken geur gheben dat den selven verdzijft den stanck van alle oude ende verlegghen vuylicheydt. Men u wordt oock ghegeven den spiegel der heyligher Schrifture, op dat ghy daer in soudt spieghelen uvve ghedaente. En laet dan gheenderhande vuyt u besmetten: maer dat het al net ende schoon zy naer behooren.

Maer wat al ghebzeken bewinde ick in my noch te wesen / die my doen schaemen te komen in sijn ghesichte / ende het welcke ick nu meer duchte te mis-haegghen / dan ick betrouwe dat te behaegghen dooz het dat in my noch soude kunnen wesen prijs-waerdich. Och oft ick een weynich my vooz hem konde verberghen / op dat ick binnen dien my mocht op-strijcken / ende soecken alle mijne smetten te verdzijven / ende dan alsoo weer schoon ende sonder smetten vooz sijn aenschijn my te vertoonen? want hoe soude ick hem met dese mismaecktheydt kunnen behaegghen / daer ick aen mijn eyghen selven ben misghaegghende? Ooudt vuyt! ô verouderde mismaecktheydt! ô vuyt blecken / waer toe zijt ghy

lieden soo langhen tijdt bemascherende mijn
aenschijn ? Verdwijnt / gaet wech / verliest
u / noch en wilt my alsoo niet meer besoete-
len / noch oock verbolghen de ooghen van
mijn alderlicfste.

Veni

XXII.

Veni dilectemi, egrediamur in agrū,
commoremur in villis. *Cant. 7.*

*Komt mijnen beminden, laet ons uyt-
gaen in het veldt, laet ons vwoonen in
de landt-huysen. Cant. 7.*

Alderliefste 't is te langh
Hier te vwoonen in bedvvangh;
Ké gaen vvy met dit saysoen
Ous verquicken in het groen?

Off de Steden schoon altijd
Staen bemuert, en vvel bevrijdt,
Off hun hoven sluyten vast,
Op den acker beter vvast,
Want hy ons de vruchten gheeft
Daer den Borgher mede leeft.

D'Heeren-huysen in de stadt
Staen gheghevelt alsoo prat,
En haer torrens fraey ghevrocht
Staen verheven in de locht:
Maer een hutjen van het landt
Staend' in sijnen kleemen wandt,
En met rieten vvel beleydt
Duyfent mael my meer ghereydt;

Want de ruste, peys en vré
Houden daer in hunne sté.

Maer ter-vvijlent dat vvy gaen
Hoort ô lief dit kluchtjen aen
'T sal ons, vveet ick, lacchen doen,
En den vvegh te beter spoen.

Eenich tijdt de boere-muys
Riep de steedtsche t'haeren huys,
Aen wie dat sy t'eten gaf
Kooren taruvv' ende kaf:
Maer alsoo sy dit aensach
Gaf van stonden eenen lacch,
Segghende, vvá lieven vriendt
Uvven kost my niet en dient;
Om soo sober zijn t'ontfaen
Moest ick daerom buyten gaen?

Daer naer isset oock ghebeurt,
Dat de veldt-muys vviert bekeurt
Om te sien off haeren gast
Binnen mueren beter brast,
Naer den vvelcken sy dan ghingh,
Die haer oock beleeft ontfingh:
Maer aen t'eten nu gheraect,
'T spende-deurken heeft ghekraect;
'T welck hun beyden soo versloegh
Dat hun van de taeffel joegh,
En aen-reesden elck een hol
Met de pensse maer half vol.

Soo'teen muysken nu bequam
 Op een kort de vlucht aen-nam,
 Enghevlucht een verre streeck,
 Seyde, soo dat omme-keeck:
 Holá steetjen ick verlaet
 Uvven dranck, en uvven aet,
 'K vinde my doch bath te pas
 In mijns meesters koren-tas.

Aldus oock, ô liefste boel,
 Laet ons vlieden het ghewoel,
 En 't gheruchte van de straet
 Daer de deught niet om en gaet:
 'K sal u leyden voorghevvis
 Daer't u veel ghesonder is.

Siet ghy niet de rijkste lien
 Dicks hun hoeven gaen besien!
 Al off hun de stadt behaeght
 'T groene die noch buyten daeght.
 Iae sy haecken naer het veldt
 Die als Hoofden zijn ghestelt,
 Het zijn van hoe groote stéen,
 Als zy moghen dat betréen.
 Daeris't dat het hemels licht
 Meer verlievet het ghesicht
 Dan een huys hoogh opghemerft,
 'T vvelck ons ooghe maer bekletft.
 Schoonder is daer een prieel
 Dan een vvelghebouvt Casteel,

Off ghewelfde gaeldery
Al is sy schoon reghen-vry.

*Alderlieffte 't is te langh
Hier te vvoonen in bedvvangh;
Ké gaen vvy met dit saysoen
Ons verquicket in het groen?*

'K heb een goetjen hier ontrent,
Schoonder gheen en is bekend,
'T wordt om vvaetert soo ick meyn
Met den loop van een fonteyn.
'T staet omcinghelt met sijn hout
En met bembden menigh-fout
Die voor d'ooghe t'allen ty
Schijnen een tapitsery.

Há mijn hertjen 't kost gheschien
Dat ick u daer mocht aensien,
'T vvaer al beter dat u docht
Dan die vuyl verstopte locht.
Onder eene lommer-schouvv
Als een duyfken vvel ghetrouvv
Dagh en nacht ick by u saet
Om t'aenhooren uven praet;
En wy souden daer gherust
Overbrenghen alle lust.
Niemandt en soud' achte slaen
Op het ghene vvy begaen,

En vvy leefden daer alleen
 Sonder oyt te vwillen schein.
 Ghy soudt segghen v secret
 En ick mijne dat ick vveet
 Hoe ick u hebb' liefen weert
 VVant ick vveet dat ghy't begeert.
 Och off desen dagh eens quaem
 Hy waer my wel aenghenaem.
 'T waere my den liefsten dagh
 Dien ick in mijn leven sagh!

*Alder liefste 't is te langh
 Hier te vvoonens in bedvvangh;
 Ké gaen vvy met dit saysoen
 Ons verquicken in het groen?*

R 5

Veni

Veni dilectemi, egrediamur in agrū,
commoremur in villis. *Cant. 7.*

*Komt mijnen beminden, laet ons uytgaen
in het veldt, laet ons vwoonen in de
landt-huysen. Cant. 7.*

Hier. 2.

Wie sal my gheven in de vvoestijne ee-
ne herberghe der wegh-ganghers?

D. Tho.
Aquin.
hoc loc.

Want lieber hadde ick te wwoonen in eene
woestijne / al waer niemandt / oft selden ie-
mandt / is passerende.

Bern de
inter.
domo
cap. 66.

Och! oft gheenen mensche in't openbaer
met my en berkeerde / op dat ick soo gemeyn-
saemer in het stille met Godt soude moghen
spreken! want hy soeckt de stilte / ende hy be-
mint de eenicheydt. Ick sal dan schoutwen
de menschelijcke t'saemen-spraecken / op dat
in mijns herten stille eenicheydt Godt mach
komen nemen sijne woon-plaetse. Ick sal
my ghetwoon maecken alleen het inwendich
te bedencken / het inwendigh te beminnen /
ende daerin te volherden / om soo gheringher
te kunnen hoorzen het ghene den Heere mij-
nen Godt in my sal spreken. Siet ick ben
hier / goedertieren Heere / siet ick ben met
u / om dat ick inwendich ben by mijn
epghen selven. Terwijlent ick my be-
kom-

kommerde met het uytwendich / soo en hebbe ick intwendich uwe stemme niet konnen aenhoozen. Maer nu ghekomen tot my selven / ben ick tot u ghekomen / op dat ick u mach hoozen ende aen-spreken.

Siet al vliedende hebbe ick my verstecken, ende ick ben ghebleven in de eenigheydt. Psal. 54.

Al vliedende gaet hy hem verre verstecken Greg. li.
 tupt het ghevoel der tijdtelijcker begheerten / 4. mo-
 die hem selven op-stiert tot de betrachtighen ral. c. 35.
 van Godt den Heere. in Iob.

De stadt is eene ghebanghenisse; de wil- Hieron.
 dernisse een hemels paradys ep. ad
Rusticū.

Ohelucksaelighe wildernisse! ô soete ende aenghenaeme heremitagie / der sonden Bernar.
 doodt / ende aller deughden leven! In u staen homil.
 verstelt de Wet ende de Propheten / ende alle Simile
 de ghene die tot oprechte volmaecktheydt zijn est reg-
 ghekomen / zijn ten lesten door u gheraeckt nū celo-
 tot een hemelsche saelicheydt. Gheluckich rum ho-
 dan die daer leydt een eensaemigh ende aen- mini
 dachtich leven! ô eensaemigh leven wat wil negot.
 ick boozder van u doch verhaelen! Den Sa-
 lich-maecker selve als onsen leydt-man is
 bozen ghegaen / bluchtende naer de wilder-
 nisse

nisse om daer te leven in eenighejdt / daer al-
 tijdt wassen de rooskens der liefde / die altijd
 bloeyen / ende nimmermeer en verslissen :
 maer laetende eenen geur van eene heylighe
 soetichejdt. **O** wildernisse eenighen winckel
 van allen hemelschen koop-handel ! in u / en-
 de door u veranderen die aerdtsehe tijdtelijcke
 dinghen in eeuwichhejdt ! ende om kort te
 maken / de traenen keeren hun in blijdschap /
 ende brenghen ons voort een eeuwich ver-
 noeghen.

Mich.
 Gisle.
 in cap. 7.
 Cant.

De Godtbzuchtighe siele / de welcke haer
 teenemael door de aendachtichejdt pooght
 ober te leveren aen Godt almachtich / seght
 tot hem : Komt uyt naer het veldt, komt laet
 ons vvoonen in de landt-huyfen. **S**y bediedt
 seer eyghentlijck de oeffeninghe der aendach-
 tichejdt / door het woordcken veldt, om dat
 die plaetsen daer men ghetwoonelijck is drij-
 vende de landts-neeringhe / somber / stille ende
 eenich zijn / verscheyden oock uyt die daeghe-
 lijcksche verkeeringe der menschen. **W**oortz
 het is ons kenbaer hoe dat het veldt genoemt
 wordt een eenighejdt / verre uyt de mensche-
 lijcke vergaedinghen. **E**nde ghelijcker-
 wijs het veldt (indien dat is gheoeffent) ons
 is voort-brenghende allen overbloedt van
 vruchten / met de welcke wy naer den lichaem
 gheboedt worden : alsoo die aendachtic-
 hejdt /

heydt / indien sy wel ghehandelt wordt / haert ons sulcke eene menichte van deughden / dat sy ghenoechsaem zijn om ons te behouden in een gheestelijck leven. Ten desen opsiene wordt seer wel gheseydt in het Boeck Genes. van den H. Isaac: Ende hy vvas ter sonnen onderganck alleen ghetrocken naer het veldt, om aldaer hem te oeffenen in aendachticheydt. Noch sy en beteekent oock niet te min de eyghen bysondere aendachticheden / met den naeme van landthuyssen; want ghelijck wy ghemeenelijck zijn noemende landt-huyssen / eenighe schoone woonplaetsen die op het landt ghesticht zijn tot betreck der stredtsche lieden / vermoeyt zijnde van wereldsche bekommernighen / om in de selve te her-scheppen hunnen aeffem / ende te rusten / oft om aldaer / opghestaen zijnde up eenighe sieckte / hun te komen vermeeyden / ende op te doen de vruchten / ende die wel te bewaeren. Soo zijn oock die aendachticheden uptnemende schoone ghestichten door onse siele in den acker der aendachticheydt opgeboutot / naer de welcke sy is nemende haer betreck / aftwijckende van die aerdsche woelinghe / om daer in volle gherustheydt te blijven woonen / ende in die suyber ende ghesonde locht haer te ghenesen / van haere overblevene quael / die de voorszeden sonden haer noch souden doen gheboelen / sy is oock daer-

om

om ghenoechelijck te leven / ende nae haeren
 wensch te mogen op- doen den vollen Daghst
 van alle deughden / ende den selven besorgh-
 delijck oock te betwaeren. Overschulcks dan dat
 dese Godt-minnende siele seer wel doet / soo sy
 tot haeren beminden is segghende : Dat sy
 vvenscht met hem uyt te gaen naer het veldt
 der aendachticheydt , ende dat hy soude
 vvillen vvoonen met haer in die hoven der
 aendachticheden : ende dat sy gheenderhan-
 de bzeughden is nemende in het gheselschap
 der menschen : jae selfs oft schoon haer moch-
 ten ghebeuren ende toekomen alle wereldd-
 sche rijckdommen / ende oft haer alle toe-
 knickte / ende dat alle schepsels tot haeren
 wille-keur haer aenbzochten alle het weerd-
 dighste dat sy hadden / soo en soudet haer
 noch niet aenstaen / noch sy en soude haer
 gheene blijdschap laeten booz komen / ten wa-
 re by aldien dat sy naer het huys der aen-
 dachticheydt moght vertrecken . Daerom
 schijnt sy te wesen als het Voghelken / het
 welck / al is't dat met groote besorghsaem-
 heydt in een muyle wordt gheaeft ende op-
 ghekoestert / nochtans de selve en acht hem
 niet gheluckich / ten zy dattet vzy ende los
 is / ende dat het mach vliegghen / ende gaen
 nestelen in de steen-spletten . Met goeden
 rechte dan wenschte de siele uyt te gaen / ver-
 ghe-

gheselschapt alleene met Godt haeren be-
minden / die sy alleene lief heeft / naedemael
dat selve die menschen die metter Herten
iemandt zijn liefde draeghende / niet wel en
konnen gaen ghenieten de soeticheydt van
het beldt / ten sy / dat sy dien mede-leyden /
daerom en trecken sy niet alleene bruyten ;
maer nooden daer toe de ghene die hun aen-
staen ende ghereyden. Ende dit alles geeft
de erbarentheydt door daghelijcksche onder-
bindinghe / hoe dat die Koninghen ende
groote Princen de welcke hun niet anders
dan om saecken van grooter ghewichte en
ghedooghen by te komen zijnde in hunne ho-
ben / ende hunne Koningh-stoelen / besittende ;
alle hunnen pracht ende groot-daedicheden
zijn sy af-legghende / soo sy te lande-waert
zijn houdende hun bertreck / dan ist / dat sy
soo wel aen de slechste boeren hun ghemeyn-
saem gheben als aen eenighe groote / ende dat
sy ghewilligh met een ieghelijck aldaer zijn
berkeerende. Ende 't selfste is de meynin-
ghe van dese siele als sy haeren Heere ende
haeren Godt soo soetelijck is noodende te
belde / ende tot die landt-huysen / op dat sy
daer in alder gemeynschap met hem als met
haeren eenigen beminden mochte berkeeren.
'Ten is oock niet voor weynich tijds dat sy
haer soeckt te oeffenen in dese aendachticheyt /
ende

ende met Godt te handelen in alle byzicheyt; maer sy wenscht ten vollen met hem te verblijden / ende in de blijdschap te blijven volherden / 't welck sy ghenoechsaem te kennen gheeft door dese woorden: Laet ons blijven, laet ons vernachten, laet ons rusten in de landt-huysen.

Lauren.
Justin.
in lign.
vit. tract.
de orat.
cap. 5.

Want tervrijlent den gheest met die aerdt-
sche woelinghen is vermenghelt / ende ghe-
dreven wordt tusschen de baeren deser we-
relt / soo wordt hy gherolt ghelijckerwijs ee-
nen bol / 't en is hem niet moghelijck tot
Godt te komen; want hy en kan van de men-
schen niet nemen synen af-scheydt. Hierom
ô myne siele / die door utwe ghebeden ende in-
nighe aendachtigheden geschickt hebt u voor
Godt alleene te bekommeren / zijt alleene /
blijdt de klappernijen der menschen / blijdt
hun beroer-stichtende gheselschappen / op dat
ghy u voor hem alleene meught betoeren /
dien u belieft heeft voor alle saecken te be-
kiezen.

Bernar.
hom. 40
in Cant.

Weest dan alleene / ô heylighe siele / op dat
Godt u alleene magh besitten / naedemael
ghy hem alleene hebt uptghelesen: schouwt
de straete / en die openbaere plaetsen / schouwt
de huyf-ghenooten / bertreckt u van u naeste
bytenden / noch en ghehenght niet dat selfs
uwe

e dienaers u by komen. Weet ghy niet ghy hebt eenen schaemte-rooden Wyrdom / die sonder twiſſel inde teghentwoordheuydt van gheheel de wereldt u niet ende willen by kommen? Vertreckt u dan aer metter herten / ende niet met den Iſaeme / met goeder meyninghe ende met een vierighen gheest / ende ghedenckt dat de Iſaemheuydt des gheests ende des ghemoets worden bevolen. Ghy zijt alleene / is't by uien dat uwe ghedachten niet ghemeen en n / indien ghy niet te ſeer en ſteunt op het yene dat teghentwoordich is / indien ghy racht het ghene dat ander doet verwonden / indien ghy walght van het ghene dat idere verkieſen; want andersins ghy en jt niet alleene / al iſt dat u lichaem alleene / ende ſonder gheſelſchap.

Ⓞ Wilderniſſe Chriſti, vol alderhande Hieron. epist. ad Heliode oemmekens krielende? Ⓞ ſchoone wilderniſſe / daer dat waſſen die ſteenen daer af den Apocalypſis de ſtadt van den grooten mingh woꝝdt op-ghebautot! Ⓞ wilderniſſe die u met Godt ſoo ghemeen maectt! at doet ghy / wat recht ghy uyt / terwiſlent duyſterheuydt der daecken u is benauwen-? terwiſlent de ghevangheniſſe der beoockte ſteden u houdt beſloten? Neen / neen

S

ghe.

ghelooft my / ick gheboele wel een ander
 licht / ende ick ben teenemael lust-gierigh
 om my t'ontlaeden van het pack mijns li-
 chaems / ende te gaen blieghen naer de sup-
 bere klaericheydt des hemels / die my is aen-
 lockende door den glans van soo menigher-
 hande schoonigheyt.

Tra

XXIII.

Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. *Cant. 1.*

Treect my naer u, vvy sullen loopen inden geur van uwe salven. Cant. 1.

GHy die mijn hertjen naer u treect,
Siet my ter aerde neer-ghestreckt.
'K en ben niet als ick placht te zijn,
Ghelijck een schaduvv' ick verdvijn.

'Ken vind' in't leven gheen behaegh,
'T is al dat ick my selven draegh'.
Het hoeft my lanckx den boesem sinckt,
Mijn beenen ligghen als verminckt.

Ick kroch', ick kuym', ick kuch', ic stéén',
'Ken kan ghedueren in mijn léen,
'K ben niet machtich op te staen,
Veel min een voetjen voort te gaen.

Als-nu bepoogh' ick met mijn handt
Het hoeft te doen een onderstandt;
Als-nu soo keer' en vvend' ick my,
Nu overruggh', dan op de zy.

Maer oft ick vroetel hier en daer,
 Het is en blijft al even naer.
 VVee my! vvat sal ick maecken dan
 Als ick u niet ghevolghen kan.

'Tis vvaer, ick heb' den vville goet,
 Daer toe vvaegh' ick mijn herte-bloet:
 Maer ick en ben (dat ick my schaem)
 Om u te volghen niet bequaem.

Loopt ghy dan door och! mijnen heldt?
 Moet ick hier sterven in het veldt!
 Ké toeft, en houdt soo langhe sté
 Tot dat ick immers loope mé.

VVilt ghy dan slachten den soldaet
 Die sijnen siecken vriendt off maet
 Verlaet te midden in't gherucht
 Met dat den legher henen vlucht?

Off als een moeder die haer kindt,
 Leght voor een ieder die dat vindt.
 Die door de schaemt, en door de noot
 Heur nerghens en derft gheven bloot?

Neen, neen, mijn lief, neen mijn hert-soet,
 Sulcks, bidd' ick u, my niet en doet,
 Een vingherken my maer en gheeft,
 Ick sal u houden voor beleeft.

Als *Troyen* stondt in volle vlam
Aeneas sijnen Vaer op-nam,
 En brocht soo sijnen liefsten pandt
 Met hem in een ghevven schter landt.

Den Oyevaer oock op het lijf
 Voert sijne moeder oudt en stijf;
 En d'Herten vlechten hun in een
 Soo sy door-svvermen heele zeen.

En ghy, soudt ghy my laeten hier
 In dit vervvildert vvouft quartier?
 Och benick u soo veel niet vveerd,
 Dat ghy my op den hals aenveerd?

Há neen, mijn lief, ick laegh' u doot;
 VWant ick ghevrichtich ben als loot.
 Maer 't zy hoe lijfich ghy my trockt
 Ick soud' haest zijn by u ghelockt,

Ick soud' u volghen als de vvindt
 Die nerghens gheen belet en vindt:
 VWant liefste lief tot desen treck
 En hebby gheen ghevvelgt ghebreck.

Den *Traciaenschen Harpenaer*
 Soo hy maer toetste sijne snaer,
 De vvilde dieren tot hem track,
 En hunne vvoefttheydt hy verbrack.

Maer noch sijn aldersoetste liedt
 En sou my doen beruren iet,
 Noch selfs der Musen soet ghesangh,
 Noch al hun spel, oft hun gheklangh.

VWant alle menschen die men vindt
 Verscheydelijcken zijn ghesint
 Het zy in hooren, off in sien,
 En niemant en kan't hun verbien.

Naer dese tvvee ick niet en vraegh',
 Als die daermé nu niet en iaegh':
 Maer't ghen' ick nu soo nauvve speur
 Is in te volghen uvven geur.

VWant lief u hairken is bedauvvt
 Met Nardus-oly menigh faut,
 U mondeken alst maer en spreeckt
 Van kostelijcke myrrhe leeckt.

U aessemken dat daer uyt komt
 Is niet dan honich en gheblomt,
 U halseken een gomme syveet
 Die heel u rughsken over-spreet.

U handekens vvit ende socht
 Die druytelen een hemels-vocht
 Den vvieroock uyt de selve sluyp
 Ghelijck hy door de schorffe druypt.

Vvat wil ick voorder doen verhael,
 Vvant 's vveerelts balssem altemael
 Kan soo veel geuren niet verspreen
 Ghelijck ghy liefste doet alleen.

Veel soeter zijt ghy dan als't soet
 Dat *Saba* gheeft in overvloedt,
 Veel lieffelijker ghy oock geurt
 Dan alle muscus uytghekeurt.

Soodaene geuren gaf by nae
 Het bedde van *Cecilia*,
 Dat suyver vvas en onbevleckt,
 En voor den hemel maer ghedeckt.

Soo geurden oock die rooskens root
 Die *Dorothea* nae haer doot
Theophilo tot eenen pandt
 Des vvinters uyt den hemel sandt.

Soodaene geuren reesen uyt
 Die reyne Maghet ende Bruydt
 Die bloem van *Iesse* schoonen stam
 Als sy den wille Godts vernam.

Soo zijn de geuren altemael
 Besloten in die gouden sael,
 Daer d'Hemel-borghery altijdt
 Met lofen eere leeft verblijdt.

Soo dan mijn hertjen dat ick mocht
 Van u maer vaeten eene locht,
 Die nu te midden ligh' in't veldt
 Soud' haest te beene zijn ghestelt.

Ick soud' u volghen over-al
 Met my noch duyfent in gheral,
 Die duyve-vvijs by een ghepaert
 U souden volghen daer ghy vvaert.

Trahe

Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. *Cant. 1.*

Treect my naer u, wy sullen loopen in den geur van uwre salven. Cant. 1.

De Godt-minnende siele wordt ghedre- August. man. cap. 20.
ben door beloften / ende ghetrocken door goede wenschen.

Ick ben vermoeyt / ick worde flauw / en wilt my niet achter laeten: maer treect my naer u, op dat ick niet en beghinne te dolen / oft te loopen naer andere minnaers / daerom treect my naer u; want het is beter dat ghy my treect ende ghewelt ghebruyckt / oft my verbaert makende door dze yghementen / oft my boozts stauwende door gheessels / dan my spaerende / te laeten rusten in mijne luye bad- dicheydt. Treect my dan naer u, als oft noch waere teghens mijnen danck; treect my / op dat ick worde ghewillich / treect my / al is't dat ghy my bindt swaermoedich / misschien sal ick verlichten / den tijdt sal komen dat ick gheenen trecker en sal behoeven / want als dan sullen wy ghewillich ende kloeckmoedich daer henen loopen.

Wel hoe! is't dan van noode dat dese Bruyt Ibidem
moet initio.

moet worden ghetrocken? ende dat naer haeren Bruydegom? 's't dooz bedwangh ende teghen haeren wille dat sy hem niet naer-loopen? maer ieder die ghetrocken wordt en wordt niet ghetrocken teghen synen danck oft synen wille / als by ghelijckenisse eenen siecken mensche / die machteloos ende swack op sijn leden is / ende van sy selven niet mach- tich en is eenen boet boort te gaen / en sal hem niet belghen is't by aldien dat men hem treckt oft naer de badt-stobe / oft naer de taef- fel: maer ghetrocken ende ghesleurt te wor- den dooz bedwangh oft dooz gheweldt / is booz eenen mis-daedighen die bedwonghen wordt te komen booz synen Rechter / en naer die plaetse daer hy moet gherecht worden. Maer dese siele wenscht ghetrocken te wor- den / om dat sy't begheert; want sy en soude dat alsoo niet bidden / waer't by aldien dat sy van selfs haeren Bruydegom kost naer- volghen. Maer wie sal haer dat nu belet- ten? wie sal haer nu teghen houden? sul- len wy ghetuyghen dat sy slauw ende sieck is / ende nochtans de Bruydt? Waert by aldien dat eenich jongh maeghden klaegh- de van sieckelijck te zyn / ende badt om ghe- trocken te wesen / dese klachte en soude ons niet doen verwonderen / ende wy soudent be- toonen alle mede-lijdtfaemheydt; maer wie en sal't niet vrent schynen van dese stercke wel-

wel-baerende Bzuydt / die daer scheen sterck
ghenoech tt wesen / om andere te trecken / hoe
dat sy nu selber noodt heeft ghetrocken te
worden / als oft sy met eenighe groote
langhduerighe quaele waere bevanghen!
wat siele sullen wy dan kloeck / wel te passe/
ende ghesondt noemen / indien wy ons ghe-
draeghen dese sieck te zijn / die om haere by-
sondere volmaecktheyt ende deughdt wordt
boven alle andere ghenoeemt de Bzuydt van
den Heere? De siele hoe rijck van deugh-
den ende van volmaecktheden dat sy soude
kunnen wesen / gheduerende den tijdt dat sy
bersuchtende is onder het lichaem deser
doodt / ende dat sy wordt ghehouden in de
ghevanghenisse deser wereldt / ende door den
noot-gheval ghebonden / ende omringhelt
met soo beelderhande boosheden / hoe goe-
de begheerte dat sy heeft / soo kan sy haer
seer quaelijck verheffen tot die aendachtic-
heydt van den hemel / noch sy en heeft ins-
ghelijcks de volle byzicheydt om haeren
Bzuydegom daer hy gaet te volghen.
Hier van spruyt die klaeghelijcke ende ber-
suchtende stemme: VVec my ongheluc-
kich , ellendich mensche , vwie sal my
verlossen van het lichaem deser doodt?
Hier uyt soo bloeyen oock dese oodt-
moedighe ghebeden. Leydt mijne siele uyt
dese

dese ghebanghenisse. Dat dese Zydyt dan oock segghe / menghelende de traenen met menichyte van suchten. Treckt my naer u, vvant dit svvaer-eerdich ende sterffelijck lichaem verswaert mijnen gheest, ende dese aerdsche wooninghe verdruckt mijne ghedachtenisse, ende houdt die inder aerden begraeven.

Bernar.
ser. 2. in
Cant.

Daerom is't noodich hoe dat ick worde ghetrocken / om dies-wille / dat het vier van utwe liefde een weynich in ons vergaen is / noch wy en kunnen / mits den windt daer in is sittende / soo dapperlijck niet gheloopen / ghelijck wy wel deden ghisteren ende eer-gisteren : maer wy sullen loopen / soo wanneer ghy aen ons sult ghegunt hebben utwe salichmaeckende blijdschap : ende soo wanneer den glans uwer ghenade wat beter sal beghinnen dooz te schijnen / soo wanneer de sonne der gherechticheydt van her' dooz-hit zijnde / sal hebben dooz-dronghen de wolcken deser bekozinghen / die't nu ter tijdt allegaeder bedecken / ende ons hier houden in duysternisse / daer naer de locht wat schoonder opklaerende / die salben sullen beghinnen te smilten / die wel-riekende olien sullen beghinnen te druypen / ende te gheben hunne geuren. Als dan sullen vvy loopen, wy sullen loopen in den geur ; want als dan sal de straminicheydt van

van onse leden / ende de luyicheydt die nu te-
ghenwoordich is / verdreben worden / ende
de viericheydt sal van her' oock worden ont-
steken / noch het en sal niet meer van noode
zijn te worden ghetrocken ; want wesende
berweckt dooz utwe geuren / sullen wy van
selver tot u komen ghelooopen. Maer nu /
terwijlent ick naer het selve ben wenschende /
Treckt my naer u, niet dat ick my selven
sal willen bestaen te loopen alleene / al is't
schoon dat ick't soo ghebeden hebbe : maer
noch veel andere maeghdekens sullen met
my loopen. Wy sullen ghelijckelijck te sae-
men loopen / ick in den geur van uvve salven,
su-lieden berweckt dooz mijn vooz-betwijg
ende vermaeninghe / ende soo doende / sullen
wy ghelijcker-handt allegaeder loopen in den
geur van uvve salven,

Wy sullen loopen / wy sullen loopen :
maer den geur van uvve salven, ende niet
het betrouwen op onse verdiensten sal we-
sen de oorzaecke ende de macht om te vol-
brenghen. Ons voornemen en is tot dit
loopen niet te ghebruycken eenich ghewelt :
maer wel de menichbuldicheydt utwer ghe-
naeden ; want alsoo wel als wy ghelooopen
hebben / ende dat wy u met alle blyticheydt
zijn naerghevolght / wy en hebben dat ons
eyghen

eyghen selven niet toegheschreven ; maer
 wel de ghenaeede ende bermherticheydt van
 Godt almachtich. Soo dan / dat dese
 ghenaeede ende bermherticheydt wederom-
 me ober ons komme / ende wy sullen loo-
 pen als vozen. Ghy loopt / ô Heere / ghe-
 lijcker-wijs eenen reuse / de sterckte noch
 de dapperhepdt en zijn u niet ontbreckende/
 noch ghy en behoeft van niemant te zijn
 gheholpen : maer wy-lieden die swack ende
 kranck zijn / indien u salben ende den geur
 uwer soeticheydt ons niet en trecke / 't is ver-
 re van daer dat wy soudē konnē loopen / jae
 den minsten voet verstellen. Ghy dan ô Heere
 zijt die / die den Vaeder ghesaelt heeft bo-
 ven uyve andere mede-ghesellen met de olie
 der blijdschap , loopt door de kracht van de-
 sesalvinghe / maer soo wy bepooghen te loo-
 pen / 't is van noode dat 't selve gheschiede op
 uwen geur : ghy loopt in den overbloedt
 uwer ghenaeede / ende wy op den geur van
 de selve.

Abbolō
 Abbas
 serm. 1.
 de an-
 nunt.
 Virg. qui
 est 10.

Desen geur is boven al nootsaeckelijck /
 als heplende de krancke menschen / ver-
 sterckende die daer arbeuden / ende behou-
 dende de ghesondthepdt der volmaeckte /
 bemerkct ghy niet dat den acker deser we-
 reldt van dese geuren gheheel vol is & als
 ghy

ghy daer eenighe kloeck siet in gherechticheydt / eenighe andere brandende van liefde / eenighe andere bligtigh tot ghehoorsaemheydt / andere besproeyt met traenen / ende hun selven mildelijck uyt-reyckende tot aelmoessen ? Van desen geur staet gheschreven : Treckt my naer u in den geur van uver salven. Ende op eene andere plaetse : Siet den geur van mijnen Soone is ghelijck den geur van eenen vruchtbaeren acker, die den Heere heeft gheseghent.

Noch top en loopen niet ghelijckerhandt in den geur van alle salven ; maer ghy siet eenige loopen met meerderen yver om te leeren de wijsheydt / eenighe andere op het betrouwen der bergghissenisse zijn meer gheneghen tot de boetbeerdicheydt / eenighe andere ghedzeben door het leben Christi / worden gheroepen tot de oeffeninghe sijner deughden / eenighe andere worden betweckt tot de godtbzuchticheydt (die in hunne sielen onstecken wordt) door het overdencken van sijn Lijden. De ghene / ghesonden van wegghen de Phariseen / liepen in den geur der wijsheyt / mits dat sy seydten / wederom gekeert zijnde : Noyt mensche en heeft soo vvel gesproken. Den H. Nicodemus liep in desen selven geur als hy by

nachte

Bernard.
serm. 27.
in Cant.

nachte quam by den Heere / ghetrocken door
 het licht sijner wijshepdt. Maria Magdale-
 na liep in den geur der gherechtichepdt / als
 aen haer veel sonden vvierden vergheven,
 om dat sy seer veel hadde lief ghehadt. Den
 openbaeren sondaer liep insghelijcks / den
 welcken / hebbende verkregghen vergiffnisse
 sijner sonden / is afghekomen gherechtveer-
 dight, door de betuyghenisse der rechtveerdic-
 hepdt selver. Sinte Peeter heeft oock ghe-
 loopen / die ghevallen zijnde / heeft bitter-
 lijk gheschreyt. David bekennende sijne
 faute / heeft verdient te hooren dese woorden:
 Den Heere heeft u verdraeghen van uve
 sonden. Den H. Paulus betuyght dat hy
 selver was loopende in den geur van heylig-
 hepdt / als hy hem nergkens in en verhoor-
 veerdicht / ten zy in te wesen een naerbolgher
 Christi I E S U S, Alle die andere liepen insghe-
 lijcks in desen geur / die daer metter waer-
 hepdt waeren segghende: Siet vvy hebbent
 al verlaeten, ende vvy zijn u ghevolght.
 Overlaet nu met eenen de Martelaers / dese
 zijn / die oock hebben ghelooopen in den geur
 van het Lijden Christi. Men merckt dan /
 hoe dat u als nu die vier soorten van salvin-
 ghen worden voor-ghestelt. Ten eersten /
 van de wijshepdt / ten tweeden / van de ghe-
 rechtichepdt / ten derden van de heyligh-
 kinghe /

kinghe / ten vierden van de verlossinghe.

Ghedooght dan ô mijnen Heere / mijnen August. medit. cap. 35.
 Godt hoe dat ick u lief hebbe / ende dat ick
 t'utwer liefde my ontlæde van het pack der
 bleeschelijcker wellusten ende aerdsche be-
 gheerlijckheden. Maectt my quijt dat swaer-
 weghende pack / nergkens toe dienende / dan
 om te verhinderen mijne siele / hoe dat ick
 sonder beletsel u naer-loopende in den geur
 van utwe salben / u hebbende booz leyds-man /
 hoe eer hoe liever mach gheraecten tot het
 ghesichte van utwe schoonigheyt / om mijne
 ooghen volkomelijck te versæden / ende booz
 eeuwich die te besitten.

Ô Heere / ick bidde u hert-grondelijck / dat ibid.
 utwe soete ende lieffelijcke geuren moghen rij-
 sen tot op mijne siele / ende dat utwe heylighe
 volmaeckte liefde / veel soeter dan den
 heumigh / bloeyende magh ghenæcken mijn
 herte / van het welcke ick aen u nu teghen-
 woordelijck doe een offerande.

Treckt my naer u / maer treckt my ont August. medit. cap. 37.
 hooghe / op dat ick u volghe / ende loope in
 den geur van utwe salben / dat ick loope son-
 der ophouden / u hebbende booz leyds-man /
 ende booz booz-looper.

Gilb.in
Cant.
hom. 19.

Want de liefde is eene stercke koozde / de
 liefde treckt seer naer / soo veel woordekens
 soo veel stricksken / sy treckt met de woor-
 den / ende sy doet haer volghen / haere ban-
 den zijn die aldermeest binden / ende die al-
 derbest iet sijn naer-treckende.

XXIV.

Quis mihi dat te fratrem meum sugentem
 vbera matris meæ, vt inueniam te foris,
 & deosculerte, & iam nemo me despi-
 ciat! *Cant. 8.*

*V*ie sal my u gheuen voor mijnen Broeder,
 suyghende de borsten van mijne moeder, op
 dat ick u buyten vinde ende u kusse, ende dat
 my nu niemandt en verachte! *Cant. 8.*

Wie sou den Boom dan kunnen vinden,
 En soo verheffen ons gheslacht,
 Dat ghy mijn Broerken vvierdt gheacht?
 Neen, soo my dunckt, ten kan niet binden:
 VWant hoogher ick my niet en maeck,
 Dan achter-volghens onsen staeck:

En al is't dat mijn Vaer en Moeder,
 Maer zijn bekend voor stille lien,
 Die al dusdaene prachten vlien:
 Noch vvensch' ick u voor mijnen broeder,
 Niet als een Iongh-man niet ghebaert:
 Maer als een kindt noch niet verjaert.

'T vvelck vriendelijck daer laegh ghedreven
 Vast aen mijns moeders vvitte borst,

Om te verflaene ſijnen dorſt,
 En daeghelijcks daer ſaet verheven
 Op haeren aenghenaemen ſchoot,
 Als ick, eer dat ick vvas ſoo groot.

Och! off ick u in deſer voeghen
 Voor mijn kleyn broercken hier aenſaegh,
 'T vvaer grootelijcks tot mijn behaegh!
 Dus, bidd' ick u, laet u vernoeghen
 Te vvorden als een lieve vvicht
 Dat r'onſent in de vvieghe light!

Want ſoo men ſiet, de kleyne kinders
 Sijn lieffelijcker van bedrijf,
 Dan d'oude lieden kout en ſtijf,
 Die daer af zijn gheen ondervinders:
 Den Ouderdom baert ſijne deughdt.
 Soo doet de kindtsheydt haere vreughdt.

Ter deſer ootſaeck vvordt gheſchildert
 In de ghedaente van een kindt
Cupido die't al overvvint:
 Want hy is vvoeft, en heel vervvildert,
 En allegaeder ſijn beſtel
 Schijnt malligheydt en kinder-ſpel.

Dat ick u dan een kindt oock vvensche,
 Dereden en is anders gheen
 Dan om met u te zijn ghemeen.
 Ké nu, mijn lief, vvordt dan een menſche,

Op dat ick soo nacht ende dagh
Ontrent u vviaghskén sítten magh?

Maer als ick u dan moeste draeghen,
Wanneer ghy haddet suyghens-noot
Tot aen mijns moerkens boesem bloot;
Hoe soude my dan dat behaeghen,
Als ick soo sonder ongherief
Quaem aengheslopen met mijn lief?

Komaen mijn Hertjen, vvilt her-leven
Op dat ick u somvvijlen kus
En aen u vviaghskén sít't aldus;
Het susterken mach 't broerken gheven
Soo menich soentjen alst haer lust
Daer in dat elck moet zijn gherust.

En off het oock noch iemandt saeghe
Kleyn soude vvesen het verlangh
Iae al off ick heel uren langh
Vast reghen uvve lipkens laeghe;
Soo soude dat ghereckebeck
Noch vvesen vry van alle gheck.

Há! mocht ick eens my soo beroemen,
Dat ghy mijn jonghste broerken vvaert
Het vvaere my een hemel-vaert!
Ké laet u dan mijn broerken noemen!
Ick biddet u met al oodtmoedt
Dat ghy my dese vriendschap doet!

Ké mijn Hert-soet, vvoudt ghy dit schicken
 'Ken sou van blijdschap niet bevroen
 Hoe dat ick u dat sou vergoen!
Men sou my dick x by u beklicken
 En by u vvieghsken vinden staen
 Om mijne lustjens te versaen.

Ick soude daer naer mijn vermoghen
 VVie dattet vvaere lief oft leet,
 Zijn t'uvven dienst altijd bereet
En soo vvanneer ghy hadt ghesoghen
 Soud' ick u met een soet ghevley
 Her-locken in mijn arrems bey.

En soo mijn moeder dan oock vvoude
 Dat ick u droeghe naer de locht,
 Het vvaer een speelken dat ick socht
Off dat ick u vast vvieghen soude,
 Ick soudet doen al vvierd' ick moe
 Tot dat uvv' ooghskens vielen toe.

Iae selver ooc ick sou benijden
 Dats' aen u vvieghsken met ghenaeck
 Den minsten vingher maer en staeck,
Al mijnen druck steld' ick bezijden
 Soo ick mocht hebben in bevvaer
 Mijn alderlieffte vveder-paer.

Maer oft ick u soo mochte vvaecken
 En by u dus afleene zijn ;

'K sou propelijck van u aenſchijn.
 Al om mijn hertjen te vermaecken
 Den ſnuttel doeck dickx nemen af,
 Die my mijn Moeder voor u gaf?

U mondeken ſou daer ontfanghen
 Och lieveken den vollen vloedt
 Van millionen kuskens ſoet.
 Mijn ſlincker hand ſoud' u omvanghen
 En aen u halsken zijn ghekleſt
 Om die te gheven alder-beſt.

Ick ſoude vveten die te ſtelen
 En Lieveken in uvven ſlaep
 Naem' ick daer van den vollen raep.
 Ké laetet u dan niet vervelen?
 Kleyn ſmulleken die nu ter tijdt
 Mijn ſoete lieve broerken zijt?

En ſooghy ſult vva touders vveſen,
 Alſdan, ô kleynen nachtegal,
 Sal ick u leeren onſe tael,
 En als het paſt mijn uytgheleſen.
 Sal u de vvoorden ſegghen voor
 Om bath daermé te raecken door.

Daernaer te groot om zijn ghedreghen,
 En dat ick ſie dat gh' u gheneert
 Tereyden op een houten peerdt;
 Dan ſal ick u vvat houden teghen

En sien off uvve voertjens net
Van passe vvorden neer-gheset.

En off het schoon noch al gheviele
Dat ghy een steentjen erghens vondt;
Ten sou niet schaen, als ick terstondt
U dan van achter teghen-hiele;
En dat ick u soo liepe by,
Om sacht te vallen teghen my.

Dit saegh' ick liefste vvel soo gheren
Als u gheen hinder toe en quaem':
VVant soo ick u van d'aerde naem',
Ick sou ten minsten dan begheeren
O broerken lief op alsoo schoon
V mondeken tot mijnen loon.

Quis mihi dat te fratrem meum, sugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam nemo me despiciat! *Cant. 8.*

*V*ie sal my u gheuen voor mijnen Broeder, sughende de borsten van myne moeder, op dat ick u buyten vinde, ende u kusse, ende dat my nu niemandt en verachte! *Cant. 8.*

AEnmerckt hier een vrende nieuwtwischheid! Wat Wytster heeft oyt ghe-
wenscht / dat sy dien sy lief heeft / soude ghe-
dijen een kleyn kindt ende haeren broeder / om
soo verandert zijnde / te moghen sugghen de
borsten van haere moeder!

Dit is dan eene verborghentheydt / ende
de voys der boozgheleden rechtveerdighe /
die wenschten / dat den Salighmaecker des
wereldts / hunnen Heere (welcken sy vastelijck gheloofden in sijne Godtheydt een te wesen met den Vaeder / ende den H. Gheest / ende dien sy oock de selfste eere waeren toebiedende) hen soude laeten aenschouwen ghelijckformigh de menschen / ende in mensche-lijcke ghedaente. Desen beminden was wel intwendich; Want inden beghinne was het

woordt, ende het woordt was by Godt, ende Godt vvas het vvoordt: maer op dat hy oock uptwendich soude worden ghebonden. Het vvoordt is vleesch ghevorden, ende heeft ghevvoont in ons. Want de Patriarchen ende de Propheten hebben den Heere wel ghesien / maer dat gheschiedde inwendelijck / dat is te segghen / in de aendachticheydt des gheests / ende niet door het ghesichte des vleeschs. Sy hebben hem ghesien: maer het was in een afbeeldinghe / ende in ghedaente van enckelijcke substantie / ende aengaende sijne ghestaltenisse / oft sijne oprechte wesentheyden hebben sy niet machtich gheweest te aenschouwen. Eyndelijck den Wet-draeger selve die weerdich was te hooren; Ick sal u thoonen alle goet, heeft oock ghehoort dese woorden: Ghy en sult mijn aenschijn niet kunnen aenschouven, vvant gheen mensche en soude dat kunnen aenschouven ende daer naer leven. O gheluckighe die onderlinghe moghen segghen: VVy hebben gevonden den Messias, die gheseydt vwordt Christus. Want dit is sijn aenschijn / dit is sijnen kus / dit is den vriendelijcken schinck van sijnen mondt / ende den handel van sijne onderlinghe t'saemen-sprake.

Maer de Godtbruyctighe siele geeft door dese woorden ghenoech te kennen haere uytterste begheerte / met de welcke sy ter diec

oorsaecke wenscht vziendelijck met Godt te worden vereenicht / op dat sy niet alleen inwendelijck door de aendachticheyt / maer wel uytwendelijck ten by-sijne van haere vzienden / in dit menschelijck leven haeren alderliefsten soude moghen aenschoutuen / ende stichten gheheel de werelt door het booz-bewijs haerder ghetrouwicheydt / sonder oyt te vraghen naer den spot oft de galfereyen der wereldlijcker menschen : want het is soo veel als oft sy seyde : **O** mijnen Godt / oft wy oock t'saemen waeren ghebonden in sood aenen strick der liefde / ghelijckerwijs van suster ende van broeder ! och oft ick u beminde ghelijck mijn jonghste broerken / suughende de borstjens van mijne moeder ! op dat ick u in't openbaer / inde teghenwoordicheydt van alle mijne andere broeders vermochte te kussen met eenen kus der liefde ; noch dat ick my niet en schaemde voor een ieghelijck u te belijden / ende door ghebeden ende goede wercken alle dienstbaerheyt te betoonen ! Wie sal my gheben dat gheluck van u voort-aen niet meer te breefen als eenen jaloursen Godt / als eenen Heere der heyt-kzachten / schietende den donder ende den blixem daer af ghy u selver zijt dienende om my te gheben een achterdencken van u niet te verbolghen / maer dat ick u beminne als mijnen eyghen broeder / ende sulck eenen broeder die door sijne kindtsche

soetichedyt niemandt en wilt verbaert maec-
ken / maer wel tot sijner liefde wilt trecken al-
le die herten hoe bersteent dat die souden mo-
ghen wesen.

D. Tho.
in Cap. 8
Cant.

Ghy die nu rust in den schoot van utwen-
waeder / wie sal nu maecten dat ghy wordt
een mensche? wie sal u met ons nu maecten
ghedeeligh? ende u bindende onder de ghe-
meynschap der menschen / dat ghy meught
worden ghenoeemt mijnen broeder? op dat
ick u in ghedaente van een mensche mach be-
sichtigen / ende u kussen, dat is / dat ick mach
opentlijck aensien dien ick nu teghentwooz-
dich door het gheloobe ben vast-houdende!

Sis 1. in
2. Cat.
exp of 3.

Wanneer ghy groot ende verheben waert /
soo en hadt ghy mijn goedt niet van noode;
och oft my nu dit gheluck oock toe quaeme /
dat dijne liefde u verwillighde te wesen mij-
nen broeder / ende dat ghy van eene Maeghet
kierdt geboren / ende de bozke van doen hadt
om te suyghen! door desen middel soude ick
verhopen dat mijne liefde t'u-waerts niet en
soude wesen soo onbillich / ende ick soude kon-
nen hebben het gheluck om alle mijne dienst-
baerhedt gheboeghelijcker aen u te betoo-
nen. Eerstmael hebbe ick u ghesocht ende
niet ghebonden / daer over ick gheklaeght
hebbe / ende al weenende ghesproken met den
Prophete: Mijn traenen hebben my dagh
ende nacht ghevveest als broodt, om dat

men

men my daeghelijckx seght, vvaer is uvven
 Godt? maer nu ter tijdt is't my eene vzeugdt
 hoozende den Engel segghen tot die Herders:
 Ghy-lieden sult dat kindt vinden gheleydt
 in een kribbe, soo is oock dan mijn hoope u
 alhier te vinden / ende dat buyten die onbe-
 grijpelijske groot-daedicheydt / door de welc-
 ke ghy vander eeuwichheyt in u eyghen sel-
 ven waert schuyplende. Ick socht u op deser
 aerden onder de menschen: Ick hebbe ghe-
 socht in het beddeken van mijne siele die
 mijne siele bemint, ick hebbe hem ghesocht
 ende niet ghevonden. Ick ben opghestaen /
 ende hebbe t'allen kanten doorzwevelt de stadt
 van dese teghentwoordighe werelddt / door de
 vvijsken ende door de straeten der menschen
 hebbe ick u ghesocht ende niet ghevonden.
 Maer nu metter daedt verkeerende onder de
 menschen / ende hangende tusschen de borst-
 jens van eene Maghet onser beyder moeder /
 is't by aldien dat ick u binde / daer en sal
 geen teghenhouden meer wesen / ick sal u
 ombanghen ende duysent werf kussen sonder
 dat ick van iemandt ter werelddt sal worden
 berispt / oft begrepen: maer ick sal vziende-
 lijck met u worden bereenicht / ende niemant
 en sal my verachten / om dies wille dat ick ee-
 re dien ick niet en kenne / om dat ick kusse
 dien ick niet en sie / om dat ick aenbidde die
 ons weyghert te verhooren / om dat ick offer
 mijnen

mijnen dienst vooz eenen Heere / die niet en ghedooght hoe dat men hem by kome ! Waerachtelijck u kussende in den eersten aenbangh utwer ontfanghenisse : uvven Godt heeft u ghesaelft met olie van blijdschap voor allen uvve medeghesellen. **O** kussende sal u vereeren als mijnen Broeder / ende belijden mijnen Koningh / soo men leest in de boecken der Koninghen dat Samuel in eenen kus Saul soude hebben vereert / die tot Koningh verkozen ende ghesalft was. In als sal ick u als Koningh wesen ghehoorzaem / mijne ghehoorzaemheydt bevestighende dooz mijne kusskens / die ick op u mondeken sal komen drucken / als eertijds dooz het teeckent van eenen kus van die van Aegypten de ghehoorzaemheydt van gheheel Aegypten-landt dooz Pharao aen Ioseph beloofst wierdt / ende dat hy tot hem seyde : Alle het volck sal komen kussen aen uvven mondt.

Bonav.
soliloq.
cap.1.

Icken wist niet **O** goedertieren IESV, dat utwe omhelsinghe soo soet was / ende dat u ghenaecken was soo eereelijck / ende u gheselschap soo vriendelijck ende aenghenaem ! want soo ick u maer bemint en hebbe / ben supber ende net ghebleven / soo ick u ghenaeckt hebbe / ben verheylight / ende soo ick u hebbe ontfanghen en hebbe den maeghdom niet verlozen. **O** soetsten IESV, utwe omhelsinghe en besoetelt niet / maer sy supbert ;
ughe.

u ghenaecken en bebleekt niet / maer het
 maectt heyligh! **J E S U**, fonteyne vol alle
 soeticheydt / wilt my vergheden dat ick't soo
 spaede ghelooft hebbe. Och wat al vzeughden
 is't dat men ontfanght soo saen de slinckev
 handt utwer wijsheydt ende eeuwigher we-
 tenschap is onder mijn hooft / dat is te seggh-
 ghen / de redene. Ende dat de rechter handt
 van utwe Goddelijcke liefde ende bermhertic-
 heydt my sal omhelsen / dat is den wille. **O**
 my ellendighe / die mijn gheluck noch niet er-
 kenne! wat soude my soeter / aenghen aerner
 ende verheughelijcker konnen gebeuren / Dard
 te rusten in die arrenkens van sulck eenen
 Bruydegom / tusschen de soentjens van sulc-
 ken koningh / en te slaepen by sulckenen be-
 minden? De godt-minnende siele hadde seer
 wel ghezoeft dese soeticheydt / als haere wen-
 schen wierden uytghedruckt met dese woord-
 den. Dat hy my kusse met den kus van sij-
 nen monde. Hadde sy dese wellusten niet ge-
 proeft / soo sy gheheel onsteken van liefde / ende
 by nae bestreken was / biddende in het Liedt
 der Liedekens: **V**ie sal my u gheven voor
 mijnen Broeder, suyghende de borsten van
 mijne moedet, op dat ick u buyten vinde,
 ende kusse? Wie soude ten vollen konnen
 verhaelen wat al soeticheydt / ende wat al
 Godtverzuchticheydt dese woorden zijn behel-
 sende? soo sy wel over-leydt zijn / ende ghe-
 smaecte

ghesmaeckt dooz eene verchtsinnighesiele / ten
 zy dat sy van te bozen in den geest dese twellu-
 sten ghesmaeckt heeft ? Maer ô Heere / indien
 dit allegaeder soo soet is aen die ghene die dat
 niet en kennen dan dooz ghedachten / wat
 soeter soetichedyt sullen sy proeben die de sel-
 ve daedelyck zyn smaeckende ! schynen dese
 saecken soo soet te wesen booz diese lesen / hoe
 troostelyck sullen die zyn booz de ghene die de
 selve sullen booz eeuweljck be-erven !

XXV.

In lectulo meo per noctes quæsiui
quem diligit anima mea; quæsiui
illum, & non inueni. *Cant. 3.*

In mijn beddeken hebbe ick by nachte ghesocht die mijne siele bemint, ick hebbe hem ghesocht, ende niet ghevonden, Cant. 3.

NEen, ick en singh' hier anders niet
Dan een soet-eerbaer Bruyloft-liedt,
Den ouden Hymen laet ick vaeren.
Soo't lichaem in een liefde blaect,
VVordt even-eens de sielgheraect:
Maer nimmermeer tot haer besvvaeren.

Het vier dat in een siele brandt
Heeft boven 't lichaem d'overhandt,
Het is om liefden op te bouven.
Een hemel-fackel dat ontsteect,
Noch alsoo licht oock niet en breeckt
Als van die't lichaem maer en trouven.

Hoe vreughdich-suyver-soet voorvvaer
Zijn hier de soentjens allegaer,
Hoe vriendelijck is't hier om vvesen!
Een ledekant staet hier bereydt,
Waer alle nacht te ruste leydt
Den Bruydegom sijn uytghelesen,

Maer 't lacke dertel *Venus*-kindt
 En heeft alhier gheen ondervindt
 Om kunnen broen sijn quaede lusten.
 Het bedd' alhier is onbesmet,
 En vvel soo suyver, en soo net,
 Om *Vesta* selver op terusten.

Niet dat 't daerom ghevult moet zijn
 Met swaene-pluymen sacht en sijn,
 Off staetelijck oock ligghen proncken:
 Maer 't is ghenoech dat 't selv' alleen
 Voor twee ghelievers is ghemeen,
 Die in een liefde t'saemen voncken.

Hier is het bedde daer de *Vre*
 Ghevvoon is t'houden haere sté,
 Hier is het hof vol alle vvelde,
 En daer en boven oock de pleck
 Daer d'alder liefst houdt sijn vertreck,
 En daer hy oyt soo gheeren spelde!

Op dit hebb' ick (ô soet ghedacht!)
 Soo menich urken overbracht
 Met niet een ooghsken toe te luycken,
 En die van duds mijn herte kent
 Is allen nacht hier oock ghevvent
 Hem neven my te komen duycken.

Op dit ist dat ghelijcke gloet
 Vvel soo verwarrent ons ghemoet,
 Dat vvy van liefde by-nae smachten,
 Als vvy daer vrijen sonder vaeck,
 Met traenen meer als met de spraeck,
 Om dat sy zijn van meerder krachten.

Maer nu en vveet ick vvat bediedt
 VVaerom dat hy van my nu vliedt
 Van my die hem oyt soo beminde!
 VVee my! helaes! het geeft my aen
 Dat hy my is soo haest ontgaen,
 En dat ick hem nu niet en vinde!

Sou sijne liefd' ooc zijn verkeert,
 Off mach hy elders zijn vereert
 Met beter bedd', off vwitter laecken?
 Ey my helas! 't valt my soo suer,
 Dat ick alree soo menigh' uer
 Moet slaepeloos hier sitten vvaecken!

'T vvas nu de midder-nacht ontrent
 Dat *Cynthia* half há door-rent
 Den omme-loop van haere baene,
 Als ick een holle stem vernam
 Die van ontrent de sponde quam
 En sey, u lief soeckt vvech te gaene.

Als ick die hoorde vloogh' ick op
 Met een ghesvymel in den kop,
 En vryvende vast bey mijn ooghen
 Met een verdvvellemtheydt ick riep,
 Off hy misschien noch erghens sliep,
 Dat hy hem soud' aen my verdooghen.

Maer vvat ellend', en vvat verdriet,
 VVant ick en hoord' hem nerghens niet
 Off ick tot nu toe há gheroepen.
 Ick nam het licht-vat in mijn handt,
 En merckelijck ick doen bevandt
 Al vvaer dat hy my vvas ontsloopen.

Mitsdien soo maect' ick groot gherucht
 En riep vvaer mach hy zijn ghevlucht
 Ké beddeken laet my dit vveten!
 Ick socht hem boven en benéén
 Ghelijck sy *S. Alexis* déén,
 Met d'ooghen laes! half uytghekreten?

Maer ick en vveet vvat al ghevvoel
 Dat ick invvendich nu ghevoel!
 Het beddeken dat mijne leden
 Al avondt-stondt te ruste nam
 Soo vvonder vvel aen my bequam
 Dat my daer lustet in te treden.

Maer laecen nu ist verr' van daer,
 Als ick ghelijck een loot soo svvaer
 Hier lanckx ter aerde ligh' ghestreken?
 'K en ben niet machtich mijn ghesicht
 Eenst'heffen naer het hemel-sticht,
 Off mijn ghebedt meer uyt te spreken!

'K verdvvijne fiet van dagh te dagh
 En 't ghen' ick eertijds gheeren sagh
 Is my nu perssingh' ende pijnē.
 Och als ick leefd' in volle spoet
 Mijn beddeken docht my soo soet
 En heughdelijck om op te zijne.

Alsdoen als eenen Krygher staut
 (Die't meesten-deel heeft in de kaut)
 VVenscht' ick mijn lijf te mogen vvaeghen
 Of mijnen hals te gheven bloot,
 En t'onderstaen een edel doot
 Om lofen eer van hier te draeghen.

Alfdoen *S. Apolloni* vier
 Scheen my maer eenen Eglentier
 Off eenen struyck vol schoone bloemen;
 En *Catharina* met heur vviel
 Soo slechtelijck my inne-viel
 Da'ckr' eenen top vvel derfde noemen.

Alfdoen *S. Agatha* my schéén
 Met bey heur boesems af geesnéén
 In goude ketens te ghelincken.
 Den *Stier* van die *Blandina* schoon
 Die haer aendede duyfent dōon
 Kost my een lam oock maer ghedincken.

En alle de bloedt-storterij
 Die d'Heylighen tot allen tij
 Standtvastelijck hier onder-stonden,
 Docht my te vvesen kinder-spel,
 Als ick ghemackelijck en vvel
 In mijne doeckskens lagh ghevonden.

Maer dit ghevoelen my ontgonck
 Met dat de liefste my ontspronck,
 Ghelijck een y sick doen verkilde.
 Soo vword'et roosken dat daer vvaft
 Met eenen nevel haest verpast
 Dat *Zephyrus* op-queecken vvilde.

Soo vwordt de keerffe die daer laeyt
 Seer lichtelijck oock uyt-ghevvaeyt.
 Met dat sy vat hoe kleyne vvinden.
 O Bruydegom vvaer ben ick brocht
 Om dat ick u op't bedde socht
 Die aen het Cruyce vvaert te vinden!

312 GODDELYCKE VVENSCHEN

Mijn beddeken lagh binnen huys
 En 'tuvv', ô Lief, recht op het Cruys
 Daer hadd' ick u gaen moeten soecken
 VWant daer is't dat ghy liever vvoont,
 En lieffelijcker u vertoont
 Dan off ghy laeght in schoone doecken.

In lectulo meo per noctes quæsiui
 quem diligit anima mea : quæsiui
 illum, & non inueni. *Cant. 3.*

*In mijn beddeken hebbe ick by nachte ge-
 socht die mijne siele bemint : ick hebbe
 hem ghesocht, ende niet ghevonden.
 Cant. 3.*

Bernar.
 serm. 75
 in Cant.

DEN Bruydegom en is niet ghekeert op
 den roep/ noch op de begheerte van sijne
 beminde / die hem wederomme riep. Waer-
 om dit ? om meer te doen onsteken haere be-
 geerte / ende om verskerder te wesen in de lief-
 de / ende om haer selven in alle desen lieffelijc-
 ken handel meer ende meer te oeffenen.
 Waerachtelijck 't en is dan maer eene ghe-
 beynstheyd / ende gheene verachtinche / noch
 anders en isser niet / dan dat hy die niet en is
 wederom ghekeert / gheroeppen zijnde / hem
 sal laeten binden / soo saen men hem sal neer-
 stelijck ghesocht hebben / achtervolghende dese

woorden: Alle die soeckt die vindt. Sy soeckt hem eerstmael op haer beddeken: maer sy en is hem gheensins bindende/ noch oock dit soecken en is niet van eenen nacht alleene naedemael dat sy selver is segghende: Ick hebbe hem ghesocht gheduerende de nachten.

Op lesen in den 76. Psalm / dat geduerende den nacht eene Godt-minnende siele Godt ghesocht hadde/ ende dit niet alleene met beyde de handen: maer oock met de stemme/ ende dat haer soecken niet en was te vergheefs; want sy selver door haere woorden in't openbaer ghetuyghde het goedt dat haer hier door was aenghekomen / 't welck sy oock wilde dat gheheel de werelt soude weten. Ick hebbe, seght sy/ in den dagh mijn den droefheydt beyde mijne handen uytgestreect, op dat ick Godt soude vinden, gheduerende de nacht, ende ick en ben niet geveest bedrogen: Maer in deser manieren als sy seght: gheduerende den nacht hebbe ick hem ghesocht op het beddeken, de heylighe siele ghetuyghde dat sy haeren Heere ghesocht heeft by nachte/ dat is te segghen/ seer dickmaels/ ende te weten in veel verscheyden nachten/ ende dat sy naer langhe soeckinghen hem niet en heeft konnen betraepen.

Wat heeft dit te bedieden / dat hy ghesocht zijnde niet en is te binden? nochtans hoe

Gisler.
in Cant.
C. 3. ex
posit. 3.
p. 1097

Bernar.
serm. 75
in Cant.

neerstelijck hy alomme ghesocht wordt / ende dat hy selber is segghende : Soeckt, ende ghylieden sult vinden, ende die soeckt die vindt. Hoe sullen dan die Schrifturen verbult worden ? want de ghene die hier nu tegenwoordich is soeckende / en is noch uyt het ghetal van die ongheluckighe niet / tot de welcke hy eens seyde : Ghylieden sult my soecken, ende niet vinden.

Gisl. in
c. 3. Cāt.
expos. 3.

In het ghesaggh deser veranderinghe was ick eerstmael verstelt / want mijnen gheest en kost hem niet laeten boozstaen / dat desen Bruydegom hadde eenighe redene om sulcke koelicheydt te ghebruycken / om dieswille dat achtervolghens den gheueynen sin redelijcker scheen dat Godt hem hadde behooren te laeten binden / ende hem soo langhe niet doof te besen op die klaeghelijcke stemme van die siele / die door de liefde soo was onsteken / ende principaelijck door sulck eene liefde als daer toestondt van sulck eene Bruydt tot dusdannen Bruydegom.

Nochtans soo ick wat dieper hebbe doorgrondt de woordkens van alle beyde dese sielen / soo hebbe ick lichtelijck begrepen de redenen haerder verscheydenheit. Ick hebbe oock konnen verstaen ter wat oorsaecke dat die siele / sprekende in den Psalm / Godt heeft moghen binden / ende niet dese Bruydt. De reden is om dieswille / dat sy / hoe wel sy haeren

ren Bruydegom hadde ghesocht metter handen / ende metter stemme / den selven hadde ghesocht op haer beddeken / daer de ruste was ende den vollen vrede. Sy hadde hem schoon te soecken / ende metter handen naer hem te tasten; want verre was't van daer dat sy hem soude binden daer hy niet en was. Maer dese andere socht hem te midden der droefheydt / van de welcke sy tot hem was roepende om hulpe ende bijstandt / die oock gheeft vooz antwoorde : Van vyat hoedaene droefheydt dat sy my sullen aenroepen, ick sal hun verhooren. Soo en heeft sy hem alleene niet sonder grooten arbejdt ghebonden; maer aen-veest om macht te doen gheben die woorden die hy hadde ghesproken : Ick ben met hem in pijn ende in droefheydt, ende daerom verbolght sy hem op dat sy sijne belofte soude waer houden / ende sy seght : Ick hebbe Godt ghesocht in den dagh der droefheydt, ick hebbe hem ghesocht met mijne handen ende mijne stemme, ende in het minste en ben ick niet bedroghen.

Leert dan datter zijn dzy oorsaecken / die somtijdts overkomen ende bedrieghen de verwachtinghe der ghene die soecken / te weten / soo wanneer men niet en soeckt als't tijdt ende stont is / noch soo men behoort / noch op die plaetse daer men behoorde te soeckē. Want is't by aldien dat alle tijdt bequaem waere

Bernar.
serm. 7.
in Cant

om te soecken: waerom heeft den Propheet gheseydt? Soeckt teruyent men kan vinden. Soo is't van noode achtervolgens den sin van dese woorden / datter eenen tijdt is die onbequaem is om te vinden / ende datter oock eenē oorsaecke is dat den Bruidgom niet en soude worden ghebonden van toeghen die hem zijn soeckende / soo sy dat buyten tijde zijn doende. Maer dit en verhindert gheen-
 sins dese Bruidt die hem ter bequaemer ure is versoeckende / ende oock aenroepende; noch oock om die tweede redene / naedemael sy hem niet flauwhertelijck en soeckt / maer wel met eenē vierighe begheerte / sonder ophouden / goedts moets / ende oock oprechtelijck me-
 nende. Nu en staet ons anders niet te weten / oft wel het derde beletsel hem oock soude kon-
 nen beteghenen / te weten / dat sy hem soeckt daer sy hem niet en behoorde te soecken. Op mijn beddeken hebbe ick gheduerende de nachten ghesocht den ghenen die mijne siele lief heeft. Sullen wy segghen dat wy niet en behoorden te segghen / beddeken maer wel bedde, ende aldaer hem te soecken? Jaer voorz-
 wien gheheel dese werelt te enghe en te kleyn is? maer ick weet dat dit woordt beddeken hem oock is ghenoeghende / mits ick hem soo kleynende als een kindt ghekent hebbe. Oft en soude dit beddeken niet wel beteekenen sijn knibbeken / oft wel den schoot van sijne
 moe-

moeder? want aengaende den schoot van synen
 hooghē Daeder en is gheen beddeken/
 maer wel een groot bedde; van't weleke hy
 spreekt tot synen Sone: Ick hebbe voor den
 dagheraet u voortghebrocht uyt mijnen
 schoot. Hoe wel dat men misschien desen
 schoot gheen bedde noemen en mach: maer
 wel eenen thoon / ende eene plaetse die meer
 bequaem is van om van daer over al te heet-
 selen / dan te liggē. Maer om alle twijffe-
 lighen te ontgaen / soo is't dat dese Bruid-
 te kennen gheeft op wat bedde dat sy hem
 was soeckende / te weten / op haer enghen / en-
 de niet op eens anders? Maer arme verdoof-
 de wat wilt ghy daer soeken? meent ghy te
 binden in u goet die langhen tyde te voren
 naer het syne was verrocken? Weet ghy niet
 hoe den sone des menschen is gheklommen
 daer hy te voren gheweest heeft? Als nu heeft
 hy verlaten het graf om te trecken naer den
 hemel / ende soeckt ghy hem noch ter tydt op
 u beddeken? Hy is opghestaen, hy en is hier
 niet, Doozwaer ghy komt te spaede. Wat
 soeckt ghy den stercken op een kleyn bedde-
 ken? soeckt ghy hem in eenen stal / als oft hy
 laeghe onder de beesten? oft als verheven in
 eenen stoel van volle groot-daedigheyt?
 Neen / neen / hy is ghetrocken in de vermo-
 ghentheden des Heeren: Hy heeft hem ghe-
 kleedt mer sterckte, ende met schoonicheyt.

Ende den selven die eens heeft ghelegghen onder eenen graf-steen / is nu gheseten boven de heylkrachten der Enghelen. Onthoudt dan dat hy nu niet meer en is ghelegghen: maer wel hooghe gheseten / ende alle die ghereetschap die ghy maectt om hem te doen liggen is onbeguaem ende noodeloos. Wel aen om u te onderrechten van de oprechte waerheydt / soo is't / dat hy oft sit om te oordeelen / oft dat hy staet om ons te helpen: Van doen af is dā den Bruydegom te vergheefs ghesocht ghesweest op het beddeken. Maer naedemael dese Bruydt hem nergheens en is bindende / seght sy seer wel: Ick en hebbe niet ghesocht die ick beminne, maer wel die mijne siele beminnt; ghebende daer door te kennen / dat dese liefde haere siele alleene is aengaende / ende dat haere herts-trecken tot hem-waerts sijn gheheel heyllich / ende gheestelijck. Want soo de siele iet beminnt / oft dat meer is / iet begeert maer den bleesche / dese liefde wordt meer ghesacht eene liefde des bleeschs / als van de siele. Doorts seght sy seer wel / dat sy hem ghesocht heeft gheduerende de nachten; want het en past niet quaelijck indien men seght / dat de ghene die iet vers om in pijn sijn / als iet verloren hebbende / dat dit ongheluck hun meer verhindert by nachte / als by daeghe / ende ooc dat die sulcke die iet sijn soeckende / meer schijnen te soecken by nachte / als by klaeren daeghe.

ghe. Wat sal iemandt bestaen te soecken het
 ghene hy daer daedelijck voor sijne ooghen is
 siende ? Als hem dan desen Bruydegom soo
 laet soecken / het is by nachte ; want waert hy
 daeghe / hy soude komen ten voorschijne / noch
 oock ten waere gheenen noot hem te soecken.
 Maer iemandt sal segghen dat dese Bruyt soo
 blindt oft soo verwaent niet en is van het
 licht te gaen soecken in de duysterhepdt / ende
 haeren alderlieffsten onder de ghene die hem
 niet en kennen / noch oock lief en hebben ?
 Neen / te vergheefs rijghyt men haer op dat sy
 hem soude soecken gheduerende de nachten /
 ende dat sy hem van te voren niet en soude ge-
 socht hebben ? sy en seght niet / ick soecke hem /
 Maer ick hebbe gheduerende de nachten ge-
 socht den ghenen die mijne siele lief heeft.
 Ende den sin is ; want soo sy jonck ende klep-
 ne was / en hadde maer verstandt als eene die
 jongh ende klepne was / noch en sochte oock
 de waerachtichepdt daer sy was / herr' ende
 ghints haer verloopende / ende de deught niet
 vindende / soo daer staet in den Psalm : Ick
 hebbe gedoolt ghelijck een schaep 't welck
 verloren was.

Wilt iemant houden staene dat dese Bruyt Gisl. in
 hier soude verhaelen alle het ghene aen haer c. 3. Cāt.
 gheschiedt is / terwylent sy soo hertelijck ende expos. 3.
 met desen uitersten brandt der liefden Godt
 haeren beminden was soeckende ? men soude
 moe.

moeten segghen dat dit woort beddeken niet en beteekent alle rustinghe: maer alleen die rustinghe door de welcke die heylige siele is rustende in intwendighen vrede/ welcken vrede door den Propheet Isaias ghenoeemt woort een beddeken/ende slaep-kamer; want soo hy spreekt van den rechtbeerdigen/ heeft gheseydt: Dat come den vrede ende ruste op het bedde van die heeft gheyvandelt naer haere belijdinghe.

Gregor.
ho. 49. in
Ezech.
& 25. in
Euang.

VVy soecken onsen beminde op het beddeken, soo wanneer wy in hoe weynighe ruste van dit teghenwoordich leven versuchten/ om te wesen by onsen Verlosser; want soeken hem by nachte/ wat is't anders dan dat onsen gheest in hem is maeckende / nochtans wy schemer-ooghen/ noch en zijn niet mach- tich te sien.

Gisl. in
c. 3. Cār.
expol. 3.

Maer aenmerckt hier noch eene nieuwe swaericheyt/ hoe mach het geschieden/ dat dese heylighe siele haeren Godt soude ghesocht hebben op alsulck een beddeken/ ende niet gebonden? daer sy nochtans op eene andere plaetse belijdt dat sy op het selve beddeken met den selven ghemackelijck soude willen slaep- en sy seght: Ick sal op dat selve slaepen ende rusten in vrede. Want ghelijck een iedet is kennelijck/ dat de plaetse des Heeren in vrede ghemaect is; Is't by aldien dat Godt dan woont in vrede/ ende dat de vresamighe siele

siele met hem op het beddeken der brede is rustende; waer toe loofhent die Bruyt hem gevonden te hebben/daer hy nu is teghenwoordich? Laet ons in't kort daer op geben antwoorde / ende segghen / hoe dat Godt wel teghenwoordich is // ende dat hy rust in inwendighen brede / als op sijne eyghene plaetse / niet teghenstaende dies dat hy hem somtijts dooz eene wonderbaere voorszichticheydt is verberghende dooz die siele / met de welcke hy is hebbende eene ghemeyne bedt-stede / laetende de selve haecten / quelen / ende suchten / als haer ontreckende sijne soete ende aengenaeme omhelsinghen.

Want daer zijnder die vermoeyt wesende dooz gheestelijcke oeffeninghen / ende verkeert in slantwicheydt / ende verlaepen in den gheest / wandelen gheheel droeue in den wegh des Heeren; soo dat de daghen hant langh schijnen / ende vernoevelijck / su beklagghen hant oock van die langhduerighe nachten / segghende met Job: Als ick hebbe gheslaepen, dan sal ick segghen: wanneer sal ick opstaen? ende daer naer noch eens verwachten den Avondt? Danckt dat su anders wilt te kennen gheben die daer seght: Mijne siele is slaeperich ghe worden dooz vernoevelijckheydt, versterckt my in uyve vvoorden.

Bernardus
ser. 31. in
Gant.

Gisl. in
cap. 3.
Cant.
expof. 3.

Doorts desen af-keer is ghebeurt ont
dynderhande redene / Ten eersten / op dat
Dooz dese hoe weynighe verbzemtheydt dese
stele in meerdere volmaecktheydt haer sel-
ben soude verhoorden. Ten tweeden / op
dat sijne wederkomste haer soude wesen
aenghenaemer. Ten derden / ghelijcker-
wijs eene pefe / hoe die meer wordt ghe-
spannen / ende haer voorder banden boghe
is vertreckende / hoe sy met meerder ghe-
welt / wederom keert ende by komt / ghe-
bende boven dien stercker kracht aen den
schicht die dooz den boghe wordt uytghe-
sonden: Alsoo gheschiedet oock / want hoe
voorder dat Godt hem schijnt te vertrecken /
daer naer vereenicht hy hem met de selve
dooz eene meerdere ende een hertelijcker
goedtwillichheydt dan als bozen. Maer in-
dien hy om die redenen te bozen verhaelt /
hem is vertreckende; waerom en laet hy
hem van de selve niet binden die hem soo
neerstelijck ghesocht heeft in die plaetse daer
hy wilt dat men hem soecke? sy seghet:
Ick hebbe hem ghesocht, ende niet ghevon-
den, sonder twijffel hy wilde proeben ha-
re volle standtvasticheydt / ende weten /
waer sijne Bzuydt henen wilde / soo sy som-
tijts uyt het beddeken van intwendighen vze-
de was rijfende.

Soo dan den Bzupdegom ghesocht wese-
fende / verberghet hem / op dat hy ghebonden
zijnde / met meerderen pber soude ghesocht
worden : ende de soeckende Bzupdt wordt
uyt-ghestelt / ende sy en is hem niet machtich
te binden / op dat sy door haere traegheyt be-
hendigher ghetworden zijnde / soude binden /
ende daer naer beter behouden het ghene sy
soo langhen tijdt hadde ghesocht.

Greg.
lib. 5.
moral.
cap. 4.

Maer Heere zijt ghy hier niet teghenwoor-
dich? waer is't dat ick u sal binden in utwe
af-wesentheydt? Indien ghy zijt ober-al /
waerom en wordt my niet toe-ghelaeten utwe
teghenwoordicheydt te aenschouwen? maer
seker ghy betwoont een on-aengheraeckelijck
licht. Ende waer is dat on-aengheraec-
kelijck licht / ende hoe sal ick tot het selve ghe-
raecken? oft wie sal my tot dat selve gheley-
den / op dat ick u in het selve vermach te be-
sichtighe? utwen dienaer wenscht te komen
tot u / maer men kan tot utwe woon-stede
niet gheraecken. Hy wenscht u te binden/
ende hy weet niet waer ghy zijt. Ick bid-
de u ô Heere / leert my u soecken / ende ver-
toont u aen die u is soeckende : Want ick
en kan u niet soecken / ten zy dat ghy my
wijst de plaetse / noch ick en kan u niet bin-
den / ten zy / dat ghy u selven aen my ver-
toont

Anselm.
in pro-
tolog.
cap. 1.

toont : dat ick u soecke al wenschende / ende
u wensche al soeckende / ende lief-hebbende u
binde / ende u bindende eeuvelijck lief
hebbe.

XXVI.

Surgam, & circuibo ciuitatem: per vicos
& plateas, quæram quem diligit anima
mea: quæsiui illum, & non inueni.

Cant. 3.

*Ick sal op-staen ende de stadt rondtomme gaen:
langhst de vuycken ende de straeten sal ick
soecken die mijne siele bemint, ick hebbe hem
gbesocht ende niet ghevonden. Cant. 3.*

N Een/neen/ick wil aen elck mijn faute gaen verkonden/
Hadd' ick u wel ghesocht/ ô lief/ ick hadd' u vonden.
Ick meynde booz ghelwis dat gh'op mijn bedde laeght/
Maer soo ick nu beseff ten heeft u niet behaeght.

Wat wil ick dan begaen? soudt wederom my lusten
Op 't selbe/ soo ick placht/ t herfacken mijne rusten!
Neen / Liefste sonder u en hebb' ick gheenen vaeck/
Ghy zijt toch mijnen troost/en alle mijn vermaeck.

Al hoorzd' ick al 't gheruyt/en 't vzeughdich tiere-lieren
Der dierkens die de locht met bleughelen booz swieren.
Al hoorzd' ick neben my een beecksken dat daer rupscht
Off eenighe fonteyn hoe soet elijck sy prupscht.

Al hoorzd' ick al het spel der neghen saugh goddinnen/
Soo en sou noch de Slaep mijn ooghen niet verwinnen /
Iae off hy sijne roe quaem strijcken ober my /
En alle synen heul verquackelen daer by-

Een sogh'en hebb' ick/ siet / ter nauwer noot gheloken/
Off sy woزدt wederom van stonden opghesoken.
De nachten och helaes! die schynen my soo langh/
Off elcken hadd' alleen thien nachten in bedwangh!

En off ick wacker ben : soo schijn ick noch te droomen
 Te midden een ghekrielt van eysschelycke schroomen
 Waer toe dan om den slaep soo menich-mael ghepeest
 Als hy my niet en soeckt / en dat hy van my deest !

Ick wille my gaen kleen / en lichtelyck opsteken /
 En loopen achter hem die my is afgheweken /
 Die nu 'ken weet waerom hoor my nu maect den dief /
 Daer dat ick hem opt had soo hertelycken lief !

Ick wille naer de stadt van stonden aen gaen kijcken /
 En neerstelyck bespien door allegaer de wijcken /
 Ick wil soo verre gaen tot dat ick sie de pleck
 Daer hy meest alle nacht komt houden sijn vertreck.

Ghelyck als Ceres eens al rasende ghinck dolen /
 Soo Pluto met gheweldt heur dochter had gestolen /
 En onbestumigh liep dooz heel en 't gansche landt
 Met traenen in 't ghesicht / en sackels in de handt.

Ghelyck oock Magdalis in traenen wierdt ontbonden
 Als sy des Heeren graf heel ydel heeft ghebonden /
 Soo dat sy herr' en ghints al kerremende liep
 En van mistroosticheydt een ooghe niet en sloop.

Ghelyck de Cortel-duyf oock niet en kan verbelen
 Naer wederpaer ghetrouwt ter doodt toe te bequelen.
 En konden met ghetreur de Doghels ober al
 Heur schaedlyck verlies / en iammerlijck ghebal.

Soo hebb' ick eben-eens in traenen moeten leven
 Dan doen mijn toeverlaet my lesmael heeft begheben /
 Ick hebb' hem ober-al nauw speurende ghesocht /
 En 't schijnt als oft hy waer ghedwonen in de locht !

Maer waerom heeft hy my soo schandelyck verlaeten /
 Om soo met onghemack te doolen achter straeten ?
 Wat helpet dat ick soeck / als hy my nu soo terghyt
 En hier (ken weet niet waer) hem peberinghs verberghyt.

Surgam, & circuibo ciuitatem: per
vicos & plateas quæram quem di-
ligit anima mea; quæsiui illum &
non inueni. *Cant. 3.*

*Ick sal opstaen, ende de stadt rondt-omme
gaen: langhst de vviicken ende de
straeten sal ick soecken die mijn siele
bemint; ick hebbe hem ghesocht ende
niet ghevonden. Cant. 3.*

Schreyt / ooghen schreyt / noch en wilt niet
Sophouden van schreyen; wandelt / boeten
wandelt / noch en wilt niet ophouden van
wandelen / loopt ende wilt niet rusten. He-
laes! waer is mijne blijdschap verbaeren?
waer is mijnen alderlieffsten? waer is mijn
Hert soet? Och mijne welbaert waerom hebt
ghy my verlaeten? O Druck! Ô benoutheydt!
my omringhen onberdzaeghelijcke benout-
heden / ende ick en weet niet wat ick sal ver-
kiefen? waer sal ick my keeren? tot wien sal
ick loopen? aen wien sal ick raedt nemen?
wien sal ick onderbzaeghen? wie sal met my
mede-lijden hebben? wie sal my vertroosten?
ten lesten / wie sal my toonen die mijne siele
soo seer is beminrende? keert wederom mijn
alderlieffste / keert wederom ô mijnen lief-
weer-

Orig.
hom. 1
in diu.

weerdighen / ô mijnen ghelwenschten / verleent my de blijdschap van uwre saelighe teghenwoordicheydt.

Orig. ib.

Wec my ellendighe ! waer sal ick hem soecken ! waer sal ick hem vinden ! voorseker ick sal opstaen / ende hem gaen soecken ten allen plaetsen daer ick kan / ick en sal gheenen slaep gheben aen mijne ooghen / noch gheenderhande ruste aen mijne voeten / tot alder stont dat ick hebbe ghebonden die mijn siele bemint.

Bernar.
ser. 7. in
Cant.

Sittende op mijn beddeken hebbe hem ghesocht als ick noch swack was en onsterck / jae selfs gheheel onbequaem om mijnen Bruydegom naer te volghen / daer hy soude nemen sijne ganghen / ende hem niet konnende volghen langhst die hooghe ende verheben plaetsen sijner groot-daedicheydt / ben ick by onghibal ontmoet gheweest van sommighe lieden / die wetende mijne begheerten tot my waeren segghende : Siet daer is Christus, liet hy is daer; ende niet teghenstaende hy en was noch hier / noch daer / soo seyde ick by my selve : Ick sal opstaen ende de stadt rondtomme gaen, langhst de vviicken ende de straeten sal ick soecken die mijn siele bemint. Bemerckt nu dan hoe dat sy licht; want sy seght: Ick sal opstaen.

Bern.
serm. 76
in Cant.

Haere sinnekens zijn noch ghelijck van een kindt / sy heeft ghemeynt hem te gaen soec-

soecken op de straeten ende alghemeyne plaetsen / die hem daer erghens seer gheeren soude ghebonden hebben / maer haer was onbekent de gheheele verborghentheyt. Soo dan noch eens bedrogghen zijnde her-seghet de woorden: Ick hebbe hem ghesocht ende niet gevonden. Doozwaer hy en is (ghelijck sy het bemoeden hadde) noch op merckten / noch op straeten / ten zy / dat hy waere op die straeten van de welcke gheschreven staet: uvve straeten ô Ierusalem, sullen beleydt vvorden met suyver gout, ende langhst uvve vvijcken sal ghesonghen vvorden, alleluya.

Want de Godtminnende siele klimt seer dickmael / ende loopt ghemeynsaem door de straeten van het hemels Jerusalem / aensoecken die Patriarchen / ende die Prophteten / begroetende de Apostelen / verstaelt staende in die heylkrachten der Martelaers ende der Confessozen / ende betrachtende de reyen der heyligher Maeghden.

Ter wat plaetsen die ghene die soeckt hem sal binden / sal aldaer aenschouwen synen lof en eere / niet ghelijck eene van de reste / maer wel ghelijck die ghene vanden eenighen Sone sijns Vaders. Maer ô mistroostighe Bypdt wat sult ghy maken? meynt ghy dat ghy hem tot daer sult kunnen volghen? soudt ghy bestaen u te dzinghen in sulck eene heylighe verholen plaetse / alwaer den Sone hem

hem spiegghelt in den Vader/ ende den Vader
in den Sone? O neen/ het is te verghheefs;
daer hy is en kout ghy nu ter tijdt niet ghe-
komen/ al is't dat ghy metter tijdt noch hopt
te gheraecken: maer niet teghenstaende dies
doet dat ghy kondt/ volghet hem/ soeckt hem/
noch dat die onsprekelijcke klaericheydt/ noch
die onaengheraeckelijcke verhebentheydt u
niet en doe verschycken/ noch u en brenghet
tot wanhope. Indien ghy dit kondt gheloo-
ben/ het is ghenoech; alle saecken zijn mo-
ghelijck vooz diese ghelooben. Hy seght dat
hy met een woordt by u is; ghelooft in hem/
ende ghy hebt hem ghebonden: want te ghe-
looben is hem binden/ de gheloobighe beken-
nen dat dooz't gheloope/ Christus J E S V S
woont in huij herte. Hoe kondt ghy hem na-
derhandt hebben als in u herte? Wilt hem
dan soecken/ ende Godtbruchtelijck naerbol-
ghen/ want den Heere is goedertierigh aen
die siele die hem aldus is versoeckende: soeckt
hem dooz wenschen/ soeckt hem dooz werc-
ken/ ende vindt hem dooz't gheloope. Wat en
hebet gheloope niet ghebonden? het gheraeckt
daer niemandt gheweest en heeft/ het ont-
deckt saecken die onbekent zijn/ het begriypt
saken die groot zijn ende onepndelijck/ ten le-
sten in haeren diepen wijden schoot omhangt
sy die eeuwichheyt selber/ iae soude noch be-
staen te segghen/ die eeuwighe ende die heyl-
ghe

ghe duy-eenighepdt / die ick niet en verstaen /
noch geensins door den gheest en kan begrij-
pen.

Wat wensch ende wat brandenden yever
is dit? dat eene Bruydt by nachte opstaende
niet en worde beschaemt haer te gaen binden
te midden op de straete? dat sy daer loopt
rondom de stede; dat sy een iegelijck is vrag-
ghende naer haer lief; noch dat men haer om
al dat leeft niet en kan beredenē af te keeren/
noch dat gheenderhande swaerichepdt haer
ganck en is achterhoudende / dat oock de
nacht haer niet en doet rusten; dat den name
van eener Bruydt / ghelijck sy is / noch selfs
den schroom der duysternissen haer niet en
kan teghen-staen / noch beletten / daer sy noch-
tans naer elcks ghetuyghenisse in haeren
wensch haer selven bindt bedrogghen. Wel
aen / wat sal ons willen bedieden dese langhe
moepelijcke beroovinge / waester van verdriet /
boncksel van achter-dincken / fackel der on-
berduldigheyt / stief-moeder der liefde / moeder
van wan-hope / en is't ghebeuysthepdt / sy is te
lastigh ende te veruoepelijck. Ick laet noch
zijn dat in't ghesagh van dese bedruckte in die
selve ghebeuysthepdt noch eenigh profijt ghele-
gen was / ter wijlent de sake noch hongh in
het simpel roepen ende wederom roepen:
maer nu ter tijdt soo sy met sulcke neersticheyt
soeckt / ende hersoeckt / maer toe dienen dese
ber-

Bern.
serm. 75
in Cant

verdrietelijcke ghebepijtheden? Wat af keer
ende walghinghe soude sulcks wesen vooz
een wereldlijcke Bzuydt / ende vooz die be-
schaemde liefden / indien men die handelde op
dese maniere? ende nemende den sin naer de
letter / sonder daer naer te vraghen oft hun
aengaet oft niet / laet ick hun daermede ghe-
worden.

Hier. ep.
22 ad
Eustoch.

Ick en begheere niet dat ghy den Bzuyde-
gom soeckt langhijt de straeten / ick en prijse
niet dat ghy loopt dzebelen langhijt de merck-
ten / oft de stadt-wijcken / al oft ghy schoon tot
uwer ontschuldighen noch zyt segghende:
Ick sal opstaen ende de stadt om ende omme
gaen, ick sal gaen soecken op alle straeten,
ende op alle merckten die mijn siele soo seer
bemint heeft. Ende oock oft ghy vraeghdet:
Hebdy niet ghesien die mijn siele soo seer be-
mint heeft? Niemandt en sal hem tweerdigen
u te gheben antwoorde / den Bzuydegom en
is op de straeten niet te binden. Den wegh die
ons leydt tot het leven is met allen enghen. Ie-
sus uwen beminden is jalours / hy en begeert
niet dat geheel de wereldt aenschouwe u ghe-
daente: dat die dwaese ende quaelijck beraed-
de maeghden dzebelen daer sy willen is hun
gheoorloft: maer ghy moet t'huyjs blijven en-
de intwendich wesen in u selven met uwen
Bzuydegom.

Amb. 1.3
de virg.

Ten is noch te midden van een merckt /
noch

noch op den kant van eene straete dat Christus hem laet binden / noch Christus en is gheen en straet-slingher. Christus is den peys ende den brede / de merckt oorzaeckt processen ende krackeelen. Christus is de gherechticheydt; de merckt is vol boosheydt / Christus is den tuerckman / de merckt is een schouwplaetse van niet-deughen / ende ledighgangers. Christus is vol liefde / de merckt vol achter-klap; Christus is het gheloobe selve / de merckt bedroch ende meyn-eedicheyt. Laet ons dan schouwen de merckt ende de straeten. Dese Bruydt die haeren Bruydegom soo be-minde / en heeft hem noch op de merckt / noch op de straete konnen binden / soo sy selver met hare eyghen woorden is betuyghende. Ick sal opstaen, ende de stadt, de merckt, ende die straeten rondtomme gaen, ende soecken die mijn siele bemint; ick hebbe hem ghesocht ende niet gevonden. En laet ons dan Christum niet soecken daer wy hem niet en konnen binden.

Godten behoorde niet gesocht te worden door boet-stappen / maer wel door goede wenschen / ende dat gheluckich soecken en verstoet niet alleene desen wensch; maer gaet den selven noch meer verlengen. Is't niet waerachtich / dat het volbrengen van de ghenuchte is het wech nemen van den wensch? Hier niet / de ghenuchte is meer een olie tot desen wensch /
die

Bernar.
ferm. 84
in Canr.

die den selven krachtiger doet byanden. Men moet dan segghen dat de ghenuchte wel sal volbracht worden / maer niet teghenstaende den wensch en sal gheen eynde hebben / noch doock ophouden van te soecken. Waerom en soude dan dese siele niet vercloeckt wordē om te soecken / hebbende soo baerblijckelijck beproeft sijne sachtmoedicheydt / ende wesende te vollen onderrecht dat sy hem soude vinden in de brede.

Guilb.
Abbas
ser 45.
in Cant.

Slaet eens acht op de hefticheydt / ende op de krachtelijcke liefde van dese Bruydt : sy en is niet machtich te verdragen de afwesentheydt van haren beminden Bruydegom / dit afwesen beneemt haer alle verduldicheydt / ende is hy haer ontrent / den overbloedt van 'shertsen wensch en is niet genoeghsaem noch 'teen / noch 't ander te kunnen verdraeghen. O gheluckighe Liefde die door eenen gheduevighen ommekeer / oft in sy selven is smiltende / oft soeckende tot dē selven is versuchtende : Ick hebbe hem ghesocht ende niet gevondē.

August.
soliloq.
cap. 31.

Ick hebbe verdooft ghelijck een schaep dat was verlozen ghegaen / soeckende u buyten die binnen zijt / ende ick hebbe veel gearbeydt u soeckende buyten my / naer dien nochtans dat ghy in my zijt woonende / soo is't dat ick u noch mensche. Ick hebbe de vvijcken ende de straeten van de stadt van dese vverelt omghegaen, ende ick en hebbe u niet gevonden.

Want

Want ick socht buyten dat binnen was. Alle mijne uytwendige gesintheden hebbe ick als boden uytghesonden om u te soecken dien ick niet en hebbe gebonden / om dat ick quaelijck sochte. Want ick sie ô mijnen Heere / mijnen Godt / mijn eenich licht / die my verlicht hebt / dat ick u door de selve buyten quaelijck sochte die binnen waert / ende nochtans sy en hebben niet gheweten hoe oft in wat manieren dat ghy daer binnen soudt moghen geraeckt wesen. Ick hebbe seer spaede u beghinnen lief te hebben / ô oude-nieuwe schoonicheyt / ick hebbe seer spaede u lief gehad / ghy waert binnen ende ick was buyten / ende daer socht ick u leelijck ende mismaeckt als ick was / ick liep ende stiet my aen alle die schoone saecken die ghy gheschaepen haddet. Ghy waert met my / ende ick en was met u niet. Susdaene saecken hielden my soo verre van u / die nergkens en konden dan in u ghewesen : want soo ick u socht / was ick't al door-loopende / ende om alle dat voozgaende was ick't al verlaetende. Ick hebbe gebraeght de aerde / oft sy was mijnen Godt / ende sy heeft my gheantwoordt dat neen / ende al dat op der aerden is heeft my het selve beleden. Ick hebbe onder-braeght die see ende die af-gronden / ende alle dat in die is roerende / sy hebben oock gheelijckelijck gheantwoordt : Neen / wy en sijn

zijn utwen Godt niet: soeckt hem boven ons.
 Ick hebbe ghebzaeght aen die windige locht/
 ende die locht met al datter in is heeft my ge-
 antwoor^dt: Anaximenes is verdoolt. Ick en
 ben utwen Godt niet. Daer naer hebbe ick
 onderbzaeght den hemel/ de sonne/ de maene/
 de sterren/ noch wy en zijn oock seyden sy/ utwē
 Godt niet. Ten lesten / ick hebbe ghebzaeght
 aen het gheheel begriyp van dese werel^dt/ ende
 gheseydt: seght my oft ghy mijnen Godt zijt
 oft niet? ende de werel^dt heeft my met luyder
 stemmen gheantwoor^dt: Neen / ick en ben't
 niet: maer ick hebbe mijn wesen door hem/
 den ghenen die ghy in my zijt soeckende/ heeft
 my gheschaepen / soeckt boven my die my be-
 stiert/ ende die my ghemaect heeft.

XXVII.

Numquid quem diligit anima mea
vidistis? Paullulum cum pertran-
sifsem eos, inveni quem diligit ani-
ma mea, tenui illam, nec dimit-
tam. *Cant. 3.*

*Hebt ghy lieden niet ghesien die mijne sie-
le lief heeft? Als ick hun vvat vvas
voorby ghegaen, hebbe ick gevonden
die mijn siele lief heeft, ick hebbe hem
vast ghehouden, ende ick en sal hem
niet laetengaan. Cant. 3.*

I S hier erghens eene pleck,
Oft vertreck
In'tronde noch te vinden,
Dat ick niet en heb bestaen
Af te gaen
Om mijnen vvel-beminden!

Och helaes! ick ben vermoeyt,
En't vernoeyt
My langher hem te soecken.
'T is ghenoech dat ick verflaest,
Door-ghedraeft
Hebb' allegaer dees hoecken.

Soo ick dan den liefsten pandt
 Niet en vandt
 'T vvas my een harde boete
 En dat ick te keeren dacht
 Siet de vvacht
 Die komt my te ghemoete.

Hier ist docht ick dat mijn lief
 Speelt den dief,
 Hier houdt hy hem bedoken
 En om dat te vveten best
 Hebb' op't lest
 Dees lieden aenghesproken.

Maer sy loeghen al met my,
 En daer by
 Sy stockten hunne tanden
 En sy seyden, vvaer mach zijn
 Die met pijn
 U hertjen doet verbranden ?

Dochter hoe sou dit gheschien
 Dat vvy-lien
 U lief u souden toonen,
 Als hem niemandt hier ontrent
 Off en kent,
 Off oock en vveet vvaer vvoonen ?

Hierop seyde ick mijn ghevoel
 Dat mijn boel

Meer vvas bekent van name
 Dan *Orestes* hier ter aerd
 Soo vermaert
 En *Pylades* te tsaeme.

Maer goe mannen eens oprecht
 Aen my seght,
 Waer hy sou zijn ghebleven
 Dien ick docht te vinden hier
 Dien ick schier
 Meer achte dan mijn leven!

Ké vvilt my eens maken kond
 Waer hy stond!
 Off vvaer hy nam sijn ganghen,
 'T zy alhier, 't zy aldaer:
 Want voorvvaer
 Ick hebber naer verlanghen!

Dat ick vveet off hy alleen
 Was te been,
 Off met noch meer ghesellen?
 Maer s'en één niet dan als veur
 VVel te keur
 Met my ghedurigh tellen.

Alsoo trock ick met dit cruys
 Naer mijn huys
 Ick vvaen niet meer te siene
 Die my dede dese smert.

En die pert
Van my alsoo t'ontvliene.

En nu gaende soo bedruckt
'T heeft gheluckt
Dat hy die my ghingh vvijcken
Heeft her-nomen sijnen keer
Iae noch meer
Quam selve naer my kijcken.

Maer ick sonck ter aerde neer
Nu ick vveer
Mijn alderlieft' aenschouvvde
Quaelijck ick't ghelooven vvau:
VVant ick nauw
Mijn ooghen en betrouvvde!

VWant soo ick hem sou besien,
Liep ick vlien,
En my voor hem versteken,
'K vvas als een vrouvv die haer paer
Siet voor haer
Dien sy meynt doot-ghesteken.

Hem siende meynt dat sijnen gheest
Haer aen-reeft
En daerom gaet sy vlieden:
Maer als sy vveet voor ghevvis
Dat hy't is
Sal hem een kusken bieden.

Alsoo viel ick insghelijck
 In besvvijsck,
 En soo ben ick ghevaeren
 Tot dat ick hem hebb' ghekent
 Die ghe-endt
 Heeft alle mijn mis-baeren.

Lieveken soudt ghy't oock zijn,
 Off u schijn?
 Háneen, ghy moetet vvesen!
 VVaer toe soud' ick hebben grouvv
 Als ick uvv
 Hier sie mijn uytghelesen?

Neen ick kenn' u principael
 Aen u tael
 En aen u oude seden,
 'Ken vvil u meer vroegh off spae
 Dretsen nae
 En maecken moede leden.

VVaerelcken aer'm eenen strick
 Hoe soud' ick
 U in die selv' omvanghen?
 Ochick bleef aen u gheklest,
 En ghevest
 En aen u halsken hanghen?

Als de VVijngaert die hem vlecht
 Slim, en recht,

Rondt omm' die ollem-tacken,
 Off den eert-veyl die vereent
 Met 't ghessteent
 Soud' ick u heel ontfacken,

Maer off ick u, ô mijn siel,
 Aldus hiel,
 VVat soud' ick doch verbeuren?
 Nughy my soo langhen tijdt
 Tot een spijt
 Alleen hebt laeten treuren.

VVel! onthoudt ghy mijn behoeft?
 Neen vertoeft:
 Ick gae maer eerst beghinnen.
 'K sal u houden mijnen Heldt,
 Off ghevvelt
 Sou moeten my vervvinnen.

Numquid quem diligit anima mea
vidistis? Paullulum cum pertran-
siffem eos, inueni quem diligit ani-
ma mea, tenui illum, nec dimit-
tam. *Cant. 3.*

*Hebt ghy-lieden niet ghesien die mijn siele
lief heeft? Als ick hun vvat vvas
voor-by ghegaen, hebbe ick ghevon-
den die mijn siele lief heeft, ick hebbe
hem vast ghehouden, ende en sal hem
niet laeten gaen. Cant. 3.*

O Haestighe / krachtighe / brandende / wut-
bortelende liefde! die niet en ghedooght Bernar.
ser. 79.
in Cant.
andere saecken dan u te betrachten / die alle
saecken / behalvens u selven / zijt verwozpen-
de ende verachtende / ende die in u eyghen sel-
ven u alleene zijt vermoeghende! ghy ver-
stroyt de reghel-maete / ghy ghebeyt utwert
handel / noch oock ghy en onderhoudt gheene
sekere maniere. Ghy verheught u in u sel-
ven / ende ghy bedwinght dat daer schijnt te
hebben bequaemicheydt / redene / raedt / ende
oordeel. Siet al het ghene dat dese beminde
seght / dat sy peykt / en is niet dan u / noch sy en
vercluydt niemant dan u / dus sterck zijt ghy
ont.

omringhelt / soo van haer herte / als van haer tonghe. Sy seght : Heb dy niet ghesien die mijn siele lief heeft ? Als oft sy-lieden behoorden te weten alle haere ghedachten. Wel ghy schoone / verneemt ghy naer den ghenen die uwe siele bemint ? maer hoe ! en heeft hy geenderhande naeme ? Ick seght my eens wie ghy zijt / ende wie hy mach wesen !

Nyff or.
12. in
Cant.

Hoe soudt moghelijck zijn te binden het welck gheene saecken ons bekent / en konnen betoonen ? noch ghedaente / noch af-schijn / noch beteekinghe / noch hoedaenicheydt / noch af-beeldsel / noch verghelijckenisse ? wessende altoos ghestelt buyten alle paeden onser wetenschap / ende buyten den inval der ghene die hem soecken. Hierom is't dat sy is segghende : Ick hebbe hem ghesocht dooz der sielen vermoghentheydt / begaest zijnde met de deughdt van iet te binden / met het reden-taelen / ende met de ghedachten : maer uyt alle dusdaenighe was hy ghestelt / als bliedende / ende hem niet laetende ghenaecken dooz de aengrypinghe van mijnen geest. Ende den ghenen die nergheens gheen tecken en heeft aen het welcke men hem soude kennen / hoe soudet moghelijck zijn te weten hoedanich hy soude wesen ? oft dooz reden-taele ? oft dooz begrypinghe ? oft dooz beschrijvinghe der woorden ?

Maer

Maer ghelijcker-wijs eene ghehoudede
 Vrouwe / die haeren man boven maeten is Chryl.
hom. de
virt.
 beminrende / terwijlent hy van haer is /
 kijckt door de vensters / oft sy hem ergkens
 saeghe komen / sy reck-halst naer de zee / ende
 naer het vaste landt / ende indien haer ghe-
 sichte ontdeckende is eenich schip / meynt dat
 haeren beminden daer in is / verneemt sy ee-
 nighre reysende lieden / die van verre komen /
 laet haer voren staen / dat sy zijn van sijn ghe-
 selschap / ende die te ghemoete gaende / sal hun
 vzaeghen : Ick bidde u-lieden / seght my /
 waer is hy achter-bleven ? in wat ghetweste /
 in wat stadt hebt ghy-lieden hem ghelaeten ?
 wat seght hy / wat recht hy uyt / wanneer
 heeft hy gheschickt wederom te keeren ? Alsoo
 ieder Godt-minnende siele / ghebonden aen
 de liefde Christi / vzaeght seer dickmaels :
 Seght my in vvat plaetse dat is etende , ende
 dat is rustende den ghenen die mijn siele lief
 heeft ?

Als nu wenscht ghy te sien die ghy lief hebt /
 ghy vleydt hem ende ghy soeckt hem met Bern.
homil.
infra 8.
Epiph.
 duysent soeticheden / om soo volkomelijck te
 hebben het gheniet van sijne liefde / soo oock
 van uwe wenschinghe. Als dan beschuldicht
 ghy sijn langh vertoeven / als-nu dunckt ghy
 te zijn verstoeten / ende dit alles maect u
 ¶ iiii beroert

beroert ende verflaeghen / als-nu laet ghy u
 bozen staen dat ghy op vele naer niet en zyt
 weerdich sijne besoekinghen : ten lesten/
 hebbende leedtschap van alle u achter-denc-
 ken / vertroost u selven dooz een vast be-
 trouwen van sijne weder-komste / ende sijne
 goedertierentheydt soo menich-terf be-
 proeft: Maer is't by aldien dat utwe mis-
 troosticheydt noch gheen eynde en neemt (als
 wesende onmoghelijck die langher te verdra-
 ghen) terstondt laet ghy u overwinnen
 dooz eene haesticheydt / ende dooz eene ghee-
 stelijcke woystelinghe bepooght ghy dese lan-
 ghe ende traeghe sluperinghe te verwijten.
 Wa wat al traenen zyt ghy alsdan verstorzen-
 de! wat ghesucht / wat ghekerrem zyt ghy
 als-dan voort-brenghende! Als-nu utwe oo-
 ghen dooz traenen opgheswollen / keeren hun
 naer den hemel / verghefselfchapt met een in-
 nelijck hert-grondich suchten / als-nu de
 handen ende de aermen worden uytghe-
 reekt / als-nu slaende vooz de borst beschul-
 dight ghy de slappicheydt ende de traeghepdt
 van utwe siele. Daer en boven worden daer
 voort-ghebracht woorden sonder beghin oft
 eynde / immers die niet en verbolghen als
 wesende sonder slot oft redene / ghy maect
 u eene neutve taele / die van niemandt dan
 van u selven en wordt verstaen ; somtijds
 de

de liefde ende de stemme berlyuden te saemen/
 ende somtijds is de liefde de stemme ver-
 rasschende / die niet en kan volghen / maer
 moet verdwijnen ende onder-blijven / daer-
 en tusschen den goedertieren I E S V S bemerc-
 kende desen heylighen strydt / is hem verheu-
 ghende / ende en begheert niet anders dan
 met dusdaene wapenen te worden verwon-
 nen.

Het is dan van noode hoe dat den mensche
 in alle sijne benouwtghed / ende allen synen
 teghenspoedt hem keere tot den ghenen in
 welcken is gheleghen alle vertroostinghe / en-
 de dat hy / gheduerende de nachten van dit
 teghenwoordich leven / Godt soecke op het
 beddeken sijns ghemoets. Ende in soo verre
 hy hem verstondt niet en is bindende / dat hy
 hem meer ende meer verkloecte / ende ver-
 sterckt worde om hem te gaen soecken / dat hy
 opstae ende hem verheffe tot de liefde des he-
 mels ; dat hy keere ende wandele langhst de
 stadt / ghesticht tot verheffinghe ende vernoe-
 ghen van gheheel de werelddt / dat hy onder-
 vzaeghe de ronde / ende de wakers / die daer
 omme gaen / ende bewaeren die kercke / dat
 hy af- legghe den mantel van het aerdsche cie-
 raet / ende dat sy van binnen met den pyl der
 liefde worde gheraeckt / ende door-schooten /
 oock

S. Greg.
 in Psal.
 Poeni t.

doek dat hy niet open houde van soecken / tot dat hy den vertrooster der bedruckte heeft gebonden / ende ghebonden hebbende dat hy hem wel vast houde tot alderstondt hy gherantsoent zijnde door den middel ende bystandt der genaede / mach verlost worden van de perffinghe sijner siele.

Orig.
hom. 1.
in Cant.

Want daer is sonder twijffel eene gheestelijcke omhelsinghe. Maer oft oock ghebeurde dat mijne siele mocht ghedijen eene Zyut om ontfanghen te worden tusschen die armen van dien grooten Zyudegom! op dat ick insghelijcks mocht segghen het ghene inden selven Boeck staet gheschreven: sijn sincker handt sal vvesen onder mijn hooft, ende sijn rechter handt sal my om-vatten?

Bern.
serm. 70
in Cant.

Wat kan daer stercker ende vaster ghebonden worden dan dese liefde / die niet verdrooncken en kan worden door het water / noch gheschonden door de winden / noch met messen afghesneden? Ten lesten / de overvloedighe vvaeteren en sullen niet kunnen blusschen de liefde. Ick hebbe hem vast gehouden / noch ick en sal hem niet laeten gaen / ende den H. Patriarche seght: Ick en sal u niet laeten gaen ten zy al voren dat ghy my gheeft den segghen. Dese siele en wilt hem niet laeten
gaen /

gaen/ende het magh wesen dat sy soo gheenem wille en heeft/ ghelijck dat dede den Patriarche / om diestwille sy gheseghent zijnde hem noch niet en wilt laeten gaen ; want den Patriarche liet hem gaen / den segghen hebbende vercreghen/maer dese in gheenderhande manieren. Sy seght: Ick en begheere niet alleenlijck uwen segghen / maer u eyghen selven. VVanr vvat is daer in den hemel voor my, ende vvat isser dat ick van u begheert hebbe op der aerden? En oft ghy my schoon gheeft uwen segghen / noch en sal ick u niet laeten vaeren. Ick houde hem vast,noch ick en sal hem niet laeten gaen. Niet te min misschien is't oock sijnen danck ende wille ghehouden te worden / naedemael hy sy selven is ontdeckende met dese woorden: Het zijn mijne vvelusten te vvesen met de kinderen der menschen. Ende dat hy ons doet dese belofte: Siet ick ben met u-lieden totten eynde des vvereldts. Soo dan wat knoop kander soo sterck wesen als den desen/soo vast in-een ghestrickt / door den eendzachtighen wille van twee die elckander ghelijckelijck beminnen! maer niet teghenstaende wordt sy weer ghehouden van den ghenen die sy houdt; aen den welcken sy erghens seght: Ghy hebt ghehouden mijn rechter handt, hoe kan't dan gheschieden dat sy soude kon-

nen

nen ballen die daer wordt ghehouden / ende die daer houdt? sy houdt hem door de kracht des gheloofs / ende door de vierighe liefde: Maer booz-seker sy en soude niet langhe teghen houden / ten ware dat sy wierde ghehouden. Soo dan sy wordt ghehouden door de kracht ende door de ghenaeede Gods. Ick hebbe hem ghehouden, noch ick en sal hem niet laeten gaen.

Aug. so-
liloq. c. 1

Dat ick u dan binde / dat ick u dan houde / ô mijnen wensch ende liefde van mijne siele / dat ick u omhelse ô hemelschen Bruydegom / mijne opperste ghenuchte dat ick u besitte van buyten ende van binnen / ô eeuwige saelicheydt! dat ick u beerve te midden in mijn ghemoet ô gheluckich leven / ende d'aldermeeste soeticheydt van mijn leven!

August.
medit.
cap. 37.

Siet dat ick overlangh hebbe ghewenscht ben ick nu teghenwoordich aenssiende / dat ick hebbe verhoopt ben ick nu vast houdende / dat ick hebbe ghesocht hebbe ick ghebonden; want in den hemel ben ick nu ghevoeght met den ghenen die ick (ghestelt op der aerden) met gantscher herten hebbe lief ghehadt / met alle vrien-lyckheydt omhelst / die ick niet alle liefde hebbe

hebbe aenghhanghen / den selven ick love /
seghene / ende aenbidde.

Hebbende hem ghebonden / soo hebbe ick Beda in
cap. 3.
cant.
soo veel te vaster ghehouden / als ick te
spaede ghebonden hadde die ick ghesocht
hadde.

o goedertiersten Heere / o alderbesten Orig.
hom. 10.
in diuer.
Meester / hoe goedertier zijt ghy voer die
daer recht-sinnigh ende oodtmoedich zijn
van gheeste. Och hoe gheluckich zijn sy
die u in een eenboudich herte zijn aensoec-
kende / ende die nergheens gheen betrouwen
en hebben dan in u alleene ! Het is de
waerheydt ende buyten alle twijffelinghe
dat ghy lief hebt alle die u lief hebben /
ende niet en verlaet die in u stellen hunne
hope : Want siet uwe beminde socht u
eenboudelijck / ende heeft u inder waerheydt
ghebonden. Sy betrouwde haer op u / ende sy
en is van u niet verlaten : maer sy heeft veel
meer van u becreghen dan sy van u ver-
wacht hadde.

Alle danckbaerheydt sy u betwefen Aug. 19.
1 loq.
cap. 3.
mijn innich licht ; want ghy hebt my
verlicht / ende ick hebbe u ghebonden /
en ick ben ghebonden gheworden / ende daer
ick

ick my ghebonden / ende my selven ghekent
hebbe / daer hebbe ick u ghekent / daer hebbe
ick u ghebonden / ende daer ick u hebbe
ghekent / ter selver plaetse hebt ghy my
verlicht.

Mihi

XXVIII.

Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam. *Psalms. 72.*

VWant het is my goedt Godt aen te kleven, ende te stellen in Godt den Heere mijne hope. Psalm. 72.

HOe den handel van mijn leven
Herr'en ghints oyt is ghedreven
Als doeteenen kerse-bal!
D'alder eerste domme lusten
Waeren om my op te rusten,
En aen *Mars* te vvaeghen al.

Om eens eere te betraepen
'K sette my in volle vvaepen,
En het docht my vvel te gaen:
Maer hier-voren hebb'ick moeten
Op die torrens en redouten
Dickmael sentinelle staen.

Van daer hebb' ick vvel ter deghe
Mijnen vijandt gae ghesleghe,
Dien ick den alarme gaf.
'K hebbe leeren by my selven
Heele leghers te bedelven
En die te staectetsen af.

'K heb-

'K hebbe vveten mijn ghesellen
 In slach-orden soo te stellen,
 En te gheven sulcken moet,
 Dat men noyt 's ghelijcks en vonde,
 Soo my docht, die't soo verstonde,
 Off behaelde sulcke spoet.

Door het sand hebb' ick gaen draeven
 Sonder eens mijn hert te laeven.
 Och! hoe dickmael is het svveet
 (In mijn korsslet vernepen)
 Mijne lenders afghesepen
 Als ick't há soo bangh en heet!

'K heb ghesvommen alsoo vlugghe
 Met de schildt op mijnen rugghe,
 Met den storrem-hoedt op't hooft,
 En mijn svveert in sté met d'handen
 Moest ick voeren met mijn tanden,
 Wie soudt hebben oyt gheloof?

Langh' aldus ick my gheneerde
 Eerst te voet, daer naer te peerde,
 Soo dat t' sedert menich loot
 By gheval is komen svvermen
 Langhst mijn beenen en mijn ermen
 In perijckel van de doot.

Mijne peerden zijn gheschoten
 Stercken hupsch op hunne koten,
 En soo hittich als een vier:
 Maer al laeghen sy ghestreken,

Noch en hebb'ick niet ghevveken
Off gheroepen om quartier.

'K hebbe my door 's vijandts tochten
Cloeckelijck altoos ghevochten,
En den boesem die gheboon,
Dan noch eens versch aenghekommen,
Soo dat ick my mach berommen
Dat ick noyt en hebb' ghevloon.

Min noch meer als haeghel-ballen
Zijn de loo'n op my ghevallen.
Och! vvat hebb' ick al ghebéen!
'T vvas my vreughdt te moghen danssen
Op de spiessen, en de lanssen
En op doode lien te tréen!

Nu ick 't hoeft sou gaen vercierren,
En becroonen met laurieren
By my vvel soo dier betaelt,
Met mijn lijf soo dicks te vvaeghen
In soo veelderley aen-slaeghen
Daer ick hadde lof behaelt:

Eene faut heeft uyt ghevreven
Al de diensten van mijn leven
Mijnen Prins soo aenghenaem.
Jalourzy heeft komen stoken
Dat mijn hope vviert ghebroken
En besoetelt mijnen naem,

Alfoo quam ick heel ten onder
Die te voor scheen eenen donder,

En sulck een man-haftich Heldt,
 Soo moest ick te voete doolen
 Die soo schoone Caracolen
 Somtijdts há ghemaect in't veldt!

Och! hoe sou my nu behaeghen
 Da'ck de vvaepen há ghedraeghen
 T'uvven dienst ô grooten Godt!
 'K hadd' ontfaen al andertsolden
 Noch 'k en vvaer soo niet vergolden
 Noch oock vvorden ieders spot.

'K hebbe *Mars* dan laeten vaeren
 Met sijn ongebromde schaeren,
 En met alle sijn gheklanck,
 En op hope van te vvinnen
 Hebbe daer naer gaen beghinnen
 Gheldt te legghen in de banck.

Om te sien vvat my sou handen
 Seyld' ick self in verre landen
 'T zy naer't Noorden oft het Zuyt,
 'T zy naer't Oost, off naer het VVeste
 En dat daer docht my het beste
 Bracht ick met mijn schepen uyt.

Nu ick hier mé vvas bedeghen,
 En den middel há ghekreghen
 Om te leven in ghemack;
 Eene kraeck die my toe-b'hoorde
 Met mijn goet in zee versmoorde
 Daer mé mijn fortuyne brack.

Leyd' ick iemandt schulden voren,
 Stracks sy vvierden my ontfvoren,
 Mitsdien hadd' ick haest ghedaen.
 'T zout dat zee-nat plocht te zijne
 VVéerom keert in vvacke brijne,
 En soo't komt, soo salt vergaen.

Och hoe vvél is hy ghevaeren
 Die hem vindt uyt dese baeren
 Daer den mensch dicks inne drijft!
 'K seyde *Mercuri* houdt u saecken
 Uvven handel vvil ick staecken
 Die in my niet en bekljft.

Nu vvat raedt! alst is ghebleken
 Dat my *Mars* heeft uytghestreken
Athlas Neef oock van ghelijck?
 'K ben mijn kennis stil ontdropen,
 En ten eynde soo gheslopen
 In een ander Coningh-rijck.

'K vvas den Koningh aenghenaeme,
 Heel bevalligh en lief-saeme,
 En by hem hadd' ick ghehoor.
 Alst my luste dien te spreken
 Quam ick recht by hem ghestreken,
 Niemandt oock en ghinck my voor,

VVonder vvas dat hy my minde
 En op my soo haest verfinde
 Die maer vvas een vremdelingh;
 Iae dat meer gheheele daghen

Hadd'hy my iet t'ondervraeghen,
Sonder dat ick van hem ghinck.

Clitus noch aen *Alexander*,
Noch aen *Commodus Cleander*
Vvaeren oyt soo wel ghesien,
Off oyt t'hove soo verheven,
Ghelijck ick die't al dé beven
En mocht heeten en ghebien.

Yeder my gheluckich seyde,
Da'ck den Koningh soo ghereyde.
Maer helaes! vvat vvas het al!
Op de groote te betrouvven,
En magh al niet teghen-houvven,
Alffer eens komt eenen val.

Siet die my plocht te vereeren,
Ghinck sijn aensicht van my keeren,
En dit door een tonghe vals,
Die gheschoten hadd' haer schichten,
Soo da'ck my van daer moest lichten
Ofte laeten mijnen hals.

En soo leclijck dan ghevallen
Vvasick min als niet met allen.
Neen, mijn Godt, den besten raedt
Is de hop' op u te bauvven
VVant ten sal hem noyt berouvven
Die op u alleene staet.

sihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam. *Psalms. 72.*

Vant het is my goedt Godt te aenkleven, ende te stellen in Godt den Heere mijne hope. Psalm. 72.

Het herte des menschen soo't niet ghehecht en is aen den wensch der eeuwicheydt / en kan nimmermeer wesen standtbaestich ! maer swacker dan swack wordt het gedreven van het eene tot het andere / soeckende ruste daer gheene en is te bekomen ; want het en is hem niet moghelijk in die broose verganckelijckheden (daer sijne ghenegentheden te midden inne ligghen verwerrent) de oprechte ruste te konnen vinden / dooz dien dat het selve is van sulcker weerde / dat hem geen minder dan alleene het opperste goedt en kan veruoeghen.

August.
manu.
cap. 25.

Ende nu sochte ick het eene / ende dan het ander / ende van gheen van allen en wierdt ick verfaedt / dooz dien dat ick u in my niet en was bindende / als alleene wesende onveranderlijk / ontwiffelbaer / eyghentlijk / onverscheydelijk / ende een goedt / 't welck hebbende verobert / en ben niet behoestich ; 't welck hebbende verkreghen / ben buyten allen druck ;

Aug. so-
liloq.
cap. 13.

't welck besittende/bevinde dat gheheel mijne
begeerte is volkomen.

Augst.
medit.
cap. 37.

Maer niet en is my soo heughdelijck als te
wesen met mijnen Heere/mijnē Godt. VVant
het is my goedt Godt te aen-kleven. O Hee-
re verleent my/terwijlent ick dese broose leden
by-stae / u te aenkleven: ghelijckerwijs als
men leest / Die den Heere aenkleeft is eenen
gheest met hem.

Aug. in
Psal. 72.

Dat eenighe hanteren den krijch-handel/
ander in eenen vollen kaedt de konste van
pleyten / oft reden-taelen / ander verscheyden
wetenschappen/andere de koopmanschap/an-
der de landts-neeringhe / maer my is't goedt
Godt te aenkleven. Daer en is niet beter oft
doock gheruster dan Godt by te blijven / ende
hem alleene aen te hanghen / soo wanneer wy
hem sullen aenschouwen aensicht aen aen-
sicht. Maer wat is't? Ick sprack dit als we-
sende nocheen Pelgrim. Het is goedt Godt te
aen-kleven: maer naedemael ick dit goedt
in dese pelgrimagie als-noch niet en besitte/
Soo moet ick in Godt stellen mijne hope;
Soo dan / soo langhe als ghy hem noch niet
volkomelijck en zijt by-gheboeght / stelt in
hem utwe hope. Zijt ghy noch blottende boven
't water/werpt uyt desen ancker. Zijt ghy met
hem noch niet vereenight door de tegenwoor-
dicheydt? gaet hem by door de hope: Maer
stellende op Godt dan utwe hope/wat sult ghy
hier

hier uyt-rechtē : wat sal wesen u tijt-berdzijf : anders niet dan loben ende dancken die ghy lief hebt. Denckt eens by u selven / waert dat ghy eenen wel-bedreben Doer-man lief haddet / soudt ghy insghelijcks niet maecten dat ander van hem oock veel souden houden : die sulck eenen bemint / waer hy komt spreekt van hem / op dat naer sijn booz-betwijfs ander menschen van hem oock souden spreken.

Indien de rijckdommen u aenvloeyen, Basil. in Psal. 61. en vvilt op de selve niet stellen u herte. Ghe-
meynelijck sy zijn verganckelijck / sy oberloopen hunnen besitter / veel dapperder dan een snel-stroomende waeter / ende sy verwisselen soo menich-mael ghelijckerwijs de slaevē veranderen van Heeren ende meesters. Desen acker wort heden beseten van den eenen / en moghen van den anderen / ende in korter tijden sal hy verderden / die den selven weynich tijts oock sal ghebzuypcken. Neemt maer eens acht op de huysen vander stadt / wat al verscheyden theydt van naemen dat sy onderstaen hebben t'sedert dat sy zijn opghebouwt / wel soo veel naemen als sy eyghenaers hebben toebehoort. Het goudt sibbert uyt die handen / van die nochtans het selve schijnen vast te houden / naer d'handen van eenighe andere / en van daer noch eens boozder / noch en heeft geene blijvende plaetse / veel gheringher soudt ghy het waeter behouden in u handt / ende die

Daer mede toe-slypten/dan dat ghy booz u eyghen selben alleene de rijckdommen soude konnen betraeren.

Greg.
hom.4.
in Euäg.

Daer het oordeel der rechtbeerdighe / (oft schoon alle goedt hun aen-quaeme) soo en schijnt dat goedt niet te wesen / is't by aldien dat sy brandende zijn in hemelsche wenschen/ ende oversulcks den Propheete David besittende alle de rijckdommen van een machtich Koningh-rijcke/met daer benebens de herten ende de goede ghenegentheden van soo veel ondersaeten : al wast dat hem dit alles dochte goedt te wesen / ende bequaem tot allen aenstaenden noot / dies niet teghenstaende was hy meer bekommert om te wenschen een meerder goedt / soo hy met alle biericheydt selver is segghende : VVant het is my goedt Godt aen te hanghen.

Aug.in
Psal.39.

Dat dan Godt den Heere zy utwe hope/noch en verwacht niet anders van hem dan dat hy selver zy utwe hope. Want daer zijnder veel die van Godt niet dan goedt ende gheldt en verwachten/ende daer isser die maer en trachten naer verganckelijcke eere / ende begeerent al behalvens Godt selve / maer ghy en wilt doch nergkens naer staen dan naer utwen Godt alleene. Verlaet alle andere liefden/die gheschaepen heeft hemel ende aerde is veel schoonder dan alle dit boozgaende. Saelich is den man vviens hope is den naeme des Heeren,

ren, ende die niet en heeft ghesien naer de ydelheden, ende leughenachtige vervvaentheden.

Ghelijckerwijs dat niemant en kan twee Heeren van passe dienen / alsoo en kan oock niemant in twee Heeren stellen sijn betrouwē. Orig. in Psal. 36. hom. 5.

Niemant en kan hem wel betrouwen in het onseker der rijckdommen / ende in den Heere te saemen / niemant en mach hem betrouwē op eenighen Prince deser aerden / ende daer benebens op Godt van den hemel. Niemandt en kan hem betrouwē op de sterckte der peerden / ende in Godt : niemant en kan hem betrouwen inde werelt / ende in Godt : want ten zy dat ghy u betrouwen stelt op Godt alleene / ende dat hy aenmercke het selve betrouwen te keeren tot de eeuwte der eeuwigheyt / noch oock dat ghy gheen ander en zijt hebbende / dan in hem alleene / die de doode doet leven / ende roept de ghene die daer niet en zijn / ghy en kondt van utroc sonden niet verlost worden. Want hy is alleene die kan salich maecken die in hem betrouven.

Hy die sijn betrouwen stelt op de menschen moet grootelijcks vreesen dat hy niet en vervalle in dese verbloekinghe : Vermaledijdt zy den mensche die sich betrouvt op den mensche, ende doet onderstandt het vleesch van sijnen aerne, ende vviens siele gevveken is van den Heere. Dese woorden die hem betrouvt Basil in reg. fusius disput. qu. 42.

trouvv't op de menschen, bevelen ons wel ende scherpelijck / dat men gheen betrouwen en mach stellen dan in Godt alleene / ende de ander woorden die onderstant doet het vleesch van sijnen arrem, verbieden ons te betrouwen op ons eyghen selven.

Bernar.
serm. 9.
super
Beati
qui ha-
bitant.

Soo dat in alles dat ghy uyt-recht / in alles dat ghy moet blieden / in alles dat ghy moet onder-staen ende lijden / in alles dat ghy moet wenschen / seght altoos: **O** Godt ghy zijt mijne hope / ende ick houde my aen u woordt / ghy zijt alleene de oorsaecke / ende den steun van mijne verwachtinghe. Wel aen / dat den eenen dan verkonde sijne verdiensten / dat den anderen hem beroeme te verdraegghen de lasticheydt van den dagh / ende van de hitte der sonnen / dat hy hem beroeme twee-mael ter weke te vasten / ende dat hy niet en is ghelijck de reste der menschen; aengaende my / alle mijn goet is Godt aen te hanghen, ende mijne hope te stellen in den Heere. Dat andere hunne hope stellen op andere saecken / d'een in gheleertheyt / d'ander in de loosheyt des werelts / d'een in sijnen adel / d'ander in sijne treffelijckheyt / ten kortsten dat ieghelijck volghe sijnen aerdt / ende gheneghentheyt / en soo't hem goet dunckt / dat hy stelle sijne hope op alderhande ydelheyt. Maer hoor u / mijn Godt hebbe ick al vwillens af-ghegaen alle saecken, ende die gheacht als dreck ende vuy-

vuylicheydt. Want ghy ô Heere zijt mijne hope. Die't dan lust ende gereydt / mach hem betrouwen op het onseker der rijckdommen / aengaende my / ick ontsegghe selver het ghe- ne my soude dienen tot enckelen nootduft / ten zu dat ick dat van utwer handt ben verwachtende. Is't by aldien dat my beloofst worden eenighe vergeldinghen / door u sal ick de selve verhoppen te verwerven. Is't by aldien dat gheheele heyl-krachten teghens my zijn opstaende / dat de wereldt my hindert / dat den haet-nijdingen op my knersel-tande / dat mijn vleesch op-stae teghen mijnen gheest / ghy sult wesen mijne hope / mijnen bystandt ende vertroostinghe. Waer toe dan soo langhe ghesluyert van dese ydele / ellendige / onbequaeme ende bedrieghelijcke hopen ons quijt te maecten ende af te legghen / ons voeghende naer die ander hope die daer alleene vaste / heyligh / ende volmaeckt is / laet ons dan de selve met allen yber ende vtericheydt des gheests ontfanghen / ende in soo verre daer iet waer ghebzekende / als te swaer ende by nae onmoghelijk om te volbrēngghen / soeckt als dan iet anders om utwe hope. vrymoedelijck op te bouwen.

Laet ons dan hebben eene stercke ende Heb. 6.
 vvel-versekerde vertroostinghe, ons segh ick,
 die ghevloten zijn naer die voor-ghestelde
 hope, de vvelcke moet vvesen den plicht-
 haeck

366 GODDELYCKE VVENSCHEN
haeck onser siele die de selve vast grijpe ende
versekere.

Aug. in
Psal. 64.

Wy hebben dan van nu af onse hope uyt-
ghetworpen als eenen ancker uyt vzeese dat
wy ghesmeten tusschen de zee-baeren / niet en
souden lijden de schip-bzaecke. Want ghelijck
wy segghen dat een schip ligghende op sijnen
ancker / ter aerde licht / al is't nochtans dat
het selve noch is blottende / maer om recht te
segghen / het schijnt als oft waere op d'aerde
om gheboegelijcker de storrem-winden ende
het ontweder te weder-staene: alsoo onse hope
die daer is gheanckert teghen de bekoringhen
van onse boozghestelde wegghen recht soo veel
uyt dat wy teghen de steenen niet en worden
ghebruiselt.

Amb. in
Orat.

o Heere ick bidde u dat mijne siele u al-
leene naervolghe / ende dat u rechter hands
my teghen houde / dat sy my stiere boven de
aerde / ende my versaede met des hemels erf-
deel / naer het welck mijn siele daghen nacht
is versuchtende.

Sub

XXIX.

Sub vmbra illius quem desideraueram, sedi. *Cant. 2.*

Onder de schaduwve van dien ick gheuuenſcht hadde, hebbe ick gheseten. Cant. 2.

TWas nu den tijdt dat ick beſtondt te gaene
 Naer eene plaets' veel menſchen onbekent
 En deſen vvegh en hadde my niet aene,
 Want ſoo my docht vvas hy by-nae ghe-endt,
 En mijn betrouven oock eer langh
 Te moghen ſtaecken mijnen gangh.

Maer als ick quam mijn ſtappen t'overmeten,
 Meer dan d'een helft vond' ick noch af te doen;
 'K vvas voor mijn hooft, alſoo my docht, geſmeten,
 En mijnen moet ſonck my tot in de ſchoen,
 Noch icken vviſte niet voorvvaer
 Hoe dat ick ſou gheraecken daer,

Zoo heb ick dan mijn ooghen opgheheven
 En mijnen Godt hert-grondelijck ghebéen,
 Offiemandt my die ionſte ſoude gheven
 Van dit mijn hooft een vveynich te beſtéen,
 Om af te vviijcken 't ſon-ghebroel.
 Daer erghens in een lommer-koel,

Och seydt' ick siet, het aerde-rijck door-klieven,
 Door d'hitte laes! mijn voeten zijn verschroeyt.
 Omocht my hier een boomken nu gherieven
 Met sijnen vvaey in langhe niet ghesnoeyt,
 Off dat ick erghens hier een vondt,
 'T vvelck koeverigh vol appels stont!

Dit is verhoort van hem die mijne suchten,
 En mijn ghevveen oyt kent, en over-slaet,
 Tot vvien ick ooc mijn leven langh ginck vluchten
 Soo saen ick't had' hier ieveringhs te quaet,
 Die sprack, ick vveet doch mijn Hert-soet,
 Hoe verre ghy noch reysen moet.

Ierusalem vvoudt ghy vvel eens aenschouven
 Maer niet het ghen' op aerde-rijck ghestreect,
 Om dat ghy niet van hitt en soudt verflouven,
 Met eenich groen vvenscht ghy te zijn bedeckt,
 Kom aen, mijn lief, hebt gheenen schroom
 Ick sal u zijn als eenen boom.

Siet ghy my niet met handen en met voeten
 Aen desen boom ghehaeghelt en ghehecht?
 Kom aen mijn Lief het sal u seer versoeten,
 Kom, uven druck in mijne vvonden leght.
 Kom Lieveken vvilt u dan spoen,
 Ick sal u zijn een lommer groen.

Dit soo gheseydt, her-nam ick mijne krachten,
 En alste voor soo vvierd' ick vveer ghemoedt,

Ick vvierp naer hem mijn ooghen, en ghedachten,
 En vvierdt gevvaer hoe dat hy vvas bebloedt,
 Iae dataen desen boom mijn Lief
 Ghenaeghelt hongh als eenen dief.

Há lieffte Lief vvaer toe moest dit geschieden
 Dat ghy aldus ghenaeghelt vvilde zijn?
 Salick de sonn' hier onder u ontvlieden
 En moeten sien hier allegaer u pijn?
 Och hebt ghy anders gheenen t'huys
 Dan alleen desen boom des Cruys?

O quaeden boom vvel vveert te zijn mis-presen,
 Vvat Hovenier heeft u alhier gheplant?
 Voorvvaerhy moest vvel vvrete en bloedich vvesen
 Als aen u hanght den hemelschen Ghesandt,
 Die met sijn bloedt seer menich-faut
 Heel uvven staepel over-dauvt!

Maerniette min 't is onder u vve tacken
 Dat ick vermoeyt ben vindende mijn rust,
 Niet om den slaep ghemackelijck te facken,
 Off om aldaer te leven in vvellust,
 Neen onder u al het vermey
 Is my te vvasfchen in gheschrey.

O goeden boom soo't nu genoech kan blijcken,
 O saelich houdt die u eerst heeft ghestelt!
 O Bruydegom vvie sal ick u ghelijcken?
 Onder u loof heb ick my hier ghevelt.

Ghy zijt dien appel boom die blust
Mijn 'shertsen hongher ende dust!

O Bruydegom hoe dicks heb ick gheroepen
Dat desen boom mocht schaduvven mijn hooft,
Menighen traen komt my nu afgheslopen
Als ick te sien ben daeghelijcks gheloof
Het bloedt dat van u lichaem rolt
En in u hairken hanght ghestolt!

Aen desen boom vvil ick gheduerich hanghen,
En onder hem gaen stellen een gheschrift,
Hoe datter tvvee met eene liefd' omvanghen
Zijn met de doot gelijcker-handt beghift:
Hoe u de liefd' heeft omgebracht
En my de droefheydt over-smacht.

Sub vmbra illius quem desideraueram, sedi. *Cant. 2.*

Onder de schaduwve van dien ick ghevvenscht hadde, hebbe ick gheseten.
Cant. 2.

Sy haer bindende door-wondt met de lief-
de/soeckt de boomen / ende de groenicheyt
der bossen. Orig.
hom. 3.
in Cant.

Want soo den boom der Paradijs-appels
alle andere te boven gaet / insghelicks is
mijnen Bruydegom onder alle andere kin-
deren des menschen / eene vrucht draeghende
die alle andere vruchten te boven gaet / niet
alleene in smaeck / noch in soeticheydt: maer
dat meer is / in goeden geur die te tsaemen
aen het smaecken / en het riecken / boven ma-
ten zijn aenghenaem: ende wy moeten we-
ten dat die eeuwige wijsheydt voor ons be-
reydt eene taeffel / voorszende de selve met
veelderlepe gherechten / niet alleenelijck met
het broodt des levens; maer oock met den
slach-offer van het vleesch des woordts / soo
sy de koppen oock niet alleenelijck en is
bullende met den besten wijn: maer sy ver-
menghelt noch den selven met stucrkens van
Paradijs appels / om daer van te vrouwen

eenen soeten ende wel-geurigghen dzanck / die de lippen ende den mondt niet alleene en veroorzaecken soeten smaeck / maer zijnde nedertwaert ghesoncken / is men den selven smaeck noch langhen tijdt behoudende.

Nyff. in
Orat. 4.
in Cant.

Doortwaer die door sijne beloofde goetwillicheydt in het woudt onser ghestaltenisse heeft uytghebott / als wesende van ons selve bleesch ende bloedt ghetworden / deel-achtich heeft gheweest ghelijckerwijs eenen appel / aenghestien dat men in dese bzucht iet kan bemercken / dat met het een ende met het ander / te weten / bloedt ende bleesch / heeft eenige ghelijckenisse / sijne wit-vertwicheydt heeft aenghetrocken de eyghentheydt van ons bleesch / ende door de roodicheydt ghetuyghet hy eenighe ghemeynschap te hebben met de nature van onsen bloede.

Bern.
ser. 48.
in Cant.

Met goeden rechte hadde sy dan getwenscht om sijne schadulve / door de welcke sy niet alleene en soude verkrijghen eene verkoelinghe; maer daer by oock een vermaeckinghe; want al is't dat alle boomen ghemeynelijck gheben eene lommere om te verkoelen / noch en gheben sy niet alle bzuchten om te versaeden; want die altydt-duerende bzuchten der saelicheydt zijn daer ghebzekende. Den oprechtten boom des levens is Christus **J E S V S,**
eene

eenigen middelaer tusschen Godt en de menschen/ die daer seght tot sijne Bruydt: Ick ben uve saelicheydt, ende daerom hadde hy aldermeest ghetwenscht om de schadutwe Christi/ om dat hy niet alleenelijck en gheeft verkoelinghe tot die uyt-nemende hitte der sonden/ maer is boven dien de siele met alderhande deughden verbullende. Onder de schaduvve van dien ick hadde ghevvenscht hebbe ick gheseten. Sijn schadutwe is sijn bleesch.

Want wie isser die hem machtich soude zijn te wederhouden teghens de sonne der gherechticheydt/ die ontdeckt is ende buyten alle wolcken? wie en soude niet worden verschrickt door de brandende straelen van dat brandende aenschijn? soo heeft dan de sonne der gherechticheydt den mensche aenghenomen als middelaer / oversulcks dat uyt de versaeminghe van de sonne ende van het menschelijcke lichaem is gheresen eene schadutwe.

Guill.
apud
Delfio.
cap 2-
Cant.

Christus ghenaeghelt aen het houdt des truppen / verspreude (ghelijckervvijs eenen appel hanghende aen den boom) den soeten geur van 's wereldds verlossinghe / die daet heeft doen verschuyben den buylen stanick der sonde / ende heeft gheschoncken eenen faeligen

Amb. in
Psal. 118.
O & on. 5

374 GODDELYCKE WENSCHEN
 ende lebendic Iymakenden dranck / hy seght:
 Ghelijck eenen appelaer is onder de boomen van het vvoudt, soo is mijn recht-svveer in't midden der kinderen. Ick hebbe ghevvenscht om sijn schaduvve, ende hebbe daer onder gheseten. O soete schadutwe die ons verkoelt teghens den brandt der sonde! hoe smaectelijck zijn utwe bruchten? wat brucht isser soo soet als de verkondinghe van het Lijden Christi?

Amb. in
 Pfal 118.
 Octon. 3

Nathaneel wierdt ghesien onder den vijghe-boom. David seght te verhoppen in de schaduvve der vleughelen Christi. Zachæus is gheklommen op den wilden vijgen-boom om IESVM te sien / ende den selven IESVS heeft beyde sijn aermen booz ons oock openghespreydt / op dat hy daer dooz soude beschadutwen gheheel dese werelddt. Waerom en souden wy dan niet wesen onder sijne schadutwe / die bescherremt worden ende beschudt dooz het decksel van sijn Crucce! Waerom en souden wy niet wesen onder die schadutwe / wy principaelijck / die den ghecruyften IESVS tot allen tijde bescherremt van de booghedydt des werelddts / ende van den brandt des lichaems?

Idem
 ibid.
 Oct. 4.

Maet dese schadutwe wenschet David bedeckt te wesen / op dat hem's daeghs de Sonne

ne, oft 'snachts de Maene niet en soude branden. Dese schaduwve wordt aengedient door de Goddelijcke ghenade / voor de ghene die daer ontblieden de hitten deser werelddt. Wel aen / laet ons soo wy zijn vermoeyt door de hitte der sonde / gaen rusten onder dese schaduwve. Heeft de wellusticheydt iemanden verhit / dat het cruyce des Heeren hem verkoele / op het welcke hy selven heeft uytghereckt / op dat hy onse misdaden in hem soude aenbeerden.

De schaduwve verschijnt uyt het lichaem / ende de locht dienende den reysenden mensche in de hitte voor verkoelinghe / ende voor het op-komende onweder tot een beschutsel. Den boom des levens / te weten / desen Appel-boom / is het heyligh Cruyce / de vrucht is CHRISTVS IESVS, sijn schaduwve den toeblycht ende troost van het mensche-lijck gheslachte / het welck door den brandt der begheerlijckheden was overlaeden met het swaer iock der sonden.

Honor.
apud
Delrio
in c. 2.
Cant.

De schaduwve Christi ghematight allen brandt der bekozinghen / ende terwyl-
lent sy soetelijck de siele is ghenaeckende / ver-
jaeght alle de hitte die haer soude moghen
verhinderen ; voorts sy verberscht / ende ver-
quickt die daer by nae lagh bestweken / ende

Greg. in
cap. 2.
Cant.

onderkomen dooz den brandt van haere sonden / ende rustende onder die selve schaduwelherneemt haere ghetwoonelijcke krachten dooz de welcke sy te gheringher mocht loopen tot het eeuwich leven.

Greg. li.
33. mor.
c. 3. in c.
90. Job.

Door de schaduyve van de beschermnisse des alderhoochsten / wordt verstaen de verkoelinghe des ghemoedts / ghelijckertwijs de Bzuydt in het Liedt der Liedekens (betrachtende de komste van haeren Bzuydegom) selver is ghetuyghende als sy seght: Onder de schaduyve van dien ick hadde geuenscht, hebbe ick gheseten. Als oft sy seyde: Ick hebbe gherust onder de bezydinghe van sijne komste / ende ick ben versterckt teghens den brandt der vleeschelijcker lusten.

Honor.
apud
Delrio,
cap. 2.

En is dan het menschelijck gheslachte niet sittende onder de schaduwel van desen boom / 't welck / om gheproeft ende gesmaect te hebben van den verboden appel / heeft verlozen het Paradijs ? het welcke / gheduerende de hitte der sonden / was draeghende een swaer-wichtich pack / waer dooz dattet wiert ghetoghen tot den afgrondt van alle pijnelijcke straffe / ende hier dooz spoeydet hem te waerkerder naer Iesum Christum , die daer is wesende den waerachtighen boom des lebens.

Daer

Daerom siet dat ghy leeft onder sijne
 schadutwe / op dat ghy eens met sijn schijnfel
 meught worden ver-eert ; want hy en
 gheeft van sy-selven niet alleenlijck eene
 schadutwe / maer daer en boven eene groote
 klaericheydt.

Bernar.
 ser. 48.
 in Cant.

Den Apostel seght hoe dat de twet heeft een
 schadutwe van het aenkomende goedt / voorts
 allen dienst ende oeffeninghe eertijds ghe-
 daen voer Godt almachtich / wordt ghe-
 noemt eene schadutwe / ende een voerbewijs
 der hemelscher dinghen. Maer wy Chri-
 stenen zijn verbrent van dese schadutwe /
 om dies-wille dat wy niet en zijn onder de
 twet : maer wel onder de ghenaele / ende al
 is't dat wy niet en zijn onder de schadutwe /
 soo zijn wy nochtans onder een veel beter
 schadutwe : want wy leven by die on-
 gheloobighe / onder de schadutwe IESV
 Christi.

Or'g.
 hom. 3.
 in Cant.

Ende dese Bruydt hadde haere redene /
 dat sy wenschte te moghen sitten onder de
 schadutwe van desen appel-boom / op dat sy
 soude hebben moghen deelachtich worden
 van het leven dat daer was in sijne schadu-
 twe / ende het schijnt dat teghelijck van noode
 wordt te ghenieten dese schadutwe / terwylene
 hy is in dit teghenwoordich leven / om daer-
 naer

Ibid.

naer/ alsoo ick my laet boozstaen / verpreult
te worden door dat sonne-schijn / 't welck op-
gheresen zijnde / terstondt doet verdrooghen/
ende vergaen alle ghesaeyffel dat noch sijnen
keest niet en heeft ghenomen.

Bern.
ser. 58. in
Cant.

Maer misschien dese siele beroemt haer
iet ghesien te hebben dat daer soude wesen
gheluckigher; te weten / als sy seght / niet
ghelijck den Propheete: Ick sie, maer ick
hebbe gheseten; want sitten is rusten / oock
het is beter te rusten onder een schaduw/
dan enckelijck onder de selve maer wat tijds
te wesen. Den Propheet dan hem selven
toe-schrybbende het ghene aen vele andere ghe-
meyn was / seght: Onder sijne schaduvve
is't dat vvy leven; maer de Bruydt hebben-
de meer boozdeels / verheft haer dat sy volko-
melijck ende eyghentlijck onder de selve is sit-
tende; want ter dier plaetse daer wy met ar-
beydt leven als besoetelt met vele sonden / die-
nen wy in vzeese / ende daer is't dat dese godt-
vruchtighe siele seer soetelijck is nemende ha-
re ruste. Om kozt te maecken / de vzeese
heeft haere pijn / ende de liefde haere soetic-
heydt / ter dier oorsaecken seght sy / Sijne
vrucht is met allen soet aen mijn verhemelte,
verstaende daer door den smaeck der betrach-
tinghe / die sy hadde berkeghen soo soetelijck
op-

opghestijght door de liefde. Maer dit is alles onder een schaduyve, om dattet is door eenen spieghel ende in gheraedtsel. Den tijde sal komen dat die schaduwten booz het licht sullen af-wijcken / ende alsdan sal het eeuwich ende klaer-blinckende licht op-komen / 't welck niet alleene booz het verhemelte sal wesen eene soeticheydt; maer een versaedinghe tot de maeghe Daervan sy nimmermeer en sal krijghen de walghe: Onder de schaduyve van dien ick hadde ghevvenscht, hebbe ick gheseten, ende sijne vrucht is soet aen mijn verhemelte.

Dat onsen gheest / ô aldersoetsten IESU, in u dan mach rusten / iae selfs niet eenen oogh-opslach van u en sy verscheyden; want boozwaer het soude wesen eene groote verwantheydt sulck eene edele ende ghenoechelijcke plaetse wetens ende willens te verlaeten. Souden wy wel iet anders bestaen te aensien als onsen Bruydegom! Ha neen. Want hy soude ons worden ontrocken. Wat soude ons overkomen iet anders te willen aenschouwen! hoe en souden alle andere saecken van ons niet mis-pzesen ende veracht worden?

Bonav.
2 patte
stimul.
cap. 8.

Dat dan mijne siele / ô liefsten Heere bluch-
A a u

August.
medit.
te cap. 37.

380 GODDELYCKE VVENSCHEN
te onder de schaduvve van uvve vleughe-
len, om haer te beschutten teghens den
brandt der wereldtscher ghedachten / op dat
sy bedoken onder de ghemaetigheydt utwer
verkoelinghe / blijmoedelyck magh singhen/
ende segghen : Nu ick hier ben soo sal ick
slaepen, ende rusten in den vrede.

XXX.

Quomodo cantabimus canticum Domini
in terrâ alienâ. *Psalm. 136.*

*Hoe sullen wy singhen den lof-sangh des Hee-
ren in eene vremde landauwe? Psalm. 136.*

WAertoe gesonghen eenich liedt,
VVAertoe de snaerkens te doen beven?
Neen Alder-liefste 't is voor niet;
Want dit vereyscht een vrolijck leven.
Daer't hert in rauwe light versmoort
Naer spel oft sangh men niet en hoort.

Nochtans ghy vvilt en houdt voor vast
Dat beter is een liedt te singhen,
Op dat het hert daer door ontlast
Tot vrolijckheydt hem soude dvinghen,
En oock dat daer door alle pijn
Sou sachter om verdraeghen zijn.

'T is vvaer. Ick ghev' u dit al toe,
Iae sou dit vonnis mede strijcken.
Den bootf-gheselle mat en moe,
En sal daer niet gaen sitten kijcken:
Maer met een liedt dat hem behaeght
Ter vvijl hy roeyt, de zee aeniaeght.

Den Herder die sijn schaepkens drijft
 Naer die schoon groen begrasde vveyden
 Soo hy daer erghens stille blijft
 Sal met een lietjen hem vermeyden.

Den trauvven vvaecker van den nacht
 Sijn onghemack alsoo versacht.

Van my en vwordt dan niet berispt
 Dat dese lien hun soo verheughen:
 Maer 't is mijn tonghe die daer lispt
 En niet en vvilt tot singhen deughen:
 VVant sy ghevvent haer op den rouvv,
 En op het suchten van haer vrouvv.

Voorvvaer te singhen my vernoeyt
 (Soo heel de vvereldt vvel mach vveten)
 Ick ben als een die stijf gheboeyt
 In eenen kercker heeft gheseten,
 En die met pijn sprickel-ooght
 Soo hy hem aen de sonne tooght.

Hoe menich-mael hebb' ick gheproeft
 Naer mijn ghevvoont' en mijn maniere
 Al off ick schoon daer sat bedroeft
 Noch te doen ruysschen mijne liere,
 Off aen mijn dick-bestoven luyt
 Tegheven eenich soet gheluyt!

Maer vvat! eer ick een toontjen vondt
 Off eenich snaerken heeft ghekloncken,

Den druck betoomde mijnen mondt
 De traenen zijn my af-ghesoncken,
 Iae als ick eenich spel op-nam
 Soo voeld' ick mijne vinghers stram,

Al dat ick dede vvas voor niet
 De Sangh-goddinnen hadd' ick teghen,
 Hoe soud' ick konnen toetsen iet
 Daer't allegaeder vvas verlegghen,
 Daer d'handelinghe soo syplocht
 Nu niet een siere meer en docht!

Maer off ick eens noch vvierdt ghevvoon
 Mijn doode snaerkens te besielen,
 Off vvederom kreech mijnen thoon,
 Off dat de lietjens my bevielen
 Soo soetelijck in elcks ghehoor
 Ghelijck sy deden hier te voor.

Seght, Bruydegom, vvaert dan gheraen
 Dat ick daermé my sou vermaken?
 Há neen, mijn lief, ten kan niet staen
 Daer zijn helaes! al ander saecken,
 Mijn droeve stemme light versmacht
 Noch heeft om singhen gheene kracht.

Den druck al mijn ghenucht uyt-bandt
 En d'vinght den mondt my toe-te-fluyten.
 Hoe soud' ick soo verr' van mijn landt
 De minste vreughdt hier konnen uyten!

Neen

Neen eenen ballingh dat vergheeft:
Want dit alhier gheen plaets' en heeft.

Ickuyt den hemel over-langh
Om mijn misdaedt te recht ghebannen,
Salick ververschen mijnen sangh,
En mijne snaerkens gaen herspannen?
Neen, 't soude zijn een vvonder-dinck
Voor aldus-daenen Vremdelinck.

Salick mijn ooghen alle-bey
Hier laeten pruysschen in rivieren,
En leven soo tot mijn gherey
Off de musike noch hantieren?
Och neen, och laes, och ick en kan
Als ick bedencke mijnen ban!

Iae selver off den nootgheval
Amphions gheest noch quam herlijven,
Hy en soud' in dit traene-dal
Niet eene roots' meer doen verdrijven.
Want liever dan dit te begaen
Soud' hy sijn spel in stueken slaen.

Als *Orphéus* tot sijn onvernoegh
Euridice nu há verloren,
Sijn Harp' hy t' sedert noyt en floegh
Ghelijck hy dede van te voren
VVant hy verschrickt tot in de siel
Soo vvaft dat hem die selv' ontviel.

VVaertoe belast soo menigh-voerf
 Hoe dat ick sou mijn luyt her-stellen.
 Há neen, mijn lief, och! och! ick sterf
 Soo ghymy vvilt daermé noch quellen.

Och! Vaederlandt, och! ick besvvijck
 Soo ick eens maer om hoogh' en kijck.

Och had ick vverom het gheluck
 Naer desen ban u te ghenieten,
 Ick sou vergeten mijnen druck
 En madrigaelkens gaen vergieten:
 Ick sou voor u mijn leven-lanck
 Doen daeveren mijn snaer-gheklanck.

Quomodo cantabimus canticū Do-
 mini in terrâ alienâ. *Psalms. 136.*

*Hoe sullen vvy singhen den lof-sangh des
 Heeren in eene vremde landaewve?
 Psalm. 136.*

O Mijn Godt oft ick de stemme soo soet August.
medit.
cap. 35.
 hadde als die lofsangh-singhende reyen
 der Enghelen! och! hoe gheerne soude ick my
 verstorzen in utwe lof-sanghen! O wat eene
 vzeughdt soudet my wesen te midden van
 utwe heylighe kercke gheduerelijck te oesse-
 nen mijne bois om ter eere van utren hoogh-
 sten naeme te stichten alderhande schoone lie-
 dekens/

dekens / ende in alles de hemelsche sanghers
naer te volghen!

August.
medit.
cap. 33.

¶ **D**al te gheluckighe hemelsche heyr-krach-
ten / die u soo heyligh ende supberlijck met ee-
ne bysondere soeticheydt ende onsprekelijcke
ghenuchte verinoghen te loben! De lof-san-
ghen die sy lieden u toe-schicken / spruyten uyt
vzeughden; want sy u gheduerelijck zijn heb-
bende in hun ghesichte / daer in sy vinden on-
tallijcke middelen van hun te verheughen / en-
de u te loben. Maer wy-lieden als buughen-
de onder het swaer ghetwichte van ons
bleesch / ende in dees droebe pelgrinagie / soo
berre ghebannen uyt uwer teghenwoordic-
heydt / ende door de verscheydentheden des
wereldts ghetceest ende ghetrocken / de macht
is ons benomen van u naer uwer weerdic-
heydt te konnen loben / ende nochtans doen
wy dat door ons geloobe / niet door een waen-
schijn: maer de Enghelsche gheesten loben u
volkomelijck ende in't openbaer / ende niet als
wy in een gheloobe dat bedeckt is.

Chryf.
in Pl. 41.

Wy zijn uytter nature ghemeynelijck soo
gheneght tot de ghesanghen ende de gedich-
ten / ende wy hebben met de selve sulcke ghe-
meynschap / dat selver die klepne kinderkens
hanghende aen de borsten van hunne moe-
der / indien sy krijten oft quellich zijn / woz-
dendooz het hoorzen der selver ghestilt / ende
t'eenegaer ghepaeyt. De Doesters die drae-
ghende

ghende op den aerme / ende daermede ober ende
 de weer wandelende / ende hun singhende een
 nighē kinder-boyskens / weten daermede die
 soo soetelijck te betooveren / dat sy terstont die
 kleynē verbaeckte ooghskens doen toe-bal-
 len. Het ghebeurt oock dat de wegh-gan-
 ghers / ende die 's middaeghs het vee zyn
 stautwende door de velden / gheen ander ver-
 maeck en hebben dan dē sangh / die daermede
 de lasticheydt der weghen te lichter zyn door-
 spoeyende : ende niet alleenelijck dese wegh-
 ganghers / maer oock de landt-bouwers / ghe-
 stelt aen hunne ploeghen / de wijn-lesers in
 hunne wijn-gaerden / ende in hunne kuypen /
 en eyndelijck alle werck-lieden singhen dick-
 mael een liedeken terwijlent elck is in sijne
 oeffeninghe. Jae die matroosten ende die ge-
 ketende galleye-boeben / singhende al roeyen-
 de / ende maecken de mei minnen / om te doen
 slaepen hun teghentwoordich verdriet / ende de
 vrese van het aen-risende tempeest.

Menmerckt de Vrouwkens / terwijlent sy
 besich zyn met spinnen / met vreyen / oft met
 de naelde iet te steken / hoe sy somtijds / oft elck
 bysonder / oft oberhandt / oft ober-hoop sijn
 singhende / maeckende te samen door de me-
 nichte van stemmen een soet-klinckende ghe-
 luydt. En dit ghesangh van vrouwkens / van
 wegh-gangers / van landtbouwers / van wijn-
 lesers / van boots-ghesellen / ende alle andere

Ambr.
 enarrat.
 in Pf. 36.

arbeiders en heeft gheen ander besluyt dan om daer mede te versoeten de vernoepeelijck-
 heyd van den arbejdt. Dus daenelijck is't
 oock ghestelt met onse siele / de welcke zijnde in
 pijn / indien sy hoorz eenich ghedicht oft ee-
 nich liedeken sal beter ende gheringher ver-
 draeghen alle swaericheden die haer den moet
 deden verliesen.

Ambr.
 enarrat.
 in Ps. 36.

Maer Hoe sullen vvy singhen het liedt
 des Heeren in een ander landauvve? De
 kinderen van Israelen songhen noyt geban-
 ghen zijnde de liedekens die sy te voren plach-
 ten te singhen in hun Vaderlandt. Dit ghe-
 weste daer wy nu teghenwoordich zijn inne
 moelende / is een plaetse van slaebornije / ende
 het ander daer wy henen trecken is eenen
 lust-hoff van vrydom. Dit ghetweste krielt
 vol sonden / ende het ander vol deughden ende
 vol eeuwigher ruste : dit ghetweste en is maer
 een dal der traenen / ende het ander eenen he-
 mel / glinsterende vol lof ende eere.

Amb. li.
 2. de
 poenit.
 c. 11.

Ten anderen is't by aldien dat het vleesch
 hem stelt teghens den gheest / ende de siele niet
 en wilt wesen onderdaenich / noch hem aen
 die ten onder gheben / is oock te zijn in een
 vremt ghevveste , noch dattet insghelijck
 niet en wordz ghetemt door alle den arbejdt
 van sinen oeffenaer / soo dat door die oorsaecke
 niet bequaem en is te draeghen de vruchten
 van vrede ende van verdujdicheydt. Hoe en-
 de in

de in vvat manieren sal men dan konnen singhen den lof-sangh van den Heere in een vrent ghevveste!

Den ghenen die singht moet licht van gheeste zijn / ende hem alle sorgghen quit maken die hem overladen de ghedachten / boozts moet hy oozlof gheben het overdencken van sijne schulden / en op-sluypen sijne giericheydt / als-dan / hy en verquickt su-selven niet alleene met de stemme des lichaems / maer daer en-boven door eene soodaenighe soeticheydt / die daer het binnenste sijns ghemoets schijnt te betooveren.

Amb. in
Psal. 118.
Octon. 7

Want soo maer onsen gheest met druck is overgoten,
Houdt dan voor alle vreughdt de deure vast ghesloten.

Nazian.
de hu-
manâ
natur.

Wy zijn allegaeder in een landa uvve van de schadutwe des doodts / ons leven is ghepraemt ende bedwonghen / noch wy en hebben gheenderhande vrydom. Maer ons leven sal den vrydom ghenieten / gekomen zijnde in de landa uvve der levende. Onse siele en leeft niet ten zy dat sy haer bindt in die plaetse der onsterffelijckheydt / daer is't dat sy volkomelijck sal loben den Heere / te weten / als sy sal hebben afghelept de lichaemelijcke kranckheydt / ende dat sy sal beghinnen te wesen ghelijckformich de glorie des lichaems IESV Christi. Want weseude in't midden

Amb. in
Psal. 118.
Octo. 22

der sonde/ wat lof-waerdichs souden wy hem machtich zijn te gheben? Wy zijn alhier gestelt in een schaduwte / wy leven hier onder een schaduwte / ende wy loben hem hier in eene schaduwte / ende het wordt ons onmoghelijck hem in dese schaduwte te vollen te loben. Om kozt te maken: Wy zijn hier in eene vremde landauve, hoe sullen vvy dan singhen den lof-sangh des Heeren?

Ibid sup.
perius.

De Godtvuchtighe siele laet haer ontvliegen eenen lof-sangh / tot de welcke het woort Gods seyde: Laet uve stemme doch klinken in mijne ooren, vvant die soet ende bevalligh is. De andere songh oock een liedeken tot de welcke Godt sprack dese woorden: Uve lippen ô mijne Bruydt sepelen van heunig-raetels, heunigh ende melck is onder uve tonghe. Maer niemandt en kan daer verlyden eenich liedt / ten zy dat hy heeft geleert Gods gherechticheden / ende dat hy ten vollen van synen Heer is onder-wesen. Ten desen op-siene bidt David van Godt oock te worden ghesticht in leeringhe. Hoe soude den ghenen die hem kent beschuldicht en ghestelt te midden in vzeese iet konnen singhen? hoe kan hy singen die hem kent te wesen in sonde / ten zy dat hy eerstmael vande verghiffnisse der selver zy verskert? Ten lesten / Hoe sullen vvy singhen den lof-sangh des Heeren in een vremde landauve? al waer wy vervolght zijn

zijn / al waer de slaevernige der sonden ons houdt gheketent / al waer wy gheen ander tijdt-berdyf en hebben dan te beschreyen de ellenden van onse slaevernige.

⊙ waeren vrede / die wy by Godt almachtich sullen aenschoutwen! ^{Aug. in Pl. 136.} Ⓞ die heylighe onberlinge ghemeenschap der Enghelen! ⊙ dat volkomen schoon aenschoutwen van het aenschijn des Heeren! Men siet in het Babylon onser ghevangnisse wel iet schoons dat ons aenlockt; maer dat het selve doch niet en gheschiede / noch dat wy immers niet en worden bedrogghen! daer is groot vershil tusschen den troost der gebanghenen / ende der ghene die by ende los wesen.

Het kan ghenoechsaem blijcken dat wy ^{Ibid.} maer en zijn ghevangene; want het is verre van daer dat wy souden ghenieten dien soeten ende aengenaemen vrydom der waerachticheydt. Wy worden gheteert door de ghenuchten der verganckelijcker dinghen / wy worstelen daeghelijcks teghen de prickelen der onbehoozelijcker lusten. Wy kunnen quaelijck herhaelen onsen aessen / (selfs in de gebeden) immers wy en kunnen niet anders be-lijdendan dat wy zijn gebanghene.

Maer de gene die ons hebbē vech-geleydt ^{Ibid.} als ghevanghene, soosy komen aen d'herten der menschen / ende dat sy segghen: Singht ons de woorden van u-lieden lof-sanghen? wat

is't dat wy gheben vooz antwoorde? Baby-
 lon draeght u / Babylon behoudt u / Babylon
 boedt u / Babylon spreeckt van u; en kondt
 ghy niet aenbeerden dan dat vooz luttel tijts
 is blinckende? ghy en hebt het verstand niet
 te betrachten dat eeuwich is / noch ghy en zijt
 oft bequaeme / oft weerdich te ontfanghen dat
 ghy begheert. Hoe sullen vvy dan singhen de
 lof-sanghen van den Heere in eene vremde
 landauve.

Derde Boeck.

VERSVCHTINGHEN

D E R

GODT-MINNENDE

SIELE.

1870

1871

1872

1873

XX XI.

Adiuro vos filiæ Ierufalem, si inueneritis dilectum meum, vt nuncietis ei: quia amore langueo. *Cant. 5.*

Ick besvveere u-lieden, dochters van Ierusalem, is't dat ghy-lieden vindt mijnen beminden, boodtschapt hem dat ick door liefde ben quelende. Cant. 5.

Schoon-suyver Sielkens allegaer
 Ierusalemfche Maeghde-schaer
 Die over-langh met vvitte voeten
 Betrippelt dat schoon hemel-blauvv,
 In ste van nu in druck, en rauvv
 Met my alhier te ligghen vroeten;

Ick bidd' u-lieden door dit dicht
 My van de vvaerheydt onder-richt
 Off mijn hert-soet mach zijn gevonden?
 Soo iae: en vvilt doch laeten niet
 Hem aen-te-dienen mijn verdriet,
 En metten eersten te verkonden.

Hoe dat ick in sijn liefde-pijn
 Te niere gae, en heel verdvvijn,
 Soo dat ick vvvel magh zijn gheleken

By eene blomme schoon ghegroeyt :
 Maer soo de sonne die verschroeyt,
 Light bladeloos daer heen ghestreken ;

VWant als hy over eene vvijl
 Naer my schoot sijnen minne-pijl,
 Lagh hy daer selver in ghedoken,
 En in mijn hertjen dus gheraect,
 Heeft daer gheberrent, en gheblaect,
 En my mijn borst heel opgebroken!

Och ! hoe mijn hertjen heeft ghebrandt,
 Van doen hy my dat pijlken sandt !
 Hoe hevet vier daer ligghen vvoelen !
 Het is als *Aethna* die daer spouvt
 En krachtelijck haer' vvlamm' uyt-douvt,
 En nimmermeer en kan verkoelen !

Soeckt hy noch t' hebben meer bescheet
 Van allegaer mijn innich leet,
 'T vvelck sou te langh zijn om verhaelen ;
 Seght hem , hoe dat dit somber beeldt,
 ('T vvelck door de liefde sitt' en queelt)
 Niet vvel en is om af te maelen.

Vraeght hy misschien off 't svvaere bloedt
 My vvel dees heete korts' aendoet,
 Off dat ick haest sal zijn verbeten
 Door dees' langhsaeme stille doot,
 Die my kan lossen uyt den noot ;
 Seght vvel, en vry, dat niet te vveten.

Dat ick dees tijdingh door u-lien
 Niet al te vvel en kan ontbien,
 Mits my de sprake vvilt begheven:
 Maer vvilt hy vveten voor ghevvis
 Hoe dattet immers met my is,
 Gh'hebt mijn gedaent' hem haest beschrevē:

VWant tot susdaenen taeffereel
 En hoofdy verruvv' off pinceel,
 Laet hem alleen met monde vveten,
 Hoe my in't eerst dees sieckte quam,
 En hoe ick hier met leden stram
 Op desen barrhem ben gheseten!

Seght dat mijn ooghen alle-bey
 Zijn uytgheperst door het gheschrey,
 En dat ick ben ghelijck verdvvenen!
 Seght oock aen hem hoe teenemael
 Van mijne lipkens het corael
 Is vvech-gegaen, en heel verschenen!

Dat over langhen tijdt is doodr
 Van mijne vvanghen 't purpur-root,
 Iae dat ick quaelijck aessem krijghe,
 Voorts om te vveten off ick leef,
 Dat ick gheen teecken meer en gheef,
 Dan dat ick somtijts vvat verhijghe.

Dat ick de reden niet en kenn',
 VVaerom ick my soo dicks ghevvenn'
 In lauvs traenen dus te vvaschen;
 Ten zy de liefde my dit leert

Die meesten-deel hem wendt en keert,
En dobbert in dusdaene plasschen.

Ter deser oorfaeck is't ghebeurt,
Dat ick soo langh' hier hebb' ghetreurt,
En laeten vliegghen soo veel suchten,
En noch te meer, nu ick bevroec,
Hoe dat hy my vvert seffens moe,
En eeuvelijck voor my gaet vluchten.

Ionck-vrouvven ist dan uuv' beliest,
Seght dat ick ben op hem verliest,
En dat het vier mijn hert omringhelt,
'T welck als een roosken nu vergaet
Daer de middaeghsche sonn' opslaet,
En teenegaere dat versinghelt.

Seght hem ghelijck de lely schoon
Die daer soo ieughdich staet ten toon
Van grooter hitte gaet versterven
Dat sijne liefd' oock is alleen
Die my gebracht heeft in't ghevveen
Daer ick de doodt moet ombe-erven.

Adiuo vos filiae Ierusalem, si inuen-
eritis dilectum meum, vt nuncietis
ei: quia amore languo. *Cant. 5.*

*Ick besveere u-lieden dochters van Ieru-
salem, is't dat ghy-lieden vindt mij-
nen beminden, boodtschapt hem dat
ick door liefde ben quelende.
Cant. 5.*

Dien uytbercozen ende getrouwen *Wyu-* Nyssen.
degom van onse siele Christus I E S V S, *or. 13. in*
heeft ons ten vollen ende meer dan genoeg *Cant.*
verskert van sijne liefde / door de welcke hy
soo verre ghezocht wierdt / dat hy voor ons
(hoe wel ellendige sondaers) de bittere doot
heeft willen sterben / ende ten dien opsiene de
Wyu dt insgelijcks tot hem-waerts met ghe-
lijcke liefde zijnde bevanghen / brenghet voor
den dagh den schicht der liefde / die in't mid-
den van haer herte lagh verborghen.

Den schutter die desen schicht heeft gescho- *Nyssen.*
ten / is de liefde selber / ende dat Godt de lief- *or. 4. in*
de is / hebben wy gheleert uyt die Heylighe *Cant.*
Schriften / die dien uytghelesen schicht is
sendende tot de ghene die zijn in behoede /
ende in de beschermenisse sijner ghenade /
be-

bestrijckende sijne dzyderleye straelen met den gheest des lebens/ op dat alsoo den schutter/ den schicht/ende den gheschotenen ghelijckerhande souden wesen in een gebonden. Alsoo de Godt-minnende siele langhst die goddelijcke trappen nu opghestijght tot in den hemel/ beproeft de soeticheydt van dese liefde/ als eenen schicht / daer mede dat sy soude wesen dooz-wondt/ ende dooz-schoten. O loffelijcke woude! ô soete scheuten / dooz de welcke het leven gheraecht tot in het binnenste/ende daer de woude niet anders en is dan eene poozte oft openinghe / alwaer sy sonder eenigen weedom is dooz-passerende.

Orig.
hom. 2.
in Cant.

Och hoe bevalligh ende hoe soet is't dooz de liefde te wesen doozwondt! den eenen wat den schicht der bleeschelijcker liefde / den anderen wordt ghequetst ende gheschoten dooz eenen aerdt schen Cupido; maer ghy/ghy uytghelesen schoone siele/ opent utwe bozt / ende stelt u ghewillich om te ontfanghen die schoone schichten / daer af den schutter is Godt Almachtich. Hoozt de Schzifture die u in het ghesagh van dese schichten dit naerbolghende bozen houdt: oft om u noch bath te doen verwonderen / hoozt het ghene desen selven schicht tot u is sprekende: Hy heeft my ghestelt als eenen uytvercoren schicht ende bevvaert in sijnen koker, ende tot my geseydt, het is een groot gheluck, hoe dat ghy mijn kindt

kindt meught ghen oemt vvesen. Hoozt dan het ghene desen schicht selber is segghende / est hoe hy van den Heere is uytbercozen. Hoe geluckich is't met dusdaenen schicht te wesen dooz-schoten!

Het en is boozwaer niet te verwonderen / Hier ep. 140. ad Princiam. hoe dat desen Broydegom by hem heeft menigherlepe schichten / van de welcke geschyven staet in den 119. Psalm. De schichten des moghenden zijn scherp. Cleophas met den anderen Pelgrim op den wegh geraeckt dooz dese schichten / seyde: En vvas ons herte van binnen niet onstekē? est wy lesen op een ander plaetse: Gelyck de schichten in de hande van den moghenden, alsoo zijn de kinderen der ghener die daer zijn uytghesmeten. Dooz dese schichten is gheheel de wereldt geraeckt ende ghevanghen. Den Apostel Paulus is ghetoest den schicht des Heeren / den welcken ghetroghen zijnde met den boghe des Heeren van Jerusalem tot in Illyrien / heeft hier ende daer gheblorghen / hem haestende als eenen snellen schicht om te trecken in Spaignien / ende terstondt daer naer om het Oosten ende Westen te bzenghen onder de macht des Heeren.

Wat sal ick dan segghen? wat sal ick dan maecken? waer sal ick dan henen gaen? August. medit. cap. 40. waer sal ick hem komen soecken ende vinden? aen wie sal ick my boeghen om naer te bzaeghen?

ghen ? wie sal mijnen alderlieffsten draeghen
de boodtschap/ dat ick quele door de liefde!

Aug. fo-
liloq c. 1

☉ **L**eben / dat al doet leven ; leven dat my
gheeft het leven ; leven dat daer selver zyt
mijn leven ; door het welcke ick leve / ende son-
der het welcke ick sterbe / leven door het welc-
ke ick ben verresen / ende sonder het welcke ick
bergae / leven door het welcke ick my verheu-
ge / ende sonder het welcke ick my bedzoete !
och levende leven ! och leven soo soet ende soo
aengenaem ! och leven altoos ghedacht weer-
dich / waer zyt ghy ? waer sal ick u binden ?
op dat ick in u vol-eynde / ende op dat ghy my
wilt aenbeerden ? komt my doch haestelijck
by / vaert in mijn herte / in mijn ghemoedt / in
mijne ooren / ende in mijne hulpe ; vvant ick
quele door de liefde , ende sonder u ick ster-
be !

Guill.
Abbas
ser. 46.
in Cant.

De wenschen zijnde met een achter-denc-
ken / en konnen door hun eyghen verdiensten
hun selver niet vernoeghen / ende ter dier ooz-
sake is't dat sy den bystandt van eens anders
gebeden zyn ontbedelende / sy seghyt : Ick be-
svveere u-lien , ghy dochters van Ierusalem,
die soo dickmaels spreeckt met mijnen bemin-
den / dat ghy-lieden eens om mijnen wille
hem laet weten het ghene ghy-lieden van my
zyt bebroedende / te weten / hoe grootelijcks
ick bevangen ben met sijne liefde / ende dat de
kracht der selver noch min oft meer dan
een

een doodten kan worden gherekent.

Maer ter wat oorzaecke ghebruyckt sy dus Rupert. in Cant.
 daene bestweeringhe? Was aen haeren Bruydegom onbekent den grondt van haer herte? Is't hy aldien dat Petrus heeft gheseydt: Ghy vveet dat ick u beminne, hoe veel te meer / ô ghy schoone / ô ghy beminde / ô ghy wijsse / ô ghy ghetrouwe / kost ghy dooz u selven / ende niet dooz boden aen uwen Bruydegom ontdekten uwe ghedachten / ende den brandt van uwe liefde? ende sonder twijffel ghy hebt hem seer dickmael gheseydt: **O** Bruydegom daer en is gheen herte dat u verborghen is / gheene liefde die u bedeckt is / 't is u kenne-lijck dat ick door liefde ben quelende. Waertoe dient dan dese bestweeringhe? Is't hy ghevalle dat ghy gheslaeghen zijnde / soudt wederom slaen / ende ghequetst / wederom soudt quetsen?

Boodtschapt hem, niet als aen een die niet Guill. apud Delio Cant. 50
 en weet watter omme-gaet. (Want daer en is niet dat hem onbekent is) maer om diesswille dat hy oock bemint / ende hem verbljdt te verstaene uyt het segghen van andere / het ghene hy gheren soude weten van sijne welbeminde.

Boodtschapt hem dan mijne liefde / ende Guill. Abbas serm 64 in Cant.
 hy sal u sonder twijffel aen-hoozen / ende uwe woorden en sullen my niet wesem onprofsjete-

404 GODDELYCKE WENSCHEN
 lijck / op dat hy noch meer ende meer onst
 mijne wenschen: Boodschapt hem dat
 quele door de liefde: de liefde en queelt n
 maer wel de ghene die de liefde is dzaegh
 de / ende daer liefde is / daer is de queling
 ende principaelijck is't by aldien dat het g
 ne men bemint / niet en is teghentwoorzi
 daer en tusschen de siele queelt ende bzai
 door de viericheydt haerder innigher bege
 ten / sy versmilt ende bestwijckt / niet kr
 nende verdzaghen de kracht van haere l
 de. Alsoo verdwijnt het vier / soo saen
 stoffe / te weten het houdt / het selve beg
 te ontbreken. VVant onsen Godt is e
 vernielende vier. **O** groote ende ghetwel
 ghe pijn der liefde / sy is onverdzaeghelijc
 indien sy niet en wordt ghematight / met i
 den wordt sy ghenoemt eene groote pijn
 Want sy beneemt de kracht van den gheel
 die sy is besittende.

Rupert.
 in Cant.

Boodschapt hem vwant ick door liefd
 quele, om die groote begheerte die ick hebb
 van te moghen sien sijn aenschijn / het leuen
 berdziet my in sijne af-wesentheydt / ende he
 is bedwangh dat ick moet onderstaen dei
 traeghen aenloop van desen mijnen van.

Guill.
 Abbas,
 1er. 46.
 in Cant.

Die hert-grondighe versuchtinghen / end
 die menichbuldicheydt der traenen en zij
 die niet als uytberstinghen van den gheest
 end

ende der ontfanghen ghenaeде? en wordt doock dan dooz dese teeckenen de quelinghe der liefde niet aerdich uytghebeeldt? soo man-
neer de versuchtinghen niet en zijn verbor-
ghen / soo en is insghelijcks de quelinghe niet
verborghen; maer sy wordt ontdeckt van
haer eyghen selven.

Ick quele in mijne liefde / dooz de liefde
van mijnen Bruydegom / die daer boven is
in den hemel; want sijne liefde doet dat ick
in mijn eyghen liefde bestwijcke. Soo dan be-
stweken in mijne eyghene liefde / leue ick my /
niet in my : maer het is mijnen Bruydegom
die in my is lebende; want indien ick my
selver lief hebbe / het en is niet om mijne lief-
de / maer wel om de liefde mijns Bruyde-
goms / die my lief heeft. Ick en hebbe my
niet lief in mijn eyghen selven; maer ick heb-
be my selven lief in hem / ende ick hebbe hem
lief in my.

Guill.
apud
Delrio
in c. 5.
Canta

Ⓞ goedertieren I E S V komt ende dooz
schiet met uwem Goddelijcken schicht van
uwe liefde het binnenste mergh van mijne
siele / op dat sy waerachtelijck vermach
te branden / te quelen / te smilten / ende
haet selven te vernielen / niet alleenelijck
in u / van welcken sy soeckt te vvesen ont-
bonden om met u te zijn. Dat sy altoos hong-
ghere naer u alleene / ô waerachtich broot des

Bonnav.
soliloq.
cap. 14

Et ij

lebeng

lebens / nederghedaelt booz ons van boben
 uyt den hemel; dat sy nergkens naer en doz-
 stighe dan naer u / ô lebende fonteyn-aeder/
 fonteyne van het eeuwich licht / ende beke der
 bolmaeckter bzeughden! dat sy altoos u naer-
 volghe / dat sy u altoos soecke / dat sy u binde /
 ende soetelijck in u ruste.

XXXII.

Fulcite me floribus, stipate me malis,
quia amore languo. *Cant. 2.*

*Onderfett my met blommen, omringht
my met appelen, vwant ick quele van
liefde. Cant. 2.*

O Liefde beul van mijn ghemoet
Hoe ghy my dat onsteken doet!
Och soude vvel in iemandts borst
Noch sulck een hitte zijn gheschorst?
O liefd houdt op, en brandt niet meer;
Want ick in affchen heel verkeer:
Houdt op, houdt op, en my nu spaert;
Want ick ben al ghenoech besvvaert:
Houdt op, houdt op, mijn eenich licht;
Weert uvven bogh' en uvven schicht,
Off soo ghy my noch eens gheraect,
Mijn leven is daermé ghestaect.
Houdt op, houdt op, ick vvorde moe,
Och icken vveet niet vvat ick doe,
My selven ick niet meer en ken,
Noch icken vveet niet vvaer ick ben.
Há't is u liefde die my dvinght
En teenegaer ten onder bringht,
Het is u liefde door vviens gloedt
Versoden vwordt mijn herte-bloedt.

Och isser niemant die hier leeft
Die met my mede-lijden heeft!

Och isser niemant hier ontrent
Die mijne liefde zy bekent?

Och, alderlieffte, die alleen
D'oorsake zijt van mijn ghevveen,
Seght my doch eens, hoe macht gheschien
Dat uvve ooghen dit aensien?

VVeest dan ten minsten in de weir,
Ghy schoon gheluckich hemel heir,
'T welck nu met my ghelijcker handt
In eene selve vlamme brandt.

Gaet, en haelt my uyt *Chloris* schoot
Al haere rooskens wit en root,
En alle d'appels schoon van blus
Uyt den hof van *Alcinous*.

En my die hier liggh' in een flauvvt
Die allegaeder voren stauvvt:
VVant tusschen d'appels en 't geblomt
De liefde-kortse soeter komt.

Brenght my de rooskens metter handt,
En d' appel-fruyten in een mandt:
VVant moghelijck mijn liefde-pijn
Sal daer in vinden medecijn.

Maer vvaer-toe ist dat ick versucht
Om roosen oft om appel-vrucht?
VVant sy en zijn niet al te vrij
Van arghe-list en boeverij.

'T mach zijn, dat dat fenijnich VVicht
In d'appel-schel ghedoken light;

Men vindt oock dattet somtijdts sat
 VVel achtereenich roose-blat.

Cydipp' eens eenen appel vondt
 VVaer t'midden in gheschreven stondt
Acontio gheeft uve trouvv

'T vvelck naederhandt vvas een berouvv.

En dede *Venus* haer niet seer
 Oock aen een stekel-roosken teer?
 Och hoe vvas sy doen onghemoedt
 Soos'haeren vingher sach bebloedt!

Neen, uven appel ick vveerleggh'
 En uve roosen ick ontseggh'
 Oghy *Cydipp'* en *Venus* oock:
 VVant sy en zijn niet sonder loock.

Maer op die rooskens slaen ick acht
 Die *Dorothea* zijn ghebracht
 Des VVinter-daeghs door't killich ijs
 Te midden uyt het Paradijs.

En lief-ghetal is my die vrucht
 Daermé den Enghel lanckst de lucht
 O *Luduina* als ghesandt

Tot u quam uyt dat saelich landt.

Susdaene bloemkens ick verkies
 Daer *Boreas* noyt op en blies:
 Maer die te toonen zijn ghevvent
 Altijdt een aenghenaeme *Lent*.

Spreydt my daer van op't groene gras
 Om op te rusten een matras,
 En dat de kuskens van sattijn
 Schoon safferaen van Noorden zijn.

En om met 't hooft te ligghen recht,
 My eenen tas daer onder leght
 Van alderhande blom en kruydt
 Daer goede geuren rijsen uyt.

Kom, kom, en met een soet bedrijf
 Werpt uyt uuv' korfkens naer mijn lijf
 Soo vele bloemkens als ghe meught,
 En het sal vvesen tot mijn deught.

Komt met kabaeskens aenghetreën
 Vol Hyacinthen, en penséén,
 Ienoffels schoone van colour
 En boven dien soo soet van geur.

Brenght stoffeliekens, en daer by
 Oock menighe schoon' Acoly,
 Met menighe schoon' hof-kerffauw,
 En ridder-spoorkens schailge-blauvv.

Brenght alderhande blommigh lisch,
 De martagonn' en de narciss'
 Iennetten, blokken van Damas
 Hepatica en Irias.

Den Anemony daer-by doet
 Ghevassen uyt Adonis bloedt,
 En maect my een pareelssel van
 Pyoenen ende Tulipan.

Voorts tot verkoelingh' van mijn vier
 Omlommert my met lauvverier,
 In myrthus, en in roosmarijn
 Laet my ghelijck begraeven zijn.

Strooyt vvilden Thymis en Camill'
 Buglosse, mageleyn, en dil,

Confil de greyn, en safferaen
Lavender ende galigaen.

Strooyt allegaer dit over my
Ghy hemel-soete Borghery,
Op dat ick soo gheheel besvvijck
In dese geuren al-ghelijck.

Om sterven salick my beréen
En soetjens soecken te verschéen,
Ghelijck een roosken in den Erft
Rijst naer der aerden, en versterft.

Off als een lely die vergaet
Soo haeren staepel omme-slaet,
Off als het af-ghemaeyde gras
VVordt af-ghenomen het ghevvas.

Fulcite me floribus, stipate me malis,
quia amore langueo. *Cant. 2.*

*Onderfett my met bloemmen, omringht
my met appelen; vwant ick quele van
liefde. Cant. 2.*

Bern.
fer. 51. in
Cant.

De liefde is ghegroeyt / om dies wille / dat
haere bonckskens krachtelijcker ende
hittigher zijn aenghekomen / dan naer ghe-
woonte; maer naederhant (den Bruydegom
hem op sijne maniere vertreckende) soo komt
de Bruydt ende ghetuyght / hoe sy door de
liefde / oft door den onsprekelijcken brandt der
selver buyten maten is quelende. Want hoe
haer meer aenghenaemer hadde gheweest de
teghenwoordicheydt van haeren Bruyde-
gom / hoe sy daer naer te meer beproeft de
droefheuydt sijner afwesentheuydt. Ons te ont-
trecken iet dat men bemint / is der begheer-
ten eene vermeerderinghe / ende hoe men eene
sake meer begheert / hoe dat men die nooder
sal willen derben. Hier en tusschen dese
Bruydt bidt dat men haer soude willen ver-
quicken door den geur van bloemmen / ende
van appels / tot alder tijdt dat haeren Bruyde-
gom (om wiens afwesentheuydt sy is quelen-
de) soude wesen wederom ghekeert.

(Want) het ghene die slechte vrysters placht
oer

ober te kommen / dat is (dat sy nu verre we-
 sende van hunne bruyers) seer dickmaels ont-
 derstaen eene quellinghe des lichaems / ende
 eene bestwijckinghe des gheests ; dit selve be-
 sessen wy aen dese Bruydt / in haer Liedt der
 Liedekens / seer dickmael gheschiedt te we-
 sen / oversulckts ghedreven door de liefde / roept
 sy flautwertigh / ende als by nae beswoeken /
 dese woorden : Dat hy my kusse met den
 kus van sijnen monde. Sy versoect aen
 haere ghespelen met blydende woordkens /
 dat sy souden ghetweedighen de boodtschap
 te doen aen haeren beminden / hoe dat sy ver-
 gongh van liefde / ende dat sy vermoeyt
 was van hem te soecken. Ick besvveere u-
 lieden ghy dochters van Ierusalem, indien
 ghy vindt mijnen beminden, boodtschapt
 hem, dat ick quele door de liefde. Jae dat
 meer is / wy bemercken hoe sy door liefde
 gheballen zijnde in slaep / dat den Bruyde-
 gom / hebbende met haer mede-lyden / selver
 terstondt was segghende : Ick besvveere u-
 lieden, dat ghy haer niet en sult ontvvecken :
 Maer nergens en wordt klaerder oft eygent-
 lijcker uytghedrukt dese haere bestwijckinge
 dan in dit teghentwoordich / daer dat sy
 haere quaele / ende daer benebens die oor-
 saecke der selver is te kennen ghebende / daer
 sy bidt om t'ontfanghen de middelen die men
 in dusdaene quaelen plachte te ghebryucken

Gisen.
 in c. 2.
 Cant.
 expof. 1.

als

414 GODDELYCKE WENSCHEN
als blommen / goede geuren / wijn ende ap-
pelen.

Idem
ibid. ex.
posit. 3.

Waerachtich het is eene goede sieckte / soo
wanneer de sieckte niet en is totter doot ;
maer wel tot het leven / op dat Godt almach-
tich hier door soude worden lof ende eere
toegheseydt / ende soo wanneer dese brandende
kortsentet en spruyt uyt een vernielende vier /
maer wel uyt een dat de ghesondtheyt gheeft
aen de ghene die daer door verhitt worden.
Doozts wy bebinden in lichaemelijcke sieck-
ten / dat den onlustighen (die gheenderley ver-
noeghen en kan binden / want smakende de
spijse / die walght hem / gheniet hy de verber-
schinghe eender fonteyne / 't is hem verboden)
op dat hy dan niet sessens en soude berooft
wesen van allen troost ende vermaeckinghe /
doet sijne kaemer behanghen met groene
meyen / ende die vertieren met alderhande
blommen / ende besteken met appel-fruyten /
om te verpreulen sijn ghesichte / ende om door
dit aensten sijnen droef-moedighen gheest te
ber-onledighen. Insgelijcks doet eene wijse
ende voorzichtighe siele / de welcke door-blaeckt
door het vier der Goddelijcker liefde / en geen-
sins machtich en is om iet menschelijcks te
smaecten / wenscht te verstaen ende t'aenhoor-
ren Goddelijcke woorden / noch en begheert
haere wozen maer te leenen dan tot die daeden
oft

oft de wercken van Christus J E S V S haeren
 Blyddegom / seer vastelijck haer betrouwen-
 de / hoe dat den geur ende de schoonicheydt de-
 ser bloemmen / ende deser vruchten haer sullen
 de kracht gheben ende den moet om haeren
 Godt volkomelijck te loben ende te dancken.

Onderfett my met bloemmen. **O** won- Desrio
 derlijcke pilaeren! **O** nieuwe steunssels! hoe in cap.
 ende op wat maniere sal men van bloemmen 2. Cant.
 maecten pilaeren? Hoe sal men met die selve
 konnen schoezen die in waene zijn van ballen?
 waerom en doet ghy u niet weder-houden
 dooz die reusen-arrens / oft dooz die alder-
 kloeckste bechters / wiens kloeckheydt altoos
 is gheweest ontwinbaer? Maer waerom / oft
 om wat redene en souden oock u dese bloem-
 men niet wel dienen tot pilaeren / iae selver tot
 pilaeren van Diamant-steen / om eeuwe-
 lijck te blijven staen? wiens capiteelen hun
 souden verheffen tot den hemel / ende van wien
 de baesen tot die ael-diepte der hellen souden
 konnen sincken.

Onderfett my met appelen. **S**u en begeert ibid.
 op het grondt-boutwffel I E S V Christi niet te
 timmeren met hout / oft met hooy oft stroop /
 want het vier soude dat te niete doen / efi ver-
 nielen / maer su wilt maken een gheboutwffel
 van d'alder-soetste appelen.

Nyfl. or.
4. in
Cant.

Wat schoonder oft kostelijcker werck soude men oock konnen versieren / als dit schoon ghesichte van appelen? dese vruchten hanghen ghereessent in eene gheduerf-ghe ordze / verbljdende het ghesichte met eene lieffelijcke verscheydentheydt van wit / ende blfende root t'saemen in een verminghelt.

Greg in
Cant. 2.

Door dien dan dese Bruydt door de liefde is quelende / haere lusten zijn ondersett te worden met bloemmen / ende omringhelt te worden met appels; want terwylent sy haer bekommert door den wensch der eeuwigheyd / soeckende met duysent anghsten de weghen om daer te gheraecken (naedemael sy niet teenegaer en vindt haere volmaecktheyd terwylent sy leeft in den vleesche) vermoeyt ende ghebzoken door dien pijnelijcken arbejdt / komt rusten in haeren wensch / den welcken haer alleene doet verheughen / ende te meer als sy ghewaer wordt hoe sy haeren eben-naesten daer door kan wesen profijtigher / oft haer verhoorden in volmaecktheyd / oft oock uyt haerder quelinghe eenigherhande troost ontfanghen.

Bernar.
serm. 51.
in Cant.

Leert dan dat het gheloobe is de bloemme /
ende de vrucht het volbzenghen der goeder
werck

wercken. Noch dit en sal / soo ick meyne / niet
soo vrent schijnen / indien ghy aendachtelijck
bemerckt / ghelijck dat van noode is / hoe dat
de bloemme koomt voor de vrucht / soo is't
oock billigh dat het gheloobe gaet voor de
goede wercken. Andersins is't onmoghe-
lijck sonder gheloobe Godt te behaeghen / en-
de dien-volghens / soo en isser gheen vrucht
sonder bloemme / noch daer en zijn gheene
goede wercken sonder gheloobe. Maer het
gheloobe sonder de wercken is doot / ghe-
lijckerwijs de bloemme haer te verghhefs
is vertooghende / als de vrucht die terstont
niet naer en volght. Onderfet my met
bloemen, omringht my met appelen;
vvant ick door liefde quele. Soo wan-
neer het ghene dat men uytter herten lief
heeft / is teghentwoordich / de liefde is
als-dan in haeren vollen standt / maer sy
queelt soo het selve is uyt het ghesichte / en-
de dese quellinge en is niet anders dan een
seker vernoeven van eene onlijdelijcke be-
gheerte / door de welcke de siele wordt be-
slaeghen soo sy niet en siet voor ooghen het
ghene sy lief en weert heeft. Is het by
aldien dat sy grondt-hertelijck lief heeft /
alle uyt-stel / alle suveringhe / ende alle
vertoebinghe schijnt haer lanck te wesen /
ende ter deser oorsaecke soo eyscht sy die
over-

418 GODDELYCKE WENSCHEN
oerbloedighe vrucht der goeder wercken/
met daer benebens geboeght de soete geuren
des gheloofs/ in de welcke (terwijlent haeren
Bijdegom is vertoebende) sy soude mo-
ghen nemen haere ruste.

XX XIII.

Dilectus meus mihi, & ego illi, qui
pascitur inter lilia, donec aspiret
dies & inclinetur umbræ. *Cant. 2.*

*Mijnen beminden is mijn, ende ick ben
sijn, den welcken ghevoedt vordt
tusschen de lelien, tot dat den dach aen-
komt, ende die schaduven neder-
daelen. Cant. 2.*

SAelich die met sulck verbandt
Aen elckander gheven d'handt
Dat hun onvervalscht ghemoet
Draeght een bitter en een soet.

Dit gheluck ick meerder acht
Dan ick doe eens Koninghs macht
En de ghene die soo leeft
Hemel-rijck op aerden heeft.

Voor een vvonder vordt vertelt
Dat den *Syracusschen Heldt*
Gheeren eens de derde vvas
By *Damon en Pythias*,
Die elckander in den noot
Waeren borghe voor de doot.

VVie en soude soo niet dan
VVenschen te zijn me-ghespan

Van een die ghelijcker handt
 In een selve vlamme brandt !
 En van vve de liefde-pijn
 Soete kan vergholden zijn.

Hierom hebb' ick oock ghebéen
 Soo Cupido onlanghs gheléen
 Daerick vaste lagh en sloop
 My om hem te dienen riep.

Maerick heb aen hem gheseydt
 Mij minne moet zijn gheleydt
 Dat sy nergens haer en vindt
 Dan aen die my vveer bemint !

Nu hy dan alsoo't behoort
 Hadde mijnen vvensch aenhoort,
 'K hebb' u, sprack hy, vvel verstaen
 Daer en is gheen tvvijffel aen,
 Die u mint, ô lieve Maeghdt,
 Inghelijcks oock minne draeghdt.

Siende dat my dit ghedrocht
 Onder sijne bende socht ;
 Holà, seydt ick, snoodt aertsoen,
 Wat hebb' ick met u te doen ?
 'K hebb' vernomen al te vvel
 Naer den handel van u spel.
 En naer uven boeffchen aerdt
 Daer af dat ick ben vervaert :
 Want al ist dat ghy ons vleydt
 Met een seeme soeticheydt,
 In een galle die verkeert
 Soo my mijne Voester leert.

Daeren vvaeren noyt ghesien
 Op *Hymettus* soo veel bien,
 Noch op *Arbos* soo veel vvildt,
 Noch oock schelpen in de Zilt,
 Noch op vveyen soo veel vee,
 Noch oock visschen in de zee,
 Noch den boom die *Pallas* b'haeght
 Nauvv soo veel Olijven draeght,
 Als de Liefde pijn en druck,
 Smert, verdriet en ongheluck,
 Als de Liefde dicks ten ty
 Walghingh' heeft en Ialourzy:
 Want vvat ist dat liefde baet,
 Als d'een mint en d'ander haet,
 Als de man, en als de vrouvv
 Zijn elckander onghetrouvv.

Daerom die de boecken leest
 Weet hoe't eertijds is ghevveest;
 Off men doen vvel iemandt vondt
 Die sijn vaste trouvve stont,
 En ten lesten niet gheveyst,
 Achtervvaert en is ghedeyst?

Paris hadd' *Oenone* lief,
 Die hy vvel vvat tijds verhief:
 Maerten eynden haer verstiet
 En alleen in *Chio* liet.

Wat vvaest oock dat niet en dé
Iason voor *Hypsiphile*:
 Maer sijn trouvve seffens brack
 Merdat hy te *Colchos* track.

Och! hoe *Ariadne* sucht
 Soo de liefst' haer vvas ontvlucht,
 Och! hoe dickmael sy vernam,
 Offsijn schip niet vveer en quam!
 Blijcket dan niet snoode vricht
 Dat u liefd' is onghesticht,
 Toont ghy nu niet metter daedt
 Dat u liefde vvanckel staet?
 Iae u liefde soo ick merck
 Svacker is dan u ghevlerck,
 Sou sy brenghen ievers vreughdt
 Meestendeel die niet en deught.
 En al is u lichaem bloodt
 Ghyen vvordt niet schaemte-root,
 Als gh'uvv' perten hebt ghedaen
 Kondt ghy uyt den vveghe gaen.

Tsa u hertien dan betrouvt
 Aen een vierken sonder hout
 Aen een laeyken dat verdvvijnt
 Met dat hem te roeren schijnt!

Zijnde noch in tijdts ghevloon
 Uyt den scheut van *Venus* soon,
 Oorlof, seyde ick, blinde Godt
 'Ken acht u, noch u ghebodt,

Maer ick vville nu terstondt
 Met u maecten een verbondt.
 Liefde Godts dien ick alleyn
 Suyver en ghestaedich meyn.

'Kben u vier, en ghy het mijn
 En ick bidde datte zijn.

Soo langh' als de sonn' opstaet,
En vvederom te gode gaet.

Liefde Godts ghy zijt soo soet
Dat elck. een u achten moet,
Soeter als dien Hemel-dranck
Die eens *Ganimedes* schanck.

Liefde Godts vvie kan alhier
Kennis hebben van u vier,
Off ten zy dat iemandt taeckt,
Off in iemandts herte blaect!
Alle blijdschap in u vvoont,
Uvven minnaer ghy becroont
Met een croon die henghereydt
Nu en inder eeuw vicheydt!

Liefde Godts mijn toeverlaet
Liefde Godts mijn heunigh-graet
Liefde Godts, ô mijn hert-soet
Hoe ghy my verheughen doet!

Liefde Godts die u bemint
Verghelijcke liefde vindt,
Liefde vry van alle sucht
Liefde vry van alle ducht.
Liefde die den droeven gheest
Doet verquicken alder-meest,
Liefde die verlenght de vreughdt
Van de ghen' die zijn verheught!

Dese *Liefde* vwordt ghevoedt
En haer vvitte schaepkens hoedt,
In het schoonste lely-veldt
Dat op aerden is ghestelt.

Want dit suy ver vvit gheblomt
 Dese liefd' alleen toekomt,
 En dit is de beste vvee
 Voor haer vvolle-drachtich vvee.

Dilectus meus mihi, & ego illi, qui
 pascitur inter lilia; donec aspi-
 ret dies, & inclinentur vmbrae.
Cant. 2.

*Mijnen beminden is tot my, ende ick tot
 hem, den vvelcken ghevoedt vwordt
 tusschen de lelien, tot dat den dagh
 aenkomt, ende de schaduvven neder-
 daelen. Cant. 2.*

Bernar.
 ser. 67.
 in Cant

Wat hebt te bedieden als sy seghet: Hy
 tot my, ende ick tot hem? wy en
 konnen niet verstaen het ghene sy seghet / om
 dat wy niet en gheboelen het ghene sy is ghe-
 boelende. O heylighe siele / wat is den uwen
 tot u / ende wat zijt ghy tot hem? Wat heeft
 tusschen u-lieden beyde te bedieden dese on-
 derlinghe / ghemeenne / ende gheionstighde/
 optwozpinghe / ende wederombattinghe? Hy
 tot u, ende ghy tot hem? Wel aen / zijt ghy
 tot hem / het ghene hy tot u is? oft iet an-
 ders? Wilt ghy dat men u verstaet / spreekt
 wat

wat klaerder/ende laet ons bescheedelijck zijn
 onderricht van uwe ghepepsen. Hoe langhe
 sult ghy ons noch houden in twijffel? **W**ilt
 ghy naer de woorden vanden **P**rophete / Dat
 uwe verholentheydt altoos by u zy? **m**y
 dunckt dat uwen sin is. **U**wе woorden zijn
 door liefde booztghezeven / ende niet door
 verstandt / ende daerom is't onmoghelijck
 het verstandt daer uyt te raepen. **W**aertoe
 spreeckt ghy op dese maniere? **n**iebers om
 dan dat de lieffelijcke aenspraecke / ende het
 bzeughdelijck onderhouden van uwen be-
 minden u soo vernoecht heeft / ende boben
 dien u ghetrocken uyt u eyghen selven / dat
 ghy eyndende uwe spraecke / hy u niet en heeft
 ghelaeten de bzyichheydt om te swijghen / noch
 het vermoghden om uyt te legghen uwe schoo-
 ne ghedachten. **D**en mondt heeft ghespro-
 ken uyt den overbloedt van het herte: **m**aer
 niet teenemaele. **D**e liefde heeft oock haere
 eyghene besondere taele door de welcke sy
 haer dickmael ontdeckt / al is't somtijds te-
 ghen haeren wille. **D**e bzeese heeft bebbeesde
 woorden / de droefheydt droebe / de liefde
 lieffelijcke / ende het is voorszeker dat de
 selve niet willens ende wetens uyt en
 komen: maer met ghelweldt / ende bedwon-
 ghen. **A**lsoo eene krachtighe stercke liefde /
 ende principaelijck als die soude wesen **G**od-
 delijck / soo sy haer niet en kan binnert **H**ou-

426 GODDELYCKE VVENSCHEN
den / en slaet gheen achte op wat manie
naer wat wet / met wat reden-taele / in t
ghestel van woorden su uytborstele / behalv
nochtans dat dese verstroopinghe haer i
en veroorsaecte eenighe schaede / oft een
achterdeel. Sontijds en soeckt hy n
woorden / noch eenigherhande stemme
gheluyt / als hem te vreden houdende alle
lijck met de ghesuchten. Hier uyt gheschie
dat dese Bruydt (blaeckende in eene heylig
liefde) om te scheppen een weynich verli
tinghe van den brandt die su is gheboelen
niet en beseft haer hoedaenich uyt-spreke
maer sonder haer woorden in't minste iet
belegghen / seght door de liefde al dat haer
vozen komt / su spreeckt onbedachtelijc
Mijnen beminden is tot my, ende ick t
hem. Daer en is niet dat vervolght / de
den onder-blijft / wat is't dan ? het is ee
uytvoeringhe. Wat wilt ghy daer in vi
den ? soeckt ghy ghebonden woorden / en
schoone redentaelen ? wat wetten soude gi
hier aen u selven konnen gheben ? Het is voo
seker dat alhier is brandende eene onderli
ghe ghelijcke liefde / maer in de selve / een va
die twee vertoont haer vol geluck / ende d'at
der vol beleefde heuscheydt / noch dese een
saemheydt van wille en is niet een : mae
verscheyden / ende de eene tweerdigher dan d
andere. Daerom seght de Bruydt : Mijner
bemin-

beminden is tot my ende ick tot hem, ghevende de eerste plaetse van dese liefde aen haeren beminden; daernaer vervolghende hare woorden: Ick tot mijnen beminden, ende mijnen beminden tot my, gheeft sy hem het gheniet ende het volbrenghen. Laet ons dan voort s bemercken hare woorden/ als sy seght: Mijnen beminden is tot my. Want indien dit woordt ghenomen op dat wy dat soudent verstaen/ slaet daer op achte/ ende ghelijck den Prophete seght: Al verbeydende hebbe ick verbeydt den Heere, ende hy heeft my vvaer ghenomen. Ick bemercke in dit woordt/ 'ken weet niet wat / 'ten is niet kleyns / noch van gheen middelbaer woorddeel.

Aenhoort de blijdschap welcke ick ghevoelt hebbe/ ende het staet u-lieden oock toe de selve blijdschap te ghevoelen: Aenhoort de selve met alle blijdschap. De Bruydt heeft gheseydt dat haeren Bruydegom voor haer besorgt is. Wie is dese Bruydt / ende wie is desen Bruydegom? de Bruydegom is Godt / ende de Bruydt / (mocht ick dat segghen) zijn wy-lieden. Laet ons dan verblijden / want wy zijn de ghene voor de welcke Godt den Heere besorgt is: niet teghenstaende dat het verschil seer groot is. Wat zijn doch de inghesetene der aerde / ende de kinderen der menschen by sijne teghenwoordicheydt? Om wat redene maectt men onder dese twee onghelijcke

Bernar.
serm. se-
quent.

Ghelijcke sulcke ghelijckenisse & oft sy verheft
 haer te hooghe / oft hy draeght haer te groo-
 te liefde. Hoe wonderbaer is't om hoozen /
 dat dese Bruydt haer selven toe eyghent de
 sozghen / ende de waere meyninghen van den
 Heere / ghelijckerwijs van haer eyghen sel-
 ven / als sy seght: Mijnen beminden is tot
 my. Hier mede noch niet te vreden / siet sy
 komt naerder ende blijft even wel haer ver-
 heffen / segghende hoe dat sy sijne begeerten
 te ghemoete komt / dat sy booz hem besozght
 is ghelijckerwijs hy van haer / betaelende
 oversulcks sijne liefden / ende sijne goede
 diensten / met eene ghelijcke soete verghel-
 dinghe. Want daer volghet terstondt / ende
 ick tot hem-vvaerts, een woordt dat in te
 groote stouticheydt uptbozfelt / mijnen be-
 minden is tot my-vvaerts, ende het alder-
 stoutste is d'een oft d'ander niet te hoozen
 alleene; maer beyde te saemen. ¶ Wat en
 derf niet bestaen een supber herte / een goede
 consciencie / ende een onverbalscht gheloove!
 sijne ghedachten / seght sy / zyn naer my.
 Wel hoe? laet sy haer soo veel bozen staen?
 Sal die grootdaedicheydt / de welcke alleent
 toekomt de heerschappije van desen Al /
 daer benessens de volle toezicht der eentwen
 u moeten gaede slaen / ende ghedencken?
 Wie wilt ghy wesen? sal hy hem met u be-
 kom-

kommeren / ende oberbzenghen den tijdt met u te believen in utwe begheerten / ende te hantieren utwe liefden? Het is alsoo. Wy en loochenen niet / oft hy en ghebzuuyckt sijne boozsichticheydt ober alle schepsel? maer dese Bruydt leght haer toe sijne besorghsaemheuydt / daerom seght sy dit alle beyde: Hy tot my, ende ick tot hem. Hy tot my om dat hy goedertier ende barmhertich is / ende ick tot hem / om dat ick niet en ben ondanckbaer. Hy gunt my sijne ghenaeude / uyt ghenaeude / ende ick bedancke hem van sijne ghenaeude; hy draeght sorghe booz mijne verlossinghe / ende ick booz sijne eere; hy slaet achte op mijne saelicheuydt / ende ick op sijnen wille: hy pepst om my / ende op gheen andere / om dieswille dat ick ben sijn eenighe uytghelesen duybe: ick pepse op hem alleene ende op gheen ander / noch ick en hoorze niemands stemme dan alleenelijck de sijne.

Want de siele en heeft gheen achtet-denc-ken / noch gheenderhande twiiffel dat sy niet en soude wesen bemint / naedemael sy selber mint / belijgende met alder meynin-ghen / haere sorgghen / haere begheerten / haere ghelwercken / haere blijcheden met de welcke sy sonder verdragh / sonder ophouden dagh ende nacht is waeckende / ende met allen iever soeckende de middelen

om

Ber. Ier.
69. in
Cant.

om haeren Godt te behaeghen; van stonden aen oock sy bemerckt dat Godt niet minder sorghe en heeft over haer / dan sy over hem / ende principaelijk soo sy ghedenckt dese belofte: In sulcke maete als ghy-lieden sult meten, sal u-lieden oock ghemeten vvorden, soo dan sy die mint en heeft gheenderhande twijffel bemint te worden. Weliefde Godts haert de liefde vande siele.

Bernar.
serm.
Domi-
nica 1.
post
O&.
Eph.

Wel aen ô menschelijcke siele / van waer komt u dit gheluck? van waer komt u dese onsprekelijcke eere / dat ghy zijt weerdich te wesen de Bruidt van den ghenen die de Enghelen vvenschen t'aenschouven? Waer van komt u / dat hy is uwen Bruidgom / Wiens schoonicheydt de sonne ende de maene vervvonderen? die met eenen knick te gheben hier alle dinghen doet veranderen. Wat sult ghy den Heere wederom gheben vooz alle het ghene dat hy u verleent heeft? dat ghy zijt sijn gheselschap aen de taessel / sijn gheselschap in sijn rijck / sijn gheselschap in sijne slaep-kamer / waer naer den Koningh u komt gheleuden? Oberpeyst eens hoe grootelijcks ghy hem moet beminnen / met wat lieffelijcke armen dat ghy moet ombanghen die u soo vereert heeft / ende soo vele van u ghehouden? verlaet

laet de vleeschelijcke gheneghentheden /
 snijdt die van u / wilt u onttwennen de ghe-
 woonten van dese wereldt / ende die teene-
 mael vergheten. Wat peyst ghy? En staet
 daer niet den Enghel des Heeren bereet om
 u te midden af te slaene / is't by aldien (waer
 van u Godt behoede) ghy eenen anderen min-
 naer soeckt te aenbeerden.

Den Bzuydegom aen den welcken ghy Autor
 zyt verbonden / is salour / indien ghy soeckt scalz
 enen anderen te behaegghen / terstondt sal hy parad. e.
 van u gaen / ende sijn herte stellen op andere 9. tom.
 maeghdekens. 9. Aug.

Wie sal nu dese Bzuydt konnen hou- Bernar.
 den booz stout / ende dat sy haer veel laet booz ser. 70.
 staen / indien sy seght / ghemeynschap te heb- in Cant.
 ben met den ghenen die daer gheboedt wordt
 tusschen de lelien? ende oft hy schoon wier-
 de gheboedt tusschen de sterren / soo en weet
 ick niet wat bremder saecke dat soude schij-
 nen met den selven ghemeyn te wesen. Dese
 Bzuydt en is niet onbekendt dat hy alleene
 is die gheboedt wordt / ende die voedt; sy
 weet hoe dat sijne wooninghe is tusschen de
 lelien. Hy draeght liefde boven de sterren/
 om dies wille dat hy t' allen tijden daer hy
 opt was niet en konde laeten lief te hebben/
 als wesende vol liefde / ende de liefde selve.
 Maer eer hy was nederghedaelt tusschen de
 lelien

lelien / soo en heeft hy niet ghetweest dett
wel-beminden; want hy en kost niet eer
bemint worden oft hy en was bekend.

Obziendelijcken Bruydegom / ende weer-
dich te zijn ombanghen in het binnenste
vander herten! Dese vermaeckinghe tus-
schen de lelien moet ghesocht worden in den
gheest: want het selve te doen inden vleesche
waer gheck-spel / ende eene saecke buyten alle
redene. Dese lelien moeten wesen gheeste-
lijck / ghelijck wy dat sullen betoonen. Welck
zijn dan dese lelien / van wat stoffe / ende
waer inne is ghelegghen hunne schoonigheyt?
Komt voorts seght hy / ende heerscht om
uue vvaerachricheydt, sachtmoet ende ge-
rechticheydt. Een al te schoone lalie is de
vvaerachticheydt blinckende van wijsheyt
ende sterck van geure. De sachtmoedic-
heydt is oock eene lalie / ende voorts dat de
gherechticheydt oock eene lalie is / hoort de
Schrifture die seght: Den Rechtveerdigen
sal keesten ghelijckervvijs een lalie, In den
lust-hoff van desen Bruydegom zijn noch
veel ander lelien / maer wie sal die konnen
tellen? want daer zijn soo veel lelien als
deughden. Ende misschien heeft hy hem
ter deser oorsaecke ghenoeit een lalie om dat
hy verkeert tusschen de lelien / ende al dat
hem toebehoort zijn lelien / sijne ontfanghe-
nisse/

nisse / sijne gheboorte / sijnen handel / sijne aenspraecke / sijne mirakelen / sijne Sacramenten / sijn lijden / sijn doot / sijne verrijzenisse / sijn hemelbaert. Welcke van dese saecken en zijn niet alsoo wit / alsoo supber / alsoo wel-riekende als eenighe lēlie ?

Want hy is dien goeden ende vermaerden Herder die sijne schaepkens niet en boedt met hoop dat drooghe ende dorre is / maer hy kooft die met supber versche lēlien in plaetse dat hy aen het hoop soude hoop gheben. Want het hoop en is maer boedtsel voor die aerdsche ghedierten : Maer den mensche wesende deelachtich van de vedene / moet gheboedt ende versaedt worden door de waere vedene. Waert dat hy gheboedt wierde door hoop / soo soude hy selver in hoop verkeeren / achtervolghende dese woorden : Alle vleesch is hooy, terwijlent dat hy sijne woonstede is hebbende in het vleesch ; maer indien daer iemandt ghedijē te wesen gheest / boortkomende van den gheest / en sal niet meer gheboedt worden door groendtsel / oft door iet dat aerdsch is / maer sijn boedtsel sal wesen den gheest / 't welck wordt beteekent door de supberheydt / ende door den geur der lēlien / al is 't met een klepne verduysterheydt. Jae dat meer is / hy selver sal wesen een oprechte

Nyff.
or.+.in
Cant.

rechte

rechte soet-geurende lēlie verandert in d
 ture van sijn boedtsel / ende dit wille
 kennen gheben dese naervolghende n
 den: Eenen dach ghestrooyt oft ghebla
 door de raeyen , ghelijckerwijs dat sprec
 de Goddelijcke voīs als hy noemt een do
 blaesinghe / de verstroopinghe ghedaen di
 den gheest der raeyen / door welcke de sch
 dutwen van dit leven worden gheweert / n
 de welcke sy sterrelinck s sien die d'ooghede
 siele noch niet verlicht en hebben door h
 schijnfel der waerheydt / ende die de sch
 dutwe met de ydelheydt soo aenschoutwe
 dat sy die oprechte waere waerachticheyt
 sijn versuypende: Maer die daer leven by
 de lēlien / dat is te segghen / wiens siele
 ghemest worden uyt dat suyber goet-geuren
 de boetsel / en trachten niet dan naer d'
 waerheydt / ende verwoypen allen ydele
 ende leughenachtighen waenschijn / ende al
 le valsche ghelijckenisse van liefde (die noch
 tans de aenlockfels sijn van dit leven) end
 en begheben hun maer tot de oprechticheyt
 der saecken / als tot de ware kinderen van dei
 dagh ende van het licht.

Bernar.
 ser. 7. in
 Cant.

Ghy dan die dit hoorz oft leest besorg
 dat ghy dese lēlien by u hebt / wilt ghy eenen
 gast ontfanghen die nergheens en wilt wesen
 dat

dan alleene tuffchen de lelien. Dat al utwen
 handel / alle utwe fozghe / alle utwe begheer-
 te niet en zy dan ontrent defe lelien / eens-
 deels om hunnen geur / eensdeels om hun-
 ne witticheydt. Hunne witticheydt ende
 hunnen geur hebben oock elck hunne ver-
 bozghentheydt. Wengaende hunne wittic-
 heydt / beraedt u met utwe conſcientie / ende
 hunnen geur ſtelt die by utwen roem ende
 goeden naeme. Den Bruydegom wiefende
 de deughdt / behaeght hem in de deughden /
 wiefende eene lelie / is gheeren ontrent de le-
 lien / ende hy verheught hem in die ſuybere
 witticheydt / om dat hy is de ſelbe ſuyberheyt
 ende die ſelbe witticheydt.

Ⓞ mijne ſiele gheteekent met de afbeeldin-
 ghe Godts / bemint hem van wien ghy ſoo
 bemint zyt! wilt van hem houden die van u
 houdt! ſoect die u is ſoeckende / bemint
 utwen beminder / hebt lief die u ſoo lief heeft /
 wiens voorkomende liefde utwe liefde heeft
 veroorzaeckt. Zyt beſozght booz die om u
 beſozght is / verghelſchapt hem in ſynen
 arbejdt / op dat ghy u by hem moght bin-
 den in ſijne cuſte; om ſuyber te worden
 volght ſijne ſuyberhejdt / om heplich te we-
 ſen volght ſijne heplichejdt. Verkieſt hem
 tot utwen minnaer boven al die u beminnen /

Auguſt.
 manual.
 cap. 24.

hy sal u blijven getrouwe / al oft ghy schoon
van gheheel de wereldt wiert verlaeten / in-
den dagh uwer begraevenisse als alle dijn
vrienden u sullen afgaen / hy alleene sal u by-
blijven ende beschudden voor het backhuys
der leeuven zijnde bereedt om u in te slic-
ken.

XXXIV.

Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius.

Cant. 7.

*Ick behoore mijnen beminden, ende tot my is sij-
ne toekeeringhe. Cant. 7.*

MEt droefheydt onlanghs overlaen
Die niet en is om te verkonden,
Quam ick door eenen bosch ghegaen
Daer veel Cypresse-boomen stonden,
En in mijn traenen los ontbotden,
Deed' ick by nae den heelen dach
Aen dese boomen mijn gheklach.

De Luyt op mijne schouuer hongh,
Die my mijn hert plocht te verlichten,
Als ick daerop een lietjen songh,
Moest alle droefheydt van my svvichten:
Maer nu gheschéen uyt elcks ghesichten
Bedruckt tot binnen in mijn siel
Ter nauver noodt my dit uyt-viel:

Sult ghy verslenssen, ô mijn jeughdt,
O soete Lent van mijne jaeren,
En noyt ghebijen eens de vreughdt,
Van met een lief te moghen paeren!
Neen, dit ghepeys laet henen vaeren,

Dat soo verslijten hunnen tijdt
Die my daer draghen haet en nijdt.

Aengaende my, soo dat ick meyn,
Sijn leven hier en is gheen leven
Die loorigh, somber, koel alleyn
En liefde-loos sitt' onderbleven:
Maer die tot liefde vwordt ghedreven,
En vvilligh hem tot die begheeft
Mach segghen vry hoe dat hy leeft.

Ghelijck als d'aerd' om haerghevricht
In't alderleeght' haer houdt bedvvonghen,
En dat het vier, om datt' is licht
Heeft in de locht sijn heete spronghen,
Soo vvorden vvy oock voorts ghedronghen
Al is het elck op sijn manier
Door d'hitte van het minne-vier.

Noch min noch meer ick my bevoel,
Yet krachtelijcks vverckt in mijn sinnen,
En vvilt dat ick oock hebb' een boel
Dien ick van herren sou beminnen:
Maer hoe sal ick dit best beghinnen?
Hoe sal my desen nieuven brandt
Voor d'eerste reyse gaen ter handt?

Soud' een vernutselt Venus kindt
My met sijn torts vvcl dorven branden?
Off hebben over my bevvindt?

O neen het vvaert tot mijner schanden
 Dat ick soo quaem in sijne banden
 Nu my ghevallen is het lot
 Te zijn de Bruydt van mijnen Godt,

Neen mijn hertf-tochten anders zijn
 Dan vvel en doen van d'aerdtſche lieden,
 Neen, niemandt onder't ſonne-ſchijn
 Offick en ſou ſijn trouvv' ontvlieden,
 Al mocht ick als Princeſſ' ghebieden,
 En ſoo veel vrijers my beſtréen,
 Ghelijck't *Vlyſſes* vrouvve déen.

Agnes die uytgheleſen Maeght
 Soo haer een Prins ſocht te vervvervén :
 Sprack, Ionghelingh, daer ghy nae vraeght
 Sult ghy voorſeker moeten derven :
 Want liever, ſiet, hadd' ick te ſterven
 Als d'ondertrauvv nu af te gaen
 Die'ck met den hemel hebb' ghedaen.

Den Bruydegom dien ick verkies'
 Wil ick van boven oock vervvachten,
 In d'aerdsche liefden ick vervvries
 Dus ſtell' ick die uyt mijn ghedachten,
 En dees is vveert om te verachten
 Die onghettaedich is van ſin,
 En laet meer als een lief daer in.

Mijn lief die hebb' ick altoos by,
 Noyt voet en is hy my ontvveken,
 Ick ben met hem, hy is met my,
 En alst my lust mach ick hem spreken,
 En nimmermeer my en ontbreken
 Vertrouwinghen tot mijnen druck
 Wil ick dan vvenschen meer gheluck?

Men siet de naelde van't Compas
 Hoe lijfgh iemandt die doet beven,
 Naturelijck op d'ooghe rasch
 Naer haeren seyl-steen toeghedreven,
 De seven-sterr' doet oock her-leven
 Den schippet die by-nac besvveeck
 Soo hy ghefaelt há sijne streeck.

En *Clytie* volght oock den glans
 Van die haer schijnt te vwillen haeten,
 Den vvelcken sy daerom nochtans
 (Al houdt hy haer ghelijck vervvaeten)
 Tot deser ur' noyt heeft verlaeten,
 Want in een blomme nu verkeert
 Tott vveemaal daeghs sy hem vereert.

De Maene lockt heur broeders schijn
 Om te doen blickken haere baene,
 Soo doen ick u ô liefite mijn,
 Ghy zijt mijn Sonn', en ick u Maene,
 O liefite lief vvie gaeghet aene,

Off g'heel de vvereldt vwordt ghevvaer,
Hoe dat ick u vvil volghen naer !

Ghy zijt mijn sonn', ô eenich lief,
Ghy zijt mijn licht, ghy zijt mijn sterre,
Mijn ooghen ick noyt op en hief,
Off ick en sach u by oft verre.

Wat helpt dat ick my hier vervverre ?

Laet my u volghen op den voet
Alst yfer sijnen seyl-steen doet.

Ego dilectomeo, & ad me conuersio
eius. *Cant.* 7.

*Ick behoore mijnen beminden, ende tot
my is sijne toekeeringhe. Cant.* 7.

Het en is niet mogelijk / oft de mensche- Orig. in
prolo.
Cant.
lijcke nature en is altoos ghenegen om
iet te beminnen : want ieder ghekomen totter
oude die men noemt de Jeughdt / sal ghemey-
nelijck iet beminnen / oft tot sijn achter-deel /
soo hy iet bemint dat hy niet en behoorde te
beminnen / oft tot sijnen boozdeel / soo hy iet
bemint / dat hy behoorde te beminnen.

Mijn herte verstrout hem / soeckende plaet- Bern.
medit.
cap. 9.
se daer dat gheeren soude rusten / ende en kan
gheene binden / ten zy dat aldereerst tot su-
selven wederom keere.

¶ e iij

want

August.
medit.
cap 35.

Want daer zijn twee verscheyden liefden/
d'eene goedt/ ende d'ander quaedt / ende dese
twee te saemen en kunnen in een borst elck-
anderen niet verdraeghen. Daerom/ô Heere/
soo iemandt buyten u iet is beminrende/
uwre liefde en is in hem niet. O liefde vol soe-
ticheydt / ô soeticheydt vol alle liefde! Liefde
die my gheene pijn / maer vzeughdt aendoet!
Liefde oprechtelijck ende suyperlijck volher-
dende van eeuwe tot eeuwe! liefde die altijd
brandt / ende noyt uyt en gaet! Wel aen / ô
I E S V, waerachtighe liefde onsteectt my met
u vier / met uwre liefde / ende met uwre soetic-
heydt/soo dat in mijn herte niet een pleckken
en blijbe om eenighe andere ongherozloofde
Liefde daer in t'aenbeerden.

Nazian.
de laud.
virg.

Want die sijne liefde verdeelt aen Christo
ende aen de wereldt/ het is boozseker dat sijne
liefde lichtbeerdich en koel is; maer die sijns
hertsen vier op een alleen gheschoten heeft /
sonder twijffel desen is een oprecht / ghestae-
dich ende waerachtich minnaer. Wy sien dat
de steenhoutwers /schijnwerckers/ende die in
het hout wercken /soo sy-lieden zijn soeckende
de rechte / besighen hunne reye / van de twee
ooghen sluyten sy d'eene / ende het geheel ghe-
sichte treckende by een / verbolghen altijd de
rechte mate naer de welcke sy hun werck ver-
boorden. Alsoo de liefde die niet verstroout
en is : maer teenemael vertroocken in haer ey-
ghen

ghen selven voeght het suyper herte alleen aen
 Godt / die daer begheert die hem begheert /
 die daer aensiet die hem aensiet / ende die te
 ghemoete komt die hem soeckt / die hoe hem
 iemandt meer begheert t'aenschoutwen / hoe
 hy hem meer aenschoutot / ende alsoo blijven
 sy gheduerich in eene selve eenicheyt volherde.

Men merckt hier eene volkomen liefde van Bernar.
 ser. 68.
 in Cant.
 eene tot eenen alleyn / van eene / segh ick / die
 gheen en anderen Bruydegom en wilt behae-
 ghen / noch insghelijcks niet en wilt wijcken
 voor een ander Bruydt. Wat en soude sy voor
 sulck eenen Bruydegom niet derben bestaen !

Wat de ghene die niet en beminnen / be- Bern.
 serm. 69
 in Cant.
 breeft wesen. Ick die soo volkomelijck be-
 minne / en kan niet twijffelen van oock vol-
 komelijck bemint te zijn : jae soo seer als ick
 selver beminne / noch ick en ben niet bebreest
 voor sijn aenschijn / van wiens liefde ick heb-
 be ghekreghen het ghevoelen.

Ick hebbe lief die my lief hebben, ende die Ibid.
 's morghens aen mijn deure gevvaect heb-
 ben, sullen my vinden. Siet hoe hy u niet al-
 leene en verskert van sijne liefde / maer boden
 dien verskert hy u van de sorghe die hy voor
 u sal draeghen / indien hy u bevindt voor hem
 oock besorgt te zijn ! Waecht ghy : hy waecht
 van ghelijcken. Wilt ghy 's nachts in't be-
 ghinsel van utwe nacht waecken opstaen / en
 u haesten om die selve te verrasschen / ghy sult

hem boozfelteerlijck binden/ noch ghy en sult hem gheensins bozen komen. Ghy en soude sonder u te toonen roeckeloos niet kunnen segghen dat ghy booz hem in dese lieffelijcke ghemeynschap eenighe minste saecke soude uptrechten / aenghesien hy u van boozs ende met meerder liefde bemint heeft.

Men bindt sommighe beelden door herbaeren schilders met sulck eene konste gheschildert / dat de selve / van wat syde die gesien worden / altoos schijnen te keeren het gesichte naer de ghene diese aenschoutwen. 'T is waer / sy staen ghekeert naer de ghene / wesende in de selve kaemer / ende boozder niet. Boozts isser iemandt die gheenderhande acht en neemt dat de selve beelden hem souden besien / dat en komt niet door hun faute: maer wel door hem die sijn aensicht van daer is treckende / ende daerom soo haest hy hem weer naer de selve beghint te keeren / sal merckelijck bebinden dat die wederomme naer hem zijn wendende het ghesichte. Soos moghen wy ons oock vastelijck inbeelden dat op dese maniere wordt ghehandelt in de saecken daer af wy teghentwoordelijck nu spreken.

Ick behoore mijnen beminden, ende naer my is sijne toekeringe. Als oft sy woude segghen / naerdemael dat ick door't gheloobe en door de liefde Christo ben aenklebende / soo en begheere ick niemandt dan hem naer te volgen /

Giskin
cap. 7.
Cant.
expos. 3.

Greg.
Papa in
Cant.

ghen / noch niemandt dan hem te besichti-
ghen / beproebende met alle ghenuchte de lief-
felijckheyt van sijn aenschijn / de beleeftheyt
van sijne besoekinghe / ende de aengenaent-
heyt van sijn gheselschap.

All even-twel dese liefde is eene merckelijc-
ke liefde / die gheen gheselschap en wilt aen-
veerden : maer is een alleene / ende altoos due-
rende / ende noyt wanckelbaer / noch en wilt
voor den eersten niet hebben eenen tweeden.

De liefde is eene groote saecke / indien sy is
loopende naer heur beghinssel / ende wederom
komt tot haeren oorspronck / daer uyt iet ne-
mende om altydt te blijven vloepen. De lief-
de is alleene die uyt alle de beroerten / ende uyt
alle krachten der siele / in de welcke het schep-
sel (al en is't niet by ghelijcke) vermaght eeni-
ghe saecken te gheben aen Godt / ende daeraf
wederom wachten vergeldinghe. Als by ghe-
lijckenisse. Indien den Heere op my vergram-
de / sal ick op hem oock vergrammen? in geen-
deley maniere / oft is't by aldien dat hy my
berispte / soude ick hem oock berispen & gheen-
sins. Jae oft hy my oordeelde / soo en sal ick
hem niet oordeelen. Is hy mijnen Heere / ick
ben sijnen ondersaet. Is hy my iet ghebieden-
de / ick moet staen tot sijnen ghebode. Siet nu
wat verschil datter is in de liefde / want als
Godt bemint / hy en begheert niet dan bemint
te wesen / wel wetende / dat alle de ghene die
hem

Hugo
de S. VI.
etore
ferm. de
assump.

Bernar-
ser. 89.
in Cant.

hem beminnen daer door sullen verkrighen allen heyl ende voorspoedt.

August.
manual
cap. 29,

Daer is voorsaker den waeren brede / ende de gherusthepdt des herten / soo wanneer het selve door een innighe begherte ghehecht is aen de liefde van Godt almachtich / noch dat het selve naer gheen ander en is trachtende / ende dat hen verheught in de soetichepdt van dien / ende in soo verre dat door eenighe ydele ghedachten / oft door bekommernisse des wereldts noch een weynich van daer waer verrocken / soo sal't terstont met alle blijticheyt soecken wederom te keeren / achtende hem gebannen / waert dat met sijnen Bruydegom niet en mochte vereenighen.

August.
me dit.
cap. 25.

Indien den mensche met sulck eene liefde den mensche soo lief heeft / dat den eenen quaelijck kan wesen sonder den anderen / indien de Bruydt met haeren Bruydegom dus wordt vereenicht / dat sy door den brandt der liefde niet machtich en is te rusten om sijne afwesenthepdt / met wat liefde / met wat sorghe / met wat biericheyt moet de siele (aen de welke ghy door't gheloobe ende ulve ghenade hebt ghedaen u ondertroutu) u beminnen waerachtighen Godt / ende alderschoonsten Bruydegom!

XXXV.

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. Cant. 5.

Mijne siele is ghesmolten, soo den beminderen ghesproken heeft. Cant. 5.

O Dat ick soude sien u vriendelijck ghesicht/
 Op dat ick dooz u tael sou worden wat verlicht/
 In't kort/op dat ick u hier erghens sou bekennen/
 Hebb' ick / ó eenich lief / ghedaen al dat ick mocht/
 De belden oversien / de kanten doozghesocht/
 De bosschen dooz gheruysscht / be rootsen opgheklommen.

Ghesuckelt hebb' ick dook dooz't strobbelachtich hout/
 Dooz distels rouw / en scherp / dooz dozeus menichfout/
 Die selber zijn ghemijdt van d' onghetemde beesten :
 Maer 't was verlozen moept / het was verlozen pijn/
 Dooz ick nergens en bequam u lieffelijck aenschijn/
 Stond' ick weerom verstelt ghelijck van nieuwen eesten.

Helaes ! hoe menich-werf met droefheydt overlaen
 Hebb' ick u dit vertoogh / al weenende ghedaen/
 Als ick daer moe en mat u sochte t' allen hoeken /
 Ist hier op desen bergh / off ghinder in dat dal/
 Off boven op die roots' dat ick u binden sal/
 Waerom / O lieffte lief / laet gh' u soo langhe soecken ?

D' onsekerheydt des weghs mijn boeten há ghement
 Dooz kauters herr' en ghints mijn ooghen unbekent /
 En immers / soo my docht / soo was het een landauwe
 Onburchbaer / uyt-gheteert / berlegen dooz' en wou st/
 Die niemant opt en gaf de weldaet van den Boght/
 Als wesend' overal heel onbequaem ten bauwe.

Hier wierd' ick heel bereent / en oberluyt ick riep
 Off erghens eenen Boer lagh in de kant en sliep
 Die wylte van mijn lief daer eenighe nieuw-maeren:
 Maer off ick met mijn stem 't gheweist heel hā verstoort/
 Wat hielpet als ick och ! van niemantdt wiert verhoort/
 Noch niet en kost bevroen waer hy sou zyn verbaeren !

Dus bond' ick aen een dal een loutmer-hutte koel
 Daer d'Herders' snoenens daeghs ontblieden 't son-ghebzoel/
 Hier docht ick sal mijn lief misschien wat sitten suplen.
 Nu gaen ick hem hier toe / al wiert hy noch soo gram :
 Maer 't was ghelijck als booz; want soo'ck daeronder quam
 En kost ick niet ghesien dat hy daer soude schuplen.

Wt sinich dan te lest / en op mijn selfs ghelee
 Liep ick in eenen loop naer 't stranghe van de zee
 Al waer ick op een hooghd' heb eene baecke bonden
 Die'ck daedelijck beklomm' / en van de welck' ick sagh
 Neptunus bochtich rijck / met alle sijn beiygh/
 De baeren teghen een ghelijck als raesend' honden.

Dus riep ick wel en stijf dat ieder hoozen kost
 Ghy oebers hier ontrent / ghy klippen dick-bemost/
 En ghy ghy ziltich nat / ghy schrickelijcke golven/
 Seght my waer mach hy zint die my aldus outdupckt/
 Houdt ghylien hem misschien hier iederinghs versnupcke
 Off erghens in een diept begraeven / en ghedolven ?

Den gallem van mijn stem en was my nauw ontblucht /
 Een ander stem ick hooz die klettert in de lucht.
 Ick docht 't sal Echo zint met haer ghewoone bootsen/
 Soo doe ick weer als booz aen d'oebers mijne klacht/
 En hooz de tweedemael een stemme soo my dacht
 Die rechte naer my weeck uyt d'omghelegen rootsen.

Maer slaende die wel acht / 't was d'utwe mijn Hert-soet
 Die my van stonden aen berkruppen de mijn bloedt/
 Als die my meer en meer quam soetjens toegheweken/
 Soo hebb' ick dan gheheurckt / ghegaen / ghekeert / ghewent
 Tot dat ick immers wist waer dat ghy waert vol-endt
 Off waer dat ghy oock hadt soo langhen tijdt ghesteken.

Half-levend' en half doodt ten lesten ick u bandt
 Mijn trouw/ mijn siel / mijn hert/ mijn hulp/ mijn rechter hande
 Die bonden / soo began ick weer van nieuws te leven :
 Want soo ghy maer en upt den galleit van u tael
 'Tzijn glinsters/ blammen biers / en blixems alt eniael
 Die u in oberbloedt daer komen af-ghedzeben !

'Tzijn glinsters/ blammen biers/en blixemen daer by
 Oprecht en niet verfiert / off Eene ghelijck ghy
 Eens upt een Oker-noot hebt looselijck gheschoten :
 Maer wel ghelijckerwijs ghy selver hebt verspreydt
 Mijn Godt soo ghy die twee tot Emaus hebt ghelepdt
 Wiens herten ghy aldoen daerme hebt obergoten.

Doo voeld' ick eben-eens dat my mijn herte brack
 Als ulven soefsten mondt een woordken maer sprack
 Waer dooz ick my behandt ten alle kant in brande ;
 En al ist dat de zee / de klippen / en 't ghesceent
 My maecken hier bezeeft / verbaerent en bereent/
 En dat ick in de windt hier stae en klipper-tande.

Al stae ick hier by nae bezosen en verkilt :
 Nochtans voel ick een bier waer dooz ick heel versmilt /
 Ghelijck van langher handt doet een onsteken toztse.
 Och off wy alle-bey dus smolt en oock in een/
 En eenwelyck/ O Lief/ soo leesden onghescheen /
 Hoe soud' ick van u bier verheffen upt de foztse !

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. *Cant. 5.*

Mijne siele is ghesmolten, soo den beminden ghesproken heeft. Cant. 5.

August.
soliloq.
cap. 34.

Wat is't dat ick gheboele? Welck is dat vier dat my mijn herte dus verwarrent? Welck is dat licht't welck my aldus is verlichtende? O vier dat altydt brandt / ende noyt uyt en gaet / komt / ende wilt my onsteken? O licht dat altydt schijnt / ende nimmermeer en verduystert / wilt my verlichten? O heylighen brandt mocht ick uyt u onsteken? och hoe soetelijck verwarrent ghy / hoe bedektelijck schijnt ghy / hoe aenghenaemelijck brandt ghy!

Guill.
Abbas
serm. 44
in Cant.

Ghelijckervvijs het vvas is smiltende voor het aenschijn des viers. Alsoo wordt de siele verblaeystert voorsijn aenschijn: Mijne siele is ghesmolten soo den beminden ghesproken heeft. O saelighe ure als wanneer de siele ghesmolten zijnde / in dese gloepende beke haer selven vermingheldde? hoe wacker / hoe clibberigh / ende hoe suyber moeste sy doen wesen! alsdan en was sy noch somber / noch swaer / noch loozigh / verkeert zijnde in bochticheydt / ende in vier. De bochticheydt
ende

ende het vier komen wel ober-een / ende in dese twee te saemen licht het ghebzuuck der aendachticheydt. Alle dat bochtich is ontfanght veel eer de hitte / ende de hitte hebbende ontfangen maectt het bochtich noch meer bochtigher. Wat ick hier noeme heet ende bochtich / kan andersins ghenoeint worden oprecht / ende onsteken ! dit selve doozblaectt het herte / het beroert de nieren / ende het maectt dat in't ghesaght van Godt almachtich de siele haer selven min dan niet en is achtende / laetende haer soo versmiltten datter gheene siele meer aen en is te binden.

Hoozt ende obermerckt eens 't ghene dese ^{Ibidem supra.} liefde heeft gheseydt tot Maria Magdalena / tot die Vrouwe bebonden in ober-spel / tot die Samaritaenz / tot die Chananeetsche / tot Petrus / ende tot den Hondertman ! wat herte en soude niet vermorven ? wat siele en soude niet versmiltten in soo veel woorden van liefde / van goedtheydt ende van ghenaeде ? die herte middaeghsche winden hebben de kracht in de aldersterckste borst / het ys (al maert schoon ober-jaerigh) te doen vergaen in bochticheydt. Ick voele my overgoten dooz de bochticheydt van aenbloeyende olye / ende smilte in ghelijcke liefde soo dickmael ô Heere als my te bozen komt uwre ghenaeде / en dat ick herhaele uwre woorden vol van alle

volmarcktheydt. Uwe nyfprake is met al-
len vierigh, ende uven dienaar heeft die be-
mint.

Want verthient dat Christus doot synen
heylighen gheest hem verlost in de siele van
die naer hem is haeckende / verlondt toert
hy van haer alle vertheentheydt/ende somtijts
doet hy die vermiten in soo menichvuldighen
traenen / dat sy daer doot/ser quaelyck kan
ontfanghen / t welck haer anderfins soude
gherepen / ontfanghen / daer en tuffchen haer
oock intendigh veruondrende in alles het
ghene sy te horen ghereect heeft / ende dat sy
soo haestelyck haer in liet verandert ; Ende
teer intient sy dese veranderinghe is gheboe-
tende / heeft begheerte om volkonnelijck haer
gheluck te moghen bekennen / ende somtijds
soo sy dat dieper obernijst en goelt niet meer
dat sy daer te horen gheboelde.

Greg. in
cap. 54
Cant.

Want soe de siele gheraect lozdt doot den
inloedt van een beuogghen aen-
sprake / macheloos ende beuoft van haere stercke /
sint ende beuogghet in die begheerte daer sy
ghewillich haer tolt laten inne beuogghen.

Greg. c.
39. in c.
3. iob.

De lichamelijcke dinghen (soo sy doot de
siete uytwendich af-loopen) verbaen ende
sintten in sijn eyghen seken : maer de siele /
(soo)

Guil.
Abbas
apud
Delio,
c. 5. Car.

(soo sy dooz inwendighe hitte hun-selven ontbloeyen) en ontbinden niet in hun eyghen selven / maer wel in den ghenen diese ontbindt: sy worden ontbonden van hun selven / maer niet in hun selven; sy worden ontbonden dooz het Goddelijck bier van hun eygen liefde tot de liefde van den hemelschen Bruydegom. Den heylighen Paulus doet ons dit verstaen / als hy seght: Die den Heere aenkleeft is met hem eenen gheest, ende betuyght dat sijne siele op dese maniere ghesmolten was met dese woorden: Ick leve, niet ick, maer Christus leeft nu in my.

Wat kan daer gheboeghelijcker wesen / dan dese smiltinche de liefde toe te eyghenen / dooz de welcke het ghene van aerdt herdt is / wordt ghedwaeghe? ende men bevindt oock dat de principaelste liefde-krachten zijn / sijne liefde te stouwen naer't ghene dat men lief heeft / ende met de selve dat te vereenighen / welcke vereeninghe vaster bebonden wordt / als de liefde eenvoudich is / te weten / als twee gheliebers in een vereenigen. Doozts wy weten dat CHRISTVS IESVS den Bruydegom onser siele gheseydt heeft in den 21. Psal. Mijn herte is ghevorden ghelijck ghesmolten vvas. Waer dooz wy merckelijck gheboelen dat soo de gesmolten siele drijft naer Christus onsen Salich-maecker / hy insghelijcks

Gislain
c. 5. Cāt.
expos. 3.

als ghesmolten was oock is drijvende naer de siele / ende wat kan daer uyt volghen dan eenne volmaeckte eenicheydt ?

Bonav.
stimuli
amoris
part. 1.
cap. 8.

Mijne siele is ghesmolten soo den bemin-
den ghesproken heeft. **O** wonderbare kracht
der liefde! **S**u buyghet Godt totter aerde / **S**u
stijght de siele tot den hemel / tot het Vaeder-
landt / tot Godt / ende **S**u boeght die aen d'eeu-
wighe blijdschap / **S**u maectt Godt mensche /
ende den mensche maectt **S**u Godt ; den ghe-
tijdighen maectt **S**u eeuwich / den onsterffe-
lijcken doet **S**u sterben / den sterffelijken
maectt **S**u onsterffelijck / ende den grooten
maectt **S**u kleyne / den vijandt maectt **S**u
vriendt / den knecht maectt **S**u sone / ende het
aerdtg maectt **S**u hemels / het koudt maectt
Su heet / het duyster maectt **S**u klaer / dat herdt
is maectt **S**u ghedwaeghe. Want mijn siele
is ghesmolten. **O** wonderlijck woordt! **O** al
te verheughelijcken woordt! **I**ck den alder-
onnuttighsten ende den alder-snootsten van
uwe slaeben / **O** Heere mijn Godt / ick die niet
weerdighen ben ghenoeemt te wesen een van
u schepsel / hoe ben ick aen u gebonden met
sulck eenen bandt der liefden / dat ick op u
woordt door uwe liefde ben ghesmolten! **O**
brandt der liefden die het binnenste der herten
in Godt zijt verstorzende! Want mijne siele
was ghelijck eenen diamandt / ende van bin-
nen

nen teenemael versteent. Maer nu smilt sy van liefde/ nu treckt sy uyt haer eyghen selben/ ende verstorzt haer gheheel in Godt / verlaetende hare eyghen stede / lopt tot Godt die haer opfackt. O liefde! hoe sal ick u dit konnen vergelden / die my ghemaect hebt een kindt van den hemel! Ick leve, niet ick, maer Christus leeft in my. Och ulve kracht en is niet om uyt te spraken! O liefde die het sijck der aerde verandert in Godt! wat isser machtigher/ wat isser soeter / wat isser genuchelijcker ende edelder boven u? O gewenschte liefde die de behoefstige verbult met alle koeberheydt! Maer ô mijne siele/ zijt ghy ghesmolten met dat hy sprack / hoe kost ghy verdraeghen sijne omhelsinghen? waer toe en wierdt ghy niet opgheheben als hy u kuste? indien ghy ghesmolten zijt soo hy u toe-sprack/ hoe en wierdt ghy niet teenemael verflonden / als ghy door sijne woorden / ende door sijn aederen trockt naer sijn herte! Maer ô wonderbaere soetichheydt/ ende besonder verheughen/ dat wy ons doch moghen vereenighen aen het ghene wy niet weerdich en zyn te noemē? Ick en ben niet weerdich te wesen eene dienstmaeghdt/ ende siet / ick ben bedegen de eenige ghenuchte des alderhoochsten. Wie soude hem derben beroemmen bequaem ende weerdich te wesen te moghen ghenieten hoe kleine boncksten van dese liefde! Ha mijn Godt

ten gheeft my dan niet wonder dat mijne siele
 soo ghy spraeckt / was smiltende / maer ick
 bidde u / dat ick mach volherden in dese uwe
 gonste / op dat ick gheheel onsteken / nu teene-
 mael in u mach versmiltten ende verstorzen.
 O mijn Godt dat ick niemandt dan u en
 aenschouwe / noch dat insghelycks mijne ge-
 dachten / mijne woorden / noch mijne wer-
 ken nietwers en trecken dan naer u . Den
 brandt noch de kracht van dese liefde die my
 aen u boeght / en doet my niet soo seer ver stelt
 staen / als ick my verwondere dat wy tot u
 niet en zijn gheneghen / dat wy alle saecken /
 behalvens u souden afgaen. Want indien wy
 u hebben / wat willen wy meer ? Dat dan al-
 dersoetsten Iesv onsen gheest in u ruste / noch
 in het minste van u en verschepe.

Quid

XXXVI.

Quid enim mihi est in cælo, & à te
quid volui super terram! *Psal. 72.*

*VWant vvat is my in den hemel, ende
vvat hebbe ick van u begheert op der
aerden? Psal. 72.*

WAt vvil ick dan al bespieden
Off in hemel, off op aerdt,
Off in zee noch dieper-vvaerdt?
Alder-liefste daer u-lieden
Niet en baeckert met u schijn,
Wil ick iemmers oock niet zijn.
'K vveet de vreughden van den hemel,
'K vveet de schatten al-ghelijck
Van de zee, en Aerde-rijck:
Maer sy zijn min als gheschemel,
Min als roock, en min als niet
Soo dijn ooghe daeraf vliedt.
O ghy hemel! ô ghy eerde!
O ghy diepe-vvijde zee!
Van u dryen ick verschée!
Ick en achte noch in vveerde,
Noch uvv' schatten allegaer
Als ick miss' mijn vveder-paer.
'K voele somtijdts my ghedreven
Nuter aerde, dan ter locht,

Somtijds naer het bracke vocht:
 Maer helaecen! vvat kant gheven
 Als die ooghe van my svicht
 Daer in mijn behaeghen light!
 Op dat ick my sou verrijcken,
 En mijn vinnigh hert versæen
 Hebb' ick doen in d'aerde gaen,
 Om uyt die te moghen strijcken
 Het zy silver ofte goudt
 Dat hem daer bedoken houdt.
 'K hebbe doen den buyck opschulpen
 Van ons Moeder alghemeen,
 En haer schatten brocht by-een:
 Maer vvat hevet konnen hulpen,
 Dat sy my zijn aenghevloeyt
 En nu teenemael vernoeyt!
 Dus sooghinck ick oock versoecken
 Het Oost-Indiaene landt
 Met de Magellaensche strandt,
 En die ver-gheleghen houcken
 Des verbranden *Abyssyn*
 Off daer iet mocht beter zijn.
 'K hebb' die kusten over-vaeren
 En ghevvaeght soo mijnen boot
 In den vvacken *Thetis* schoot,
 En mijn ooghen gaen verklaeren
 In de schoonheydt onghelent
 Van't ghepeereldt en 't ghesteent.
 Esmerauden, Chryfolyten,
 Hyacinthen en Sapphiers,

En Robynen oock vol viers
 Hun van my daer visschen lieten
 Soo dat ick haest há mijn deel
 Van soo menigh schoon Iuvveel.
 Voorts soo sagh ick t' alle kanten
 Op *Hydaspis* rijcken boordt
 Schoone peerels kommen voort,
 En ick sach de Diamanten
 Hoe vvel dier en kostelijck
 Ligghen vuncken in het slijck.
 Maer helaeen! dit ghepeerelt
 Dese steenen soo ghesocht,
 En met soo veel moeyte brocht
 Uyt 't ael-eynde van de vvereldt,
 Hebben aen my niet ghebaedt,
 Noch oock mijnen lust versaedt.
 Waerent dan niet vremde saecken
 Dat ick nerghens iet en vandt
 'T zy te vvaeter off te laudt
 Om mijn hertien te vermaecken,
 Noch dat allegaer dit goedt
 En dé stillen mijnen moedt?
 Soo ghinck ick dan by my selven
 Rijpelijck eens overslaen
 Off ick naer de locht vvou gaen
 Die ick konstigh sach om-vvelven
 En om-vatten het rondeel
 Van dit vvijsde-vvouste deel.
 Tluste my daer te besichten
 De cieraeten altemael

Van die Cristalijne sael,
 Alvvaerick de sterre-lichten
 Flickeren sach onder-een,
 En hun oude danffen léen.
 Maer offick tot mijnen luste
 Sach den hemel in een vier,
 Noch en vvas het niet een sier:
 Want soo hy maer eens en ruste.
 Op *Alcydes* schouvers bloot
 Was hem 't onvermoghén groot.
 Het began my te vernoeyen
 Dat ick op dees hooghe pleck
 Hielt soo langhe mijn vertreck,
 Dus ghinck ick soo verr' my spoeyen
 Dat ick d'aerde die daer lagh
 Maer voor eenen bal en sach.
 Alle berghen my ontschoven
 Soo oock van ghelijcke déen
 Alle torrens, alle stéén,
 En dat ick kost sien van boven
 'T scheen dat d'aerd' en haer ghedruys
 Maer en vvas een flecken-huys.
 Hoogher vvas ick dan de Maene,
 Hoogher dan den gulde stoel
 Waer uyt *Phæbus* sijn ghebroel
 Neder-sendt op dese baene,
 Immers soo my docht ick tré
 Met de voet op *Helycé*.
 Siet my nu eens dan verheven,
 En gheraect met volle spoet

Daer te sien is alle goet;
 Daer de peerels net ghedreven
 Zijn 't paveysfel van de straet
 Daer men alle daegh' op-gaet.
 'T is alhier dat ick ontmoete
 D'Enghel-soete Borghery
 Die ghelijcker-handt aen my
 Blijdelijck doen hunne groete.
 Daer een ieghelijck soo singhe
 Dat den Hemel vveder-klinght,
 O ghy hemel! ô ghy sterren!
 O paleys! ô Koninghs-hof!
 Vol van alle zeghe-lof!
 O ghy Enghels die daer vverren
 En soo reyen handt aen handt
 In dat volle vreughde-landt!
 Och vvaer ben ick? 'k hebt vergeten.
 Wat ist dat ick my verhief?
 Als ick missen moet mijn lief
 Wil ick van gheen Enghels vveten,
 Iae ghy hemelick vveer-legh
 U en uvven sterre-vvegh.
 Há nu vveet ick mijn begheeren
 Het zy boven off benéén,
 Treckt de liefste van my héén,
 Off sou hy van my verveeren,
 O ghy hemel! ô ghy aerdt,
 Eeuvelijck daer henen vaert?
Alexander heeft ghekreten
 Soomen hem gaf te verstaen

462. GODDELYCKE WENSCHEN

Dat hy luttel há ghedaen,
 En dat hy noch moeste vveten
 Dat op dese selve grondt
 Meer als eene vvereldt stondt,
 En off ick oock há verkregghen
 Al die vvereldts onder my,
 Iae noch duyfent duyft daer by
 Wat vvaer ick daermé bedegghen
 Als ick elcke vvereldt acht,
 Min te zijn als mijn ghedacht!
 'T ghene dan die heele ronde
 Van den aerderijckschen klood
 Met den Hemel alsoo groot
 En begreep tot gheen en stonde
 Is daerom ick mat en moe
 Alsoo nu mijn beste doe.
 Want helae en ick moet lijden
 Al dat ick hier heb gheiaeght
 Noyt en hevet my behaeght;
 Dus ô Godt ick sal my mijden
 Ghy zijt d'Aerde, Zee en Locht
 En den Hemel die ick socht.

Quid.

Quid enim mihi est in cælo, & à te
quid volui super terram? *Psal.* 72.

*Want wat is my in den Hemel, ende
wat hebbe ick van u begheert op der
aerde? Psalm. 72.*

Ick bidde u / seght my mijne siele / wat is't
doch dat u ghereydt / ende dat ghy boven al
zijt beminrende? Ick weet dat u leven is de
liefde / ende dat ghy sonder de liefde niet en
soudt kunnen leven. Aensiet de wereldt / ende
al dat in haer is / ghy sult daer binden veel-
derlepe schoone ende aenlockende ghedaenten
die verwecken de menschelijcke gheneghent-
heden / ende onsteken de begheerten der ghe-
ner die hun daer af laeten dienen naer het ver-
scheiden behaeghen dat sy daer in zijn bin-
dende.

Hugode
S. Victor.
in arrhâ
animæ.

Het goudt ende kostelijcke steenen hebben
hunnen luster / het vleesch verdoont hem seer
fraey op die schoone aensichten / tapitserijen /
kostelijcke kleederen / schoone boorden van
goudt en van silber verlieven de ooghen door
hunne kostelijckheyt ende verscheidenheyt
van becruten : wilt my eens / bidde ick u / on-
derrichten / wat u van al ditte alderbest soude
aenstaen / om voer u eygen eentwelijck te moge

ghe-

464 GODDELYCKE VVENSCHEN
ghenieten! want ick ben versekert dat u
van al dit hier boven gheroert iet zyt bem
nende/ oft en maectt ghy daer af geenderh
de werck/ soo moeder iet anders zyn dat u
kommert/ ende dat ghy wel soude willen h
ben.

Aug. in
Pl. 145.

Wat soude u ter werelot konnen aensta
wat saecke wilt ghy verheffen? wat is't
ghy wilt beminnen? Waer ghy u met
bleeschelijck gheboelen zyt keerende soo
ghy den hemel ende de aerde. 't ghene u
bemint ter aerden / is aerdtich; 't ghene u
bemint in den hemel / is lichaemelijck;
hebby alreede soo langhen tijdt gheleest in
nutte bekommernisse / beslaeghen met de l
scheydentheydt van uwe wenschen / daer
ghy als-noch zyt draeghende de lick-tec
nen verdeelt zijnde door verscheyden lief
alomme ongherust / ende niebers met rust
Gaet in u eyghen selven / ende soeckt eens t
aen-rechter van alle saecken die u ter aer
waeren ghereperide / ghy en sult niet beter
bonden hebben als te weten dan dit ende d
dat. Bedenckt eens het goudt / het silver /
ghedierten / de gheboomten / de wellusten / en
met een woordt de gheheele werelot; daer
naer bedenckt den hemel / wat sult ghy da
houden voor het alderschoonste / als de sonn
de maene / ende de sterren? leght die al te sa
men by een / het sal al goet wesen / want Go'
heer

heeft alle dinghen seer goedt gheschaepen; van alle dit en salder niet wesen / oft ten sal hebben sijne besondere frapicheydt / dooz de welcke de weerdicheydt van hunnen schepper bedecktelijck u wordt aenghedient. Ghy verwondert u in het werck / bemint den werckman / noch en zijt soo niet bekommert met 't ghene datter ghebrocht is / dat ghy daerom zijt afgaende den werckman van dien; want die dinghen die hy ghebrocht heeft om u besich te houden zijn onder u / om dies wille dat hy u ghemaect heeft om te wesen onder hem.

De menschelijcke siele gheschaepen om Godt te beghereen / en bindt niet dat buyten Godt haer soude wesen te kleyne / daerom met goeden rechte en kan haer niet ghenoeghen al dat buyten Godt soude wesen. Maer mijne siele slaet wel gaede dat men u in plaetse van buydt niet en achte eene onghetrouwe overspeelster / indien ghy meer bemint de ghiften / dan het herte van die u de selve is ghebende. Wee u is 't dat ghy faelt in sijne paeden / indien ghy booz hem bemint sijne teekenen / ende dat ghy niet gaede en slaet dooz het verstandt van eenen ghesuyberden gheest het ghene die schoone klaericheydt u wilt onderrechten / wiens teekenen ende boetstappen zijn de eere en de schoonicheyt van alle schepsels: Indien ghy misschien u-selven noch
niet

Bonav.
soliloq.
cap. 1.

niet en kent ô schoonste der vrouyven,
 komt uyt ende volght de stappen van de
 kudden, dat is de rede-loose schepsels / die zijn
 de voetstappen van uwen Schepper: maer
 ghy den spieghel van die alder-heylighste
 Dru-zenicheydt. Soo zyt ghy dan gheacht
 veel tweerdigher dan al dat ghy zyt aenschou-
 wende. En voedt uve lammerkens, on-
 trent de lommer-hutten der Herders. Dat
 is / keert uwe ghedachten tot de reyn der En-
 ghelen / aen de welcke ghy bynae ghelijck zyt
 in nature / ende sult eens wesen mede-erfge-
 naem in die eeuwighe blijdschap.

Bonav.
 cap. 1.
 soliloq.

Helas! mijnen Heere / nu kan ick't ver-
 staen; maer ick schaeme my te belijden dat
 de bevalligheden ende de uytnemende schoo-
 nicheden van u schepsel mijne ooghen hebben
 bedrogghen / noch ick en hebbe niet eens ghe-
 docht dat ghy in schoonicheydt alle schepsels
 te boven gaet / aen het welcke ghy maer het
 minste druppelken uwer volmaecktheydt en
 hebt toe-gheruyghent. Want wie heeft den
 hemel verciert met sterren / de locht met ghe-
 boghelte / het water met de visschen / de aerde
 met plantsoenen / ende met bloemmen? maer
 alle dese wat zijn sy meer dan een glinsterken
 van uwe schoonicheydt? de soeticheydt van
 u schepsel heeft oock bedorvê mijnen smaek /
 ende ick en bemerkte niet dat ghy als heu-
 nich waert veel soeter; want ghy hebt aen
 den

den heunigh ende aen alle schepsel hunne jae
 utwe soeticheydt gheschoncken. Den geur van
 u schepsel heeft oock bedrogghen mijnen reuck/
 ende ô goedertieren IESV ick en hebbe niet ge-
 weten dat uwen geur te boben gaet alle spece-
 rijen. Den ydelen soen ende de valsche ver-
 lydende stemme van u schepsel heeft oock
 mijn ghelooz bedrogghen/ ende ick en hebbe
 niet gheweten oft ghevoelt hoe soet ende aen-
 ghenaein dat wesen utwe uyt-spraecken in de
 monden utwe uytghelesene.

Mijn gemoet wordt ghedreven van het een Bernar. medit. cap. 9.
 ghedachte tot het ander/ het wordt verandert
 dooz verscheyden bekommernissen/ ende dooz
 verscheyden gheneghentheden / op dat hem
 ten minsten soude versaeden dooz de verschey-
 dentheydt der selver dinghen / die't selve niet
 moghelijck en zijn te versaeden.

Maer dit weet ick / ô mijnen Heere/ mijnen Aug. soliloq. cap. 13.
 Godt / waer dat ick ben sonder u / soo en ben
 ick niet wel / niet alleenelijck uytwendich /
 maer oock inwendich / aenghestien allen ober-
 bloedt ende alle koeberheyt buyten Godt mi
 maer gebreck en is en armoede. Ick sal verfaet
 vvorden soo saen u lof en eere sal verschijnē.

De siele mijn Godt die ghy gheschaepen August. soliloq. cap 30.
 hebt / houdt soo wonderbaer veel van utwe
 grootdaedicheydt / dat sy van u alleen / en van
 geen ander en soude konnen versaedt worden;
 want u hebbende / haeren wensch is volko-

men/ende daer en blijft uytwendich niet meer om te wenschen; want soo sy uytwendich siet is wenschende / 't is boozseker dat sy u inwendich niet by en heeft/u hebbende en soude sy niet boozder kunnen wenschen; want soo ghy alleene zyt het opperste goedt/en heeft sy nieuwers meer naer te wenschen:maer sy besit u / als wesende alleenelijck het alder-opperste goedt.

Nazian.
carm. de
externi
homi-
nis vti-
litate,

Siet den winter/ende den somer / de Lente ende den Erft / den dagh en de nacht/die dooz hunnen omme-loop ghebieden over den tijdt/den welcken sy doen aenkomen ende wederom vergaen. Ick sie den hemel/het water ende de locht/ jae daer en boven alle het ghene daer is roerende/en al dit en is my niet nieuws/noch en kan my niet ghenoezen. O mijnen Heere/mijnen Godt / gheeft my liever een ander wereldt die my bath gerepe als dese tegenwoozdige / booz de welcke ick soo veel ellende bē verdraeghende. Ten anderen ick en vzaeghe niet meer naer al datter roert op der aerden / ick laete de aerde aen die aerdtische / de werelt aen de wereldtsche / noch ick en begeere geene wereldt/dan u alleene/die de oorzaecke sult wesen van mijne ruste / ghelijckerwijs ghy zyt van mijne wenschen.

Aug.in
Pf.102.

Waer dat ick my keere/en wende/soo wort van my verfoept al dat ick besitte / al is't by aldien dat ick daerom te bozē gewenscht hebbe.

be. Wanneer sal dan mijnen wensch in het goedt eens moghen versaedt worden? O Heere nimmermeer en sal ick doch konnen versaedt worden door sterffelijcke oft berganckelijcke saecten. Wilt my doch iet toeschicken dat eeuwich is ende onberganckelijck. Wel aen dan mijne siele / soeckt nu voort aen dat u mach goedt wesen; want misschien eens anders goedt is ghelegen in ander saecten / ende alle schepsel besit sijn eyghen besouder goedt / achterbolgende den aert van sijn nature. Het is van noode dat ieghelijck weet het gene hem gebreekt / en waerinne dat ghelegghen is sijne onvolmaecktheit / ende soecke den middel om die te verbeteren. O redelijcke siele / soeckt nu u goedt / niet en is u goet dan Godt alleene, die is u opperste goedt / dat is te segghen u goedt. Wat sal hem behoeven wiens goedt is het alderopperste goet? daer zijn noch minder goeden / die oock schijnen goet te wesen. Wat isser goedt voor de beesten als de penffen te vullen / wel te weyden / wel te slaepen / te loopen ende te rennen / te leven sonder siekten oft plaegen / en huns ghelijcke voort te brenghen. Soeckt ghy al dus daenen goedt? mede-hoic Christi / verheught ghy u om dat ghy met de beesten zijt een bedegen? stiert uwe hope tot het goet van alle goedt / tot hem die in het goedt versaedende is uve begheerte.

Hoozt de woorden vande Propheete: Want

Gisl.
hom. 5.
in Epist.
ad Rom.

vvat is my in den hemel? ende bath boozts:
vvat hebbe ick van u begheert op der aerde!
als oft hy hadde geseyd: Ick en wensche niet
van al dat in den hemel is / noch van al datter
op der aerden is: maer ghy alleene zyt den
middel-punct van mijne wenschen.

Wat is te segghen / ghy zyt mijn deel / op u
alleene ben ick ten vollen van alle saken booz-
sien / noyt en hebbe ick iet anders ghetracht
dan u alleene te mogen verwerven booz mijn
erf-deel. Ick en hebbe noyt ghewenscht om
eenighen rijckdom / noch om eenigherhande
wellusten des werelts. My en behoeft niet die
van u ben opghenomen / noch daer en is niet
meer in den hemel / dat ick meer wille soeckē.
Niet hebbende / hebbe ickt allegaeder / want
ick hebbe Christum; en al hebbende in hem /
en soecke ick gheenen anderen loon; want hy
is den loon en de vergheldinghe van alles.

Bern. de
diuersis
affectio-
nibus a-
nimæ.

Want de siele en begeert niet anders / noch
sy en soeckt niet anders van Godt dan Godt
selve / op dat sy metter waerheydt ende metter
herten mach roepen dese woorden vanden
Psalme: Want vvat is my inden hemel, ende
vvat hebbe ick van u begeert op der aerden?
mijn vleesch heeft my begheven, soo doet
oock mijn herte, ô Godt van mijn herte, ende
mijn erf-deel inder eeuwicheydt. Want het
en is niet meer om heur eyghen liefde / oft om
heur eyghen selven / dat dese liefde dus geerne
soude

soude ontfanghen eenich gheluck oft eenighe eere; maer sy keert haer gheheel ende gants tot Godt/om haere begeerten alleen aen hem te naghelen / daer dat is al het volkomen van haere begeerte/om dat dien grooten koningh haer soude leyden in sijn slaep-kamer/ en dat sy haer met hem soude boegen/ ende hem volkomelijck naer heuren wensch ghenieten.

Sonder twijffel sy heeft ghesien het goedt dat aldaer booz haer bewaert wierdt / en verboert door de ghedachten van sulck eene onspreekelijcke saecke die noyt ooghe ghesien en heeft/ noch oore ghehoort/ noch ghekomen in het menschelijck herte. Sy en heeft niet gheseydt/ dit oft datte is my in den hemel: maer vvat is my in den hemel? wat is het gene dat ick hebbe in den hemel? hoe groot is't? hoe daenich is't? ende met een woordt/wat hebbe ick in den hemel? en wat hebbe ick van u begeert op der aerden? ghy bewaert booz my in den hemel onberganckelijcke schatten / iae u eughen selven; en ick hebbe van u begeert op der aerden 't ghene dat daer besitten de goddeloose en de quaede menschen / te weten / gout / silber / peerels / ghesteenten / daervan voorzien wesen de booswichten / ende veel oneerbaere Vrouwen. Ick hebbe al dese saecken ghewenscht op deser aerde / als kostelijcke saken / al is't by aldien dat mijnen Godt hem selven booz my in den hemel is bewaerende.

Aug. in
Psal. 72.

August.
medit.
cap. 40.

De blijdschap des herten is my ontrocken /
mijn lacchen is vergaen in schreyen / mijn
vleesch heeft my begheven, soo doet oock
mijn herte, ô Godt van mijn herte, en mijn
erf-deel inder eeuwicheyt. ~~Mijne~~ siele heeft
ghemeygert vertroost te worden / ten zy dooz
u alleene mijne eenige soeticheyt. Want vvat
is my in den hemel, ende vvat hebbe ick van
u begheert op der aerde? Ick begheere u / ick
berwachte u / ick soecke u. Mijn herte heeft
tot u gheseydt: Ick hebbe ghesocht u aen-
schijn, ende ick sal u aenschijn ô Heere aen-
soecken, en keert u aenschijn niet van my.

Amb. in
Orat.

Ghy weet dan / ô Godt / kender van alle
herten / dat ghy my zyt aenghenaemer / niet
alleene als de aerde / oft al datter inne is :
maer aenghenaemer dan den hemel selve / en
al dat in den hemel soude moghen wesen.
Want ick beminne u boven den hemel / ende
boven de aerde / ende boven al dat daer in sou-
de zyn begrepen.

Aug. so-
liloq.
cap. 20.

Want al dat den hemel omringhelt ende
besluit is veel minder dan de menschelijke
siele / die gheschaepen is om te besitten het op-
perste goet / dooz wiens besittinghe sy de eeu-
wighe saelicheydt soude be-erven.

XXXVII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea. *Psalms. 119.*

Vvee my dat mijn pelgrimagie verlenght is! Ick hebbe ghevoont met de bevooonders van Cedar, seer lange heeft mijn siele ghevveest een vremdelingh. Psalm. 119.

MEnichmael komt my te voren
Off den Sonne-Godt niet meer
Met sijn koets en doet den keer?

Al hadt iemandt my ghesvoren,
'K hà ghemeint hoe dat sijn aff
Teenemael ghebroken vvas.

'K há ghemeint dat sijne peerden
Moesten zijn ghereden af
Daer hy mé met vollen draf

Omme-loopt den klood der eerden,
Nu ick sie ('t vvelck my mis-haecht)
Dat de jaeren zijn vertraecht!

'K hebb' gheleest in veel ellenden,
'K hebb' ghekerremt, en ghekrocht,
En mijn daghen, soo my docht,

Waeren nu by-nae ten enden :

Maer helaes! den noot-gheval
Blijft my houden in dit dal.

Sullen dan die teere vvebben

Van mijn leven blijven gaen

In soo langhe stercke draen?

Lachesis soudt ghy niet hebben

(Soo ick u dicks hághebéen)

Die veel liever af-ghesnéen?

Want vvat sou my doch ghenoeghen

Langh' te leven op der aerdt

Die soo veele lenden baerdt!

Soo my dunckt 't sou beter voeghen

Dat ick trocke naer de doot

Mijnen rechten haeven-schoot,

In de doot vvy alle leven,

In de doot is ons gheluck

Met het eynde van den druck.

'T scheen hier kost hem niet begeven :

Maer helaecen! 't is ghefaelt

Rijst het een, het ander daelt.

'S morghens vroegh begint te kriecken

Den koel-soeten dagheraet,

Die eer *Phæbus* vvel op-staet

Gheeft haer rooskens te gheriecken :

Maer aenfiende sijn ghebroel

Kruypt vveer by haer oude boel,

Soo nu *Phæbus* overloopen

Heeft den langh-gheploggen pat

Komt hys' avonds moen mat

In de zee zijn peerden doopen
 En de nacht die daer op-rijst
 Hem sijn oude stallingh' vvijsst.
 Als de nacht komt neder-sincken
 Vergeselschapt herr' en vverr'
 Met soo menich duysent sterr'
 Die den Hemel doet ghelincken
 Alsdan *Phæbus* met dat daeght
 Wederom de nacht veriaeght.
Zephyrus doet d'aerd' ontluycken
 Streelende met sijn ghevlerck
 Haer bevrofen bollevverck :
 Maer soo nu daerop komt stuycken
 'T bijtende kil Noordtsch gheblaf
 Neemt haer haere fraeyheydt af.
 D'aerde trotst in groene kleeren,
 S' is besteken met 't ghebloemt
 Als den Somer over-komt :
 Maer dit gaet al haest verkeeren,
 Soo vvanneer hy hem vertreckt
 Staet sy met de sneeuuv bedeckt.
 Nu verroert de zee haer ermen,
 En dan ligghen sy gheschorst
 Door het toe-doen van den vorst.
 Nu op zee de vvinde schermen
 Die dan dijen vveer soo soel,
 Dat sy light als eenen poel.
 Het gaet nu van reghen sturten
 En daer naer is 't opgheklaert
 Nu den donder ons vervaert

Als hy rolt met stijve hurten :

Daernaer isset al in vré,
Hemel, Locht en Aerde mé.

Maer het arghste noch van allen

Dat men niet en kan ontvlien,

Is dat vvy ons selven sien

Hier ghesmeten als de ballen ,

En dat vvy een leven léen

Met de beesten heel ghemeen.

Want de plaets die vvy bevvoonen

En ons dient tot eenen schuyl

Is maer eenen leeuven-kuyl;

En de mensch kan hy hem toonen

Beter dan het vvildt ghediert

Dat al schendet en schoffiert ?

Wat is anders hierte vinden

Dan bedroch, en arghe-list,

Dan krackeelen ende tvvift ?

Hieren kan gheen reden binden,

Hier is't dat het goedt en 't gheldt

Doen het alder-meest ghevveldt.

Hier is vreesse Godts verlaeten

En hier de Gerechtigheyt

Met haer schael omverre leyt.

Hier de deughden zijn vervvaeten,

En alhier is't dat het goet

Wordt gestooten met den voet.

Wilt dan dese plaets aenschouyven

Daer men anders niet en siet

Dan ellend' en dan verdriet,

Daneen vvalgh' en een berouven,
 Dan uyt-banffel der ghenucht
 Dan her-haelingh' van ghesucht!
 Mars met sijne moorderijen
 Settet hier allom in roer,
 En men fiet den armen Boer
 Om sijn vruchten te bevrijen
 Met 't ghevveir, hoe vvel beroest,
 Inne-voeren sijnen Oeght.
 Wie sou dan voor eeuuvich vvillen
 In het midden dit ghevvoel
 Wefen altoos eenen doel
 Om te vatten die gheschillen,
 En die svvaericheden al
 Van dit iammer traene-dal?
 Over-langh háen mijne jaeren
 Als ick't immers nu bepeys'
 Moeten af-doen mijne reys'
 En voor eeuuvich vvegh gaen vaeren:
 Maer helaccen! ick beklaegh
 Dat den voortganck is te traegh.
 Hoe de menschen hun vergeten
 Die daer achten voor plaifier
 Langhen tijdt te blijven hier?
 'K dencke dat sy niet en vveten
 Off en hebben het verstandt
 Van hun rechte Vaeder-landt!
 Wist doch iemandt van den hemel
 De ghenuchten allegaer,
 Hoe soud' hy die speuren naer?

Maer

Maervvat ist? 't is maer gheschemel,
 En seer selden, soo't behoort,
 Iemandt naerden Hemel hoort.

Oghy hemel uytvercoren
 Och! hoe vvijdt ben ick van u!
 Moet ick als een ballingh nu

Op dees aerde gaen verloren?
 Och! sal ick dan nimmermeer
 Sien eens mijnen vveder-keer?

Soo vvanneer dat de Romeynen
 Hunnen Borgher banden uyt,
 Om dat niemandt hun te ruyt,

Offte straffen soude meynen
 Deden hem tot *Tibur* léen
 Sesthien mijlen maer verschéen.

En helaes! ick ben verdreven
 Daerom dat ick by-nae sterf
 Soo verr' van mijn Vaeders-erf!

Sal ick soo noch langhe leven
 En hier vvoonen met verdriet,
 Daer men niet dan drucken siet?

'T seste Iaer de Ioodsche slaeve
 In't ghesagh van vrijheydt soet
 Deckte 't hoeft met eenen hoet.

Vaederlandt och! off Godt gaeve
 Dat ick oock soo vvierde vry,
 En u haest mocht komen by?

Och! hoe sou my dat verschoonen
 Dat ick naeme mijn vertreck
 Naer mijn oudt-ghevvoone pleck,

En vveerom mocht kommen vvoonen
Als ick hier te voren dé
In mijn vvel-ghevvenschte sté.
D'Oyevaers gaen hun versteken
Over zee met vollen tocht
Om te scheppen nieuwve locht,
Ende svvalu gaet op-breken
Haeren vvel-gheplackten nest
Soo sy vvisselt van ghevvest.
Wat verdriet! vvee my! och ermen!
Sal ick nimmermeere eens dan
'T eynde sien van mijnen ban?
Lieve Godt aenhoort mijn kermen
Is't dat 't lichaem u mis-haeght
Immers mijne siel indaeght.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea. *Psalms. 119.*

VVe my dat mijn pelgrimagie verlenght is! Ick hebbe ghevoont met de bevoonders van Cedar, seer lange heeft mijn siele gheveest een vremdelinck. Psalm. 119.

August.
medit.
cap. 21.

O Heere dit teghentwoordich leven is my een volle verdriet / noch ick en kan niet langher blijven in dese moepelijcke pelgrimagie!

Aug. ser.
42. de
verbis
Domin.

Want gheheel dit leven / booz die't wel bebroeden / en is anders niet dan een verdrukkinghe / zijnde in het selve twee scherprechters van de siele / die niet ghelijckelijck en pijnighen : maer elck van hun zijn altydt eenighe nieuwe pynen versierende. Dese twee scherprechters worden ghenoeit de breefe / ende de pijnne ; want is't by aldien dat met u wel is / ghy zijt in breefe / ende indien dat met u quaelijck gaet / ghy zijt in pijnne.

August.
medit.
cap. 21.

Dit leven is een ellendich leven / een broos leven / een onseker leven / een moepelijck leven / een onsuiver leven / een leven vol kattijbicheydt /

heydt / ende vol dolinghe / het welcke gheen-
sins een leven en behoort genoemt te worden :
maer wel een doot / waer in wy allen oogen-
blick dooz verscheyden oorsaecten ende dooz
verscheyden ghebreken van veranderinghe
zijn stervende. Dit leven is een levende doot /
ende een sterffelijck leven met vele bitterheden
over-goten. Maer helaelen ! wat menichte
van menschen worden daeghelijcks dooz den
waenschijn van dit leven aenghelockt / ende
met valsche beloften bedrogghen ?

Het zijn maer de plompaerts / ende aen wie
onbekent zijn de soetichede van't waere licht /
die dooz ghenuchelijck houden de somber en-
de onbolmaeckte klaerichheydt / die wy op de-
ser aerde zijn ghenietende ; Ick segghe noch
eens / dat dese noyt en hebben ontfanghen het
minste glinsterken van het waere licht / noch
en weten dat de sielen (ontkomen zijnde de u-
delheden van dit leven) behoorden te verwach-
ten een Enghels leven.

Origen.
hom. 1.
in Ps. 38.

Wat blijdschap kan den mensche hebben in
sijn ballinckschap / verlozen hebbende zijn he-
mels Vader-landt ?

Greg.
lib. 11.
moral.
in C. 14.
Iob. 1

Het is faulte van onse kranckheydt / soo
wy ombanghen zijnde dooz de wellusticheyt
des vleeschs / ende dooz de behaeghelijckheyt
van dit leven / dat wy ons noch verbzeesen
den begonnen loop te volbrengen / in welc-
ken meerdoefheydt is dan ghenuchte. Maer

Amb. de
bono
mortis
cap. 2.

Die

die heylighe gheleerde mannen waeren veel beter onderwesen / die hun beklaghden dat dit ellendich verdrietich leven te langhe aenliep / achtende veel liever te wesen ontbonden / ende te zijn met Christo; zijnde insghelijcks soo verre ghedreven tot onverduldicheydt / dat sy waeren verbloeckende den dach hunder gheboorte / ghelijck hy die daer seght : Dat den dach te niere gae, in den vvelcken ick vvierde gheboren. Want wat oorsaeck isser dat ons dit leven soo soude gherepen / als wesende vol onghemack / vol suckelinghe / ende vol ellende / in het welcke zijn achterklap sonder ophouden / moeyelijckheden sonder eynde / traenen sonder ghetal; Voorts tot de ghene die met alderhande swaericheden mozden overballen / en is niemant seght hy / die hun vertroost, ende daerom prijst den Wijsen-man liever de doode dan de levende.

Aug. so-
liloq.
cap. 2.

Doortwaer mijn leven is een leven dat broos is / een leven dat berganckelijck is / een leven hoe dattet meer op-klimt / hoe dattet meer is neder-daelende; hoe dat meer voortgaet / hoe dattet meer naerdert ter doodt. Het leven is bedrieghelijck / ende niet dan eenen schijn vol doodelijcke stricken; nu ben ick blijde / dan ben ick droeve; nu ben ick steck / dan ben ick wel te passe; nu lebe ick / dan sterbe ick; nu schijn ick gheluckich / dan ellendich; nu lacch ick / dan schrepe ick: alsoo zijn alle

alle saecken onderwoorpen de veranderinghe/
ende daer en is niet dat een gheheele ure is
blijvende in eenen standt.

Selvs de Aerde en heeft gheanderhande
vasticheydt / de winden doen die verschudden /
de waeteren doen die verduyncken / de hitte des
hemels doet die verbzanden / den tijdt ende
die uren iaeghen elckander / den nacht die
den dagh onluminert / doet gheheel de we-
relt rouwe draeghen / het ongheweerte ver-
stickt de locht / de sonne als ter deghen jalours
van het veruoegen dat top hebben by nachte
te mogen sien dat schoon gekriel van sterren /
doet hun alle moeghen-stonden het spijt van
hun dat schoon gheglinster te benemen. Iae
selvs de sonne heeft oock haeren aenstrijdt;
want de smuycken / ende die berghachtighe
wolcken die daer lanckst de locht henen drij-
ven / gaen die verduysteren : De maene heeft
oock haere ghewoone veranderinghen / als sy
daeghelijcks verwisselt haer aenschijn / ter-
wijlent oock den hemel ons vertoont de helft
van sijne ronde / de ander helft is haer ver-
berghende / noyt ons iet ghebende soo veel te
siene / oft daer en is ons daer teghen soo vele
wederom ontrocken.

Nazian.
carm. de
humanâ
naturâ.

Wat is doch dit ellendich leven ? zijnde
in mijns moeders lichaem / was ick in
een graf; de eerste herberghe die ick ter

Carm.
de ex-
ternâ
homi-
nis vili-
tate.

wereldt hadde was een wieghe / niet verschildende van een graf / dan met den naeme. Verlaetende dit leven moet ick wederom naer het graf / ende het bier dat hier naer de wereldt sal verbranden moet my noch eens komen ontgraeben. Den tijdt dan dien ick lebe is my als eene snel-loopende beke die van boven uyt-spruyt ende drupscht nedertwaert / sonder dat iemandt die kan teghen houden.

Chryf.
in Psal.
119.

Dit leven en is maer een betwooninghe / ende wat segghe ick / een betwooninghe; want het schijnt noch min te wesen als eene betwooninghe / Christus heeft het selve ghenoeemt eenen wegh oft doorganck / segghende : de deure is enghe , ende den vvegh is nauuwe die daer leydt naer het leven.

Greg. li.
23. mor.
c 24. in
c p. 33.
Iob.

Want desen wegh is dit teghentwoordich leven / dooz het welck wy trecken naer ons Vaderlandt ; met goede reden moghen wy dan het selve noemen eenen wech ; ten desen opstene worden wy dickmael dooz een verborghen oordeel boozt ghestiert / om dat wy ons niet en souden laeten boozstaen van hier te hebben eene blijvende plaetse / noch oock op dat wy te midden der moepelijckheden van desen wegh niet en souden blijven haeperen als oft wy t'huys waeren ; want sommighe reysers hebben de ghewoonte soo sy op huijnen wegh zijn bindende eenighe schoone bemb-

bemdden dat sy stille staen / ende hunnen
 wegh vertraeghen / iae den selven altemets
 verlaeten / om die bemdden wel te besichti-
 ghen / ende gaende / sy en gaen op vele naer
 niet soo dapper als te voren / om dat die lieffe-
 lijcke groenicheydt met allen hun is verma-
 kende. Om al dus-daenighe draelinghen
 dan te schouwen / soo stelt Godt den Heere sijn
 ne uytghelesene ter aerden op eenen moepe-
 lijcken wegh / eenen wegh vol dozenen / vol
 distelen / vol ongheschicktheuydt / op dat een
 ieder aen ghelockt wordende door de ruste van
 dit teghentwoordich leven als in eenen schoo-
 nen wegh niet en soude blijven sluperen / ende
 nemen meer ghenuchte langhen tijdt alhier
 te wandelen / dan hastelijck den wegh te kort-
 ten / voren dien dat de ghenuchelijckheden
 van den selven hem niet en soude doen ver-
 gheten / het ghene hy wenschte te ghenieten in
 sijn Vaeder-landt.

Maer wy en hebben gheen beter leerin- Chryf.
 ghe dan dat wy ons laeten voren staen hoe in Psal.
 wy zijn als doorzanghers van dit leven. Die 119.
 vrendelick is in het ghesagh van dese we-
 relt / sal een eyghenaer wesen in den hemel.
 Die maer gast en is van't ghene ter aerden
 is en sal daer niet gheren vooz langhen tijdt
 willen herberghen. Hy en draeght zorghe
 noch ober het huysghesin / noch ober het geldt /
 h h j noch

noch ober de eet-waere / noch en sal hem nergheens mede moeyen ; maer gelyckertijds die op een ander verkeeren / hebben het herte/ende de gheneghentheydt altoos naer hun Vader-landt / ende beneerstighen met alle blijtheydt dat sy souden wederom gheraecken daer dat sy zijn voortghebrocht ? Alsoo den ghenen die daer bevanghen is met de liefde der toekomender saecken / en sal den moedt niet berlozen gheben / weder hy lijdt teghenspoedt / noch oock den moedt te seer verheffen in verganckelijcken voorspoedt / maer sal seer lichtelijck dit alles als eenen reysenden voorby gaen . Tot desen opsiene wordt ons oock bebofen te segghen : Toekomende zy ons u rijcke , op dat wy ons voorbeeldende dien gelukkighen dagh van ruste / niet en souden acht nemen op het ghene ons in desen doorganck mocht overkommen . Is't by aldien dat de Joden haeckende naer Jerusalem soo sy verlost waeren het voorszheleden noch beschreyden ; wat ontschuldighen sullen wy hebben van niet te wenschen naer dat opperste Jerusalem ! Maer merckt eens hoe sy beklagghen mits sy in een vremde landauwe met de vremde zijn verkeerende / als sy segghen : Wy hebben ghevvoont met de bevoonders van Cedar , onse sielen hebben langhen tijdt gheyyveest als vremdelinghen .

Hier

Hier en beklaghen sy niet alleenelyck dat sy
 in een ander land autoor woonen: maer dat
 sy onder d'uyt-heemfche zijn verkeerende.
 Inghelycks dit leven en is daerom niet te
 moepelycker om dattet is vol ydelheydt ende
 vol onghetjdighe fozgjen: maer om dattet
 overbloedich is van alle quaedt/ende dat men
 met de quaede daghelycks is verkeerende/
 't welck feer fwaer is om te verdraeghen.
 Het is den aerdt van die vzernde uytheem-
 fche menfchen te handelen ghelyckerwijs als
 met de beeyten / met de ghene daer af sy heb-
 ben d'overhandt/ overfulcks dat die daer ge-
 buycken hitten ende Zentten / fchynen als
 beeyten te wesen verwouft ende verwildert:
 maer al veel vzerder ende onmenfchelycker
 zijn die daer omme gaen met die verijje / met
 giericheydt / met onkufcheydt / ende met die
 daer leven in wereldt fche welluften: Mijne
 fiele heeft langhen tijdt ghevveeft een vrem-
 delinck. Niet langhe om de lanckheyt van
 tijde / maer om alle de fwaericheydt die haer
 is overkomende; want alle fwaericheydt
 hoe klepne sy fchijnt te wesen wordt groot
 gherekent ter oofaecke dat daer noch ander
 ghemeenelyck zijn by-rijfende. Eenighe
 ghemeene ende kleyn-hertighe menfchen/
 naer dat sy veele iaeren gheleeft hebben/
 fegghen dat den tijdt is feer kozt gheweest.

Hoe is't moghelijck dat dese menschen soo zijn
 buyten alle redene (hoe wel den hemel hun
 wordt voorszghhouden / ende boven dien alle
 dat goedt 't vvelck noyt ooghe ghesien en
 heeft, ende noyt oore ghehoort) dat sy hun
 met openen monde verwonderen in een scha-
 dutwe / noch en begheeren eens lichtelijck te
 overswemmen de zee van dit teghentwoordich
 leven / ghesmeten nochtans door die ghedue-
 righe baeren / ende t'allen oogh opslach in
 waen van te verdzincken !

August.
 ser. 49.
 ad fra-
 tres in
 Erem.

¶ **O** leben bedrieghende soo veel menschen / u
 bespotten die ghy meest zijt toeghedaen ! Och
 hoe menich mensche hebt ghy verblindt ! Als
 ghy beghint / ghy en zijt niet met allen / als
 ghy wordt ghesien / ghy zijt een schadutwe /
 als ghy u verheft en zijt ghy maer roock. Ghy
 zijt soete voor de dwaese / ghy zijt bitter voor
 de wijze / die u bemint en kent u niet / die u
 haeten kennen u. Wee hun die op u be-
 troutwen ! Ghy en zijt gheen leven : maer
 wel een schijn. Men eenighe vertoont ghy u
 langh-duerich / op dat ghy die ten lesten
 soudt vernielen / ende dat sy dan doen souden
 dat sy willen . Men andere vertoont ghy u
 gheheel kort / op dat / als sy souden willen
 leetschap behoonen van hunne souden / ghy
 het selve niet en soudt ghedooghen. Ons leven
 is ghelijckerwijs iemant zijnde in een breint
 huys

huys / niet wetende op wat ure oft op wat dach den huys-heere sal komen segghen : gaet uwe ganghen ; want het huys daer ghy nu inne zijt / en is uwe niet. Oe uwe vol ydelhejdt ! waer toe beloofst ghy ons soo veel wonders / als ghy nu ons soo uyt-strijckt !

Ick hebbe ghedooft / ick belijde dat ick ben ghevveest ghelijck een verloren schaep, ende mijn pelgrimagie is verlenght. Amb. in Orat. Maer siet hoe verre ben ick verworpen van het aenschijn van mijnen Godt in de verblindcheydt van dit ballinghschap / daer ick ghedreben uyt de blijdschap des hemels / dagghelijcks beschrepe mijn onghewal / ende beklæghe de ellenden mijner ghevanghenisse. Alle mijne woorden zijn droeve / ende mijn stemme die luydt beweghelijck soo ick u ghedencke ô Jerusalem / die daer zijt onse hemelsche moeder / ende soo mijn voeten sijn staende in uwe vooz-saelen / ô ghy heyligh ende tresselijck Sion !

CHRISTE IESU ick en kan niet meer / Nazian. ad Christi-
stum.
Alibi
optans
finem
vitz. mijne macht wordt my benomen. Helæs ! hoe mijn herte is beslaeghen met verscheyden beroeringhen die daer rijzen uyt mijn lichaem ! Och hoe is mijn pelgrimagie verlenght ! Ick ben soo moede / ende ick hebbe sulcke walghe van al datter ter wereldt is / dat my moet wesen een hert-sweer al het selve te ghedencken ! Alle saecten staen my teghen /

490 GODDELYCKE VVENSCHEN
rijckdom / armoede / blijdschap / droefheydt /
eere / on-eere / vzienden ende vbanden.

Aug. so-
liloq.
cap. 35.

Ongheluckich / wiens leven is in den
ban / wiens wegh is onbep ende twijffelach-
tich / wiens eynde is onseker / niet wetende
den tijdt / noch de ure ; want alle toekomen-
de saecken op hope van verbeypden houden
bedecktelijck d' onsekerheydt van hunne uyt-
komste. Wy worden hier ghesmeten lanckst
de schrickelijcke golven van dese zee / versuch-
tende naer u ô ghewenschte haeben ende
troost van onse hope! O Vaderlandt / gheru-
ste Vaderlandt ! wy sien u van verre / wy
groeten u uyt het midden der zee / wy ver-
suchten tot u uyt dit dal der traenen / ende wy
steunen op de selve / oft wy soo misschien te be-
ter tot u konden gheraecken!

August.
medit.
cap 18.

Maer om diestwille dat tervvijlent vvy
herberghen in een steiffelijck lichaem, ô
Heere, als pelgrims verie van u zijn, soo is't
dat vvy alhier gheene blijvende plaetse en
hebben: maer soecken eene toekomen-
de. Want ons Borgherschap is in den he-
mel. Waeromme op het gheley van uwe ge-
naede treck ick naer de slaep-kamer van mijn
herte / ende singhe aldaer tot u ô mijnen Hee-
re ende mijnen Godt schoone lof-sanghen
van liefde / ende daer beneben verstorze ick tot
u mijn binstenste ghesuchten / te weten / alhier
inde

inde plaetse mijner pelgrimagie / alvvaer uvve
rechtveerdickmakinghen zijn ghevworden
de rechte stoffe mijner ghesanghen , ende be-
denckende Jerusalem strecke ick naer haer
alle het gheboelen van mijn herte. Ick segghe
naer Jerusalem mijn Vaederlandt / ende mij-
ne rechte moeder: maer noch veel meer
naer u die ober haer hebt d'heerschappije/
die zijt haeren verlichter / haeren vaeder / hae-
ren toe-siender / haeren voocht / haeren mee-
ster / haeren herder / hebbende alleen de vol-
komen ghenuchten / het waere goedt / als we-
sende alleene het eenich / eeuwich / waerachtich
ende opperste goedt.

o bzeughdt boven alle bzeughden / die
alle bzeughden overtwint / ende buypen de
welcke gheen ander bzeughdt en kan wesen!
Wanneer sal ick tot u gheraecken / op dat ick
aenschoutwe mijnen Godt die in u is woo-
nende? Ick sal daer henen gaen ende be-
sichtighen dat groot visioen. Wat is't dat
my hier teghen houdt? Helaes hoe is mijne
pelgrimagie verlengt! Helaes! wanneer
sal tot my worden gheseydt? Waer is uvven
Godt? Hoe lange sal ick moeten hooren, dese
woordē: verbeyt en verbeyt noch eens, en nu
vvat is mijne verbeydinge, en zijt ghy die niet
selve o mijnē Heere, mijnē Godt? v vy verbey-
dē onse behoeder, onsen Heere Iesū Christū,

August.
soliloq.
cap. 35.

die sal hermaecken het lichaem onser ver-
vorpentheydt, naer het afbeeldt ende de
ghelijckenisse van't lichaem sijner klaeric-
heydt; vvy verbeyden den Heere als hy sal
komen uyt die Bruyloft, op dat hy tot de sel-
ve ons oock gheleyde.

XXXVIII.

Infelix ego homo : quis me liberabit
de corpore mortis huius? *Ad Rom. 7.*

*Ick ongheluckich mensche : wie sal my
verlossen van het lichaem deser doot?
Ad Roman. 7.*

O Ngheluckich my gheboren
Wat al goedts heb ick verloren!
Wat al goet ô aerem mensch
Hadd ick eens tot mijnen vvensch!
Soude my met hier te treuren
Noch vvel soo veel goedts ghebeuren?
Neen helaeen! och het vringht
Als men het voor-léen bedinckt.
Ick en soude my niet quellen,
Noch alsoo my niet ontstellen,
Dat ick van al mijn gheluck
Maer behouden hadd' een stuck.
'T vwordt aen *Adam* al ghevveten
Dat hy lijfgh heeft ghebeten
In den appel die hem schanck
Eva teghen sijnen danck.
Adam, Adam moet al hooren,
En op *Eva* vvy verstooren
Om dat sy-lien zijn gheacht
Het bederf van hun gheslacht.

Dits al oudt. Mocht ick het segghen
En mijn redén vvel belegghen

'K sou my noemen oock een deel
Van dit oude-nieuvv krackeel.

Daerom die met ditte toonen
U soudt soecken te verschoonen

Staet vvat stil, en eens oprecht
Self uvv' fauten overlegt.

Soo de kansse vvierdt gheheven
Off om sterven, off om leven,

En rechtsinnigh viel de doodt
Waert ghy mede speel-ghenoot.

Neen, naerkomers, vvild'et vveten
G'hebt al van den appel gh'eten

Waer-uyt ghy-lien tot vervvijt
Adam oock en *Eua* zijt.

Daer uyt komet dat den segghen
Van den hemel ons is tegghen

En dat vvy om onse daedt
Zijn ghelijck bedorven saet.

Wy zijn alle naeckten aerrem,
En om onste houden vvarrem

Moeten vvy de beesten vvaen
En hun vellen trecken aen.

Wat vvil ick dan meer ghevvaegghen
Van ons alghemeyne plaegghen?

'K hebber al ghenoech van die
Wanneer ick my selven sie.

Op dat ick dan niet en lieghe
Soo beghin' ick van mijn vvieghe

Daer den eersten inne-ley
 Was ghekerrem en gheschrey.
 In't saysoen van alle blommen
 Met den Mey ben ick ghekommen:
 Maer soo ick't al vvel aenschouvv,
 'T vvas te midden inde Lauvv.
 Hadd' ick immers moghen sterven
 Als ick quam dees sté be-erven?
 Há de vvereldt doen vergaen,
 Ten há my niet konnen schaen.
 Met vvat steecken, met vvat pranghen
 Was mijn moeder oock bevanghen,
 Met vvat huylingh' en ghetier
 Baerde sy dit aerrem dier?
 Met vvat vringhen van haer handen,
 Met vvat bijten op haer tanden,
 Met vvat vvedom, ende smert
 Sy van my eens moeder vverdt!
 Och helaeen! lieve Moeder
 Ghy aentriep Godt u behoeder
 Als *Rebecca* die te laet
 Klaeghe van de moeder-staet.
 Mijne voester ghinck my vvaschen,
 Mijnen vaeder bleeck als asschen
 Dat hem de benouvvtheydt gaf
 Nam my van mijn Voester af.
 En helaeen! hy versuchte
 En hy seyde, och ick beduchte
 Lieve kindt dat ghy noch niet
 Over sien hebt u verdriet!

Maer het arghste noch van allen,
 Was te sien my omme-vallen
 Met mijn vviēgh', en noch daer b
 Op die averechte zy.

Mijne vrienden die dit saeghen
 Kregghen in my quaedt behaeghen,
 En sy riepen, aerrem kindt
 Het gheluck u niet en mint!

S' hebben gaen den dagh vervloecke
 Dat ick d'aerde quam besoecken
 Als den alder-droeffsten dach
 Die daer oyt *Agypten* sach.

Dat de Sonne noch de Maene
 Seyden sy dien trecken aene,
 En dat *Iamus* verr' en vviēdt
 Dien oock banne vanden Tijdt.

Maer soudt immers moeten vvesen
 Dat hy noch quaem aenghēresen,
 Dat de maenden hem niet meer
 En bevvijsen eenigh' eer.

Dat hy komm' in duyster vvolcken
 Tot verschrick van alle volcken
 Dat alhier hem moet ghelēen
 Den bevrofen haeghel-steen.

Dat den blixem en den donder
 Hem soo drijve vveerten onder
 En oock vvete voor ghevvis
 Dat Godt sijnen vijandt is.

Soete Voester, lieve Vaeder,
 Goede Vrienden alle-gaeder

Hoe vvel vviste te bedien
'T ghene my stondt te gheschien!
Hoe vvel vviste te verkonden
Dat ick hebbe vvaer ghevonden
Hoe vvel vviste te gheraen
Dat my soude teghen-staen!
Sonder dat ick't moeste leeren
Deed' ick beyd' mijn ooghskens keeren
(Uyt de vvelck ick nauvv en sagh)
Tot de traenen en gheklach.
Niet en konde my ghereyen
Dan ghedurigh oyt te schreyen
Niet en heeft my meer behaeght
Dan dat ick oyt hebb' gheklaeght.
Welis vvaer ick hebb' mijn ooghen
Altemets vvat vwillen drooghen
En verlieven mijn aenschijn:
Maer ten vvilde noyt niet zijn.
'K hebbe dicks my vwillen breken
En den gheest oock vvat op-steken:
Maer het lichaem vvas te svvaer
Om den gheest te volghen naer.
Duyfent traenen my ontspronghen
Daer ick lagh in een ghevronghen,
En ghelijck uyt eenen kuyl
Liet ick hooren dit ghehuyl.
Is hier niemant dan te vinden
Die dit lichaem soud' ontbinden
En my leyden naer de doodt
Mijnen rechten haeven-schoot.

Sal my niemandt hier ontslyuten
 Off eens in mijn oore tuyten,
 Toest een vveynich, gh'hebt gheda
 Siet, ick komme, ghy sult gaen.
 O mijn Godt! mach dit ghebeuren
 Dat de dieren my verscheuren,
 Dat ick kisse, dat ick brae
 Ick en vraegher al niet nae.
 Dat vry iemandt my doorschiete,
 Iae ghesmolten loot in-giete,
 Off vergheve met fenijn
 'K salt in-nemen als den vvijn!
 Dat ick de metaelen koeyen
 Wederom magh doen her-loeyen,
 Off dat eene moorders handt
 My uyt-rucke 't inghevvandt!
 Is hier niemandt dan te vinden
 Die dit lichaem soud' ontbinden,
 En my leyden naer de doot
 Mijnen rechten haeven-schoot.
 Há mijn Godt vvilt my aenhooren:
 Want ick vrees' u te verstooren,
 'T mochte zijn dat mijne tongh
 Haer niet al te vvelen dvvongh.
 Als vvy d'oude boecken lesen
 Wordt de vreetheydt noch ghepresen
 In't ghesagh dat dit gheraemt
 My noch houdet hier ghepraemt.
 Eenen Koningh niet om nommen
 Waer van alle menschen schrommen

(Die niet vveerdt en vvas de croon)

Bondt de levend' op de doôn.

Die allinckskens mede storven,

Daer dit lichaem nae bedorven

My ghevanghen houdt soo lanck

In het midden van de stanck!

Is dan niemant hier te vinden

Die dit lichaem sal ontbinden,

En my leyden naer de doot

Mijnen rechten haeven-schoot?

Infelix ego homo! quis me liberabit
de corpore mortis huius? *Ad Rom. 7.*

*Ick ongheluckich mensche! wie sal my
verlossen van het lichaem deser doot?
Ad Rom. 7.*

Hoe kan de siele leven / ghevonden in een
doodt-kleedt?

Ambr.
serm. 22
in Psal.

'ken kan boosfeker niet ghedencken / hoe
ick dus vaste ben vereenicht met mijn li-
chaem / ende hoe ick gheschaepen naer de af-
beeldinghe Godts altijd blijbe wentelen in
het slijck! alle dat schoon / oprecht ende wel-
vaerende is / stelt hem om teghen my te
strijden / ende soo ick den strijdt verlozen
hebbe / moet ick my bedroeven: 't ghene icks
beminne als mijnen medegeselle / moet ick als

118.
Nazian.
orat. 16.

mijnen vbandt haeten. Dit selve lichaem dat ick bliede als mijne ghevanghenisse/achte ick als mede-erfghenaem mijner onsterfelijckhepdt; is't by aldien dat ick dat soecke te bederven/ende in als te verkreucken/soo en hebbe ick noch hulpe noch bijstandt om my boort-aen teghen allen aenstaenden noodt te kunnen verweiren / ende indien ick dat soetlijcker handele/ ende daermede maecte ghemeynschap / terstondt willet my overmeesteren/het is my wederspannich/het bedwinght my Godt af te vallen/het stelt my in boeyen die my benouwen / die my pzingen ende echten aen de aerde. Het is eenen vleyenden est schoon-aenkomenden vbandt/ende eenen listlegghenden vriendt. **O** wonderbaere eetsaemhepdt ende teghen-een-strijdinghe! Ick hebbe lief het ghene ick vreesse/ ende ben bevreesst voor dat ick lief hebbe. Al eer de oorloghe is ten eynde/ handele ick van vrede / ende eer ick die wel ghemiete ben wederom ghesint te oorloghen.

Nazian.
carm. ad
Christ.

O Heere waertoe hebt ghy my ghevangen in die stricken van dit vleesch? waertoe moet ick zijn ghesloten in dit ellendich leven / ende in dit buyl onnutrich gheraemte.

Aug. in
Ps. 102.

Siet het lichaem dat bederft, besvvaert de siele. De siele leeft dan in een bedorven lichaem. Hoe leeft sy? sy wordt overlact met groote packen. 'T is van noode dan dat den

men-

mensche ghedencke sijnen Godt/ ende su-sel-
 ven door goede wenschen tot hem verheffe:
 maer hoe veel ommeekeeren zijnder in dit le-
 ven die dit beletten te doen? Hoe veelderlijc
 saecten den mensche wederom roepen/ ende
 trecken dien van die hooghe aendachticheyt!
 wat een ghewoel van quaede ghepeysen? wat
 al quaedt inne-gheben? wie en is in dit leven
 de sieckten niet onderworpen? wie en ver-
 noept niet hier langhe te blijven? alhier te
 worden ghebozen in een sterffelijck lichaem/ is
 beghinnen te vallen in sieckten. De sieckten
 worden onderstandt ghedaen van weghen de
 medecijnen/ de medecijnen zijn der sieckten
 een verquickinge. Is den hongher niet
 eene sieckte die u soude doen sterbenten ware
 ghy middel vondt om dien te bliffchen? sou-
 de den dorst u oock niet versticken/ ten ware
 dat ghy dien sieste niet te drincken? maer
 noch en sal hy door drincken niet teenemaek
 vergaen/ oft op-houden; maer eenichsins
 verstaeghen zijnde/ sal seer haest wederom
 komen. Wy versoeten dan door desen mid-
 del de ellende van onse kattijbicheyde. Ghy
 waert moede van staen/ ghy rust niet sitten;
 sitten is het vermaeck der vermoeytheyt.
 In dit selve vermaeck ghy u wederom ver-
 moeyt/ noch ghy en sult niet langhe konnen
 sitten. Alle het ghene dat men doet om de ver-
 moetheyt te ghemoet te komen/ is het be-

ghinffel van een ander vermoeytheydt die noch eens aene komt.

Greg. c.
22. in c.
7. Job.

Het welcke wy beter konnen betoonen / soo wy maer en bepooghen upt te drucken / eerst / het ghetwichte des vleeschs / ende daer naer dat selve van den gheest; want om te spreken van het vleesch / boven dattet wordt gheprijnigt ende opghenaeght van de kortsen / soo wordt het noch ghepraemt door een bysonder ende eyghene quaele. In ons lichaem het ghene wy noemen ghesondtheyd is sieckte. Want het verdrooght door luye vaddigheyd / en het verslapt door wercken / het berdwijnt door vasten / het versterckt met t'eten / en overlast met eten kommet door vasten wederomme tot sy-selven; het wordt besproept met water om niet te verdrooghen / met doeken afghedrooght / om dattet door de besproeyinge niet en soude wack blijven; het wort versterckt met arbeit / op dat door de ruste niet en verslappe / het wordt vermaeckt door de ruste / op dat door den arbeit niet en beswijcke / het wordt vermoeyt door waecken / het bekomt door slaepen / naer den slaep wort het waeker / op dat door te veel slaepens hem niet en verhindere / het wort bedeckt met kleederen / om niet door-drongē te zyn vande koude / verflauwende door d'hitte die't gesocht hadde / die koule winden dat verpreulen / en daghelijck bevindende noch veel meer moeyelijckheden in saken

ken daer datt' docht dat gheene en waeren/
 sal't blijven quelen in't midden van een lang-
 duerighe swaerichedyt ende ellende. Over-
 sulcks alle koztsen ende wredommen noch
 ghestelt op d'eene sijde/soo is onse ghesontheyt
 eene sieckte / tot de welcke niet en ghebzeekt
 dan de toeficht om te doen ghenesen. Want soo
 veel troostinghen als wy soecken tot het ghe-
 buyck des lebens / soo veel middelen ont-
 moeten wy tot de ghenefinghe van onse quae-
 len; maer die middelen van baetbindinghe
 verkeeren wederom in wonden: want te lan-
 ghe bekommert gheweest te hebben met die
 ter handt te krijghen / vallen wy in meerder
 quaedt als vozen / ende altoos wesende onlu-
 stich / vallen wy van d'eene pijn tot d'ander.
 Iae selver onse sielen ghesloten uyt die sekere
 blijdschap der binnenster verholentheydt is
 somtijts bedroegē in haer eygen hope/somtijts
 gepijnigt door de vreesse/ somtijts neer-gebelt
 door droefheydt / ende somtijts door versierde
 vzeughden opgeheben; want sy bemint moet-
 willichlijck saecken die zijn verganckelijck/en
 die quijt zijnde bedroeft haer om dat sy ghe-
 duerich ende sonder ophouden door eenen ge-
 duerighen loop haer soo bindt verandert.

O mijne siele ghy hebt eenen schijn-vriendt
 iae waeren vijandt in u huys / een die u met
 is/ende oock beteghent / een die u quaedt door
 goedt heeft ghegheben / ende onder vziende-

Bonav.
 cap 1. so-
 liloq.

lijcken schijn nochtans als byandt het selve
 goedt u wederom berooft ende afghehouden.
 Desen byant behoudens uwe eere is het aer-
 rem ellendich bleesch / nochtans u schijnende
 weerdich / lief-ghetal ende boben al aenghe-
 naem. Soo ghy dat hebt ghekoestert / hebt
 ghy den aldersnootsten byandt teghen u doen
 op-staen. Soo ghy dat hebt bereert / hebt ghy
 den alderbreetsten teghen u doen waepenen.
 O siele / spzeect den heylighen Bernardus ,
 ick weet eenen die vele jaeren met u ghehan-
 tiert heeft / gheseten aen u taessel / gherust in
 utwen schoot / ende naer synen wensch met u
 ghesproken. Desen is met goeden rechte
 dan utwen Dienaer / maer om dieswille dat
 ghy hem te lekkerlijcker hebt opgheboedt / en-
 de ghespaert de roepen / soo heeft hy synen
 voet ghestelt op utwen necke / ende u bedron-
 ghen tot slaevernije. O ellendighe siele / wie
 sal u lossen wyt den strick van dese schande ? O
 siele ghedenckt uwe af-komste / ende dat ghy
 zyt gheteckent met het merck van Godt Al-
 machtich. Wat hebt ghy te doen met het
 bleesch / om wiens wille ghy soo veel hebt te
 lijden ? Indien ghy het selve wel besiet / nout
 en saecht ghy buulderen mest hoop ; wilt ghy
 eens oberflaen alle haere ellendicheden / hoe
 sy is oberlaeden van sonden / hoe sy jeuckt
 van quaede lusten / hoe sy versmacht in liefde /
 hoe sy besmet is door ydelheden / ende vol van
 schande

schande ende van verstrouwinghe / wat hebden
van haer anders als vuple ende onnutte ghe-
dachten?

Schaedelijck vleesch / helschen storrem- Nazian.
carm
windt / bedorven vleesch / uyt het welcke alle aduers^o
carn.
boosheydt haelt haeren oorspronck / modde-
rich slijck / klomp loots / swaere keten / bestre-
ken met slijmiche vuplicheydt; wilde beeste
van een verbaerelijck monster totter naturen
spijt voortghekomen / pestilentiæle hitte / het
graf ende die ghebanghenisse utwer meesterse
te weten / mijn wesen / 't welck ick supber ende
onbebleckt van den hemel hadde ontfan-
ghen.

Niet sonder redene en is't gheseydt: Den Bernar.
ferm. de
tripl.
gen. co-
gitat.
mensche ghevorremt te vvesen uyt den slijc-
ke, ende niet uyt alle aerde. O bersulcks aen-
siet sijn vupl-slijckich lichaem / het welcke
nochtans den gheest bynae onschepdelijck is
aengheplackt / hoe dat seer quaelijck van het
selve soude konnen ontdaen worden.

Wel aen mijne siele het staet u toe naer Nazian.
carm. de
hum.
nat.
my alsnu te hoozen; want tot u alleene is't
dat ick spreke / ende ick sal u doen verstaen het
ghene ghy behoordet te verstaen. Mijne siele /
wie wilt ghy wesen / ende van waer is uwe
afkomst? Wie heeft u dus vaste ghebon-
den aen dit doodt ende stinckende lichaem?
van waer zijn u ghekomen die swaere ellen-
dighke ketenen die ghy sleuyt / geduerende dit
Ji iij u leben/

506 GODDELYCKE VVENSCHEP
u leven / ende waer toe draeght ghy het
sichte altijd naer der aerden ?

Orig.
hom. 7.
in Pf. 38.

Ieder levende mensch is een algheme
ydelheydt. Op dat ghy dies niet en so
twijffelen : maer dat booz vaste houden / hy
den wijfen Salomon eens segghen : Ick h
be altijd meer ghepresen de doode als de
vende, iae dan die tot noch toe hebben g'
leeft, ende ick achte noch gheluckigher
hier het leven noch niet en heeft ontf
ghen. Soo verheft hy dan bath de do
als de levende ; want sy ten minsten heb
dat voordeel ontslaegghen te zijn van de b.
den des lichaems / noch dat sy niet meer
zijn bekleedt met vel en vleesch / noch o
ghebonden met senuen ende ghebeenten / n
insghelijcks de noodtsaeckelijckheden des
chaems voort-aen oock onderwozpe. Is't
aldien dat ghy wel hebt verstaen / wat da
te leven in het vleesch / soo soude hem (als
waere eenen Moyses / oft iemande van Go
uytghelosen vrienden) dit leven schijn
moepelijck / want het en is niet vry van
verderffnisse / als twesende ombanghen in
een aerdtich ende sterffelijck lichaem. **V**
denckt dan hoe ieder levende mensche is e
ne algemeyne ydelheydt. Laet ons dit leb.
Dan verfoeyen / ende ons haesten naereen a
der / dat heyligh / gheluckich / ende versket
is. Laet ons dan afgelept hebbende alle yde
heyd

heydt / naer het selve kloeckmoedelijck henem
loopen.

Want 't sedert dat men heeft begonst te we- Aug. lib. 13. de Ciuit. cap. 10.
sen in dit sterffelijck lichaem / soo en is daer
gheen ghedueren / oft men wilt naer de doodt /
dit veroorzaeckt ons lebens veranderinghe /
(indien men dat een leven behoorde te noe-
men) dat wy altoos spoepen naer de doodt.

Job seude : Dat den dach vergae in yvel- Ambr. lib. de bono mortis cap. 2.
ken ick ben geboren. Want hoe is't moge-
lijck dat dit teghentwoordich leven ons soude
konnen gherepen / zijnde al-om vol sorghe-
ende vol ellenden / in het welcke dat wesen soo
beelderhande op-spraken ende klappernijen /
soo veel moepelijckheden / soo veel traenen
der verdrukke / ende daer en is niemant
seght hy / die hun vertroost. Ende daerom
prijsst den Wijsen-man veel meer de doode als
de leuende / Ende den alderbesten seght hy / vā
dese twee, is die niet en is geboren, ende den
selvē op een ander plaetse houdt voorszeker / hoe
dat het sugelinck / 't welck de moeder vā d'u-
re sijnder geboorte heeft gelept te bondelingh /
gheluckigher is dan eenigen ouden ende vol-
daeghden grijsaert ; want het selve noch niet
en heeft ghesien het quaedt dat men daeghe-
lijcks is doende / noch en heeft ghetwandelt
inde ydelheydt deser wereldt. Want wat
goedt kan den mensche in dit leven ghe-
schieden ?

Aug. in
Pl. 102.

Den Apostel Paulus heeft wel ghetveten dat hy leefde in ellende / in traenen / in verdriet / in twist ende in gheschille / tae met sijn eyghen selven niet over-een komende / maer hem su-selven teghen stellende / seyde wenschende den brede: maer die waere ende die hoochste brede: Ick ongheluckich mensche vwie sal my verlossen van het lichaem deser doot?

XXXIX.

Coarctor è duobus, desiderium habens dissolui, & esse cum Christo.
Ad Philip. 1.

Ick voorde ghedruvonghen van tvveen, hebbende begheerte te zijn ontbonden, ende te vvesen met Christo. Ad Philip. 1.

Wat sal ick doen, ô aerem mensch,
Nu tvvee begheerten my onsteken?
Eerst is de vvereldt mijnen vvensch,
Dan ben ick vveer haer afghevveken
Met dat ick stauvve mijn ghesucht
Tot in het hoogste van de lucht,
Als-nu gheschiedet dat ick poogh'
My vander aerde loste maecten,
Als-dan verheff' ick my om hoogh'
Om by mijn lief te moghen raecten?
Want het voorvvaer aen my vernoeyt
Soo langh' alhier te zijn gheboeyt!
Hoe menich-mael hebb' ick gheklopt
Off my de doodt soud' inne laeten:
Maer haere deure bleef ghestopt,
En liet my daer alleene praeten:
Want *Lachesis* vvas al te quaedt
Om af te snippen mijnen draect.

10 GODDELYCKE VVENSCHEN

Hà liefste lief fiet met vvat kracht
Dat ick dees aerrens naer u strecke?
'Ken kan niet meer; 'tis buyten macht,
En soo my dunckt ick my ver-recke,

Het heele lichaem gaet van een
En alle letten my ontschéen!

Dit vvil ick doen om dat ick haest
U soude sien mijn uytvercoren:

Maer neen, ô neen, het is gheraest,
'T ghen' ick bedrijf, is al verloren,

Wat helpt dat ick my verreck,
En blijv' altoos op eene pleck!

Ick sie ghy soeckt te zijn ghevleydt,
Ghestreelt, ghetoest, en aen-ghebeden,
Dat ghy den mensch iet hebt ontseydt,
En is van ghister, noch van heden:

Maer soo hy bidt stout onbevreesst:
Ontfanght ten lesten dat hy heescht.

Ick eysche dan 't ghen' ghy ontsieht,
Daer toe mijn handen ick op-stiere,
En off ghy my noch houdt ghehecht,
Een soete leughen ick verliere,

En segh' u soo veel eere naer
Als off ick los ghelaeten vvaer.

Mijn boel, segh' ick is soo ghesint
Hoe dat hy vanght, en hem laet vanghen.
Neen, neen, ick vveet dat hy my mint
Al doet hy my naer hem verlanghen;

Want oft hy somtijdts van my deyst,
'T lust hem te vvesen vvat gheveyft.

Door dit gheloove mijn Hert-soet
 Hadd'ick verhoopt eens te ververven
 Dat ghy my lichten soudt den voet,
 En van de vvereldt doen versterven:

Maer neen, och laecen! 't is al niet.

Ick blijv' hier hanghen in verdriet.

Wat dan ghedaen? Ick sal noch eens
 Met meerder fortse my op-stijghen,
 Off ick alsoo dus sloker-beens
 Een vingherken van u kost krijghen:

Want hadd'ick dat, ô liefste pandt,

Ick soud' haest hebben heel u handt!

Maer vvat? Ick vvas u daer soo by,
 Dat ick u kleetjen nae ghenaeckte:
 Maer soo my docht, 't vvas toovery:

Want ghy verdvveent soo ick u taecte.

'K sagh' u ghereet om my t'ontfaen,

En niet om my te kommen aen.

Het ghene dat aen my ghebeurt
 Is *Tantalus* oock overkommen,
 Hoe hem den hongher meer bekeurt,
 Hoe d'appelen hem meer ontsvommen,
 En vveer hy riep, off vveer hy svveegh,
 Al even veel hy t'eten kreegh.

Deliefd' is vol bedrieghery,
 En altemets vwordt sy bedroghen,
 En soo sy nuten alle zy
 Soeckt te doen blijcken heur vermoghen,
 Ghemeynelijck heur loose pert,
 Met pijn dan vergolden vvert.

Wat

Wat pijn dat my de liefde doet,
 Kan ick alleen ghenoech vertellen,
 De selve pijn hy lijden moet
 Die met sijn lief daer soeckt te rellen.

'Ken há mijn hertjen noyt ghedocht
 Dat ghy my dus te terghen socht!

Alseenen Hondt die onbestuynt
 Treckt ende t'folt aen sijne keten,
 Hy bijt, hy bast, hy huylt, hy schuynt,
 Hy sou sy-selven vvel op-eten,

Vringht hy ten eynden hem niet uyt

Soo gaet hy't vreden op sijn huylt.

Sulcks my by-nae hier oock gheschiet
 Die hier soo langhe treck en sleure
 Aen dese boeye soo ghy siet,
 Dat ick my selven nae verscheure.

Dus roep ick als heel onverduldt,

Há lief, het is u eyghen schuldt!

Neen, boeyt *Antolycus* die n dief
 Boeyt die sijn *Moeder* heeft verlaeghen,
 Off die het *Vier* tot sijn gherief
 Eensuyt den Hemel heeft gedraeghen,

En zijt ter deghen vvelen gram

Op die *Alcides* offsen nam.

Maer het is beter dat ick svvijgh',
 Dan redeloos altijd te spreken.

Wat ist, dat ick de boey op-tijgh',
 En soeck op die mijn leet te vreden?

De boey helaeen niet en voelt

Hoe deerelijck dat sy my hoelt!

Maer

Maer die my doet het meeste quaet;
 Is die my houdt in dese pranghe,
 De boeyen is maer 't handt-ghedaet
 Daer ick helaecen! heel in hanghe!

Dus vvijtt' ickt hem die met gevvelde
 My in de selv' hier heeft gesteldt.

Iuppiters soon vvaer zijt ghy nu
 Die eens *Andromede* verlostte
 En hebt van my doch gheen en grouv
 Off het aen u vvat moeyte koste;

Kom, bidd' ick, och! vvilt u vvat spoen
 Om dit gheveert my afte doen?

Helaes! hoe quaelijck my dit past!
 Hoe deerelijck moet ick 't bekoopen!
 Ick ben als een slaevinne vast
 Die haeren meester is ontloopen.

Als ick een voetjen maer vergae
 Mij n vanghenisse sleypt my nae.

Het kindt soo met de mussche leeft.
 Die voorder niet en kan gevlieghen
 Dan als hy haer de vleugh' en geeft
 (Die nimmermeer en kan gelieghen:)
 Want sy en kan niet langher zijn
 Dan als de lenghde van den tvvijn.

En of sy schoone dronck en aet
 Op't lip-corael van haere Vrouvve,
 En de ghiool daer s'inne saet

Waer van yvoir, off fijnen gauvve;
 Noch soudt haer vvesen meergenucht
 Te siericken in d'open lucht.

De valm-duyve hoe vvel ghe-aest:
 Maer in een renne nauvv ghesloten,
 'T zy dat men die'r graen inne-blaest,
 Sou noch veel liever gaen verkoten,
 En in het veldt vry, en verlost,
 Betraepen hetren vvilden kost.

Mocht ick dees keten die'ck hier sleep
 Met mijne traenen vvat versoeten;
 Ick honghe dagh en nacht en seep
 Om mijn ellen de soo te boeten,
 En eer seer langhen tijdt ick saegh
 Dat sy sou vvorden heel ghedvvaegh.
 Mijn herteken gheeft my u handt,
 En ick sal u dees keten bieden;
 Naer niemant el, ô vveerdtste pandt
 En soud' ick erghens kunnen vlieden:
 Want die-se my heeft aenghedaen,
 Sal die best kunnen af-gheslaen.

Coarctor è duobus, desiderium habens dissolui, & esse cum Christo.

Ad Philip. 1.

Ick vvorde ghedruvonghen van twee, hebbende begheerte te zijn ontbonden, ende te vvesen met Christo.

Ad Philip. 1.

Wat sal ick ellendich mensche gaen ma- August. medit. cap. 37.
ken / gepzaemt door het getwichte van de boepe mijner sterffelijckheydt ? wat sal ick gaen maecten ?

Wat is dit ongeluckich leben / in het welke ick niet en leue : maer gae al sterbende ? Nazian. Carm. de animæ calam.
waer toe ben ick ghehouden in de ghebangenisse van dit vleesch / en tot wat redene heeft mijnen geest (die nochtans soo wacker is) dit swaer ellendich lichaem voor mede-geselle ?

De broosheydt / ende de bederffelijckheydt Aug in Psal. 78.
van het lichaem zijn de boepen die daer ber-
swaeren de siele ; van dese boepen socht ontbonden te vworden den Apostel Paulus / ende te zijn vereenight met Christo.

Och ! oft de ghenaeude Godts / naer dat ick August. manu. cap. 8.
soude achtergelaeten hebben de sonde / my als den minsten dienaer Christi waere bevelende / dat ick oock soude aflegghen desen sack des lichaems / om soo te komen / ende te moghen rusten in die eeuwighe blijdschap van d'hemels Jerusaleem ?

Nazian. Ick bidde u mynen Godt / dat het
 carm. de wichte van mijn vleesch desen mynen g
 animæ gelijkertwijls eenen klomp loots niet eu
 calamit. ken neder-waerts!

Nazian. Wee my! met wat ellende ben ick bel
 in luct. ghen / ick die daer worde teghen ghehou
 (terwijlent dat ick my seer gheerne so
 spoeven naer den Heere) als een snel-seyle
 schip wordt vast ghestelt door dat kleyn bi
 ken Remora!

Ibid. O Heere ontstaet my van dese ketenen / e
 treckt my naer u / om by uwe uytghele
 eenen waerachtighen vrydom te mogh
 ghenieten!

Amb. de Want wy worden ontbonden van t
 bono bandt der siele ende lichaem / soo wanneer t
 mortis uyt dit leven zijn verscheidende; daero
 ap. 3. seght den Prophete David: Ghy hebt mijn
 banden in stucken ghebroken. De doot
 dan de ontbindinghe van siele ende van
 chaem. Ende wy weten dat dit selve g
 schreven staet by den Apostel dat beter is
 zijn ontbonden ende te vvoonen met Chr
 sto. Wat ghebeurt dan door dese ontbindi
 ghe / anders dan dat het lichaem wordt on
 bonden / om te nemen sijne ghewenschte rust
 ende dat de siele / indien sy Godt bemint heef
 weder keert / om vooz eeuwelijck in Christ
 I E S V haeren soeten vrydom te moghen ghi
 nieten? Wat is't dat de rechtveerdighe ar

ders doen / gheduerende dit leven / dan dat sy
 altoos beneerstighen af te legghen de smetten
 van dit lichaem / die ons ghelijck met keten-
 nen vaste maken ! alle hunne besorgsaem-
 heyd is hun selven te trecken uut de moeye-
 lijckheden deser wereldt / af te dancken de qua-
 delusten van onkuyscheydt / ende te bluchten
 den byandt der quaeder begheerten.

Want al is't dat de Rechtbeerdighe hun
 door't ghewoel der quaeder wellusten niet
 gheheel en laeten overballen; niet teghen-
 staende gheduerende dit leven / ende wesende
 ghevanghen in dit sterffelijck lichaem / zijn
 vast ghemaect / ende ghebonden door de
 moeyelijckheydt hunder verdorventheydt :
 want daer staet gheschreven : Het lichaem
 dat bedorven vordt versvvaert de siele.
 Ende om diswille dat sy noch sterffelijck
 wesen zijn ghelaeden door het ghevichte
 van hunne verdorventheydt, ende zijn ghe-
 bonden aen hun eyghen moeyelijckheydt,
 om dat sy als noch hun selver niet en konnen
 verheffen tot den byjdom van een onbederf-
 felijck leven. Zijn sy niet wel ghebonden
 door eenen quaeden strick der moeyelijck-
 heyd, die den gheest berstroyt hebben in on-
 wetentschap ? ende ten sy dat sy hun oesse-
 nen / ende bekommeren met grooten arbeit /
 sullen hun seer quaelijck konnen verheffen /
 ende zijnde verheben sullen vallen / noch en
 sullen

sullen hun niet kunnen op-hijfen dan met grooter macht/ ende somtijts sullen sy wel een weynich aensien den hemel: maer sullen op den voet wederom worden neer gheslaeghen. Zijn sy oock niet wel gebonden door dē strick der moepelijckheyt / die soo den vierigen geest hun is stierendē niet allen yber naer dē schoot der inwendigher vrede / door het vleesch berstroopt worden / soo den slaghe beghint aen te gaene? En daer en boven sy hebben noch wel ander stricken die hun genoegh zijn pangen- de; want hongher ende dorst te lijden / moede te wesen / zijn oock al stricken van moepelijckheyt / die niet en kunnen ontdaen worden / ten sy al-bozen dat onse sterffelijckheyt bewisselt worde in die blijde onsterffelijckheyt / die wy alhier zijn verwachende.

Idem
cap. se.
quent.

Maer soo wanneer wy ons ontladen van dit sterffelijck lichaem / als-dan is't dat wy gheslaeckt worden van die moepelijcke stricken / door de welcke wy / gheduerende dit leven / wierden vast gehouden. Wy hebben wel begherte om van alnu Godt te zijn opghe- draeghen; maer wy blijven belemmert in de stricken van dit sterffelijck lichaem.

Met goede reden dan worden wy gheacht te wesen ghebonden / om dat de paeden van onse begheerten tot Godt noch niet vry en zijn; achtervolghens het welcke den H. A- postel Paulus wenschende dat eeuwich was /
maer

maer nochtans ghelaeden als-noch met den sack der sterffelijckheydt / roept ghebonden zijnde: Ick vvil vvesen ontbonden ende zijn met Christo. Hy en soude niet willen zijn ontbonden / ten waere dat hy hem saeghe ghebonden. Maer nu / om dat in de alghe-meyne verrijffnisse dese banden door-sekerlijck sullen worden ontbonden: Den Propheete hebbende bemerckt dit groot wonder / verheught hem / als oft hy ontbonden waere / ende seght: Ghy hebt ghebroken mijne ketenen, ende tot bekentenisse deser vvel-daedt sal ick u doen eene offerande van lof.

Alsoo Simeon badt van den Heere wederom ghesonden te worden / al-even eens oft hy versocht verlost te zijn van eenighe banden, om aldus ghestelt te worden in vollen vrydom. Want daer zijn ghelijck eenighe banden van dit lichaem / ende dat swaerst is banden der bekoringhen, die ons binden ende boeyen als in eene ghevanghenisse, door sekeren wet der sonde. Wat hebben wy dan soo seer te wenschen om dit leven / in het welcke hoe iemandt heeft langher inne gheleest / hoe hy meer sal hebben ghesontdicht / ende meer ghewichte sal moeten draeghen! daerom seght den Patriarche Iacob: De daeghen van de iaeren mijns levens zijn hondertende dertich, seer kort ende

Amb. I.
de bono
mort.
cap. 2.

seer quaedt; niet dat de daeghen quaet zijn: maer om dat door het aenkomen der daeghen de wafdommen van onse boosheydt worden langhst om meer vermeerderd / ende vermenichvuldicht.

Want daer en passeert niet eenen dagh sonder sonde; maer uyt is komende / dat den apostel seer wel seyde: te leven is my IESVS Christus, ende de doot is my eene vvinste. toe-eugghenende het eene aen de nootsaekelijckheydt van het leven / ende het ander aen het profijt van de doot. Terstondt daer by boegghende: Want te zijn ontbonden, ende my selven te sien met Christo IESV is my veel beter; maer dat ick hier blijve leven in dit vleesch is nootsakelijcker voor u-lieden.

Chryf.
serm. de
pccnit,

Maer ghelijckertwijs den Voghelaer aen eenich Dunne draetjen (daer af hy het een eynde in sijn handt houdt) is hechtende de musche die hy ghebanghen heeft / oft met voghel-terre / oft met gaeren / oft in eenich graen / ende die laet bliegghen / als oft hy haeren trollen vrydom wederom gaebe: maer soo sy haere vleughe neemt / ende dunckt dat sy los is / den voghelaer beneemt die soo hy het draetjen inne-trecket / ende dan merckt sy haer bedrogghen / ende berooft van d'hope van haeren vrydom / ende van haer leven. Alsoo den duyvel der hellen / dien losen beklic.

klicker verwerrent den mensche in sijn net-
ten dooz eenighen waerschijn hun hebbende
bedrogghen / ende nu / zijnde ghevanghen /
wenschen wel om daer uyt te gheraecten :
maer dien snooden bedriegher houdt sijne
proope / ende die houdende speelt met de selve
sijn oude bootfen.

Hoe langhe sullen wy alhier noch blijven
ghebonden ? wy zijn ghevanghen / ende wy
hebben ghelijck de woeremen ghekletst ghe-
weest aen de aerde / wy zijn besmet / ende wy
hebben ghewentelt in de buylicheydt . Godt
heeft ons een lichaem ghegheben uyt de aer-
de / op dat wy dat souden boeren naer den he-
mel / niet dat wy onse sielen dooz het selve sou-
den trecken naer de aerde. Het lichaem is
van aerde / maer indien wy begheeren / wy
maecken dat hemels ? Treckt tot hem die u
op-heft. Ghy vvordt versvvaert door een se-
ker ghevichte van ouderdom.

Idem
hom. 55.
ad pop
Antioch

Mijne siele wilt u verheffen / vergheet de
weereldt met alle dat haer aengaet / ende slaet
wel gaede dat het bedrieghelijck vleesch / het
welck u is vleyende / niet en trecke tot
sonde.

Nazian.
ad anis-
mam.

Wel aen ô soetsten IESU, doorschiet ende
doorzvondt het binnenste van mijne siele / op
dat sy waerachtelijck brande / beswijcke / ende
smilte dooz uwe liefde / ende dat sy niet anderst

Bonau-
cap. 1.
soliloq.

522 G O D D E L Y C K E V V E N S C H E N
en wensche dan te vvesen ontbonden , ende
te zijn met u. Dat sy alleenelijck honghere
naer u die zijt het broot des eeuwich lebens/
dat van den hemel is neder ghedaelt! Dat sy
alleenelijck naer u dorstighe / die zijt de fon-
teyne van het eeuwich licht / de beke der waer-
achtigher bzeughde / dat sy u altoos begeere/
dat sy u soecke / dat sy u binde / ende soetelijck
ten letsten in u ruste.

XL.

Educ de custodiâ animam meam, ad confi-
tendum nomini tuo. *Psalms. 141.*

*Leydt mijne siele uyt de ghevanghenisse, om te
belijden uwen naeme Psalm. 141.*

Ick die te bozen placht in brijdom/ en ghenuchte
Te blieghen here' en ghints langhst d'onghebaende lucht/
Ben nu ghelijck een beest in dese muyt ghesloten/
Welck my van oberlangh ter degghen heeft verdzoten :
En ghy /ô Lief/ die't al aensiet/
Houdt uwen rel met mijn verdziet.

Helaes ! van dat in my de menschepdt heeft ghebleken
Ben ick in vel en vleesch als in een kot ghesteken/
Mijn vanghenisse wierdt een beenderen gheraemt/
Daer lagh ick in gheboept/gheknebelt en ghepzaemt/
Men zenuwen/ en aeder-pesen/
Moest ick daer oock geketent wesen.

Wat vanghenis is dit ? Een die my quaelijck dient
Moet ick die zijn beleest/ en toeghedaen als vriendt ?
Ick die my van't gheslacht der Enghelen mach rommen/
Moet ick u mijnen troost al kruppemde by kommen/
Ghelijck als een schildtpadde traegh ?
Mâ lieffte lief wat een mishaggh !

Hoe dicks hebb' ick ghepepst mijn ongheluck t'ontloopen/
Off seffens met de doot dat erghens af te kooppen !
Hoe dicks hebb' ick ghewenscht een koozd'/oft eenen bast/
Waer deure mijn verdziet sou worden wat verrascht.
Iae menich mael om dat te kozen
Hebb' ick mijn bloedt oock willen stozzen !

Lucretia dooz spijt met eenen poignaert bloot
 Bondt haest in haere bozst den ingarick tot de doodt/
 En Portia begrœef haer hert in heet e kolen
 Die spuyt d' affchen hâ bedecktelijck ghestolen.
 Och ! hadd' ick oock dees dinghen by/
 Ick maecte my nu los en by !

Thisbe die schoone maeghdt en woud' niet langher leven :
 Maer heur met Pyramus oock tot de doodt begheven.
 Och of ick alsoo boer / ten waere my gheen pijn/
 Als ick by dese twee mocht eene derden zijn/
 En dat het sweert daer s' inne vielen
 Al-ken-eens my wou vernielen !

Helaes ! wat wil ick doen ? den hemel dat belet /
 Noch en wilt hebben niet da' ck eeren boet verset.
 Helaes ! wat wil ick doen / als ick hier ben ghevanghen/
 En dat my niet en haet naer byjdorn te verlanghen ?
 Maer dattet moet gheschieden al
 Maer't keeren van den noot-gheval.

Veel lieber waer ick och ! met koozden neer-ghesoncken
 In diept en onder d'aerd' / oft eenighe speloncken :
 Veel lieber waer ick oock ghesonden naer die pleck
 Daer Minos sijnen Stier deed' houden het vertreck ;
 Want Dædalus om my te lichten
 Sou my de konst haest onder-richten.

Off Romulus nu oock met krijghelijck ghemoedt/
 Ghelijck by van sijn Broer vergieten wou mijn bloedt ;
 Gheen staecken alsoo hoogh / k en sou daer ober-springhen/
 Op hope van aldus mijn leven te verlinghen :
 Want mijne gawthejpdit waer te sien/
 Wanneer ick mocht de doodt ontblien.

Hâ lief ! off ghy my woudt in Babylon maer sluyten /
 En op den hals verhoedt van noyt te komen buyten/
 't waer my seer aenghenaem / en grootelijcks ten danck/
 Als ick om gaen en staen slechts hadde dat behanck
 En dat ick mocht ont wat te leeren/
 Met soo veel menschen daer verkeeren :

Maer in dit droeve kot te nestelen altijd/
 Is my te groot on-eer/ en te vileynen spijt!
 Mijn sinnen zijn verdaert/ verdrucht ben ick van gheeste/
 Ick liggh' hier min off meer en droetel als een beeste/
 Noch ick en sie maer wat ghewemel/
 En wat ghesprietel van den hemel.

Kom aen dan mijnen troost/ ontfluyt my dit ghebeert/
 Ick sal u soentjens bien/ soo veel als ghy begheert/
 En is u dese plaets / off t'engh' off oock te klepne/
 Ten lieght van maer aen u / mijn mondekent/ allepne
 Dit deurken hier te stellen open/
 Ick sal u haest zijn by-ghekropen.

Van eenen paepgaep wordt waerelijck vertelt/
 Die loste sijnen Heer in banghenis ghestelt/
 Waeromme dat die beest soo schreeuwde' en soo ghebeerde
 Dattet dien Rechter self seer iammerde' ende deerde
 Dat die niet en kost van de slé
 Soo veel voor een ghehanghen dé.

Ick bidd' u/mijn Hert-soet/ ontgrendelt my dees deure:
 Want het is in u macht/ het staet oock t'uwre keure.
 Ghy kondt/ alst u belieft/ my los doen henen gaen /
 Den hemelschen Dooztier hebt ghy dat eens ghedaen.
 Als alle sloten onbedwonghen
 Door syn ghesicht daer open spronghen.

Och hond' ick eene borgh die my nu bozen spracck/
 Off eenen Hercules die my dees hell' op braeck!
 It en kan vol-loben niet die Minyeetsche vrouwen
 De welke voor hun mans vast wilden zijn ghelouwen/
 En een voor een elck voor sijn lief
 Oock onder staen het selve gries!

Aen/neen/mijn toeberlaet/en wilt my niet bedrieghen:
 Maer laet my metter spoedt gaen wederomme blieghen
 Maer de ghewenschte sté daer ick mijn wooningh hiel
 Eer my dit trailge-kot soo moepelijck hebied!
 Dus bidd' ick u wilt my ontboepen
 Om soo naer huys te moghen spoepen!

Wen ick als Baiazeth tot schimpery en spot
 Ghelyck als eenen hondt ghedreuen in een kot
 Om te versaeu de lust van die hem há ghekreghen ?
 Há neen mijn eenich lief sulcks dient van u ghesweghen :
 Want ick en acht u niet soo bree
 Dat ghy my doen soudt sulcken leet.

Maer siet ghy niet mijn handt door dese gerre steken ?
 Ick brongher my heel upt/ kost ick een spozte breken.
 Daer dat de slangh haer hooft ghemeynelijck door- bringht
 De reste van haer lijf ghemackelijck daer bringht.
 Há waer ick dan als eene slanghe
 *Ic en saet hier seker niet soo langhe !

Den Doghel alder-eerst ghesloten in de muyt/
 Is altijd in de weir/ en wou wel wesen upt/
 Hy kleffert/ en hy springht/ noch hy en wilt niet eten :
 Maer dieftelijck van hy beluynt hy alle spleten/
 Off hy wel een aen reesen kost
 Langst waer dat hy sou zijn verlost.

Wel aen ó heplich heir/ ghy Agnes en Sophije,
 Ghy Virula die nu zijt oberlangh in't brye /
 In desen mynen noot vall' ick u-lien te boet/
 Vermozubt doch het hert van die my dit aendoet :
 En maect dat ick hier upt gheraecke/
 En my met u-lien eens vermaecke ?

Wel hoe ! mijn eenich licht ! sou wel op uwe borst
 Off koper/ off metael/ off yser zijn gheschozst.
 Om dat ick u soo stuer in mijn ghesagh aenschouwte ?
 Há Lief/ het is u schuldt/ op u de selv' ick houwe/
 En noyt en hadd' ick oock ghedocht
 Dat ghy my dus te terghen socht !

Hoe sal ick hier verbruen u soete lof-ghesanghen
 Daer ick in dees gjaol soo vaste sit ghebanghen ?
 Den nachtegal ghewoon bly t'orghelen in't heldt
 Sal swijghen alsoo kort zynd' in een muyt ghesiet
 En soo hy langher heeft gheseten
 Sal sijne toonen meer vergeten.

Nu aen dan / mijnen troost / nu aen mijn toeberlaet /
 Doet open / bidd' ick u / 't sal wesen t'ulwer baet :
 Want zijnde nu verlost / en t'eenegaer ontbonden
 Met danckbaerhepdt en eer sal ick u lof verkonden /
 En my verheughen hoorz altydt
 Dat ghy soo mijn Verlosser zijt.

Educ de custodiâ animam meam, ad
 confitendum nomini tuo. *Psal. 141.*

*Leydt mijne siele uyt de ghevanghenisse,
 om te belijden uwen naeme. Psal. 141.*

Ick lobe Godt wel soo flantsghertelijck / ende Aug. in
 PL. 145.
 soo wepnich / als ick immermeer en kan.
 Waerom alsoo? om dieswille dat soo langhe
 als wy hier woonen in dit lichaem vvy van-
 den Heere vervremden. Waerom en dancke
 ghy den Heere niet volkomelijck / oft soo't be-
 hoort? om dieswille dat het lichaem, het
 vvelcke bedorven vwordt, versvvaert de sie-
 le, ende dat de aerdsche gedachtenisse ver-
 druckt de sinnen die seer veel zijn peysende.
 Weert my die aerdsche wooninghe die my
 mijn ghedachten is beroerende / ende laet my
 die selve by-een versaemelen / ende ick sal den
 Heere volkomelijck loven : maer soo langhe
 als ick lebe op dese maniere en kan't niet ge-
 schieden ; want ick ben te seer ober-laeden.

Dit

Chryl.
in cap. 4.
Matth.
hom. 14.

Dit reghenvoordich leven en schijnt niet te verschillen van eender ghevanghenisse: want soo wy dus daene droebe woon-plaetse innemen / sien wy die aevne ghevanghene gheslaeghen in de boeyen / al-even-eens is't met ons / indien wy (ghetweert alle andere inballen) eens gaen in eens ieders leven / en daer besichtigghen de siele / sullen bevinden dat elcke der selver daer quaelijcker aen is dan oft sy vaste gheboeyt waere.

Amb. 1.
de bono
mortis.

Laet ons eens mercken in den af-scheydt hoe de siele van eenen sterbenden allenskenig haer ontlost van de banden des vleeschs, ende ten monde uytghesonden vlieght daer henen als gheslaeckt van de ghevanghenisse haers lichaems.

Greg.
cap. 17.
in c. 7.
Iob.

Den mensche vwort omringelt met eener gevanghenisse, om dat hy hem dickmael ghezeven door de deughdt / pooght te stieven tot hooghe saecken / en nochtans voelt hy hem teghen gehouden door de bederffenisse van sijn vleesch / van het welcke den Prophete David bidt verlost te wesen / als hy seght: Leydt mine siele uyt de ghevanghenisse.

De heylige mannen (want daer staet gheschreven: Het lichaem dat bedorven vwordt versvvaert de siele,) zijn alreede door hunne goede wenschen verheben boven hun eyghen selven; nochtans nu ter tijdt noch wesende onderworpen de onsekerre bevoertē van hunne kranckē

kranckheit/ bedroeben hun gesloten te wesen
 in de banden hunder sterffelijckheit. Daerom
 seght Job seer wel: Ben ick dan gheone zee,
 oft geenen vval-visch; om dat ghy my met
 eender gevangnisse hebt omringelt? als oft
 hy opentlijck wilde segghen/ de Zee ofte den
 Walvisch (te meten die boose menschen ende
 den quaeden geest hunnen meester) soecken los
 te zijn om alleenelijck quaet te doen/ en daer-
 om zijn sy met goeden rechte op-ghesloten tot
 straffe van hunne boosheydt: maer ick die
 maer en wensche den vrydom van uve eeu-
 vicheyt, vvaertoe blijve ick gepraemt in de
 ghevanghenisse van mijn bederf?

Wy sien in dese wereldt somtijts wel eent-
 ghe ghevanghene gesloten in vaste ketenen,
 in't openbaer tot een droef vermaeck uut-ley-
 den; iae selver het gebeurt wel de onnossele/die
 dit onderstaen met sulck mis haeghen dat sy
 liever hadden te sterben / dan noch dese be-
 schaemtheydt te moeten lijden. Die onnossele
 zijn/wenschen verhoort te worden; soo wen-
 schen oock die grootelijcks mis-daen hebben
 door eene rassche doodt hun pijn af te koopē/
 ende te moghen winnen eenige verkortinghe
 der selver. En noch is hun by-blijvende wel
 eenighe hope in de genaede vanden Rechter.
 Maer hoe dat is oft niet en is / sy soecken uut
 te komen / achtende de ghevanghenisse veel
 waerder dan den ban.

Amb. in
 Pl. 118.

Basil.
homil.
in mart.
Iulittā.

Ghelijckerwijs onder de ghevangene eenige booz langē tijt worden gehouden in boeyē/ en ander niet/ alsoo de siele; want de eene wort langer gehouden in dit leven als d'ander/ en dat geschiedt naer elcks verdienste/ ende naer den afgront der goddelijcker voorsichticheyt; soo dat geen menschelijck vernuft die kan begripen/ noch weten wat Godt in een ieghelijck van ons heeft willen voorsien. Hoozt ghy David niet segghen: Leydt mine siele uyt de gevangnisse! En hebdy niet verstaen op wat maniere de siele van desen heyligen wierdt ontbonden! Wilt ghy noch meer? Hoozt eens de woorden van den Godt-minnenden Simeon, soo hy den Heere was hebbende op sijne aermen/ ende den selven Godtbzuchtelijck was douwende booz sijne bozste! seght hy niet? O Heere nu laet ghy u vē dienaer gaen in vrede; want dese lichaemelijcke en bedwōgen woorstede veel moepelijcker is dan eene ghevangnisse booz den gheuen die hem haestigh met alle vlytichedyt te trecken naer den hemel.

Anselm.
in pro-
log. c. 1.

Och ongheluckich lot des menschen als hy nu het goetd/ waer toe dat hy gheschaepen is/ heeft teenemael verlozen! Helaes! wat eē droevich gebal is ditte? Helaes! wat heeft hy verlozen/ en wat heeft hy gebonden! wat is hem af-gegaen/ en wat is hem aenghebleven? hy heeft verlozen de saelicheyt tot de welcke hy was

was vercozen / hy heeft ghebonden d'ellende
 door de welcke hy niet en was geschaepe. Hem
 is afghegaen sonder het welck hy is ongeluc-
 kich / en hem is by-gebleven dat hem niet en
 kan wesen dan ongeluckich ! Och ellendighe !
 waer zijn wy uytghedreven / en waer zijn wy
 gekomen ? van waer zijn wy afgetwozpen / en
 waer zijn wy gevallen ? van het vaederlands
 in het ballinghschap / van het gesichte Godts
 in onse verblintheydt / vande vzeught der on-
 sterffelijckheyt in de verbittertheydt en in den
 schroom des doots. Och wat veranderinghe !
 van wat een goet / tot wat een quaet ! groote
 schaede / ellendige droefheyt / ende pijnelijcke
 swaerichheyt ! maer wee my ellendich onder
 de ellendighe kinderen van Eva, en van mijnē
 Godt soo verre verscheydē / wat hebbe ick aen-
 ghegaē ? wat hebbe ick uytgerecht ? waer wil
 ick henē ? en waer toe ben ick ghekomen ?

Ontdoet my, bidde ick u, vande bandē die
 my houdē gebonden, op dat ick die verlaeten-
 de my te gheringher spoepē tot u / op dat ick u
 aenkleve / ende my t'eenemael by u boeghe.

Hugo
 de S. Vi-
 cor. l. 4.
 de ani-
 ma c. 4.

IESV Chziste / leydt my / bidde ick u van
 hier / en door u genaede geneest mijne quaele /
 daer ick te midden inne ben. Ons eenich
 goet is het eeuwich leben / het welck hier
 niet en is te vinden / maer alleenlijck daer
 boven in den hemel / ende door wiens liefde
 mijnen gheest hier nu is quelende.

Nazian.
 carm. de
 exterioris ho-
 minis
 vilitate.

August.
med.
cap. 17.

Gheluckighe siele die ontbonden van het aerdtſche lichaem vry ende verloſt treckt naer den hemel! ſy is gheruſt ende te vollen verſekert/ noch ſy en vzeest niet meer de ghevangheniſſe / noch oock de doodt: want ſy heeft altijt voor ooghen de ſchoone volmaecktheit van haeren Heere / in welcke ſy haer is verheughende / van den Heere / ſegh' ick / die ſy ghedient heeft / die ſy bemint heeft / ende naer den welcken ſy ten alder-leſten heeft ghenomen haere ganghen.

August.
ſoliloq.
cap. 23.

Soo dan / ô Heere / die de verwachtinghe zijt van Iſrael / ende den wensch met den welcken ons herte daegelijcx is bekommert; haest u / noch en wilt niet vertoevê: ſtaet op / ſpoeyt u / ende komt / op dat ghy ons leydet uyt deſer gevangeniſſe, om te belijden uvvê naeme.

August.
ſoliloq.
cap 35.

Komt / Heere / en wilt niet beyden / komt I E S V Chriſte ons beſoecken in vrede / komt ende verloſt de ghevanghene, op dat wy ons oprechtelijck voor u verblijden. Komt ghy gewenſchten van allen volcke / vertoont u aenſchijn / en wy ſullen zyn behouden; komt mijn licht / komt mijnen verloſſer: Leydt mijne ſiele uyt de ghevangheniſſe, om te belijden uven naeme. O wel gheluckighe ſiele die ghetoghen uyt de ghevangheniſſe in een koninghs hof ſult moghen doen uwe inkomſte.

XLI.

Quemadmodum desiderat ceruus
ad fontes aquarum, ita desiderat
anima mea ad te Deus. *Psalms. 41.*

*Ghelyck den hert wenscht naer de fon-
teyne der waeteren, alsoo ô Godt
wenscht mijne siele naer u. Psalm. 41.*

Wilt ghy dan weten liefste boel
Hoe dat ick my van binnen voel?
Wat fellen brandt dat my omringelt,
En my mijn herten dus versinghelt?
Ick ben ghelyck als eenen beembt
Wie't sonne-schijn de groese neemt,
Off als een bloemme neer-ghesleghen
Door fault alleen van soeten reghen.
Ick ben van d'hitte soo bestaen
Als d'aerde die daer vwordt ghebraen
Door *Sirius* die dorre sterre
Welck haerē brant schiet vā soo verre.
Ick ben soo dorstich als het landt
Van het heet Africane-landt,
En alsoo dorstich als de hoven
Die d'hemel-hitt' heeft op-ghekloven.
En dat noch meer is, mijn Hert-soet,
'Tghen' mijnen dorst noch groeyen doet,

Is dat ick snaeck naer u alleyne
 Ghelijck den Hert naer de fonteyne:
 Want hy ghesvullen door't fenijn
 En soeckt gheen ander medecijn,
 En door het lijf allom gheschoren
 Wenscht hy daermé te zijn begoten,
 'T Fonteyne-vaeter hem verkoelt,
 En t'eenegaer sijn svveet af-spoelt,
 En over-dorstight naer vermeughen
 Suypt hy dat in met groote teughen.
 Noch min noch meer als eenen Hert
 Mijn siel oock aenghedreven vvert,
 En nae-ghespeurt van alle sonden
 Als met een lacht van vvacker hondé.
 Helaes! een Opper-laeghers handt
 Heeft eenen spriet in my gheplant,
 En doet my sterven t'alle vvijlen
 Door het verghif van haere pijlen!
 Helaes! helaes! ick voel een vier
 Ten houdt ghedooghe, noch manier,
 Iae meer, en meer voel ick't onsteken,
 En langhst om dieper inne-breken!
 Aldus gheschoten, en gheraeckt
 Aldus verhitt, aldus door-blaeckt
 En t'eenemael by-nae verdvvenen,
 Waer sal ick nu gaen loopen henen?
 Aen vvat fonteyn sal mijnen dust
 Ten langhen-lesten zijn gheblust!
 Mijneenich Lief ghy kont my helpen
 En mijnen dorst allcene stelpen!

Ghy vveet doch vvel mijn soet vermaeck,
Darick altoos naer u soo haeck,
Ghelijck den Hert de lacht ontloopen
Hem in de vloedt sou gheeren doopen.
Den Hert soo saen hy d'honden hoort,
Sal op een kort hem setten voort,
En in het net sy-selven drijven
Al ist dat d'honden achter blijven:
Maer siende dat de volle Iacht
Hem soude kommen op het vacht,
Sal sijn ghetuyghe gaen op-steken,
En fortfelijck daer deure breken.
En soo hy nu los henen strijckt,
Naer d'honden hy dicks omme-kijckt,
En is beducht al ooghenblicken
Dat sy hem mochten noch beklicken.
Sooblijft hy loopen heel verdaert
Verbaest, verslaeghen en vervaert,
Sijn oogen staen in't hooft en gloeyen,
En al sijn aeders hem ont-vloeyen.
Met sulcken dorst vwordt hy bevaen
Dat hem de keel schijnt toe te gaen,
Dus om sy-selven te vercloecken
Loopt hy allom het vvaeter soecken,
Dat nu ghevonden hy hem laest
En sijnen dorst daerinne graest,
'T is hem een vreught te mogen drinckē
En tot den hals daer in te sincken!
Maer soo ick hier mé stae bekeurt
Lief al het self aen my ghebeurt

Van doen de vvereldt heure netten
 Tot mijn bederf heeft uyt gaen setten.
 En sien ick niet met sijnen schicht
 Dat schutterken dat Venus vvicht
 Wel alsoo dieftich sitten loncken
 Om my mijn hertien te doen voncken?
 De gulsicheydt heel onbestuymt
 Sitt my van vert' oock aen en luymt,
 Degiericheydt, en eyghen baete
 Staen met hun honden oock te laete.
 Verdvaentheydt sot, en ydel eer
 Die vveten oock den slimmen keer
 Hoe sy my souden kunnen krincken
 En in hun yfers doen vermincken.
 Och! och! hoe quaelijck my ghereydt
 Ten alle kant te zijn beleydt!
 Kond' ick een hoeckken doch bespiedē
 Langst vvaer dat ick sou mogen vliedē?
 Maer soo ick nergens, vvaer ick vlie,
 Noch beke, noch fonteyn en sie,
 Naer vuyle slooten gaen ick spoeyen
 Die mijnē dorst noch meer doē groeyē.
 Ick verghelijcke den soldaet
 Die soo hy nu te velde gaet
 Boet sijnen dorst in d'heete daeghen
 Wel altemets in vvaeghe-slaeghen.
 Mijn hope vvas dat ick alhier
 Sou vvaeter hebben tot mijn vier,
 Off een fonteyne vinden pruysschen
 Om my daer seffens in te buysschen;
 Maer

Maer't is verloren moeyt, en pijn,
 Waer dat ick loop' ten vvilt niet zijn,
 'K en kan geen vvaeter hier ontmoeten
 Daer ick den dorst sou konnē boeten.
 Als *Tantalus* daer staet en reckt
 Engulfelijck de keel uyt-streckt
 Om't vluchtich vvaeter in te slocken
 Dat hem altoos noch vvord ontrockē.
 Soo en kan hier oock mijnen dorst
 Tot gheenen tijde zijn gheschorst
 Al stond' ick reed' om te versmoorē
 Hier in het vvaeter totter ooren:
 Want't vvaeter dat mijn siel begheert,
 En is gheen vvaeter deser eerd;
 Maer vvcl het ghene komt gheschoven
 Uyt de fonteyne van hier boven.
 Fy dan ghy vvaeters al ghelijck
 Die meestendeel zijt niet dan slijck.
 Hoe soud' ick u-lien vvillen drincken
 Die vvcl soo vvyl en leelijck stincken!
 Fy, fy, van hier ghy vvuylen bras
 Fy, fy, van hier ghy vvyl moras,
 Fy allegaer ghy vvuyle poelen
 Daer met ghekriel de slangen vvoclen!
 Mijn siel en vvilt doch nu voort-aen
 Hier haeren dorst niet meer verlaen:
 Maer vvenscht naer u mijn lief alleyne
 Ghelijck den Hert naer de fonteyne.

Quemadmodum desiderat ceruus
ad fontes aquarum, ita desiderat
anima mea ad te Deus. *Psal. 41.*

*Ghelyck den hert vvenscht naer de fon-
teyne der vvaeteren, alsoo ô Godt,
vvenscht mijne siele naer u. Psalm. 41.*

Chryf.
hom. in
Psal. 41.

DE ghewoonte der Wijers/ende der wij-
sters is hunne liefden niet te houden
verholen: maer wel de selve vooz hun gebue-
ren somtijds te ontdecken/ende opentlijck te
segghen dat sy wijen; Want van aerdt is
de liefde in haer selven wel soo vierich dat
de siele dit selve vier niet machtich en is te
bedecken / ten zy dat sy uytborstele / ende ghe-
lijck den donder / ghebe slach / vier / ende ghe-
luyt te tsaemen.

Alsoo dien Godt-saelighen ende Godt-
beminrenden gheest brandende in liefde / en
kan in sijn herte niet ghebinden dat hy sijne
liefde soude houden verholen / maer wort be-
dwonghen te segghen: Ghelijckervvijs den
Hert is vvenschende naer de fonteyne der
vvaeteren, ende somtijts oock / Mijn scep-
per, mijn Godt, ick vvake tot u van het be-
ghinssel van den dach.

Wie is hy die daer soodaenich is singhen- Aug.in
 de ? Indien wy begheeren / wy zijn't selve. Psal. 42.
 Ende waerom doet ghy elders versoeck om
 weten wie hy soude wesen / alst in uwe macht
 is te wesen het ghene ghy versoeckt. Soo dan
 mijne broeders / laet ons t'saemen lief heb-
 ben ende doztigh wesen / ende t'saemen loo-
 pen tot de fonteyne der wetentschap. Laet
 ons ghelijck den Hert vvenschen naer de
 fonteyne, laet ons wenschen naer die fontey-
 ne van welcke de Schryfture seght: Want by
 u is de fonteyne des levens. Hy is de fon-
 teyne ende het licht; Want in u licht sullen
 vvy het licht aenschouven. Indien hy de
 fonteyne ende het licht is / soo is hy oock met
 goeden rechte de wetentschap; want hy ver-
 saedt de siele lust-gierigh zijnde om te weten.
 Loopt tot de fonteynen / begheert de fontey-
 nen der waereyen. By den Heere sult ghy
 vinden de fonteyne des levens / die nimmer-
 meer uyt en drooght / noch op en houdt van
 bloeyen: In sijn licht sult ghy ontmoeten ee-
 ne klaericheydt die nimmermeer uyt en gaet
 oft en verdonckert wenscht dā om dit licht/
 om dese seker fonteyne / om dit seker ende vol-
 maecte licht / het welck u ooghen niet en
 kennen / ende om welck licht te siene / de in-
 twendighe ooghe wordt ghereet ghemaect /
 ende om welcke fonteyne eenen inwendigen
 dozt onz komt bevanghen.

Cyill.
lib. 5. in
Ioan.
cap. 10.

Dit moet wel wesen een goet ghesondt waeter / naedemael dattet verstaet den onghesonden doxt van dese wereldd / ende den brandt der sonden / voorts dattet af-wascht alle vuplicheydt / ende dattet verberscht ende ober-bochticht met den hemelschen reghen den acker van onse siele / ende dat meer is om dat het de menschelijcke siele beswijcken-de by nae van doxt / bedwinght alleene te loopen tot Godt Almachtich. Met dit waeter hadde hem ter deghen verberscht den Propheete / als hy versuchende spzeect tot den Heere : Ghelijckervvijs den Hert vvenscht naer de fonteyne der vvaeteren alsoo ô Godt vvenscht mine siele tot u.

Aug. in
Psal. 41.

Loopt naer de fonteyne / begheert de fonteyne : maer en loopt niet naer de selve ghelijckertwijs eenighe andere beeste ; maer wel ghelijckertwijs eenen hert. Wat is te seggen ghelijck eenen hert ? dat ghy niet traeghe en soudt zyn in u loopen / dat ghy soudt loopen sonder ophouden / ende alsoo wenschen de fonteyne : want wy bemercken in den Hert een selsaem teecken van rasscheyt : maer misschien en begheert de Schryfture niet dat wy dit alleene in den Hert souden gaede slaen / maer noch wel iet anders. Wat is dit anders ? Iffer noch iet meer in het ghesagh van desen

desen Hert? Jae't waerachtich. Hy bes-
 findt de slanghen / ende naer dat hy die ver-
 slonden heeft wordt langhst om meer ver-
 dozsticht / soo dat hy daerom hem veel ras-
 scher naer de fonteyne is spoeyende. Dese
 slanghen zijn utwe sonden / vernielt de slan-
 ghen der hoosheydt / soo suldy met meerde-
 ren yber wenschen de fonteyne der waerach-
 ticheydt. Misschien de giericheydt blaest u
 in't herte iet dat verdruyftert is / ende 't ghene
 strijdt teghen de Gheboden Gods. Ende
 om dies-wille dat aen u gheseydt wordt / ver-
 acht wat / op dat ghy gheene hoosheydt en
 soudt bedryben; indien ghy liever hebt
 quaedt te doen / dan te verachten eenich
 tijdtelijck ghemack / indien ghy veel liever
 verkiest van de slanghen te worden verbe-
 ten dan die te dooden / ende naedemael ghy
 u selfs quaedt noch zijt gheionstigh / ende
 dat ghy noch selver streelt utwe begheerlijck-
 heydt / utwe giericheydt ende utwe slan-
 ghen: Wanneer sal ick in u binden sulcken
 begheerlijcken yber / met den welcken ghy
 sult loopen tot de fonteyne der waeteren?
 Hoe hebt ghy noch begheerte naer de fontey-
 ne der wijsheydt / als ghy noch aerbeydt in
 het verghiff der hoosheydt? vernielt in u ey-
 ghen selven al dat de waerheydt is teghen-
 strijdende / ende soo wanneer ghy u selven
 sult

sult bebinden van die verkeerde begheerten te zijn ontslaegghen/ en wilt niet blijven draelen als ofter vooz u niet meer en waere om te wenschen. By ghevalle ghy soeckt iet dat u soude gherepen ende aenstaen! wenscht om het ghene dat u kan behaegghen. Wenscht de fonteyne der vvaeteren; Want Godt heeft ghenoech om te verquicken ende te versaeden die tot hem is nemende sijnen toe-loop/ ende den dozstighen/ ghelijck als van de herten te doen boeten den dozst/ soo wanneer hy de slanghen heeft bestaen te vernielen. Daer is noch iet anders te bemercken in den Hert. Men seght van de Herten/ soo sy met groote kudden zijn versaemende om met swemmen te veranderen van ghetweste/ dat sy elckander doen allen onder-standt/ legghende elck sijn ghetuyghe op die bozen is/ ende soo verbolghens tot den lesten toe/ die de kudde is sluytende: maer den eersten van al die sijn ghetuyghe moet alleene voeren/ ende boben dien noch dienen tot een onder-standt aen den tweeden/ vermoeyt zijnde/ sal hem soetelijck van tusschen trecken/ ende sijnen volgher stellen in sijn plaetse/ ende soo gaen rusten op den alder-lesten/ tot dat sijne keer wederom sal aenkomen/ ende in deser voegghen elckander bystaende/ volbzenghen hunne repse/ noch en zijn elckander niet verlaeten.

laetende. Is't niet tot eenighe Herten dat den Apostel is segghende : Draeght elckanders packen, ende soo suldy vol-doen de vvet Godts? Soo dan alsulcken Hert ghestelt in het geloobe/ ende noch niet siende wat hy ghelooft/ willende kennen dat hy bemint/ verdraeght eenighe andere herten die hem beteghenen / niet alleene die verduystert zijn in wetenschap / die ghestelt zijn in inwendighe duysterhepdt/ die verblindt zijn in de begeerlijckheden hunder ghebezeken : maer daer enboven bespryinghende den gheloobigen mensche/die niet en betoont het ghene hy ghelooft/ segghende : Waer is uven Godt? Laet ons dan hooren wat desen Hert tegens dese woorden ghedaen heeft om het selve / indien wy kunnen/ oock naer te volghen. Anden eersten/ hy heeft te kennen gegeven sijnen dorst : Ghe-lijckervvijs, seght hy/ den Hert vvenscht naer de fonteyne der vvaeteren, alsoo ô Godt, vvenscht mijne siele naer u. Maer wat souden wy segghen oft den Hert waer wenschen- de naer de fonteyne om hem te wasschen & kunnen wy niet gheraeden oft hy loopt om te dzingken/ oft om hem af te spoelen? Hoozt waer daer naer volghet/ noch en wilt niet woordes ondersoecken : Mijne siele heeft ghedorstight tot den levenden Godt. Waer naer heeft sy ghedorstight? Wanneer sal ick kommen ende verschijnen voor

het aenschijn Godts? Hier naer is't dat ick doztighe / te weten / te kommen ende te verschijnen / ick ben doztighj tertwijlent ick reyse / ick ben doztichj tertwijlent ick loope / ende ick sal versaedt worden als ick sal aenkommen. Maer ghelijck ick als eenen Hert ben vvenschende naer de fonteyne der vwateren, ende dat daer eene fonteyne des Levens is, pruysschende uyt het huys van mijnen Godt / wat sal ick maecken om die te bekommen? Ick sal bemercken de aerde / ende de aerde is ghemaect; de aerdsche schoonhejdt is wonderbaer schoone: maer sy heeft haeren konstenaer. Seer wonderbaer zijn de ghesaepfels in alle faecken die daer keesten / maer sy hebben al hunnen schepper. Ick vertoone de grootte bande zee die de aerde omringhelt / ick stae verbaest ende verstaeghen / ende ick soecke die de selve gheschaepen heeft. Ick stae mijne ooghen naer den hemel / ende naer de schoonhejdt bande sterren; ick stae verstelt in de klaerichjdt van de sonne / wiens schijnffel ghenoechsaem is tot de oeffeninghe van gheheel den dagh: ick sie oock de Maene die oock te ghemoete komt de duyfsternissen vanden nacht. Alle dit is schoone ende prijs-weerdich / als wesende wercken niet vander aerde: maer van den hemel / nochtans mijnen dozt en is daerme-

noch niet verflaeghen / maer ick dorstigher hem die dit allegaeder heeft gheschae-

De siele gheraecht met de liefde Godts en niet anders bedencken / noch niet anders verschjen / maer seer dickmael versuchtende it: Ghelijck den Hert yvenscht naer de teyne der vvaeteren, alsoo mijn Godt ntscht mijne siele naer u.

August.
mau u.
cap. 20.

O lebende fonteyne / ô springh-aeder der ender waeteren / wanneer sal ick gheraecht tot de waeteren utwer soeticheydt / trecede van dese drooghje / dorre ende onbzuchtere aerde / op dat ick aenschouwe uwewighdt / u eer ende lof / ende dat ick stifsenen doyt met het waeter utwer ghenade & Heere / ick dorstigher naer u die zijt de fonteyne des lebens.

August.
soliloq.
cap. 35.

Mijne siele heeft ghedorstight naer u, vvel soo veel manieren als mijn vleesch. In het der leben / mijn vleesch verresen zijnde / sal saedt worden; ende nu is't dat wy niet en vullen hongher ende dorst krijghen / ende alles dooz den toebal van onse natureljckranckhepdt. Alsoo oock indien wy lange waecken / vallen in slaep / indien wy lange

Aug. in
Psal. 62.

ghe

546 G O D D E L Y C K E V V E N S C H E N
ghe staen worden vermoeyt / indien wy sitten
ende langhe sitten worden stram / ende daer-
om staen wy op. In alle dese onse ghebreke-
lijckheden dorstighen wy naer de onsterffe-
lijckheydt / ende met die redene dorstight ons
vleesch op veelderhande manieré tot Godt.
Ende hoe dat hem meer in dese wildernisse /
in dit landt van slaeburnije is berstende met
wercken / hoe dat langst om meer honghert
ende dorstight naer die onbermoepelijcke on-
sterffelijckheydt.

XLII.

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? *Psalms. 41.*

Wanneer sal ick kommen, ende verschijnen voor het aenschijn Godts? Psal. 41.

HA lief hoe dicks hebt ghy gheseydt,
 Ick komm' u by, een vveynich beydt;
 Maer soo ick sie, 't moet u berouven:
 Want u beloft vvoordt ingehouven.
 Dit vvoordt van kommen, soo my dinckt
 Noch altijd in mijn oore klinckt,
 Houdt dan u vvoort dat ick magh rommé,
 En segghen siet hy is ghekommen.
 Hoelangh' zijn d'uren mijn Hert-soet
 Voor iemandt die verbeyden moet;
 Eer eenen dagh vvel is vervaeren
 'T zijn, soo my dunckt, vvel hondert iaerē.
 Och! 't is soo menich jaer ghelēen
 Dat ick hebb' om u komst ghebēen,
 En dat ick hebbe groot verlanghen
 Om in mijn arrems ut'ontfanghen!
 Waertoe dus langhe dan ghetoeft,
 En my gheterght, en my bedroeft?
 VVaertoe gheseydt, mijn uytghelesen,
 Dat ghy terstondt by my soudt vvesen?

Het volcksken my allom bespot,
 En ondervraeght, vvel uven Godt
 Die ghy daer houdt in sulcken vveerd
 Soud' hy oock kommen op der eerde
 Soo dan, mijn Lief, op dattet blijck
 Dat ghy bemint dit aerderijck;
 Wilt tot hun spijt nu eens ghedoogh
 Dat ick u sie voorbey mijn ooghen?
 Wee my! helaes! och ick verdvijn
 Om dat ick derv' u soet aenschijn,
 Mocht ick het selve nu besichten
 Soo sou mijn hertien heel verlichten!
 Wanneer, ô Lief, sal't dan gheschien,
 Dat ick u ooghskens mach aensien,
 Van vvelck alleen maer het ghescheme
 Waer my soo klaer als heel den hemel!
 Ghelijckt den mensche seer verdriet
 Soo vvanneer hem de Sonn' ontvliet,
 En dat die duyster vuyle smoocken
 De klaere locht heel over-roocken;
 Als-dan en isset nerghens schoon,
 Den hoff verliest heel sijnen toon,
 Men siet geen vreught te veldt hantieren
 Noch langst de locht de Vogels svvieren
 Maer soo sy nu vveer deure breeckt,
 En haer goudt-ghelu hoeft uyt-steeckt,
 En vvederom doet neder-daelen
 Alsoo sy placht haer soete straelen,
 Als-dan hetghen' men niet en sagh,
 Komt vvederomme voor den dagh,

En alle blomkens hun ontsluyten,
 En opeen nieuww de voghels ruyten.
 Noch min, noch meer, soo vvaert met my
 Dat ghy my vveer vvoudt komen by,
 Die duyfent doo'n sal moeten sterven
 Soo ick u moet noch langher derven!
 Maer altemets vvilt ghy my raen,
 Dat ick mijn ooghen sou verfaen
 Met te besichten ander dinghen
 Die ghy belooft my aen te bringhen.
 Ghy seght, kom hier, ick stell' u veur
 Van al de bloemmen het colour,
 En siet, off ghy sult vinden eene
 Dien ick haer verruuv' niet en leene?
 Aensiet de locht hoe klaer en net
 Dat sy met sterren is beset,
 Hoe souden sy soo konnen blincken
 Wild' ick het licht aen die niet schinckē?
 Kom aen, en siet oock t'uvver vvensch
 Het schoon af-setsel vanden mensch,
 Waerinne ghy sult moghen mercken
 'T kleyn-al-begrijp van mijne vvercken;
 Maer dit aensien, mijn toeverlaet,
 Op vele my niet aen en staet,
 'K en kan een ooghe niet ghestauvven
 Naer 't ghen' ghy my hebt voorgehouvve.
 'K en ben soo niet berooft van sinn'
 Dat ick geleende schoonheydt minn':
 Maer d'uvv' alleene vvill' ick volghen,
 Off ghy noch vvaert soo seer verbolgen!

O schoonheydt soet, ô soet vermaeck

Waernaer ick vvel soo vierich haeck!

'K en sagh hier noyt mijn leve-daghen

Die ghelijck d'uvv' my kost behaeghen!

Off alle schoonheydt deser aerdt

Waer g'heel en gans in een vergaert,

Soo souder daer noch veel ghebreken

Eer sy met d'uvve vvaer gheleken!

Sulck een verschil vind' ick daer aen

Ghelijckervvijs de volle Maen'

Te boven gaet, en dat te verre,

Met heur ghelaey de morghen-sterre,

Off even-eens soo sy voor't licht

Van *Phæbus* haeren broeder svvichr,

Moet alle schoonheydt hoe besonder

Voor d'uvv', mijn hertjē, gaen ten onder!

Sulcks heeft allom ghenoech verbreydt

Die ghy op *Thabor* hadt gheleydt,

Waer u aenschijn soo schoone gloeyde

Hoe dattet hem daer vaste boeyde.

Dathy van stonden aen vergat

Sijn vrienden, en sijn eyghen stadt,

En daedelijck u ghingh vertoonen

Hoe dat hy daer sou gheeren vvoonen.

Verr' vvaft dat hy u sagh ghelijck

De borghery van Hemel-rijck,

Die u daer siet in heerschappije,

En niet als vvy in schilderije.

Hy sagh u schijnsel in manier

Ghelijck men doet een voncke vier

Die uyt de vlamme komt gheresen
 En soo terstondt verliest heur vvesen,
 Off als de sonne die daer daelt,
 En voor vvat tijds de zee bestraelt,
 Off als de Maene die doet blincken
 Soo sy daer schijnt te komen drincken,
 Heeft u dan, *Petre*, soo behaeght
 Het ghen' ghy maer in lommer saeght,
 Hoe moet ghy dies u nu beloven
 Soo dese lommer is ontschoven!
 Wanneer ghebeyd' ick oock den dach
 Dat ick u dus aenschouven mach,
 En in u huys eens kommen rusten
 Oschoonen spieghel der vellusten?
 'T is vvaer ghy komt tot mijnen noot
 Wel in ghedaent van vviijn en broodt;
 'T is my vvel vreughd', ô mijn beminde:
 Maer daer is ict da'ck niet en vinde;
 Want mijn begheerte maer en streckt
 Om u te sien eens onbedeckt;
 Ick vvaere vry van alle pijn
 Saegh' ick u schuyven de gordijne!
 Och! off my dit gheluck toe-quaem
 Het vvaere my vvel aenghenaem!
 Wou desen dagh hem eens vertooghen
 Hy vvaer my dierder dan mijn ooghen!

Quando veniam, & apparebo ante
faciem Dei? *Pfal. 41.*

*V*anneer sal ick kommen, ende verschij-
nen voor het aenschijn Godts? *Pfal. 41.*

Aug.in
Pfal. 47.

Vindt ghy erghens iet beters dan te sien
het aenschijn Godts / wilt u daer toe
bereet maecten? Maer wie uwe soodaene
Liefde / indien ghy u laet bozen staen / datter
iet schoonder / oft treffelijcker is om te aen-
schouwen / dan hy / van wie alle schoonicheyt
is nemende den oorspronck / ende ghy en zijt
niet weerdich hem te ghedencken / indien
daer iet anders is woelende in uwe ghe-
dachten.

Aug.in
Pfal. 39.

Hy die alle saecken gheschaepen heeft / is
beter dan alle saecken. Hy die ghemaecte
heeft al dat schoon is / wordt schoonder ghe-
rekent dan alle schoonicheydt / hy die ghe-
maeckt heeft alle dat groot ende sterck is / is
noch veel grooter, ende stercker; alle het
ghene ghy soudt kunnen bevinden / sult ghy
binden in hem; leert beminnen den schep-
per ende sijn schepsel / den werck-man ende
sijn handtghedaedt / noch dat u niet en houde
het ghene van hem gheschaepen is / noch dat
ghy -

ghy hem niet en verliest/ van welcken ghy
selver zijt gheschaepen.

Alder-soetsten / alder-liefsten / alder-goe-
dertierenste / alder-tweerdighste / alder-ghe-
twenschte / alder-uytgheliefenste / alder-schoon-
ste / wanneer sal ick u moghen aenschouten ?
Wanneer sal ick komen ende verschijnen
voor u aenschijn ? Wanneer sal ick versaedt
worden van utwe schoonicheydt ? Wanneer
sult ghy my leyden upt desen donckeren
kercker / op dat ick mach belijden uwen
naeme ?

August.
medit.
cap. 37.

O mijn herte spreeckt nu tot Godt; maer
gheheel rechtsinnigh. O Heere, ick soecke
u aenschijn, het is u aenschijn dat ick ver-
soecke. Wel aen dan / mijnen Heere / ende
mijnen Godt / onderrecht my nu / onderwijst
mijn herte / waer / ende in wat manieren dat
ick u sal vinden ! Wat teecken hebbe ick om
u te komen soecken ? hoedaenich is u aen-
schijn ? O Heere / mijnen Godt / ick en hebbe
u mijns wetens noyt ghesien / u aenschijn is
my onbekent. O hooghste Godt / wat sal dan
maecken uwen verdoolden ballingh ? wat
sal upt-rechten eene slaeve / bevanghen met
utwe liefde / ende verwozpen van u aenschijn ?
wat sal hy doen om te verwerven utwe liefde /

Anselm.
in pro-
fologo
cap. 1.

ende uwe ghenade? hy wenscht om u te sien: maer u aenschijn is hem te seer bedeckt ende te verre verschoven. Ghy zijt mijnen Heere / ende mijnen Godt / ende ick en hebbe u tot noch toe noyt ghesien. Ghy hebt my gheschapen / ende her-schaepen / ick en hebbe gheen goet oft ghy en hebt my dat verleent / ende noch en hebbe ick u niet kunnen kennen. Immers ick ben ghemaect om u te aenschouten / ende ick en hebbe noch niet volbracht daer-toe ick ghemaect soude wesen.

Aug. so-
liloq.
cap. 36.

De volkomen saelicheydt / oft het hooghste mensche-gheluck is te sien het aenschijn vanijnen Godt, hem te sien die hemel ende aerde ghemaect heeft / hem te sien die hem gheschaepen ende verlost heeft / ende die hem verheven heeft. Mijn aenschijn heeft u versocht ô Heere, ick sal versoeken u aenschijn, het aenschijn van den Godt der heylkrachten / in het welck alleene rust alle de verheffinghe der heylighen.

Aug. so-
liloq.
cap. 39.

O Heere vvanneer sal ick komen ende verschijnen voor u aenschijn! meyne ghy dat ick sal aenschouten dien dagh / dien dagh / seggh ick / van vreughdt / ende van blijdschap / dien dagh den vvelckē den Heere gemaeckt heeft

heeft, op dat vvy daer-inne souden verheughen ende verblijden! **O** schoonen uytnemenden dagh/ dagh sonder avondstondt oft onderganch/ in welcken dat ick sal hooren eene stemme des lofs/ eene stemme van blijdschap ende belijdinghe/in welcken dat ick sal hooren: Komt in de blijdschap van uven Heere, komt in de eeuwighhe blijdschap/ in het huys van uwen Heerz/ ende van uwen Godt/ alwaer dat wesen groote/ ongrondeelijcke/ wonderbaere saken/ ende die noch sonder getal. Komt in de blijdschap sonder droefheydt/ behelsende de eeuwighhe blijdschap/ daer dat sal wesen alle goedt/ ende noyt geen quaet/ daer dat sal wesen al dat ghy wenscht/ ende niet dat ghy niet en wenscht/ daer dat sal wesen het levende leven/ het soet ende minnelijck leven/ ende het ghedenck-waerdich leven/ het leven vzy van allen aenstoet/ van allen argelijst ende bedriegherije; maer vol van seker gerustheydt ende gheruste vzycheydt/ vol van vzye ghenuchte/ ende ghenuchelijcke gelucksaemheydt/ vol van gheluckige eeuwicheyt/ ende eeuwighhe saelicheydt/ ende ten lesten vol van een saelich aenschouwen / 't welck is de blijdschap van den Heere.

Wese selve blijdschap gesmaeckt zijnde van Petrus / hebbende vergeten gheheel de aerde /

Am v

heeft

Aug. soliloq.
cap. 22.

556 GODDELYCKE VVENSCHEN
 heeft ghelijck by Drancke wesende gheroe-
 pen: Heere 't is ons hier goet vvesen,
 laet ons hier maecten dry vvoorplaetsen.
 Laet ons hier blyben woonen / laet ons u
 hier aenschouwen / want ons en behoest
 gheen anderen. **O** Heere / het is ghe-
 noech dat wy u hier moghen aenschouwen /
 het is ghenoech / seght hy / alhter verbult te
 worden met sulcke soeticheydt / want hy had-
 de ghesmaeckt een druppelken van die soe-
 ticheydt / ende van alle andere hadde hy ter-
 stondt de walghe. **W**at soude hy gheseyde
 hebben / indien hy volkomelijck hadde ghe-
 proeft die groote soeticheydt utwer Goddelijck-
 heydt / de welcke ghy booz die u zijn vreesende
 alleenelijck hebt verborghen.

Chryf.
 hom. in
 Psal. 41.

Merckct eens dien brandenden men-
 sche / dien vierighen Dabid; want wetende
 dat hy naer sijns lebens af-scheydt soude
 ghenieten het ghesichte Godts / en wilt gheen
 uyt-stel / noch en soeckt gheen sluyeringhe;
 maer waer't by aldien dat sulcks ghedaen
 wierde by eenighen ghemeynen man / een
 man van slechten handel / een man verwor-
 pen / ende by-nae strijdende teghens de aer-
 moede / het soude eene groote saecke schijnen
 dat sulck eenen alsoo verachte dat teghen-
 woordich leven: **M**aer sulck eenen Koningh /
 ghe-

ghenietende alle de wellusten / alle de groot-
daedicheydt des wereldts / verkreghen heb-
bende soo veelderleye winne-kranffen / ghe-
levert hebbende soo vele veldt-slaeghen / ende
van alle zijden zijnde soo doorluchtich ende
verheben / ditte nu alles te bespotten / ende
hem soo vierich te gaen begheben om te ha-
ken naer het toekomende / zijn saecken van
een hoogher ghemoet / ende van een siele be-
gaeft met alle wijsheuyt / ende behanghen
met de Goddelijcke liefde.

Moyses wenschte in sulcker voeghen oock Aug.in
Psal. 118.
te sien het aenschijn van synen Godt / ende soo
hy Godt is toe-sprekende / seght : Is't by al-
dien dat ick ghenade voor u hebbe ghe-
vonden, verthoont my u eyghen selven, ende
ghy sult my vervullen met blijdschap door
de teghenvoordicheydt van u aenschijn.

Ende ick die verwozpen ben onder de ver- August.
soliloq.
cap. 23.
wozpen van u huyf-ghesin / mijnen Godt /
mijn Daeder / ende mijn kracht / Wanneer
sal ick komen ende verschijnen voor u aen-
schijn? Op dat ick die u als-nu belijde vooz
eenighen tijdt / als dan mach belijden tot in-
der eeuwichheuyt! Ick sal wesen gheluckich
indien my wordt toeghelaeten te sien uwe
klaerichuyt. Wie sal my dit verkrighen
dat

dat ghy my dat toe-laet tot dit geluck te wo-
ghen komen?

Aug. in
Pfal. 41. Maer vvanneer sal ick kommen? siet
wat verstellingh? de selve vlijtichheydt (hoe
wel boven wonder) daer Godt hem is nie-
de dienende schijnt te slap ende te traeghe te
wesen tot desen wensch: VVanneer sal ick
kommen ende verschijnen voor het aen-
schijn Godts? Wyt desen is noch rijfende
dese naerbolghende bede: Ick hebbe eene
saecke begheert van den Heere, dese sal
ick verfoecken, op dat ick alle de daeghen
mijns levens mach vvoonen in sijn huys.
Waer toe dat? op dat ick aldaer mach be-
dencken de vzeughden van den Heere.
VVanneer sal ick kommen ende verschij-
nen voor het aenschijn van den Heere?
maer terwylent ick bedencke / terwylent ick
loope / terwylent ick onder weghen ben / eer
ick aencome / eer ick verschijne / hebben mijn
traenen my dagh ende nacht ghedient voor
broodt, als aen my dagelijcks vvoert gheseyt:
vvaer is uvven Godt?

August.
medit.
cap. 40. Wel aen dan o mijnen Heere! wel aen dan
laet my u aenschouwen / ende ick sal worden
ghetroost! veropenbaert my uwe teghen-
woordichheydt / ende ick sal ghenieten het vol-
komen

komen mijner begheerte; vertoont my uwē goddelijcke groot-daedicheydt / ende mijne blijdschap sal volmaeckt wesen. Mijne siele heeft ghedorstight naer u, ende in veelderhande manieren oock mijn vleesch. Mijn siele heeft ghedorstight tot Godt de levende fonteyne; VVanneer sal ick kommen ende verschijnen voor het aenschijn vanden Heere? Wanneer sult ghy komen mijnen vertrooster dien ick verwachte? O wat gheluck soudet wesen dat ick mijne ghetwenschte bzeughdt eens mocht besichtighen? O mocht ick eens versaedt worden / soo wanneer u lof ende eere sal verschijnen / naer de welcke dat ick soo honghere! Och off ick droncken wierde van de overbloedicheydt dijns huyfghesins / naer het welcke ick soo haecke! Och off ghy my gaest te drincken uyt de beke dijnder wellusticheydt / naer de welcke ick oock dorstighe! Maer daer en tusschen / ô mijnen Godt / dat dagh ende nacht mijne traenen my dienen voor broodt, tot alder stont dat men my segghe: Siet uven Godt! ende tot dat mijn siele magh hoozen siet uwen Bzuydegom.

Vertoont u aen my / mijnē vertrooster / dat ick u mach aenschouwen ô eenich licht mijner oogē / komt blijdschap mijns geest / dat ick u sie
 Aug. so-
 liloq.
 cap. 1.
 met

560 GODDELYCKE WENSCHEN
met de blijdschap van mijn herte! Veropett-
baert u / ô mijne verheughinghe / ô mij-
nen troost / ô mijnen Heere / mijnen Godt /
mijn leven ende eenighe saelicheit van mij-
ne siele!

Quis

XLIII.

Quis mihi dabit pennas sicut colum-
bæ, & volabo, & requiescam?
Psalms. 54.

*Wie sal my vederen gheven ghelyck van
eender duyve, ende dat ick sal vliegghen
ende rusten? Psalm. 54.*

GRoote Godt die alle dinghen,
En den mensche soo gheacht
Hebt alleene voortghebracht;
Mocht ick u mijn reden bringhen,
'K soud' u gheven te verstaen
Dat hy niet en is voldaan,
Wel is vvaer, sijn heerschappije
Streckt haer over aerd' en locht,
En oock allegaer het vocht;
Maer dees Rijcken alle-drije
Zijn te machtich even-vvel
Om te staen in sijn bevel.
Schepper vvijs, vvilt my vergheven,
Dat ick my soo verr' verstout
Met u t'hebben desen kout;
Off u schepsel is verheven,
En soo vveerdich afghemaelt,
Daer isiet noch aenghefaelt.

Momus seyde vvel verbeten

(Soo hy nu de plecke sagh

Daer des menschen herte lagh :)

Dat de venster vvas vergheten

Om daer deure t'elcker reys

Oock te sien in sijn ghepeys.

Ditsal oudt. Maer mijn ghenoeghen

Soude vvesen om te sien,

Hoe dat allegaer de lien

Vleughels, ende vimmen droeghen,

Niet dat hier op dese pleck

Sulcke dinghen zijn ghebreck :

Maer soo vvy oock mé bestieren

Heel de locht, en heel de zee ;

B'hoorden vleughels t'hebben ree

Om soo langht de locht te svvieren,

En daertoe de vimmen glat

Om te snijden door het nat.

Konnen vischen niet vvel svvemmen

Sonder vimmen in het brack.

Noch de voghels met ghemack

Vleughe-loos ten hemel klemmen,

Wel hoe sal't den mensche doen

Soo hy vvilt daer henen spoen?

Sijnen rugg' en is behanghen

Noch met vimmen, oft ghevlerck,

En nochtans soo houdt hy sterck

Onder hem te zijn bevanghen

Al dat in de locht daer svveeft,

En dat in het vvaeter leeft,

Heeft

Heeft den visch niet te ghebieden,
 Noch den voghel insghelijck,
 In de locht, off *Doris* Rijck;

Waertoe dan ist dat sy-lieden
 Moeten hebben meer als vvy
 Vimmen, ende vleughels by?

Wat soudt doch den hemel letten
 Off de vlieghe dat ghespuys
 Hier beneden hiel haer huys?

Waertoe vleughels oock te setten
 Aen de bie dat kleyn gheveert
 'T vvelck hem houdē mocht ter eerdt?

Dryderhande scho on vertrecken
 Heeft ghevvoonelijck alhier
 'T duyckerken dat slechte dier,
 'T komt hem nu in't groene strecken,
 Dan ist dat de locht beklemmt,
 Dan is't dat de zee besvemt.

Heeft dit dierken t'sijnen vvensche
 Dese Rijcken alle dry?
 Merckt eens vvat een heerschappy!
 Maer zijn die meer voor den mensche;
 Wel hoe mach't gheschieden dan
 Dat hy daer niet aen en kan?

Nerëus peerden hebben vimmen
 Die met hem in vollen draf
 Drefsen alle vvaeters af.

Iuppiter die gaet beklimmen
 Sijnen Arent die hem draeght
 Over al daer't hem behaeght.

Heeft den mensche gheene pluymen
 Nochen is hy niet ghevvaemt
 Hoe soud' hy soo vast gheklampt
 Uuytter aerden kunnen ruymen
 Om te doene sijnen tocht
 Naer het vvaeter off de locht?
 Niet te min hy kan't gheleeren
 (In soo verr' hy hem betrouvvt
 Op een uytghehouden houdt)
 In het vvaeter te verkeeren,
 Iae te svvemmen daer't hem lust
 Soo hy op vvat biesen rust?
 Maer hoe sou hy hem bedrieghen
 Die hem liete voren staen
 Dat hy vvel naer d'hemel-baen
 Vleughe-loos sou kunnen vlieghe;
 Desen vvaer recht eenen sot
 Ende vveerdich allen spot!
 Wierd' ick och! eens soo verheven
 Dat ick recht uyt deser aerdt
 Mochte trecken oppervvaert!
 Lieve Godt, dit vvaer mijn leven,
 En ick maeckte dan een cruys,
 Aen mijn Vaer-en-Moeders-huys.
 Kond' ick sulcken peerdt bekomen
 Als in oude tijden dé
 'T kloecke kindt van Danaë;
 'K vvaerder haest soo mé gheklommen;
 Da'ck ter aerde gheene lien
 Meer en soude kunnen sien,

Dadale't sou my behaeghen
 Dat ghy my vvoudt maecken vluggh'
 En al viel ick over-ruggh',
Ick en sou daer nae niet vraeghen,
 Want ick soo als uven sôon
 Viele by de Water-gôon:
Off soo niet, mocht ick verschuyven
 Uyt dit vvereldts vvoeste dal
 Vol ellend, en ongheval
Als de galle-loose duyven
 Ick en vvaere niet beroert,
 In het hoochst' te zijn ghevoert.
Modder-voghels, aerrem Enden
 Die daer tusschen 't lisch en 't riet,
 Off al tijdt in eenen vliedt
Maer en keeren, ende vvenden,
 Hadd' ick u-lien vleughels aen
 'T sou met my al anders gaen!
'T en sou my niet langhe quellen
 Hier te maecken mijnen nest.
 Maer ick socht een nieuuv ghevvest;
'K en sou my soo seer niet hellen
 Als de svvaluvv', soo sy vlieght,
 Die haer aen het vvaeter drieght!
Nimmermeer en soud' ick vvaschen
 Mijne vleughels in de vloet
 Als daer den Yf-voghel doet:
Maer ick sou my gauvv verraschen,
 En my stijghen metter macht
 Daer dat sou zijn mijn ghedacht,

Och! hoe zijde nu verresen
 Pluyme-rijcke dierkens al
 Die te voor oock in dit dal,
 Hebt ghevoert het mensche-vvesen;
 Off ghy-lien nu hadt de keur,
 Soude vvillen zijn als veur?
 Waerom en hebb' ick mijn aermen
 Niet vol-vedert als dit volck
 Dat daert tuymelt door't ghevvolck?
 Mocht ick eens daer onder svvaermen,
 'T vvaere my den liefsten dach
 Dien ick oyt mijn leven sach!
 Mocht mijn lichaem over-pluymen
 Als van *Nisus* vol misbaer
 Doen hy quijte vvas sijn hair;
 Hoe soud' ick dees baene ruymen,
 En gaen vliegghen met ghemack
 Sonder dit onnuttigh pack!
 Och! off ick een Exter vvierde
 Die om dat sy niet en svveegh
 Haere bonte veren kreegh,
 Off ter locht my henen stierde
 Als een duyfken onbevleekt
 Dat aen Venus vvaegghen treckt.
 Maer veel liever sou'ck beklijven,
 Dat den hemel dochte goedt
 Suster van dat duyfken soet
 'T vvclck dat tacksken van Olijven
 Brocht tot teecken van de vré
 Die Godt aen de menschen dé,

Mochte my dit soo ghebeuren,
 Wierde my dit eens gheveylt:
 Ick vvaer haest van hier gheseylt.
 'K sou de vvolcken gaen op-scheuren,
 Noch 'k en peysde nimmermeer
 Eens om mijnen vveder-keer.

Quis mihi dabit pennas sicut colum-
 bæ, & volabo & requiescam?
Psalm. 54.

*Wie sal my vederen gheven ghelijck van
 eender duyve, ende dat ick sal vliegghen
 ende rusten? Psalm. 54.*

Ieder Pelgrim die sijn bestelde reyse van
 hier soeckt te verboorden / is met allen hit- August.
sermon.
45. de
temp.
 tich / ende seght al versuchtende: O soete Wae-
 der-landt! ô hemels Waeder-landt! ô Wae-
 derlandt weert om te aenschouten! O Wae-
 derlandt daer dat wonen die Enghelsche
 heyl-krachten! O Waeder-landt / daer dat nie-
 mandt en sterft / daer geenen vijant en krijghe
 de over handt! O Waeder-landt daer ghy
 Godt booz vziendt hebt / ende daer ghy ghee-
 nen vijandt meer en zijt vreesende.

Wie sal my vederen gheven ghelijck van August.
medit.
cap. 37.
 eender duyve, ende ick sal vliegghen ende ru-
 sten? Niet en is my soo soet / oft soo aengenaem
 als te wesen met mijnen Heere / ende mijnen

Godt. Ick bidde u verleent my vederen met
de welcke ick tot u mach kommen geblogen !

Aug. in
Pl. 138.

Wat bederen / wat bleughelen / als alleen e
de twee geboden van de liefde / in welcke twee
gheboden hanght gheheel de wet / en de Pro-
pheten ? dese bleughels / dese beders sullen my
ter baete komen / indien ick de selbe aenbeer-
de / om daermede te blieghen van u aenschijn
tot u aenschijn / van het aenschijn des ver-
stoorden / tot het aenschijn van die daer is ver-
soent ende te vreden ghestelt. Laet ons van nu
af gaen blieghen met bleughelen van dese
twee- houdighe liefde / ende laet ons dencken
dat dit is alle onse hope en allen onsen troost.
Laet ons bederen aennemen door de liefde die
wy door de begheerlijckheydt hebben verlo-
ren ; want de begeerlijckheydt is ghetworden
het lijn ende de terre van onse bleughels / die
ons heeft doen vallen uyt den vrydom van
onse open locht / dat is te segghen / uyt de vrien-
delijcke ghenaden van den gheest Godts.
Soo dan daer af-ghestooten / hebben wy ver-
lozen de vederen, ende wy zijn soo vele als ge-
komen in de macht van den Waghelaer. Wat
sal ick van uytrechten in dit leven / dat daer
wordt oerbzocht tusschen soo veel schande-
blecken / tusschen sulck een ghekriel van son-
den / tusschen het ghetwoel van soo veel dae-
ghelijckische bekozinghen / ende alderhande
quaedt inwegheben ?

Ghe-

Geheel onsen tijt wort oberbzacht met soz- Amb. de fuga sa. cul. c. 5.
 ge/ en geheel ons leven met swaericheyt; Ghy
 vvandelt, seght hy/ te midden in de stricken,
 en eenen anderen beklaeft hem over die stric-
 ken die daer verborgen laghen op den vvegh
 die hy moeste voorby gaen. En hy breef de be-
 klickt te worden en te vallen; hy wilde bliegē
 gelijk de mussche, maer den stricken en vvas
 noch niet gebroken: mijn vlucht, seght hy/ is
 in my verloren, noch ick en kan niet meer ge-
 bluchten. Sijn vleugels waerē verswaert dooz
 de duyster wateren van de wolckē des lochts/
 en misschiē en kost hy niet op- bliegē. Immers
 hy socht dese vleughelen te verwerpen/ op dat
 hy soude vlieghe en rusten; ghelijcker ghe-
 schreven staet: Wie sal my gheven vederen
 ghelijck van eender duyve, ende ick sal vlie-
 ghen ende rusten?

Want de siele is alhier ghenaeghelt aen de Ambr. l. 4. in c. 4. Luc.
 wellusticheden des bleschs/ en soo su de aerd-
 sche lusten meer aenkleeft/ hoe dat swaerder
 is wederom te bliegen naer die plaetse daer su
 eerst is uyt- ghekomen / om dies- wille su soo
 ghebonden is aen de stricken van haere mis-
 daeden / ende onderwozpen de pzikelen des
 bleschs.

Daer en kan niet blieghe dan dat suyper/ Ambr. ser. 70.
 oprecht/ snel/ en licht is/ noch wiens oprechtic-
 heyt niet en wort vertraegt dooz de onbehoor-
 lijckheyt/ noch wiens bligticheyt niet en wort

verstaert door't ghewichte van onghelijcke
 vleughelen. Ick bekenne dat de vleughe soo
 seere niet en wordt beklammert door't ghe-
 wichte van de leden/ als't wel en doet van de
 sonden. Het welcke my doet gelooven dat on-
 der alle de voghels de duyve een van de wa-
 kerste ende behendighste is in het vliegghen/
 om dat sy boven alle andere is supber/vlijtich
 ende onnoosel. Om kort te maecten/ den Pro-
 phete David wenschende te vliegghen met on-
 besmetheydt des herten/en wenscht gheen an-
 der vederen dan van eender duyve, segghen-
 de: Wie sal my vederen gheven gelijk van
 eender duyve, ende dat ick sal gaen vliegghen
 ende rusten. Want hy verstondt wel dat den
 hemel hem beter liet winnen door eenhoudic-
 heydt des gheests/ als door de lichticheydt der
 vederen.

Orig.
 hom. 4.
 in Cant.

Hy hadde de liefde ontfangen van't woort
 Godts/ en begeerde tot het selve met een vva-
 ker vleughe te komen, segghende: Wie sal
 my vleughels gheven gelijk van eener duy-
 ve, ende dat ick sal vliegen ende rusten! Ick
 sal vliegghen door mijne sinnen/ ick sal vliegen
 door gheestelijck verstandt/ ende gaen rusten,
 als ick sal hebben begrepen de verholenthey-
 t van sijn verstant ende sijn wetenschap. Want
 ick laete my voostaen/ dat die daer betrach-
 ten de doot ons Salich makers I E S V Chri-
 sti/ ende daerinne alle hunne lusten doen ver-
 sterben /

sterben/dat die selve zijn mede-plichters van de ghelijckenisse sijnder doot; alsoo de ghene/aenbeerdende de deughdt van den heylighen gheest/ en verbult wordende met sijne gaeben (om dat hy verschenen heeft in de ghedaente van eender duyve) worden oock duyven / om soo van dese aerdsche en lichaemelijcke plaetsen door de vleughelen van den selven gheest tot den hemel te zijn verheben.

Het is wel gedaen dat ghy-lien vleugelen soudt aenbeerden ghelijck van eender duyve, Bernar. ferm. super Beati qui habitat. ende vliegghen om te mogen rusten. Want op der aerde en was gheene ruste: maer wel arbeit/moeyte/bekommernisse/droefheyt/ende quellinghe des gheests. Wat isser dan te beduchten voor die aldus is vliegghende? ten zy dat hy ievers op der aerde getmaer worde een doode rompe oft stinckende lichaem / oft iet dat dat gelijckt / en daer aen hanght sijne sinnen/en soo bespiedt wordt van die aldersnootste Jaeghers die hem aldus beklicken / soo dat het leste van dien mensche ergherghedijdet als het eerste.

Want wy moeten lichtelijck spzingen over alle het ghene dat ons belet/ ons tegen houdt en belemmert; (want het onse vleuge met alle verhindert/soo langhe tot dat wy gheraecten daer wy behooren/ boven 't welck hier niet en is/onder 't welcke dat al is/ en wyt het welcke alle dinghen hebben hunnen oozspronck.

Aug. in Pfal. 76.

August.
medit.
cap. 37.

Ⓞ Heere verleent my eene upterste begeerte om te blieghen daer wy ghelooben dat ghy gheklommen zijt / ende ghelijck ick in dese teghenwoordighe ellende maer ghehouden en worde met den lichaem / dat ick u altoos byblijbe met de ghedachten / op dat daer mijn herte is / ó mijnen eenighen ghewenschten schat ghy insghelijcks oock moet wesen. Ⓞ Heere ick bidde u dan / dat mijnen gheest aenbeerde vleughelen om te blieghen / ende in het blieghen niet en verflaute / dat hy / seggh' ick / blieghe ende gheraecke tot die treffelijckheydt van uwen huuse / ende die plaetse daer dat is uwe verhebentheydt.

Ibid. Houdt mijn herte in u handt: want sonder u en kan't niet hoogher worden ghetoeghen. Ick haeste my / ick spoeye my / om te komen daer dat is de verskerde brede / ende den luster van die eeuwighen ruste. Neemt / ende bestiert mijnen gheest / ende aenbeerdit dien naer uwe beliefte / op dat hy dooz u gheleide / klimme tot de landautwe van oberbloedicheydt / al waer ghy Israel booz ewich zijt ghebende het woedtsel der waerachticheydt.

XLIV.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiscit & deficit anima mea in atria Domini.
Psal. 83.

*Hoe liefghetal zijn uvve vvoor-plaetsen
ô Heere der heyr-krachten! mijne siele
heeft begheerte, ende besvviijckt in de
voor-saelen van den Heere. Psal. 83.*

GHy die daer siet van alle zy
U hemel-soete borghery,
En uvv' schoon Enghels over-al
Met menich duyfent in ghetal.

Há mijnen Godt hoe is u hof
Vervult van alle seghe-lof!
Met dat ick d'ooghe daer-op slae,
Dan ist dat ick verdvvellemt stae!

U Koningh-stadt die eeuwvich duert
Met schoone marber is bemuert,
En haere poorten tot vercier
Zijn opghemetst aluyt Porphier.

Als haere straeten zijn beleydt
 En met ghesteente ghepaveyt.
 En de ghestichten die daer staen
 Zijn boven alle mensche-vvaen.

De ghevels zijn naer mijn verstandt
 Ghemaect uyt herden diamant,
 De kaemers overdeckt met goudt
 En zijn niet dan van Ceder-houdt.

De balcken boven en benéen
 Niet dan uyt fijn yvoir ghesnéen,
 De folder-rubben altemael
 En zijn oock niet dan van cristael:

Een voetien niemant daer en stelt
 Ten terd op peerels met gheveldt,
 En oock op alderley ghesteent
 Dat de nature daer verleent.

Als Esmerauden en Sapphiers,
 Carbonckels groot als kolen viers,
 Als Hyacinthen, en Robijns
 Die daer ghelincken volle schijns.

De locht is daer de gaeldery,
 De Sterren zijn tapitsery,
 En van saysoen al tot saysoen
 Ist daer altijd al even-groen.

Gheen vvaeters door de kille vorst
 En ligghen daer in-een gheschorst,
 Men sieter slegghe, mist oft roock
 Off gheenderlijc vuyle smoock.

De koud' als hier soo niet en snijdt
 Noch al soo spijlich oock en bijt,
 Noch met den reghen vverre-balt
 Off in het yssel neder-valt.

Men vvordt daer nimmermeer ghevvaet
 Des vvinters grijs versteven hair,
 Noch sneeuw, noch ruyen haghel-steen
 Die't hier allom in't vvitte kleen.

En soo't daer nimmermeer en vriest
 Den noordtschen blaeser hem verliest;
 Maer *Zephyrus* daer voren komt
 En over-aessemt het gheblomt.

Noch somer-dach en vvordet graen
 Daer op de velden niet ghebraen:
 Want *Sirius* met sijnen brandt
 En heeft aldaer gheen overhandt.

Há mijnen Godt hoe is u Hof
 Vervult met alle seghe-lof!
 Met dat ick d'ooghe daer op slae
 Dan is't dat ick yerdvvellemt stae!

By u ist altijd stil en soel,
 En even soet, en even koel,
 Noch *Boreas* noyt soo en blies
 Dat hy bedorve dat daer vvies.

By u den honigh altijd vloeyt,
 By u de velden staen ghebloeyt,
 By u de sonne noyt en daelt,
 Noch al te vinnigh oock en straelt.

De nacht als dochter van der eerdt
 Is eeuwvelijck daer uyt ghevveert,
 En in die plecke schijnt den dach
 Soo schoon als hy gheschijnen mach.

Soo schoon, soo klaer, soo lieffelijck,
 Maer onsen dach g'heel onghelijck :
 Want hoe den onsen ons belacht
 Soo schijnt hy noch te vvesen nacht!

Almachtich Godt hoe uvve daet
 G'heel ons vernuft te boven gaet ;
 En hoe de plaetse daer ghy vvoont
 Haer boven dese vvereldt toont !

Den anghst, de sorghe, druck en pijn
 Voor eeuwvich daer ghebannen zijn
 De jalousije, haet en nijt,
 Zijn daer hun heerschappije quijt.

Processen voesters van krackeel
 (Waer door den mensch hier meesten-deel
 Tot op de beenen vwordt gheknaeght)
 Zijn daer voor ceuvvich uytghejaeght.

Soo oock ghevvelt en moordery,
 En alle bloedt-verstortery,
 Daer en is lance, sperr' off schilt
 Waer mé dat iemandt vechten vilt.

De siekten hebben daer ghedaen
 Die hier de doot meest voren gaen:
 Want ieder hier ghesondtheydt erst
 Die noyt tot gheenen ty bederft.

Noyt siel en hadd' hier teghen-spoedt:
 Maer koe verheydt van alle goedt;
 Iae vverdt als Godts verheven vriendt
 Aen sijne taeffel noch ghedient.

Die niet en pronckt met aerdtische kost,
 Met alderhande vvijn off most,
 Maer met gherechten voor en nae
 Van vveghe Godt, en sijn ghenae:

Want de gherechten die sy gheeft
 Zijn door de vvelck' men ceuvvich leeft,
 S'en zijn ons ooghen niet bekent
 Noch vvy en zijn die niet ghevvent.

Dees spijsse, desen Hypocras
 En zijn oock niet van dit ghevas:
 Maer eene spijs, en eenen dranck
 Alleen voor die van dat bevanck,

Die daer mé leven t'allen ty
 Van hongher en van dorste vry
 In alle lust, en alle vveeld
 Die nimmermeer hun en verveeld!

Há mijnen Godt hoe is u hof
 Vervult van alle seghe-lof,
 En hoe de plaetse daer ghy vvoont
 Haer boven dese vvereldt toont!

Mijn Godt 't vvaer my seeraenghenaem
 Dat ick haest in die plaetse quaem:
 Want ick verdvvellem en besvvijs
 Soo faen ick maer om hoogh en kijck!

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiscit & deficit anima mea in atria Domini.
Psalm. 83.

*Hoe liefghetal zijn uwve vvoor plaetsen
 ô Heere der heyr krachten! mijne siele
 heeft begheerte, ende besvuyckt in de
 voor saelen van den Heere. Psal. 83.*

Moeder Jerusaleem/ heylighe stadt Godts
 tweerdighe Bruydt Christi/ mijn herte
 bemint u/ mijne siele heeft te grooten treck
 naer uwve schoonicheydt! Och hoe schoone/
 och hoe treffelijck/och hoe verheven moet ghy
 wesen! ghy zijt gheheel schoone/ ende daer en
 is gheen vleckē in u. Gheluckich/ ende van
 eentwe tot eentwe gheluckich sal wesen mijne
 siele/ indien ick eens verdiene te aenschouwen
 uwve groot daedicheydt/ uwve saelicheydt/ uwve
 uytnemende schoonhepdt/ uwve poozten/ uwve
 muren/ uwve straeten ende uwve menichvuldi-
 ghe woon-plaetsen/ uwve edele bozgherije/ en-
 de uwven grootmachtighsten koningh/ in sijn
 lofende eere! uwve mueren zijn ghemetst uyt
 kostelijcke gesteenten/ efi uwve poozten uyt ge-
 peerelte; uwve straeten zijn belept met gout/ in
 de walcke dat waert gesongē dē vzeughdelijckē

August.
 med t.
 cap. 250

alleluja; utwe menichbuldighe woon-plaetsen zijn ghegrondtvesticht op Sapphyren/ ende Diamanten / de daecken ghedeckt met gouden tichelen / wiens ghestichten niemandt inne en gaet ten zy hy suver is/ noch niemandt hier en woont die bebleckt is. Moeder Jerusalein ghy zijt gheheel schoone / ende gheheel soete in wellusten ! ghyen hebt niet dat ons ghelijckt / oft dat metter aerde over-een komt. In u en is nacht / noch duysternisse / noch eenighe verscheidentheydt van tijde : maer Godt van Godt / licht van licht / ende eene sonne der gherechticheydt / die u altoos is beschijnende / een wit ende een onbesmet lammeken is voor altydt u klaer licht / utwen glans / ende utwe volmaeckte klaericheydt. Al u goet is te aenschouten dien schoonen koningh der koninghen / die daer zijt verheben ende omringhelt met sijn uytghelesene.

Daer zijn de lof-singhende reyen der Engelen / daer is het gheselschap der hemelscher Borgherije / daer is de soete vzeughdefeeste van alle de ghene die uyt dese droebe pelgrimagie zijn weder-ghekeert. Daer is de schaere der wijsse ende boozsichtighe Wzopheten / daer is het ghetal der twaelf Apostelen / daer is den segghen-rjcken legher

gher der roode Martelaers / daer is de heylighe vergaedinghe der Belyders / daer zijn die Godts-dienstighe Monicken / ende die oprechte ende waere Woestynnaers. Daer zijn die heylighe Jonckvrouwen / die de pyckelen deser werelst ende de bzoosheyt van hun even-deel hebben kloeckelijck overwonnen. Daer zijn de knechtjens ende de meyskens die door goede manieren hunne jonghe jaeren zijn te boven ghegaen. Daer zijn de schaepkens ende de lammerkens die de werelst zijn door-kommen. Jeghelijck hem daer verheught / ende neemt ghenuchte in sijn eyghen woon-plaetse / daer is onderscheydt in de glorie / maer ghene in de blijdschap. Daer woont de volmaeckte ende de oprechte liefde : want Godt is daer al in al / den welcken sy die daer wesen aenschoutwen / ende aenschoutwende branden in sijne liefde / ende hem beminnde loben hem / ende hem lobende beminnen hem. In't korte / alle hunne plichtingh is te loben den alderhoochsten. Och hoe gheluckich soude ick wesen / waert dat ick naet de ontbindinghe van dit lichaem verdient hadde te hooren die ghesanghen der hemelscher melodije / die ghesonghen worden tot het lof vanden ewighen Koningh / door de besitters van dat opperste Daeder-landt / ende door die heylscharen

schaeren der hemelscher gheesten. Ick soude gheluckich zijn / iae al te gheluckich / dat ick oock eens waere weerdich den selven lofsangh te singhen vooz mijnen koninghende mijnen belijder / ende dat ick hem vooz eeuwich mochte by-wesen.

August.
medit.
cap. 22.

¶ **L**eben dat Godt bereydt heeft vooz die hem liefde draeghen! lebende leben / saelich leben / vry leben / gherust leben / schoon leben / suuyer leben / onbebleckt leben / heyligh leben / onsterffelick leben / leben sonder droefheydt / leben sonder anghst / leben sonder bederffnisse / sonder verarghernisse / leben sonder verstroringhe / sonder veranderinghe / in't korte leben vol alle weerde / ende alle fraepicheydt / daer dat gheenen teghen-strijdenden vijandt en is / noch gheen aenlocksel van sonde / daer dat de liefde volmaeckt is / daer dat gheen achter-dencken en is / daer dat den dagh eeuwich is / ende den gheest altydt ober-een kommende / daer dat Godt wordt ghesien aensicht aen aensicht: Ende dat meer is daer de siele vooz eeuwich ende sonder ophouden met die lebend-makende spijse verbuldt wordt! Alle mijne menschen en strecken hun maer naer u / ende naer utwe klaericheydt! Mijne ghesichte en begheert gheenen anderen dach / noch mijn herte ander goedt. Hoe dat ick

ick u meer aenschoutve / hoe ick door utwe
 liefde meer valle in onmacht; utwe ghe-
 dachtenisse veroorzaect my een sonderlingh
 vermoeghen / ende doet my met allen wen-
 schen naer utwe teghenwoordicheydt. Zoo
 dan het lust my / het lust my / segghe ick /
 tot u te gaen stieren de ooghen van mijn-
 der herten / met daer beneffens gheheel de
 ghestelkenisse van mijnen gheest. Het is my
 een bzeughdt van u te spreken / van u te hoor-
 ren / van u te schryven / van u te handelen /
 ende daghelijcks tet te lesen van utwe saelic-
 heydt / die te herlegghen / ende seer dick-
 mael in mijn ghedachten te verberffchen het
 ghene ick soude ghelesen hebben / op dat ick
 niet beters konnende / ten minsten soude
 doorstringhen de hitte / den arbeit / het sweet /
 ende alle andere onghemacken van dit sterf-
 felijck ende verganckelijck lebē onder die ver-
 koelende lommer van utwe soete / aengenaeme
 en verquickende locht / om ten leste vermoeyt
 zijnde / mijn hoost te gaen legghen in utwen
 schoot / en daer my begeven tot de ruste. O gh
 aldergeluckichste leven ! saelich rijcke dat ont-
 slaegen is van de doot ! daer gheenen tijdt
 met de iaeren op en klimt / daer den geduerigē
 daghen weet van geenē ondergangh / oft ee-
 nige duysternisse ! daer dat den trinbare strij-
 der verghefselfchapt met die lof-sangh-singen-
 de reyn der Enghelen sonder ophouden tot

Godt is singhende dat Liedt vande Liedekens van Sion.

Hugo
de S. Vi.
ctore. l.
de ani-
mac. 4.

Wat ghesanghen / wat orgheelen / wat snaer-ghespelen en worden daer niet ghehoort? want die orgheelen spelen daer altoos eene aenghenaeme musike der Engheelen / ende op de selve die hemel-borghers zijn oock singhende dat schoone Liedt der Liedekens.

August.
manu.
cap. 24.

o mijne siele wilt hertelijck versuchten / ende met allen uwer wenschen dat ghy moght gheraecken tot die opperste stede / van de welcke soo vele vvonders ghesproken vvordt, in de welcke een wooninghe is als van alderhande verheughende sielen.

Aug. l.
22. de
civi. Dei
cap. 30.

Wat al goedt daer gheen quaedt en sal zijn / noch daer gheen goedt en sal ghebreken! daer men den tijdt sal overbrengghen met het lof van Godt almachtich / die daer sal wesen in alles den gheheelen Al. Ick ben oock daeraf ghemaerschoutwt / als ick lese: Saelich zijn sy o Heere, die daer vvoonen in u huys, sy sullen u loven van eeuwve tot eeuwve. Alle de lidtmaeten van dit onbederffelijck lichaem / 't welck wy als nu tot verschepden nootsaeckelijckheden bevinden ver-
deylt

deylt te wesen (want aldan en sal die noot-
 saeckelijckheydt niet wesen / maer wel eene
 volle gheruste / ende eeuwighē ghelucksaem-
 heydt) sullen hū alleene bekommeren met
 het lof van den alderhoochsten.

Daer sal wesen die waere glozie / noch daer
 en sal oock niemandt / oft dooz mis-ber-
 standt / oft dooz bleyinghe worden ghepre-
 sen. Gheene eere en sal den meerdighen wor-
 den ontbonden / noch den ontweerdighen
 oock worden toe-gheepghent. Daer sal woo-
 nen den waeren brede / noch daer en sal oock
 niemandt van sy-selben / oft van iemant an-
 ders in het minste verkozt oft verhindert
 worden. Hy die de deughdt verleent heeft /
 sal van de selve noch willen wesen den loon
 ende de bergheldinghe / daer bozen heeft hy
 sy-selben verlooft / soo dat men gheen schoon-
 der belofte en soude willen wenschen! want
 wat heeft anders te bedieden dit segghen van
 den Propheete: Ick sal vvesen hunnen Godt,
 ende sy-lieden mijn volck. Ten waere
 dooz my / hoe souden sy hebben hunnen noot-
 duyst / ick sal wesen alle het ghene de men-
 schen met alder eere souden konnen begeeren
 als te weten het leven / de ghesondtheydt / de
 oberbloedicheydt van spijse / eere / ruste / brede
 ende alle goedt: ende ten desen opsiene wordt

oock seer wel verstaen dat daer spreekt den Apostel dat Godt is al in al, ende dat hy dien volghens oock sal vvesen het slot van onse begheerte, Hy die ghesien sal worden sonder eynde / sal bemint worden sonder af-keer / ende ghelobet sonder eenighe vermoeytheydt. Daer sullen wy by ende ontflaegghen wesen / daer sullen wy sien ende lief hebben / daer sullen wy lief hebben ende loben. Menmerckt dan watter sal wesen in het eynde / sonder eynde. Want wat is anders ons eynde / als te gheraecken tot dat rijcke dat sonder eynde sal wesen?

Bonav.
soliloq.
cap 4.

O mijne siele wat kan ick segghen / als ick oberdencke die toekomende blijdschap! Ick valle by nae in on-machte door verwonderinghe; want de blijdschap sal wesen van binnen ende van buyten / van onder ende van boven / ende van ter sijden. Soo sult ghy u daer verblijden in al ende van al.

Ibid.

O mijne siele wat sal u dit booz eenen dagh wesen / als ghy sult worden opghenomen tot dien gheluckighen rey / ende dat alle uwe pijn (indien ghy Godtvuchtelyck geleest hebt / ende met alle lijdtfaemheydt die verdraegghen) sal verkeeren in eeuwige blijdschap! Als-dan sult ghy loben uwen Heere

Heere ende uwen Godt met de lippen van blijdschap / ende segghen: Ick sal in der eeu-
 vvicheydt gaen singhen de bermhertiche-
 den van den Heere.

¶ Eeuwich huys Godts / naest hem zijt Amb. in
orat.
 ghy mijne blijdschap / ende mijne vertroo-
 stinghe / ende de soete ghedachtenisse van
 uwen heylighen naeme zy my een ontslaec-
 kinghe van droefheydt / ende het eynde mij-
 ner veruoepinghe; want het my seer veruoeyt
 van dese lastighe pelgrimagie.

¶ Schoon en klaerblinckende huys Godts Ibidem.
 ick hebbe bemint uwe treffelijckheyt ende de
 plaetse der verhebenheyt Godts. Dat ick den
 dach ende nacht in dese mijne pelgrimagie
 tot u stiere mijne versuchtinghen / dat mijn
 herte naer u hijghe / dat mijnen geest u gaede
 slae / ende ten lesten dat mijne siele wensche te
 geraecken tot die eeuwige saelicheydt.

Wanneer sal ick gheraecken in uwe schoo- August.
medit.
cap. 37-
 ne ende wonderbaere woonstede? daer altijd
 is een soet gheluyt van vrolijckheydt / ende
 van blijdschap in de woonsteden der recht-
 beerdighe! Saelich zijn sy, ô Heere, die daer
 vvoonen in u huys, sy sullen u loven van eeu-
 vve tot eeuve; Geluckich en boven maeten
 geluckich zijn sy die ghy hebt verkozen ende

opghenomen tot dat hemels erf-deel. Siet Heere uvve heylighe bloeyen voor u ghe-lijck eene lelye, want sy worden vervult door den overvloedt van uvven huys, ende ghy sult die te drincken gheven uyt de beke uvver vvelusticheydt. Want ghy zijt de fonteyne des lebens. Och hoe wonderbaer / hoe schoone / hoe aenghenaem zijn de woonsteden van u huys / ô Godt der heylkrachten! Dese mijne sondighe siele heeft groot verlanghen om daer te moghen kommen! Heere ick hebbe bemint de treffelijckheydt van den huys van uvve glorie; eene saecke hebbe ick begheert van den Heere, dese sal ick versoecken, op dat ick alle de daeghen mijns levens soude vvoonen in het huys des Heeren.

August.
soliloq.
cap. 35.

○ gheluckighe! ô dy soo bier mael gheluckighe / die nu ont slaeghen van alle quaet / ende verskert van hun eeuwighhe saelicheydt / hebben verdient te kommen tot u ô rijke vol alle treffelijckheydt / ô rijke dat ewich is / ende noyt en sal kommen ten onder! daer dat gheduerich dach is / daer dat woont den waeren vrede / daer dat rusten de sielen der heylighe; Over vviens hoofden altoos schijnt de blijdschap die sy sullen behouden, ende daer alle droefheyt is uytghe-

ghebannen. **O** Heere / hoe vvonderbaer ende hoe loffelijck is u rijcke, in het vvvelcke nevens u heerschappen alle de Heylighen.

Daer is een licht dat altijdt schijnt / daer is blijdschap sonder achterdencken / begheerte sonder pijn / liefde sonder swaericheydt; verbultheydt sonder walghe / ghesontheydt sonder ghebzeck / ende leven sonder doot / daer de oodtmoedighe van herten / daer de sielen der rechtbeerdighe / daer de inghesetene van dat hemels Waeder-landt / daer de ghelitten der hemelscher gheesten siende den Koningh in sijne verhebentheydt hun te saemen zijn verheughende. Daer in een ieder bloeyt de volmaeckte liefde / ende een ieders blijdschap ghemeen is.

Greg. in
Psal. 7.
pœnit.

O goedertieren I E S V, Woordt des Vaders / af-schijnffel van des Vaders verhebentheydt / die de Enghelen menschen te aenschoutwen / leert my volbzenghen in alles uwe begheerte / op dat ick bestiert zijnde door uwen rechten gheest mach gheraecten tot die heylighe stadt / daer den dagh is eeuwelijck schijnende / daer dat is eenen eendrachtighen wille / daer dat is de verskerde ruste / ende die gheruste eeuwichhepeydt / ende
die

die eeuwighē ruste / ende die gheruste gheluck-
saemheyt / ende die gheluckighe soetheyt /
ende die soete blijdschap / daer ghy ô Godt
insghelijcks in der eeuwicheyt zyt lebende /
met den Vaeder ende den heylighen Gheest.
Amen.

XL V.

Fuge dilecte mi, & assimulare caprea, hinnuloque cervorum super montes aromatum. *Cant. 8.*

*Vliedt mijnen bewinden, ende Zijt ghe-
lijck een Ree, ende een Herte-jongh op
de geberchten der specerijen. Cant. 8.*

T Sa, tsa mijn Lief spoeyt uyve ganghen.
En packt u t'eenemael van hier;
Want ick versinghel door u vier:
Maer dese vwoorden my nu pranghen,
Met meerder eer hadd' ick gheseydt,
Kéneen, mijn Lief, staet stil en beydt,

Ten sou voorvvaer my niet verdrieten
Al hadd ick u altoos by my?
Maer ick besvvijske met dat ghy
U minne-vier naer my komt schieten,
Soo dan mijn Lief, tsa off vertreckt,
Off uyven brandt vvat meer bedeckt.

Wat seggh' ick al? Ick soude sterven
Soo ghy my dedet een bevel
Van oock te loopen ievers el.
Neen, neen mijn Lief, 'k en sou niet derven,
Off

Off ghy't my hondert reysen hiet
 A leven-vvel en deed' ick't niet.

Neen, mijnen troost, vvilt u niet roeren,
 'T ghen' ick u daer te voren ley
 En vvel soo onbedachtich sey,
 Laet dat de vvinden gaen vervoeren,
 Ick hadd' een sotte vrees' in't lijf
 Die d'oorfaeck vvas van dit bedrijf.

Maer soo ghy blijft ick moet't bekoopen;
 Want ick en vveet my gheen en raedt
 Als my u vier op't herte slaet,
 Dus settet dan vry aen een loopen
 Ghelijcker-vvijs een deyntien licht
 Dar metter vaert is uyt 't ghesicht.

Ick vvilde vvel dat ghy u spoeyde;
 Maer dat ghy somtijdts in u vlien
 Naer my noch vvoudet omme-sien.
 Als *Ephraim* oock soo gheloeyde
 Sprack, liefd' hout op; vvât mijn gemoet
 Is al te teer voor uven gloedt.

Xaverius allom verheven
 Die't vvaer' gheloof eerst heeft gheplant
 In het vvoest Indiaene-landt,
 Soo ghy u vier hem hadt ghegeven,
 Sijn ooghen hy ten hemel sloegh,
 En sey, ô Heer, het is ghenoech!

En Koska niet te min gheschoten,
 Soohy nu vvel, en sterck ghevoelt
 Dat hem het hert van binnen broelt,
 Heeft dat besproeyt, en overgoten
 (Om d'hitte te doen neder-slaen)
 Met vvel soomenich duyfent traen.

Maer vvat vvil ick my verghelijcken
 Met dese Helden alle dry,
 Wiens borsten vvaeren scheute-vry?
 Há neen, mijn lief, gaet henen strijcken,
 En dat met al-dus-daenen sprongh
 Als oft ghy vvaert een Hinde-iongh.

Siet daer de berghen staen gheresen
 En opgebult tot in de locht;
 Doet derre-vvaert u eerste tocht.
 Daer suldy sien mijn uytghelesen
 Uyt vvat geboomt de vvieroock sluypt
 En langhst de schorffe neder-druypt.

Daer suldy sien de Lauvverieren
 De Ceders oock d'een voor en naer
 Ten alle tijc van het jaer
 Met soet ghereusel hun versvvieren.
 Daer suld' allom oock vinden staen
 Caneele, myrrh' en safferaen.

Off hebt ghy lieverte gaen vlieden
 Naer *Amana* oft *Libanus*?

Het is vvel mijnen vwill' aldus,
 Noch ick en sal't u niet verbieden,
 Selfs off het vvaere naer die pleck
 Daer d'Enghels houden hun vvetreck :

Want in u vier sy hun verblijen :
 Maer vvy-lien menschen hier benéen
 En kunnen dat niet vvel bestéen :
 Een vonck alleene mocht ick lijn ;
 Maer om te kunnen draeghen meer,
 Mijn hertjen laes ! is al te teer.

Vliedt dan van hier : maer t'sou my baeten
 Dat soo vvanneer ghy henen streeckt
 Noch altemets eens omme-keect
 Om my niet seffens te verlaeten,
 Dus dan mijn hertjen vvaer ghy svvicht
 Houdt my altoos in u ghesicht.

Hoe dat de Maen' de Sonne-taeyen
 Van haer ghesichte voorder heeft,
 Hoe hy aen die het voedtsel gheeft
 Om stercker meer te kunnen laeyen
 Sulcks denck ick dat met my sou zijn
 Saegh' ick van verre maer u schijn.

Wel vvaerom oock dat te verfteken ?
 Ick bidd' u, Lief, en roert u niet.
 Maer soo ghy blijft, en my aensiet
 Moet ick in cene vvlamm' onsteken,

En soo vvanneer ick u verlies'
 Alf-dan helaecken! ick vervries'!

Wat suldy dan met my gaen maecken
 Die noode leedt dit ongherief
 Te moeten leven sonder lief!

Doet dan mijn hertien vry door-blaecken:
 Maer liefste lief met sulck verbandt
 Dat ghy dat niet heel af en brandt?

Packt u dan deur, ick ben te vreden;
 En daer en tusschen uyt het rier
 Dat ick hier sie in dese vliedt
 Sal haest een pijpken zijn ghesneden:
 Want nu ter tijdt soo hebb' ick stoff
 Om te gaen spelen uven loff.

En soo dit pijpken sou ghedijen
 Van langher-handt ghebruyckeloos
 Sal ick in een boom-schorffe broos
 Dan alle bey ons naemen snijen,
 En om elck-een te doen gheraen
 Soo fullen sy in cyffer staen.

Nu onse naemen zijn gheschreven,
 U lofghesonghen en ghespeelt
 En dat my dan den tijdt verveelt
 Sal ick om slaepen my begheven:
 Maer dat altijd u schildery
 Met mijnen droom vermenghelt zy.

Fuge dilecte mi, & assimulare caprea, hinnuloque cervorum super montes aromatum. *Cant. 8.*

*Vliedt mijnen beminden, ende zijt ghe-
lijck een Rhee ende een Herte-jongh op
de geberchten der specerijen. Cant. 8.*

DEN Bruydegom wordt meesten-deel te
broegh / ende eer dattet tijdt ende stondt
is / wegh-ghedreven / ende beboelen dat hy sou-
de vluchten. Want daer is eenen tijdt dat
den Bruydegom behoorde te blijven / ende ee-
nen tijdt dat hy behoorde te vluchten. Een
tijdt dat men tot hem behoorde te segghen :
Heere blijft met ons, ende eenen tijdt om
segghen : Vliedt, mijnen beminden, vliedt.
Daer is eenen tijdt om hem te versenden / ende
eenen tijdt om hem te segghen : Ick en sal u
niet laeten gaen ten zy al-voren dat ghy my
ghegeven hebt uven seghen, ten zy dat ghy
vermenichbuldicht de vruchten mijner ghe-
rechticheydt / dan sal ick u ten bequaemen
tijde laeten henen gaen.

Guil.
Abbas
apud
Deltio
in c. 8.
Cant.

Maer wie soude iemandt willen iaeghen
uyt sijne teghentwoordicheydt dien hy lief
heeft? dat sy dan seght: Vliedt mijnen be-
min-

Beda in
cap. 8.
Cant.

minden, en is niet ghesproken / dat sy dat
wenscht; maer ghedreven door eenen bran-
denden pber/ dat sy synen wille niet en soeckt
te beteghenen.

Auctor
Schalz
paradisi
tom. 9.
Aug c. 5.

Want ghelijckertwijs in eenighe bleesche-
lijcke plichten de begeerlijckheyt des bleeschs
soo wordt overwonnen / dat sy verliest alle
ghebruyc van redene / ende soo veel uytrech-
tet soo dat den mensche gheheel bleesch wordt /
alsoo in dese hemelsche betrachttinghe worden
de pyckelen des bleeschs van wegghen de siele
dus vernielt ende wegh-gheweirt / dat het
bleesch in gheenderlijc manieren den gheest
en kan teghen spreken.

Idem
cap. 6.

En zijn de ghesuchten ende de traenen niet
als ghetrouwe ghetuyghen / ende seker booz-
boden van dese blijdschap / ende van dese soete
vertroostinghe? Ist alsoo. Dese maniere van
spreken is wel nieuwe / ende tot noch toe wey-
nich in het ghebruyc. Maer wat hebben wy
sock dese heymelijcke t'saemen-spraecken te
brenghen booz den dach?

Idem
cap. 7.

Laet my gaen vvant den dach beghint
te kriecken. Den segghen van gheghe-
ven zynde de zenue van de dije verstor-
ven / ende Jacobs name wesende verandert
in Israël, soo is't dat hem den Wyndegom
wey

weynich versteect / den Bruydegom / segghe ick / langhen tijdt ghewenscht ende haest ontspronghen.

Maer ô schone Bruyten zijt niet bebreest / Idem
cap. 8.
en hebt gheen achter-dencken / noch en laet u niet boozstaen dat ghy veracht zijt / oft schoon den Bruydegom boozweynich tijts sijn aenschijn u is ontreckende. Dit alles sal u ten goede ghedijen; want door sijn aankomste / ende door sijn vertrecken sult ghy altoos winnen / het is booz u dat hy komt / ende het is booz u dat hy wech-gaet; hy komt tot uwer vertroostinghe / ende hy vertreckt tot een loofheydt / op dat de gonste van sijne vertroostinghe u niet en soude verhoobeerdighen. Den Bruydegom deylt sijne ghenaden soo't hem beliest / ende aenstaet / ende alle het ghene ghy ontfanght is uyt sijne besondere miltheydt / niet uyt kracht van erf-achtich goet. Het is een oudt spreek-woordt / dat te veel ghemeen-
schap veroorsaect verachttinghe. Hy ver-
treckt dan / op dat misschien sijne gheduerige teghenwoordicheydt gheen vernoeven by en brenghen / ende dat hy door sijne afwesentheydt te meer soude ghewenscht worden / ende ghe-
wenscht te neerstigher ghesocht / ende langhen tijdt ghesocht / ten alderlesten gheluckelijck ghebonden. En laet ons dan het ballingh-
schap niet houden booz ons Vaderlandt / noch

Den godts penningh voor de beloofde somme ;
 den Bypdegom komt / ende gaet naer sijn
 goet duncken / als-nu ons brenghende troost/
 als-dan verwisselende / gheduerende onse
 kranckheydt / gheheel den staet van onse siele /
 doet ons allenghskens smaecten hoe soet dat
 hy is / ende eer dat wy daeraf verfaedt zijn /
 ontreckt hy hem / ende alsoo rondom ons
 swerremende met ontplocken vleughelen / be-
 roept ons om hem naer te volghen.

Bernar.
 serm. 9.
 super
 beati
 qui ha
 bitat.

Ter deser oorzaecke die siele soe sy hem is
 soeckende / gheeft hem met rechte dese ant-
 woorde : Ghy hebt uve verreck-plaetse seer
 hooghe ghestelt. Want dese siele alsoo dor-
 stende tot Godt / en begheert niet ghelijck Pe-
 trus op aerdsche gheberchten te maecten eeni-
 ghe woon-plaetsen / noch en soeckt hem niet
 ghelijck Maria Magdalena op der aerden
 aen te roeren ; maer roept ober-luydt : Vliedt
 mijnen beminden , ende zijt ghelijck een
 rhee, ende een herte-jongh.

Ambr.
 de bono
 mortis.

Het wordt den Bypdegom gheraeden te
 blieden ; want al is't dat hy de aerde bliedt/
 kan noch worden naerghebolght : sy seght
 hem dat hy soude willen wesen ghelijck een
 deyntjen , dat de netten is ontspringhende.
 Want sy wilt oock blieden ende gaen bliegen
 boven der aerde.

Zijt ghelijck een rhee, ende een herte-^{Beda in}
 jongh op de gheberchten der specerijen. ^{cap. 8.}
 beel wenschen ende bidden verbolght sy haer ^{Cant.}
 re saecken / wel wetende dat in dit teghen-
 woordich leven haer alder-meeste gheluck is /
 (mits sy noch berooft is van't ghesichte) ghe-
 troost te worden dooz sijne over-komste / ghe-
 lijck dat alleenelijck maer toe en komt de
 ghene die dooz verachttinghe van aerdtische
 saecken / ende dooz het wenschen van hemel-
 sche saecken verdienen ghenaeint te worden
 gheberchten der geestelijcker specerijen; want
 den Heere maect hen ghelijck een Rhee, en-
 de een Herte-jongh, verschijnende op de ge-
 berchten der specerijen, booz de ghene die
 hun binden op de gheberchten van goeden
 geure / als hy dan naer sijn goedt-duncken die
 is verlichtende / ende weert van hun de stric-
 ken der bekozinghen / die hun souden moghen
 verhinderen / oft gheeft hun wederomme de
 ghewoone gaeben der deughdt / die hy hun te
 bozen scheen te ontrecken; want onse kranck-
 heyd en is niet dan al te baer-blijckelijck /
 mits wy in onse ghebeden niet altijd en kon-
 nen hebben de selve viericheydt / ghelijck wy
 wel behoorden / noch insghelijcks den vollen
 smaeck der vertroostinghe: Onse traenighe
 beken worden somtijts opghedrooght / noch
 en bloeyen niet altoos in eene overbloedicheyt
 om te vollen te ghetuyghen de innighe droef-
 heyde

heyde die wy zyn makende om onse sonden/
oft om het verdriet dat wy lijden om ons bal-
linghschap / zynde soo verre van ons hemels
Vaeder-landt: maer dese gheestelijcke flau-
wichheydt bzenghyt ons soo ten onder/ dat wy
ons / hoe wel wy ons beste doen / niet en kon-
nen verroeren/ noch oock ghenieten het goedt
als bozen/ ende somtijds / soo wy daerop al-
derminst zyn peysende / komt ons dit goedt
wederomine aengheresen: maer hoe ende op
wat manieren / is ons bekend / dan alleene dat
den beminden nu blucht / ende dan ons weder
komt besoecken.

Bernar.
ser. 75.
in Cant.

Wie sal my dan nu ontdecken het verbor-
ghen van dese onghestaedicheydt! Wie sal my
nu uytleggghen het gaen ende ober en weer-
kommen van het vvoordt? En dunckt u de-
sen Bruydegom niet te wesen met allen licht-
beerdich? Laet ons achten dat dit gheschiedt
naer den gheestelijcken sin / ende niet naer de
woorden. Als sy ghewaer wordt de gonste
sijner ghenaele / soo bekend sy sijne teghen-
woordicheyt / ende soo de selve haer is ontroc-
ken / beklaecht sy haer ober sijne af-wesent-
heyt / ende soeckt weder soo sijne teghentwoor-
dicheydt. Maer misschien heeft den Bruy-
degom hem van haer ontrocken / om dat hy
te gheringher soude worden wederom ghe-
roepen / ende met meerder geweld gehouden /
want

want somtijds ghebeysde hy voorder te willen gaen/ niet dat hy dat wilde: maer op dat hy soude moghen hoorzen: Blijft by ons v vant het vvoordt avondt. Soo blijcket dan dat in de siele gheschiedt dit ober ende weer kommen van het vvoordt: ghelijck daer staet: Ick gae ende ick kome tot u-lieden. Ende voorts: Noch een vveynich, ende ghy-lieden en sult my niet sien. **O weynich ende weynich!** **O langhdurich weynich!** **Há goedertieren Heere noemt ghy een weynich den tijdt dat wy u niet en sien!** behoudens d'eere die men het **Goddelijck woordt is schuldich/ dit weynich is wel langh ende veel!**

Maer Vliedt mijnen beminden; want ick en kan met u als-noch niet vereenighen / en onse byploft/ gelijk ghy tweet /en kan als-nu ter tijdt noch niet volbracht worden.

Ansel.
in c. 8.
Cant.

O stemme die weerdich zijt aenhoort te worden van desen Bzupdegom! stemme die daer verluyt uyt een oodtmoedich ende ghetrouw herte! want dit is/ dat ieder getrouwte ende voorsichtighe siele ghetwoon is te segghen: Heere/ ick en ben niet weerdich dat ghy komt onder mijn dack / ick en ben niet weerdich dat ghy in my soudt betoonen eenich wonder-teecken van my dickmael te komen besoecken. Soo dan mijnen beminden vvilc

Rupert.
in c. 8.
Cant.

doch vlieden, en sulcke spronghen gheben:
gelijkeryvijs een Rhee oft een herte-jongh:
maer op de gheberchten der Speerijen, op
de hooghe verdiensten der Heylighe / ende der
volmaecte.

Aug. 10.
Confes.
cap. 40.

Ghy leydt my somtijds in een binnenste
soeticheydt / die ick niet ghetwoone en ben / de
welcke / indien sy in my volbracht wordt / soo
en weet ick niet wat met my ghetworden sal;
maer soo veel isser af / dat ick wel weet / hoe dat
de selbe my aenghenamer ende beter sal we-
sen dan dit mijn leven: maer vallende dan
wederomme in aerdsche ghedachten / worde
door de moepelijcke ghetwichten ten onder
ghehouden / daerom dat ick dan seer veel en-
de bitterlijck schreye.

Aug. so-
liloq.
cap. 22.

Heere mijnen vertrooster / mijne siele vvey-
ghert vertroost te vvesen in dit leven / op dat
sy weerdich worden bebonden eens te ghenie-
ten de eeuwighe vertroostinghen.

S. Eu. in
vitâ suâ.

Heere Vertreckt u een vveynich van my;
want de broosheydt van dit sterffelijck vat en
kan u niet begripen.

F I N I S.

Consent van den Autheur.

Ick onderschreven ghebe consent
ende oorlof aen Hendrick Aerts-
sens, Boeck-verkooper tot Antwer-
pen / om te moghen drucken mijnen
Boeck ghenaeamt PIA DESIDERIA,
overgheset in de Nederlandtsche tale
door den Eerw. Heere I. de Harduyn,
Pastoor tot Antweghen. Actum in
Brussel desen 9. Nou. 1628.

Hermannus Hugo.

APPROBATIO CENSORIS.

DESE GODDELYCKE WENSCHEN,
verlicht met sinne-beelden, ghedich-
ten, ende vierighe uytspaken der Oudt-Va-
ders: Eerst ghemaect in't Latijn door den
Eervv. P. *Hermannus Hugo*, Priester der Socie-
teyt I E S V, ende nu ghetranslateert in de
Nederlandtsche taele door den Eervv. Hee-
re *I. de Harduyn*, Pastoor tot Auvveghem, al-
foo die dienen tot troost van de bedruckte
herten, ende vervoorderinghe der devote
sielen, sullen bequaemelyck in desen benou-
den ende quaeden tijdt tot versterckinghe
onser hope eenen ieghelijcken voorghehou-
den vvorden. In Antverp. desen 12. Octob.
Anno 1628.

*Zegerus van Hontsum, S.T. Licent. Canonicus
& Pœnitentiarius Antuerp.
Librorum Censor.*

P R I V I L E G I E .

PHILIPPVS by der gracie Godts Koningh van Castillien/van Aragon/van Lion/kepde de Sicilien/etc. Hertshertoghe van Oostenryck/Hertoghe van Bourgondien/van Lottrijcke/van Brabant etc. Grabe van Habsbourgh / van Vlaenderen / van Arthois/etc. Balsgrabe van Henegouw/van Hollandt/van Zeelandt/etc. Heeft gheconsenteert ende gepermitteert / consenteert ende permitteert by desen aen Hendrick Aertssens, gheswozen Boeck-drucker / te moghen drucken de **GODDELYCKE VVENSCHEN**, verlicht met sinne-beelden / ghemaect in het Latijn van den Eerw. P. Hermannus Hugo, Pziester der Societeit **IESV**, ende nu ghetranslateert in de Nederlantsche tale door den Eerw. Heere I. de Harduyn, Verhiedende allen anderen Boeck-druckeren / oft Boeck-verkooperen/den selven naer te drucken/ oft elders ghe-druckt/in dese landen te verkoopen/ op de verbeurte van de selve boeckē/ende andere penen / ghelijck het breeder blijkt by de opene brieven ghegheuen tot Brussel/inden jare 1629. den 3. february.

By den Koningh In sijnen Raede.

Onderteeckent

J. Cools.